PETRE SĂLCUDEANU

SAUNA

roman

Editura *BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR*
Bucureşti – 1999

Coperta de: Mircea DUMITRESCU

Tehnoredactare computerizată: Mihaela Dan,
Elisabeta Benyi

Această carte publicată de Editura "Biblioteca Bucureştilor" a Asociaţiei Bibliotecarilor şi Documentariştilor din Bucureşti, a fost sponsorizată de către

BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ

1

Cheia se auzi în broască, răsucită de câteva ori. Uşa scârţâi din balamale şi se deschise atât cât prin dreptunghiul ei să poată pătrunde un om. Gardianul îl împinse pe deţinut de spate şi acesta, după ce îl privi pe paznic, cu scuipatul pe vârful limbii, făcu un pas înainte. Paznicul trase cu ambele mâini de clanţă, dar dreptunghiul de metal, cu uşiţă de veghe la mijloc, prins în betonul neregulat al zidului, refuză să se închidă.

Deţinutul proaspăt intrat se descheie la pantaloni, udă cele două balamale, pornind cu şuvoiul de sus în jos şi, după ce îşi admiră instrumentul prin care ieşise jetul, îşi trase fermoarul. Uşa se închise fără nici cel mai mic zgomot. Trei răsuciri de cheie şi un zăvor împins cu brutalitate încheiară acel mic ceremonial însoţit de râsul jovial al noului intrat. Deţinutul se uită peste paturile suprapuse, se apropie de unul, îl trase din rândul de jos pe un burduhănos ce dormea sforăind şi, numai după ce acesta se trezi pe podea, făcu un gest larg cu mâinile groase şi muşchiuloase renunţând la înjurătura pornită din gâtlej.

— Regret, am rău de înălţime, se mărturisi noul puşcăriaş.

— Nu-i nimic dom' Lamă, se grăbi să răspundă deţinutul spătos şi, fie din teamă, fie pentru un motiv pe care ceilalţi deţinuţi nu-l ştiau,

se cățără pe ultimul pat, cel de-al treilea, aflat la câteva palme sub tavanul igrasios. Lamă cercetă încă o dată încăperea, ca un cunoscător, își strânse nasul cu două degete, când trecu pe lângă tinetă, apoi numără locatarii. Erau douăzeci și doi în loc de unsprezece câte priciuri numărase la repezeală.

— Ai rămas ultimul mohican, Butoi, constată imparțial cel căruia i se spusese Lamă.

— Ultimul, să trăiți, dom' Lamă!

— Unde e pictorașul care a fost mutat aici acum o lună?

Ochii lui Lamă deveniră mai mari. Unul, cel din dreapta se deplasă spre stânga, iar celălalt în spre dreapta, ca un binoclu capabil să-și schimbe ocularele în direcții diferite în același timp. Butoi sări de pe pat cu o iuțeală neprevestită de vârsta lui de om trecut de cincizeci de ani și, subaltern, se repezi spre cel de-al treilea rând de priciuri. De pe ultimul, aflat tot sub tavan, Butoi trase de mânecă un deținut deloc speriat de alcătuirea butucănoasă a lui Butoi, cu toate că tânărul era subțiratic și cu un fizic neîmplinit, de adolescent.

— Deci tu ești, voi să se asigure Lamă și lăsându-l pe tânăr să stea în fața lui, ca un recrut oarecare, își ridică cracul unui pantalon până ce ajunse cu marginea lui la un plasture de mărimea unei jumătăți de deget. Butoi tresări și se reîntoarse la prici fără să scape din priviri spectacolul ce se petrecea lângă tinetă. Lamă smulse plasticul de pe picior, împreună cu firele

de păr, fără ca pe chipul lui să tresară vreun mușchi. De sub plasture apăru o rană pe lungul mușchiului, cusută rudimentar. Lamă dezlegă nodul cagutului subțire, descusu tăietura, apoi, ca și când ar fi fost complet lipsit de simțul durerii, culese de sub ambele părți ale pielii piciorului o duzină de jumătăți de lamă. Șterse metalul plin de sânge și puroi de pantaloni și, cu o repeziciune și siguranță de prestidigitator, îl vârî sub limbă. Urină pe rană, ca și cum lichidul abia șiroit pe balamale se refăcuse la comandă, lipi plasturele aproape negru la loc, trase cracul pantalonului așa cum fusese înainte apoi, gemând ușor, se așeză pe priciul lăsat liber de fostul proprietar ce tremura în cel de sub tavan de parcă ar fi avut malarie.

— Cum te cheamă, scribălăule? întrebă Lamă, făcându-l pe tânăr din pictoraș, scribălău, încurcătură premeditată de Lamă.

Tinerelul din fața lui se uită în jur, ofensat de remarca mai vârstnicului său coleg de celulă. Înțelese că era vorba despre el.

Ca să nu existe nici un dubiu asupra autorității lui, Lamă își trase perna gloduroasă sub cap, o îndesă ca să aibă un câmp vizual mai bun și, ca și cum n-ar fi păstrat din duzina de lame o jumătate sub limbă, vorbi cu o dicție perfectă.

— Drepți și masturbarea în flanc, și tu Literă, se adresă el tânărului jigărit, a cărui poreclă inventată pe loc, îi destinse lui Lamă, pentru o clipă, fața cândva netedă și cu trăsături regulate.

Butoi dându-şi seama că mulţi dintre novicii din celulă, analfabeţi, iar alţii pur şi simplu ignoranţi, nu înţelegeau cuvântul, din nou se execută primul şi ca un cunoscător cu vechi state de serviciu în acest domeniu îşi desfăcu pantalonii, îşi lăsă în jos zdreanţa de chiloţi de sub ei şi cu o iuţeală inimaginabilă începu să-şi frece penisul, mai întâi la vârf apoi, după ce acesta prinse o oarecare consistenţă, din faţă spre spate. Unii dintre deţinuţi, miraţi peste măsură, urmară îndemnul, mai puţin un zdrahon tuciuriu, ieşit în faţă ostentativ cu braţele încrucişate.

— Ascultă, eu nu-s labagiu.

— În schimb eşti homalău, spuse Lamă.

Înainte ca nedisciplinatul deţinut să aibă timp să scoată o vorbă, Lamă ţâşni spre el şi cu tăişul lamei îi crestă, mai mult ca să-l sperie, gâtul mai jos de omuşor. Tuciuriul se trase un pas înapoi. Cu ochii măriţi de spaimă se şterse de sânge, apoi, văzând că „măcelarul" se apropie din nou de el, execută ordinul grăbit.

În curând, cei douăzeci şi unu de deţinuţi îşi frecau vârtos mădularele icnind, apoi, la intervale diferite, curbându-se de spate, unii cu ochii închişi, alţii cu gurile căscate, încercau să-şi ascundă jena senzaţiei plăcute de-o clipă, comandată de un intrus ce făcuse cu ei pe vătaful.

— Acum ştergeţi viermii ăia de pe jos cu fundul, ca să vă piară cheful să-i mai întrebuinţaţi, spuse Lamă şi cu repeziciunea unei vietăţi

şerpuitoare îşi vârî lama, cu vârful roşu al limbii, la locul ascuns.

— Tu ai să dormi cu mine, îi zise Lamă lui Literă, ultimul convins că noul sosit, avea să facă legea din acea zi în celula ce purta pe uşa de metal numărul 13.

— Mă cheamă Iancu Nane şi să nu vă închipuiţi...

— Nu-mi închipui nimic, răspunse Lamă oareçum plictisit, după un anumit timp de tăcere.

— Înţeleg că sunteţi vechi în meserie, aproape şopti Nane, simţind faţă de omul întins lângă el un sentiment egal cu indiferenţa.

— În ce meserie? De unde îmi ştii tu, mucosule, meseria?

— Văd că sunteţi mai ascultat aici decât un gardian. Nimeni nu şi-ar fi permis să facă ce-ai făcut dumneata cu noi. Înseamnă că aţi mai fost în această celulă şi mi-am dat seama că dintre vechii camarazi n-a mai rămas decât unul, cel cu care am împărţit de două nopţi patul.

— Nu te-a violat? întrebă Lamă cu o voce joasă, ca să nu fie auzit, fără să comenteze observaţia în legătură cu reîntoarcerea în aceeaşi celulă şi cunoştinţa cu Butoi.

— Mi-a propus, din prima seară, dar ceva l-a oprit să insiste.

— Şi dacă ar fi insistat?

— Te întreb la rându-mi de ce n-ai insistat să mă masturbez şi eu până la capăt, cum au făcut-o

ceilalți, sau de ce nu m-ai tăiat cu lama cum l-ai însemnat pe țiganul ăla care mai avea vreo două nopți ca să ajungă pe priciul meu. În fiecare seară doarme în alt prici.

— Ascultă Literă, eu așa am să-ți spun, închisorile își au legile lor, o poreclă nu impune respect. Omori o invenție, un cuvânt. Un nume e cu totul altceva.

— Și dându-mi o poreclă vreți să nu mă respectați?

— Muceo, am făcut destui ani de pușcărie, și aș mai avea încă pe-atât de stat la pârnaie. Între a mai sta o jumătate de viață prin toate închisorile țării și a fi eliberat în câteva zile, tu ce-ai alege? Eu am ales porecla.

— Depinde ce-ar trebui să fac cu porecla ca să fiu eliberat. Să nu-mi spuneți că nu vi s-a cerut ceva în schimb.

Lamă tăcu. Se întoarse cu fața spre tânărul cu capul sprijinit pe ambele palme, puse una peste alta. Îl privi insistent, fără să clipească, secunde în șir, apoi zâmbi arătându-și doar un canin și o jumătate de molar, albi și sănătoși.

— Doamne ce-aș vrea să termin odată cu viața asta, spuse mai mult printr-un oftat Literă. Își trecu apoi limba peste buzele uscate și crăpate, una cu un cheag de sânge minuscul, ca un capăt de ac de gămălie ruginit.

— Niciodată nu mi-am dorit să mor. Dimpotrivă.

— Atunci duceți-vă treaba la capăt, o treabă pentru care bănuiesc că ați fost sau veți fi plătit, ca să puteți fi eliberat din hotelul ăsta de lux. Afară se spune că nu există pedeapsa cu moartea, aiurea. În cele trei închisori prin care am fost, patru inși au cacarisit-o uciși de proprii lor colegi de detenție. Inexistența legilor afară generează alte legi, aici, înăuntru.

— Mă Literă, dar tu nu ești prost.

Trecu un oarecare timp, vreme în care din celelalte paturi suprapuse se auziră șoapte, îmbrânceli și râse strunite.

— Mă, ăla de sus care abia ai spus că ai să mă vâri cu capul în tinetă, te avertizez că am urechi de câine lup, miros aşişderea şi iuțeală de cuțit aruncat cu dibăcie, în plus şi puterea de a omorî a ultimului. Altfel n-aş fi supraviețuit. Butoi, pune-l la curent pe căcăciosul ăla care se dă mare cine sunt, câte universități am şi ce-l paşte dacă are limba mai lungă decât mutul de lângă el. Se auzi un horcăit, apoi un trup căzu de pe priciul de sub tavan direct în cap pe podeaua de beton. Prin nasul celui lungit se prelingeau două dâre mucilaginoase, ca nişte râme albe. Un deținut se duse la uşă, bătu în ea cu brutalitate, strigând:

— Om la apă.

În câteva minute apăru un gardian însoțit de alți doi, purtând o targă, semn că „om la apă" avea, în acel penitenciar din Avrămești, o

semnificație precisă, nu era vorba nici de un abces la o măsea, nici de un viol cu colonul perforat, însemna ceva cu mult mai grav și oamenii de ordine știau ce să facă. Nane se afla de patru ani în închisoare și nici măcar nu fusese judecat. Mereu i se amâna procesul din pricini cărora nu le găsea răspuns. Avocat nu avea și cum cel din oficiu nu venise niciodată la el, începuse să se obișnuiască. Probabil uitaseră de el cu toate că era sigur că nu acesta era motivul. Nici nu-și dădea seama prea bine pentru ce se afla acolo.

Într-o zi, la ora de plimbare prin curtea închisorii, observă la o fereastră de la etajul doi o figură de femeie. Cu toate că avusese impresia că nu pe el îl urmărea cu privirile, faptul că nopți în șir chipul femeii nu-i ieșise din memorie îl făcu să dea crezare unei credințe mai vechi; chipul ce nu se vrea uitat, undeva în imensitatea memoriei, era sau un chip pe care-l mai văzuse sau unul ce se voia cu orice preț întipărit. Lamă îl făcuse să-și amintească de obrazul ascuns în dosul ferestrei. Pușcăriașul ce întrebase de el de la început, asemuindu-l cu un om al penelului, i se păru ciudat în interesul pe care i-l purta Altfel nu l-ar fi gonit pe Butoi și n-ar fi cerut ca el, Literă, așa cum fusese poreclit, să-i ia locul pe prici. Ce știa Lamă despre viața lui de om ce nu împlinise încă nouăsprezece ani, ani petrecuți prin orfelinate și canal, între oameni ce nu-i acordaseră nici cea mai mică atenție? Faptul că devenise dintr-odată

interesant pentru un om care îşi impusese de la început, cu brutalitate, supremaţia trebuia să-l pună pe gânduri. Şi pe urmă de unde ştia că-i plăcea desenul? Sau era vreun om de-al Ioanei care îşi amintise de el, după câţiva ani buni de tăcere. Când îşi aduse aminte de „mireasa" lui, un nod i se urcă în gât. Nu, ea nu putea să fie amestecată. Ea îl dăduse de mult uitării. Voi să alunge din minte un început de viaţă, nu cu prea multe fapte la activul ei, viaţă care îl amăra profund. Cui făcuse rău şi ce aveau cu el? Dacă Lamă ţinuse morţiş să împartă patul cu el, după ce îi obligase pe toţi să se masturbeze, însemna că nu tinereţea lui era aceea care îl interesa. Poate Lamă voia altceva de la el, poate cineva din afară îi ceruse să-l liniştească pe vecie. Dacă ar fi avut o bucată de cretă sau un creion ar fi dat uitării gândurile negre ce-l stăpâneau. Desenul era singurul lui prieten, singurul mijloc capabil să-l scoată din lumea reală şi să-l ajute să uite. Se întoarse cu spatele la Lamă, cu gând să adoarmă, somnul fiind iarăşi unul din refugiile sale. Visele nu-l speriau, erau o revenire la propriile lui trăiri, singurele apropiate, dar omul care nu se dezlipea de tăişul de oţel din gură, cum nu se despărţea de propria limbă, îl întrebă cu o voce aproape caldă.

— Ascultă, Literă, nimeni n-a trecut prin patul unde am dormit eu fără să se spovedească. Uite, au trecut atâtea zile şi de la tine nimic.

2

Trecuseră câteva săptămâni de când Literă dormea în acelaşi prici cu Lamă, dar relaţiile dintre ei nici nu se apropiaseră, nici nu deveniseră ostile. Lamă îl cerceta pe furiş, alteori cădea pe gânduri, în el ducându-se o luptă în a se da în vileag sau a tăcea. Literă era convins că Lamă venise sau revenise în celula lor cu un scop anume. Trebuia să omoare pe cineva. Pe sine se excludea, ce putea să câştige un ucigaş plătit descotorosindu-se de un vagabond?

Lamă nu se agăţase de el nici noaptea, nici nu-l omora în timpul plimbărilor cu întrebările. Deşi mergeau unul în spatele celuilalt, discuţiile şoptite erau fără însemnătate. Că-l proteja era limpede, nu era atât de prost să nu-şi dea seama, aşa cum îşi dăduseră seama şi ceilalţi, altfel nu i-ar fi arătat un respect aparte, nu l-ar fi lăsat în fiecare dimineaţă al doilea la tinetă, după Lamă, care îşi impusese din prima zi şefia. Literă nu înţelegea de ce fusese închis împreună cu cei care aveau la activ condamnări grele. Perimetrul lor de plimbare era separat de al celorlalţi deţinuţi printr-un gard înalt de doi metri, având pe deasupra şi patru rânduri de sârmă ghimpată. Un punct de observaţie, din care un militar nu-şi muta ţeava pistolului mitralieră din spaţiul unde se învârteau ei în cerc, era încă un semn că se afla în compania unor puşcăriaşi de temut. Dar prin ce

era el de temut? Dacă în celălalt țarc, deținuții puteau să stea de vorbă între ei, în voie, rezemând gardul, sau puteau bate mingea, ei, peste o sută la număr, nu se puteau învârti decât în cerc, iar cercul acesta îl înnebunea pur și simplu. Măcar dacă i-ar fi obligat să refacă plimbarea în sens invers, tot ar mai fi intervenit o noutate, o ieșire din obișnuit, o încercare de a sparge rutina. Ei erau însă datori să se scurgă unul în spatele celui-lalt în același sens. În nisipul jilav al curții se făcuse un șănțuleț, urmele pașilor lor, sau poate și al celor ce trecuseră pe acolo înainte. Totul plecase de la nenorocitul acela de film și Literă, furios și pe el, și pe nenorocitul de film, lovi cu vârful bocancului o piatră și Lamă simți lovitura cu toată forța, altfel nu s-ar fi întors spre el cu gura întredeschisă, prin care se vedea ascuțișul lucitor al metalului și pe care o rază de soare căzută oblic îl transformase într-un capăt de oglindă.

— De ce lovești, mă? Sau ți s-a urât cu binele.

— Mă gândeam și eu, așa...

— De când gândești cu picioarele?

Literă nu răspunse. La ce bun! Dacă ar fi rămas la Casa Copilului poate acum n-ar fi fost aici, stând în spatele omului al cărui nume adevărat nici măcar nu-l cunoștea. Și-ar fi văzut de treburile lui, de învățătură, de marea lui pasiune, desenul. Nu știa al cui era, unde se

născuse, dar toate astea cu timpul începuseră să aibă mai puțină importanță. Întrebase de câteva oricum ajunsese la orfelinat, altădată chiar își permisese, cu toate că abia învățase buchiile, să scrie câteva rânduri prin care cerea „Doamnei directoare" să i se comunice urgent cine îi erau părinții, de unde venise și cine îl adusese acolo? Nu primise la scrisoare nici un răspuns, cum nu primise nici la multe altele cu o adresă în capul lui precisă: „Mamei mele, acasă, de la fiul ei, Iancu Nane"... Într-o zi, învățătoarea, după ce se uitase la hârtia pe care el colorase un răsărit de soare, îi spusese că are talent. Nu înțelesese cuvântul și nici nu se omorî cu firea să-l afle. Apoi, după ce își dădu seama că nici la ceilalți copii nu vine nimeni în vizită și că erau în aceeași situație cu el, încetase să-și mai pună întrebări, să scrie scrisori, ba chiar avusese curajul să-și ceară hârtia adresată directoarei înapoi.

— Iancule, crezi că dacă am ști cine sunt părinții tăi nu ți-am spune? Nu știm nici noi. Mama ta te-a părăsit la poarta unui spital, nu aveai mai mult de patru luni. De mână îți era legat un bilețel cu numele și la gât cruciulița pe care nici acum nu ți-a luat-o nimeni. Dar noi facem aici tot ce putem ca să te simți bine, ai mâncare, ai căldură... Într-adevăr avusese și mâncare și căldură, spuse Literă cu voce tare și Lamă, mirat că tovarășul lui de celulă și pat vorbea singur, din nou se întoarse spre el ca să-l apostrofeze:

— Vrei să ajungi la coşciug, nenorocitule? Nu ţi-am spus că la plimbare n-ai voie să vorbeşti?

Îi spusese, cu toate că înainte de a-i spune aflase singur ce însemna „la coşciug": o carceră deasupra căreia trecea cu zgomote ciudate şi continue mizeria închisorii prin canal, un spaţiu nu mai înalt de doi metri înălţime, butoi plin cu scârnă în care trebuia să stai în picioare douăzeci şi patru de ore, tot din atâtea, fără să ai posibilitatea să te apleci. Dacă te aplecai riscai să ţi se umple gura şi-ţi dădeai duhul. Cel mai bine era să stai cu braţele ţinute lateral pe marginea buţii, pe jumătate putredă şi ea, ajutându-ţi trupul să rămână cât mai drept. Un deţinut pedepsit cu „coşciugul" făcuse pe viteazul, se ţinuse tare, nu urlase ca din gură de şarpe, cum proceda câte un fricos ajuns la capătul răbdări, se ţinuse mândru şi a doua zi fusese găsit mort, dar nu mort oricum, omul murise cu gâtul rezemat de butoi, intoxicat de biogazul emanat de excrementele intrate în fierbere.

Nane nu era omul care să se lase impresionat uşor, nu vărsase pe dinlăuntru nici o lacrimă pentru tâmpitul care se sacrificase pentru o idee, iar ideea era exact ca şi a lui, omul ceruse de nenumărate ori să fie judecat şi drept pedeapsă îl lăsaseră să se judece singur. Se judecase dar rahat nu înghiţise şi deţinuţii mai vechi îşi făcuseră din victimă un erou, cu toate că victima nu fusese

decât un securist oarecare, refractar la orice reacţie firească a patului, un fel de port drapel al moralei spre deosebire de ceilalţi deţinuţi, cu activul încărcat de violuri şi crime, care mai de care mai ieşite din comun. Dar de la moartea lui, administraţia închisorii dăduse ordin ca butoiul cu rahat să fie scos din carceră, ca să nu-i mai treacă prin cap cuiva să se sinucidă. Cel mult, pedepsitul trebuia să moară de moarte bună.

3

— Nea Lamă, cum ai ajuns la pârnaie, întrebă într-o seară Nane fără să-şi dea seama că nimeni nu-i dăduse încuviinţarea să pună întrebări. Lamă îl privi cu un ochi întredeschis, voi să-şi desfacă buzele ca să arate neisprăvitului obiectul care putea trece în orice clipă, pe ori cine, în lumea cealaltă, dar impertinenţa puştiului îi dereglase pentru o clipă sistemul de gândire şi el reacţionă exact pe dos faţă de cum ar fi făcut-o de obicei.

— Muceo, începu Lamă direct, eu am fot trimis aici să-ţi tai gâtul. Pentru mine ar fi fost floare la ureche, dar când te-am văzut... Am crezut că cineva din afară, cu bani şi proptele, voia să trimit, aici înăuntru, pe lumea cealaltă, un mafiot dintr-o bandă rivală sau un criminal înrăit, cei din afară putându-mi răsplăti riscul şi efortul cu o punere necondiţionată în libertate, plus câteva zeci de mii de dolari care să-mi ofere liniştea şi un trai îndestulat, cine ştie unde şi pe ce meleaguri. Când colo, în locul unui criminal sau şef de bandă organizată, văd un mucea de nici nouăsprezece ani, cu lumânări la nas, un puşti care doarme cu mâinile sub cap, ori cu ele între genunchi. Ca să-ţi fac felul trebuia să ştiu şi de ce! Aveam nevoie ca motivaţia să fie credibilă.

— Nu-i obligatoriu, spuse calm Literă, ca şi cum omul de lângă el nu reuşise nici să-l sperie, nici să-l sensibilizeze în vreun fel.

— Eu ştiu pentru ce sunt aici.

— În schimb eu nu ştiu, cu toate că la început, luni în şir m-am întrebat ce-au cu mine, ce rău am făcut şi mai ales cui, de s-au răzbunat atât de cumplit. Din primul moment, după tot circul pe care l-ai făcut cu ăştia, care până la urmă au să ţi-o coacă, mi-am dat seama că te-au trimis aici să omori. Recunosc, nici o clipă nu mi-a trecut prin minte că alesul aş fi eu, că sunt chiar atât de important pentru cineva din afară, ca un tip ca matale, aici înăuntru, să-mi curme zilele.

— A cui viaţă o pui tu în pericol, sau cine se teme de tine? E clar că cel care vrea să te trimită în lumea drepţilor are ce are cu simandicoasa ta persoană. Mi s-a spus numele tău, Nane, dar nu mi s-a spus cum arăţi, câţi ani ai. Nu mi s-a fixat un termen, aşa ne-a fost înţelegerea, dar să nu mă întrebi cine mi-a cerut să fac ceea ce ţi-am zis. Treburile astea se pun la cale cu dichis, vorbele trec prin mai multe urechi până ce urma se pierde. Nimeni nu-i tâmpit să se dea de gol, să fie prins cu ocaua mică sau mare. Că s-au pus bani grei pe capul tău asta e limpede, altfel n-aş fi fost mutat prin patru închisori, primind acelaşi mesaj, de fiecare dată de la alt gorobete. Aici am venit direct de la Gheişoara, acolo am făcut târgul, dar

același târg mi s-a propus și la Poarta Albă și la Craiova.

— Ai omorât pe cineva? se pomeni întrebând Literă, deloc impresionat, odată ce aflase de verdictul ce plutea deasupra capului său.

— Adică eu țin sub limbă jumătatea de lamă cu care să te tai și tu ai neobrăzarea să pui întrebări. Sigur c-am omorât, dar mai întâi mi-am bătut joc de o fată, eram în tren, i-am zis că o iau de nevastă, m-am culcat cu ea pe o banchetă în legănarea vagonului, apoi într-o gară am mințit-o că mă duc să cumpăr ceva de mâncare și dus am fost.

— Pentru asta nu te bagă la pușcărie.

— I-adevărat, dar pe urmă m-am jurat să mă fac băiat de treabă. Am căutat-o pe fata căreia i-am făcut felul, am căutat-o vreme de doi ani. Până la urmă am aflat că a fost o simplă țărancă. Și-a pus capăt zilelor în sat la ea, plătindu-și singură prostia c-a avut încredere în mine.

De pe priciul din dreapta, cel de lângă zid, se auzi un zgomot de om ce se înăbușe. Lamă sări de lângă Literă și fugi spre patul de jos unde un bărbat căzut pe podea se zvârcolea cu limba aproape înghițită. . Colegul lui de pat se uita cu spaimă de pe priciul aflat la o palmă de pardoseala de beton, mirat nu atât de criza epilepticului, cât din pricina unui chițcăit de șoarece ce trăia durerea ocrotitorului aproape conștient, alergând din buzunarul hainei la gâtul

omului bolnav, încercând să muşte ca să-şi trezească stăpânul, apoi ascunzându-se din nou în buzunarul hainei din care ieşise, neştiind dacă nu era cazul să se apere pe sine mai întâi.

— Dom' Lamă, jur, nu i-am făcut lui Agafon nimic, eu am înţeles ordinul din prima zi, cu toate că om sunt şi eu; s-a răsucit odată aşa, a zis un nume, pe urmă s-a răsturnat şi a căzut.

Lamă nu stătu pe gânduri. Cu un capăt de lingură, recuperat dintre fese, desfăcu dinţii încleştaţi ai epilepticului, îi scoase limba ca omul vânăt la faţă să nu se sufoce şi după ce i-o priponi cu o mână de falca de jos, cu cealaltă mână îi strânse degetul mic. Îl strânse cu arătătorul şi degetul mare atât de tare, încât unghia de la buricul înnegrit aproape se desprinse de carne.

Cel numit Agafon se mai zvârcoli de câteva ori, făcu spume la gură, semn bun pentru Lamă, apoi îşi dădu ochii peste cap şi la câteva secunde îşi reveni buimac neştiind ce se petrecuse cu el. Speriat, se întoarse cu spatele la oamenii adunaţi buluc lângă pat şi şopti câteva cuvinte blânde, ca şi cum ar fi vrut să îmbuneze sau să liniştească pe cineva.

Lamă îşi ascunse capătul de lingură la locul ştiut numai de el, îi mai dădu celui revenit la viaţă două palme, se ridică în şezut, se şterse de transpiraţie pe chipul cadaveric, apoi scuipă peste două paturi direct în tinetă.

— De ce nu i-ai dat dumneata dom'medic o mână de ajutor, se auzi o voce hârşită ce se adresa cuiva aflat între al doilea şi al treilea rând de paturi.

— Aici eu sunt deţinut, nu sunt medic, trebuia să bateţi în uşă şi să chemaţi felcerul.

— Ca să-i dea sare amară. Puteai să-l ajuţi, băgate-aş unde ştiu eu. Când ai vândut douăzeci de copii, după revoluţie, ai fost doctor, adică, acum nu mai eşti. Află că n-ai fost nici atunci, ai făcut din douăzeci de românaşi, douăzeci de americănaşi, şi-ai luat douăjde mii de verzişori. Ce credeai, mă hahaleră, că noi nu ştim? Ştiu şi că ai mâncat ieri noapte, pe furiş, o ciocolată, cu toate că amărâtul ăla cu care dormi are două găuri în plămâni cât capul tău.

— A vrut să mă ucidă nevasta, spuse şuierat şi cu voce puternică, de bariton, Agafon, cel care numai cu cîteva clipe înainte era s-o sfârşească sufocat, înghiţindu-şi propria limbă, acum sângerândă.

— Cum să te omoare, Agafoane când ai băgat cuţitul în ea de zece ori.

Agafon se ridică tinereşte de jos, îşi şterse dintr-un mai vechi obicei turul pantalonilor, ca şi cum pe el s-ar fi aşezat un strat de praf de proveniență neştiută, apoi se duse la tinetă şi se uşură. Într-un târziu ferestruica din uşa de metal se deschise, doi ochi cercetători priviră în interior şi gardianul din tura a doua întrebă calm:

— S-a întâmplat ceva?

— Nu s-a întâmplat nimic, Agafon a visat urât şi era cât p-aici să facă pe el, dădu unul o explicaţie satisfăcătoare pentru cel care, închizând clapeta ferestruicii, îşi văzu de rondul lui.

— De ce n-ai sărit dom' doctor să-i dai o mână de ajutor? reluă întrebarea inutil cel care o pusese mai înainte, ştiind precis că din cotlonul ascuns al celulei va primi acelaşi răspuns.

— Ţi-am mai spus, eu aici sunt...

— Eşti, pe măta, de intelectual... O clipă în celulă se lăsă liniştea. Cel ce fusese numit doctor voi să se dezvinovăţească, dar până la urmă renunţă. Din gâtlej nu-i ieşiră decât două cuvinte.

— Eu, eu.

— Cum te simţi, Agafoane, ţi-a trecut spaima? Dacă nu era dom' Lamă erai acum alături de nevastă-ta.

— Ţi-am mai spus că nu eu am omorât-o. Eu veneam de la servici, eram în schimb de noapte, dom' Lamă şi am venit mai repede că ne-au tăiat curentul, fabrica avea datorii. Şi ăla cu care trăia, că eu nu ştiam că trăia cu doi, a găsit-o cu altul, ăl de-al doilea a omorât-o, el se simţise înşelat. P'ormă amândoi au fugit şi când a venit poliţia eu căzui de fraier, că unul din gradaţi a zis că dacă nu recunosc mă pune la zid. La judecată un poliţist a dăpus mărturie că eram plin pe mâini de sângele ei, că sărăcuţa mai dădea din cap când am găsit-o şi am vrut s-o ajut.

— Dom' Lamă, aici nimeni nu-i vinovat, toți suntem curați ca lacrima, nici eu, parexamplu, n-am nici o vină, spuse colegul de pat al epilepticului, ascunzând în spatele spuselor sale un adevăr pe care nu-l știa decât el.

— Parcă eu nu știu? Eu ce vină am? Nici una. M-au luat de pe stradă și m-au adus între voi. Au zis că de ce să nu fie un îngeraș în plus.

Câțiva râseră, alții își înghițiră râsul la vederea chipului lui Lamă, parcă anume făcut să sperie. Între piele și os nu exista nimic, încât capul îi semăna ca un craniu acoperit de un pergament galben, prin care se distingeau cu ușurință nu numai venele dar și sângele care pulsa prin ele convulsiv. Literă își privi dintr-o parte vecinul de pat, cu gândul acum cine știe unde, și avu sentimentul că Lamă îl mințise tot timpul, ceva lăuntric îi spunea că nici povestea cu trenul nu era adevărată, cum neadevărată era și invenția cu misiunea lui de a-l omorî.

4

Înainte de a intra învățătoarea în clasă, plictisit, Nane se apucă să deseneze pe tablă o reptilă preistorică. Gălăgia se stinse treptat, cele mai multe capete se îndreptară spre negrul brăzdat de linii si contururi colorate; erau cretele pe care Nane le primise cadou din ajutoare, un set întreg în care găsea toate nuanțele de care el avea nevoie pentru nestăpânita lui fantezie. Scrisese dedesubtul reptilei: Tiranozaur. Desenul era atât de convingător încât o fată, cu toate că era în clasa a patra, începuse să tremure de spaimă. Reptila uriașă, cu gura larg deschisă, arătându-și dinții ascuțiți pregătiți să sfâșie, cu ochii conturați în așa fel încât din orice parte te-ai fi uitat la ei nu te scăpa din priviri, se mișca cu pași groteși spre fata care, paralizată de spaimă, începu să țipe. Așa îi găsi învățătoarea, o femeie țâr, fără forme, cu buzele ascunse sub tăietura lor, întruchiparea severității într-un orfelinat în care de data asta, iată, cineva, despre care nu știa mai nimic, își bătea joc de chipul ei. Cu siguranță, acei ochi răi, plin de venin și ferocitatea din priviri voiau s-o înfățișeze pe ea, și femeia, după ce strigă la elevi să se așeze în bănci, scoase o linie lungă, de aluminiu, își lovi cu ea cealaltă palmă, apoi trecu printre rânduri căutând o uitătură furișă, parșivă, lașă, ce avea singură să se dea de gol. Nane nu se mai temea de mult de pedepse. Fusese prea

adeseori ţinta urii sau neputinţei altora. Se ridică singur în picioare, fără să ofere nici o explicaţie. Fusese bătut crunt, atât de tare încât nici sfatul aceleiaşi învăţătoare, de a se duce la cişmea să-şi vâre mâinile sub apă, nu-i fu de mare folos. Palmele i se umflaseră, iar pielea spartă, cu toate că era bătucită ca o curea de toval, lăsa să se prelingă printre degete urme de apă şi sânge. Pentru un copil al canalelor durerea nu era de nesuportat, iar el o suportă ca un „maestru" al străzii. În ciuda anilor puţini, avea o vastă experienţă. După ce inhală, dintr-o pungă de plastic de câteva ori aerul îmbâcsit cu eter, durerile se mai potoliră, dar cu adevărat încetă să le mai simtă abia în clipa când se auzi clopoţelul electric şi lângă el, în curte, apăru tocmai fata care se speriase atât de îngrozitor de arătania desenată pe tablă. Fata îi luă palmele şi începu să le frece cu o gingăşie aparte, în timp ce îşi cerea mereu iertare că din cauza ei fusese atât de aspru pedepsit.

Adevărul era altul. Învăţătoarea citise literele de tipar şi neînţelegând din cuvântul Tiranozaur decât prima parte, aceea de tiran, crezuse că restul înscrisului nu era decât o simplă mistificare menită să alunge obrăznicia şi impertinenţa primelor litere. N-avea nici un rost s-o învinuiască pe fată, ea se speriase şi atâta tot, semn al reuşitei propriei lui arte şi această mândrie lăuntrică era incomparabil mai puternică

şi mai lecuitoare decât mângâierile Ioanei. Sunt zil care aduc noroc şi altele nu, îşi zise Nane. Niciodată nu-i trecuse prin cap să deseneze până în clipa când aceeaşi învăţătoare îi dăduse cretele colorate, fără să-şi dea seama că ochii pătrunzători ai copilului observaseră cum îşi burduşise portbagajul maşinii cu parte din ajutoarele sosite din străinătate.

— Literă, îl scoase Lamă din aducerile lui aminte, ce anume deosebit ai făcut tu înainte de a ajunge la pârnaie. Că ceva ai făcut, e clar, ceva ce a deranjat din cale afară pe vreun grangur, altfel nu-mi explic.

— Păi, tocmai asta încercam să-mi explic şi eu, dom'Lamă, dar uite că mintea nu mă ajută.

— Când ai fost închis?

Literă stătu pe gânduri.

— La vreo şase luni după ce-am plecat de la orfelinat. Era acolo o învăţătoare, se numea Grasa, şi nu o spun în bătaie de joc, aşa o chema, cu toate că era slăbănoagă. Mă bătea în fiecare zi cum ai bate un covor . Dar nu era vina ei. Mă apucase patima desenului şi după ce am desenat animale cu chipul ei, am făcut-o pe ea cu chip de broască, ori de şarpe. Pă cuvânt, dom'Lamă că nu voiam, îmi muşcam limba când desenam pe caiet, voiam să nu mă leg de înfăţişarea ei, doream să desenez o casă sau o grădină, să fac poza unei fete de care-mi plăcea, una Ioana, cu care mă împrietenisem şi cu care am fugit. Dar până la

urmă ieşea pe coala albă un cap de şobolan turtit de roata unei maşini, dar care semăna ca două picături de apă cu mutra Grasei. Cu ce eram eu de vină?

— Nu, Literă, alt motiv. Pentru aşa ceva nu te trimite nimeni la puşcărie. Ai mai făcut tu ceva, ceva grav de tot, altfel n-ai fi ajuns printre cei de categorie grea, nu mi s-ar fi promis libertatea ca să-ţi curm ţie zilele. Şi mă bate gândul, dar să nu te sperii, ţi-o spun doar ca să te prévin, şi la nevoie să-ţi mai iei şi tu măsuri de apărare, că în afară de mine s-ar putea să mai fie cineva care urmăreşte acelaşi lucru, fără să ştiu, şi fără ca el să mă bănuie pe mine. Să nu plângi, Literă.

— Eu nu mai plâng de la doi ani, la ce bun, dom'Lamă?

Colegul de prici al lui Literă se ridică de pe pat şi, urmărind un anumit gând, se aşează lângă uşă rezemând peretele de beton. Peste puţine minute aveau să fie chemaţi la masă. Democraţia adusese ceva nou, nu li se mai servea mâncarea prin ferăstruică în farfurii de aluminiu; închisoarea era prea aglomerată; pe urmă farfuriile dispăreau transformându-se în cuţite sau simple bucăţi de metal pe care cei sătui de viaţă le înghiţeau cum ar fi înghiţit nişte bucăţi de pâine.

„Specialii" erau duşi într-o sală de mese aparte, spre deosebire de cealaltă, cu mult mai mare, sala „comună", unde mâncau găinarii de rând, borfaşii care voiau să se ascundă de

confiații lor de afară, șmecherii care ucideau fără milă apoi se dădeau prinși în urma unui furt de doi bani, convinși că închisoarea îi păzea de poliție cel mai bine.

Lamă auzi bătaia în ușă. Nu se mișcă de la locul lui până ce nu-și trecu trupa în revistă, ca un sergent atent la felul cum arăta fiecare soldat, cercetător ca să nu-i scape nimic din ținuta recrutului, urmărind cu osebire figura celui ce se strecura pe lângă el, orice reacție a mâinilor, ca la nevoie să se ferească de ele. Mai ales se uita în adâncul ochilor colegilor de cameră, din priviri voind să citească un adevăr numai de el bănuit. Lângă Lamă, Literă privea și el cum deținuții ieșeau pe rând, unul după altul, cu palmele la spate; încerca să observe și el acel ins care, din spusele lui Lamă, trebuia să-i amintească de ceva. Nici unul din cei ieșiți pe coridor nu-i amintea de nimic.

La intrare în sala de mese fiecare primea o farfurie de plastic, numai cu o zi înainte farfuriile fuseseră de aluminiu, noile achiziții erau subțiri de puteai vedea prin ele, după Literă la fel de periculoase. Plasticul odată putea fi spart și resturile ascuțite puteau constitui tot atâtea arme de temut. Părerea îi fu dezmințită chiar sub nasul lui. Unul își scăpase mâncarea, îi tremurau mâinile, era un fost alcoolic nescăpat încă, prin izolare, de drogul ce-l măcina pe dinăuntru, și-i făcuse mâinile de piftie, dar farfuria nu numai că

nu se sparse, nici măcar nu-şi vărsă conţinutul, în ziua aceea carne de oaie cu varză călită. Literă se aşeză lângă Lamă şi nu-i fu greu să audă spusele unuia ce trecu pe lângă camaradul lui de prici, cel ce din propriile lui spuse recunoscuse că trebuia să-i curme viaţa.

— Ar fi cazul să te grăbeşti.

Cel ce rostise puţinele cuvinte nu era din celula lor, era din cea vecină, o voce de domnişoară ascunsă într-un trup mătăhălos, de altfel porţia de varză şi carne din farfuria lui era dublă, cea de a doua câştigată la zaruri făcute din miez de pâine. Mărimea porţiei îl umplu pe Literă de invidie.

Un gardian se plimba printre cele patru şiruri de mese, era un poliţist rotofei, jovial după chip, un paznic bun pentru păzit o grădiniţă de copii, nu de deţinuţi. Lamă nu lăsă nimic în farfurie. Şterse blidul cu ultima bucată de pâine, predă la ieşire primul farfuria, altui gardian decât cel de la care o luase. Înainte ca acesta s-o aşeze ordonat peste celelalte farfurii, îl privi pe Lamă într-un anumit fel şi-i şopti la ureche ceva ce Literă, aflat cu un pas în urmă, nu fu în stare să audă.

5

Aşa de frumos zburau gloanţele pe lângă ei! Unele treceau prin fereastra spartă a podului şi ieşeau prin cealaltă care dădea spre strada alăturată. Dacă ar fi întins mâna, cu siguranţă ar fi atins acel obiect luminos, de un roşu vişiniu, dar avea atâta minte să nu rişte, nu era un ageamiu, globuleţele cu coadă gălbuie erau gloanţe trasoare, avusese timp în cele câteva zile de când erau ascunşi, în podul din casa părăsită, să se familiarizeze cu ele. Ioana era lângă el, sperioasă şi chircită în trupul lui, parcă el ar fi fost Tiranozaurul pe care îl desenase pe tablă, din pricina căruia ea se speriase, iar învăţătoarea îl snopise în bătaie. Curiozitatea era, totuşi, incomparabil mai mare decât spaima produsă de gloanţe. O trase pe Ioana de mână spre peretele lateral, o trase târâş ca să nu fie loviţi de plumbii tot mai răzleţi şi de acolo îşi desfătau ochii, urmărind, ca la un meci de tenis, cu privirile când la dreapta, când la stânga, zborul plăcut al plumbilor încinşi. Se trăgea dinspre clădirea televiziunii, nu era nici o îndoială, de la unul din etajele de mijloc, altfel cartuşele n-ar fi urmat o traiectorie dreaptă, intrând printr-o fereastră şi ieşind prin geamul opus, aflat la aceeaşi înălţime. Literă îi făcu Ioanei semn să nu se mişte de la locul ei şi, pe burtă, se târî spre fereastra din stânga podului. Într-o fracţiune de secundă, timp

în care pistolarul îşi punea un nou încărcător, Literă se uită prin unghiul de jos al ferestrei şi, când văzu de unde porneşte focul, nu mai avu nici un dubiu, se trăgea de la nivelul patru sau cinci, cam la nivelul acela erau deschise două geamuri. În acelaşi timp, de pe trotuar, din spatele unui pom, o mitralieră grea, aflată într-o tanchetă, se porni şi ea să turuie asurzitor; rama ferestrei de lemn se făcu bucăţi şi căldura şi curentul unui cartuş îl făcu pe Literă să-şi închidă un ochi, cel cu care furase din priviri spaţiul de unde se trăgea din nou, în draci. Reveni lângă Ioana, o acoperi cu câteva preşuri puse de cineva pe o sârmă la uscat, mai dărâmă de pe zidul din apropiere câteva lăzi de carton goale, ca să se camufleze cât mai bine, apoi prinse capul fetei speriate şi-l vârî sub haina lui, ca un gest de supremă siguranţă. Dacă gloanţele şi-ar fi schimbat direcţia ar fi trebuit mai întâi să-l lovească pe el, ea, în mintea lui, trebuind să rămână întreagă.

— S-au plictisit, spuse şoptit Literă la urechea Ioanei, după ce vreme de câteva minute şuierul gloanţelor încetase. Numai zgomotul făcut de un porumbel ce zbura anapoda, speriat, de pe un căprior al podului pe altul, şi un şobolan care uitase ce e frica şi rămăsese în două picioare pe una din lăzi, scoţând un zgomot de animal rănit, păreau a fi singurele prezenţe străine şi, în acelaşi timp, omeneşti în acel pod răvăşit şi plin de un fum înecăcios. În faţă, sau undeva prin apropiere,

ardea o casă şi fumul bătut de vânt intra în vălătuci subţiri, ca de borangic, prin fereastra abia cercetată de Literă.

— Eu zic că ar fi cazul s-o ştergem. Ăia, dacă m-au văzut, cred că aici se ascund terorişti . Nu va trece mult şi vor veni să inspecteze casa. Dacă dau peste noi s-a zis, conchise Literă şi dădu lăzile şi carpetele cu care fuseseră acoperiţi la o parte. Până la uşa îngustă şi dreptunghiulară a podului nu era decât o aruncătură de băţ şi Literă fredonând în gând, mai mult de frică, o melodie, apăsă pe clanţa ruginită. Prin uşa dată la o parte se vedea rabiţul dintre peretele lateral al casei şi ultimul etaj ciuruit de plumbii grei ai mitralierei, plumbi ieşiţi din perete şi intraţi prin acoperişul cu scândura şi ţiglele sparte. Câteva voci, ce se auzeau la un palier mai jos, îl făcură pe Literă să o strângă pe Ioana puternic de mână. Privi doar el spre etajul de dedesubt.

Pe pereţi erau urme de sânge amestecat cu ceva albicios, iar pe scară un soldat, cu arma automată rezemată încă de pervazul ferestrei sparte, căzuse într-o parte, având capul lângă el, prins în şapca cu clăparele urechilor legate sub bărbie. Un civil, cu arma pe umăr şi un militar încercau să aşeze corpul celui mort pe o pătură. Literă o trase pe Ioana înapoi în pod; se cufundară şi mai adânc sub zdrenţele preşurilor şi sub cutiile de carton, rămânând acolo, cu răsuflările tăiate de

teamă să nu-i găsească cineva şi să-i ia la întrebări.

6

— Poți să mă omori dom'Lamă nu-mi aduc aminte de nimic special, păi în zilele alea când se trăgea ca la război, cine mai avea timp sa le vadă pe toate?

— Când ai fugit de la orfelinat, Literă? Asta nu se poate să nu-ți aduci aminte, întrebă Lamă, în vreme ce pe un prici de lângă perete cineva gemea, şi nu gemea în somn, gemea de durere.

Literă stătu câteva clipe pe gânduri, el numai când desena nu făcea pauze, punea mâna pe creion sau pe cretă şi din câteva linii îşi contabiliza gândul direct pe hârtie; făcea economie şi de timp, şi de vorbe.

— De la cinematografie mi se trag toate, că a venit unul care avea nevoie într-un film de un tip ca mine, zic ca mine pentru că altfel nu ar fi arătat cu degetul spre mutra mea când Grasa ne-a scos în curte, ca regizorul şi gaşca lui să ne privească scrutător ca pe nişte vite, bune ori de dus la tăiat, ori selecționate să fie scăpate de la tăiere, că se mai întâmplă şi aşa. Unul mititel, chelbos, dar cu ochi buni, de parcă el mi-ar fi fost tată, a arătat cu capul spre mine, apoi a venit în faţa mea şi mi-a zis că eu sunt nimerit pentru ce avea el, acolo, nevoie. M-a întrebat dacă ştiu să fumez. M-a umflat râsul, eu fumez de la patru ani, şi când m-a văzut mic de statură, dar cu voce groasă de

bărbat, a vorbit cu Grasa, a semnat cu ea un contract şi mi-a zis că mă ia pe răspunderea lui.

— N-o mai tot lungi, Literă, intră în subiect că peste zece minute ne cheamă la aer curat şi am de gând până atunci să mai întreprind ceva.

— Eu m-am bucurat, cum dracu' să nu te bucuri că scapi de nenorociţii ăia de cartofi pe jumătate negri şi de bătăile Grasei, afurisită şi răzbunătoare; nu mai m-a slăbit din ziua când i-am aşezat măiestrit capul în locul altuia ce trebuia să semene a şarpe.

— Şi?

— Şi i-am zis omului ăla de m-a luat la film că nu plec fără Ioana, i-am spus să inventeze ceva şi pentru ea. Gândul ăsta cu Ioana mi-a venit în clipa când m-am uitat la obrazul ei, pleoapele nu i se mişcau, adică nu plângea, aşa cum plâng oamenii dând semne de amărăciune sau supărare, plângea pe tăcute şi asta m-a tulburat şi m-a înduioşat, dom'Lamă, peste măsură. Cum era s-o las? Am plecat în aceeaşi zi, cu maşina şi ne-a dat omul de la cinematografie cameră la hotel, bani de buzunar şi alţii de cheltuială. Parcă mai crescusem, nu numai în ochii mei, dar şi în statură, de mândru ce eram. Ştiam eu de mult că în mine zace un artist, numai că eu singur nu puteam să mă descopăr, aşa cum nu mi-aş fi putut scoate la lumină bruma de talent dacă Grasa aia oribilă, cu mutră de Plateozaur, nu mi-ar fi dat cretele colorate ca să închid ochii la jaful pe care

l-a făcut, de câteva ori cu maşina, din ajutoarele primite de orfelinat. Lamă îl privi pe Literă într-un anumit fel. Puştiul de altădată din el ar fi vrut să-l mintă, iar tânărul de aproape nouăsprezece ani de acum se căznea să-l aducă la drumul cel drept. Numai că drumul drept nu se lăsa descoperit.

— Literă, dacă mă minţi, să ştii că numai tu ai de pierdut. Am impresia că nici nu realizezi în ce pericol te afli, cochetezi cu mine de parcă eu aş fi Ioana ta, apropo, ce s-a întâmplat cu ea?

— De la hotel, dar de la alt hotel, nu de la cel unde am fost cazaţi prima dată, a luat-o unul Şamil, plin cu bani şi cu maşini, dar ea a zis că tot eu eram de vină, cerusem prea puţini bani, când ea merita mai mult. Am văzut-o într-un magazin de îmbrăcăminte. În câteva zile nici n-am mai recunoscut-o. O îmbrăcaseră ăia ca pe un manechin. Plângea şi zicea că nu mă mai cunoaşte, că peste câteva zile urma să plece în Turcia la un concurs de modă. Nici nu era greu, avea un corp ca un fus, nici nu ştiu de ce-a vrut să fugă cu mine, era înaltă, frumoasă. Cred că talentul meu a înnebunit-o, se fandosi Literă, negăsind un alt argument în folosul său şi încercând printr-un sughiţ să-şi ascundă amărăciunea din suflet.

Gemetele deţinutului care zăcea pe un prici, sub tavan, se înteţiră, apoi omul se chirci şi începu să strige că-l doare burta şi moare. De data

asta doctorul nu se mai aşteptă rugat. Sări de la locul lui şi se apropie de bolnav. Cu ajutorul altor doi deţinuţi îl coborâră pe podea şi medicul cercetă abdomenul celui ce începea să-şi dea ochii peste cap.

— Cred că are peritonită, trebuie imediat operat.

Butoi începu să bată în uşă. La nici un sfert de oră apăru gardianul cu chipul de femeie, cel care le înmânase farfuriile în sala de mese şi, cu o voce calmă de om aşezat, scos din gândurile lui, le spuse că era sâmbătă, că sâmbăta nu aveau nici măcar un felcer, aşa că deţinutul bolnav trebuia să aştepte încă două zile, până luni, adică ziua când se deschidea din nou dispensarul închisorii. Paşii gardianului se pierdură pe cimentul coridorului lung.

Lamă scoase dintre fese, lingura lui transformată în cuţit şi de sub limbă o jumătate de lamă. Le şterse pe amândouă de turul pantalonilor şi i le dădu doctorului ridicând din umeri.

— Butoi, tu fă-i anestezia, spuse şoptit Lamă şi deţinutul îşi scoase din buzunar un pumn cât un baros. Apucându-l pe suferind de păr îl lovi în bărbie. Bolnavul se lungi liniştit ca un mort, pe podeaua umedă a celulei.

— Domnule Lamă, să ştiţi că în aceste condiţii eu nu-mi iau nici o răspundere. N-am nici ață cu ce să-l cos.

— Tot e condamnat pe viaţă. Pentru el nu contează când moare, se amestecă un altul, în timp ce Butoi mai voi să-l anestezieze pe bolnav încă o dată.

— Dă lama încoa, doctore. Cu ajutorul ei, protectorul lui Literă tăie o şuviţă din claia de păr a deţinutului leşinat, în urma pumnului primit de la Butoi, şi o întinse medicului.

Până luni, dacă trăieşte, bune sunt şi firele de păr, mai ales că sunt ale lui, la fel de împuţite ca şi el.

— Nici n-ar trebui să ne batem capul, după câte a făcut, se amestecă un altul, în timp ce cu mâinile în buzunare privea la puşcăriaşul ce zăcea pe prici, cu o ură nedisimulată.

— Hai dom'doctor, că-i trece anestezia, îl îndemnă Lamă pe medic şi acesta, după ce se uită la ascuţişul capătului de lingură, nu mai stătu pe gânduri. Incizia o făcu însă cu lama, era oricum mai dezinfectată. Un alt deţinut scoase dintr-un loc ştiut numai de el un ac şi băgă prin urechile lui primul fir de păr. Medicul era un specialist de mâna întâi. În nici douăzeci de minute ţinea spre văzul tuturor un apendice cât un castravete, încovoiat.

— Era sub ficat, pentru asta îl durea aşa. N-are peritonită, dădu doctorul verdictul. Cu o dibăcie care-l mira până şi pe Lamă, doctorul ţinu cu o mână intestinul din care tăiase partea infectată, iar cu cealaltă legă strâns cu firul de păr,

de câteva ori, cum ai lega un cârnat. Gaura incizată economicos fu cusută la repezeală, bărbatul operat fu urcat pe unul din paturile de jos şi Lamă dezinfectă cusătura cu un jet de urină, în concepţia lui, acel lichid miraculos, fiind cel mai bun dezinfectant.

— Îţi mulţumesc, domnule doctor.

— Runcan mă cheamă, spuse medicul întinzând cele două ustensile primite cu împrumut de la Lamă.

— Văd că dumneata eşti chirurg de meserie, de ce te-au condamnat pentru? ... întrebă Lamă, nespecificând pentru ce anume fusese arestat şi, dintr-un motiv numai de el ştiut, îşi descoperi piciorul sub pielea căruia îşi ţinuse ascuns obiectul tăios. Rana se vindecase, doar o urmă roşie, ca un fir de aţă, mai lăsa să se înţeleagă că în acel loc piciorul fusese rănit.

— Sunt nevinovat, domnule Lamă. Mi-au fost aduşi la spital patru copii. Trebuia să-i operez de apendicită. Mi-am dat seama imediat că la mijloc e o făcătură. Copiii n-aveau nimic, lucru pe care l-am şi declarat. Numai că noaptea copiii au dispărut, iar la câteva zile cineva a găsit în bazinul de formol din curte cadavrele mai multor nou născuţi. Nimeni n-a putut dovedi că cei dispăruţi ajunseseră în bazinul cu pricina, acolo erau cel puţin douăzeci de cadavre. Nu existau acte, copiii fuseseră abandonaţi, nu-i puteam înmormânta fără documente şi în aşteptarea

identificării lor, altă soluție spitalul nu avea, camera frigorifică pentru autopsiați nu mai funcționa în spitalul nostru de mult. Știu precis că o avocată, împreună cu o asistentă de la leagănul de unde fuseseră aduși cei patru micuți, cu diagnosticul fals, prin mijloace ce mie îmi scapă, au scos copiii din spital. Acum se află cine știe în ce țară mai recunoscătoare față de ei decât a fost a noastră, sau organele lor au fost vândute la prețuri ce nouă ni se par incredibile. Spitalul a fost doar locul de popas de unde puteau fi scoși, vina fiind până la urmă aruncată pe mine. Vezi doamne, copiii au fost omorâți în urma refuzului meu de a-i opera și, ca să-mi ascund fapta, împreună cu un stagiar, i-aș fi aruncat în groapa cu formol. Stagiarul s-a spânzurat înainte de condamnare.

Deținuții tăceau. Doctorul scoase capacul gurii de canal ce trecea prin celulă, se spălă pe mâini, le șterse apoi de cămașa scoasă din pantaloni și, tăcut și calm, se urcă la locul lui pe prici, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

— Dacă moare, vina are să cadă tot pe mine, mai spuse el șoptit.

— De ce să cadă, dom'doctor, noi am fost martori, martori am fost cu toții, spuse Literă deloc impresionat de operația la care asistase; crezuse că va curge sânge cu găleata, când colo câteva picături, șterse de doctor cu o cârpă ruptă din cămașa lui Buzatu, asemenea operații ar fi

putut face şi el mai ales când aveai un cuţit ca cel folosit de medic, brici nu altceva.

— Eu l-aş fi omorât, dar n-am vrut să-l contrazic pe şăfu, e iute la mânie. Pă urmă, dacă eu le-am putut strânge pe amărâtele alea de gât, numai cu o singură mână, ca să nu le desfigurez, pe ăsta l-aş fi lichidat din al doilea pumn, zise Butoi hlizindu-se de propriile lui spuse. Dom'Lamă, le putem zice, dacă ăsta crapă, că noi l-am obligat pe doctor. La urma urmei ce mai contează la o condamnare pe viaţă câţiva ani în plus sau în minus. Poate că în urma anesteziei mele nici nu se mai ridică din pat, poate a dat ortul popii şi mi-ar părea rău, pentru că ar fi murit prea uşor, prea omeneşte.

— Hai, mă, să votăm că doar trăim în democraţie.

Deţinuţii ridicară mâinile în sus, deşi nu le-o ceruse nimeni. O simplă privire interogativă a lui Lamă fusese suficientă pentru a înţelege, fiecare în parte, ce dorea slăbănogul care, numai în câteva zile reuşise, cel puţin pentru o parte dintre ei, să-şi dovedească supremaţia. Operaţia era de fapt opera lui, medicul nu făcuse altceva decât să se folosească de autoritatea şi instrumentele împrumutate. Butoi, milos din fire, scoase din dosul urechii un capăt de ţigară şi îndemnat de un sentiment mai puternic decât el se duse la Runcan, aprinse chiştocul şi i-l puse între buzele arse şi tremurânde.

— Face bine, nu e ţigară din alea obişnuite, costă o avere, dar ce mai contează pentru mine banii. Am afară cinci inşi care-mi datorează câteva sute de milioane, ei mă plătesc în rate că le-am omorât nevestele şi le-am omorât ca un meseriaş, dom' doctor aşa cum l-ai operat mata pe nenorocitul ăsta. Artistic. Dar dacă eu n-am simţul ăla care-l face pe om să nu devină ucigaş, pe ăla de l-ai operat şi şi-a violat cele trei fete, l-aş omorî cu ură. Păi eu când omor cu ură, omor urât de tot. Eu n-am tăiat în viaţa mea o găină, cred că aş fi leşinat, nici nu ştii ce milos sunt eu cu făpturile lui Dumnezeu. Numai că omul spre deosebire de animal e făcut şi de dracu', şi eu simt asta cum simte mâna mea când strânge pe cineva de gât. Aşa-i că-i bună ţigara? Cocaină curată, turnată din fiolă peste tutun. Şi de unde crezi că fac rost de drog? De afară. Şi cine crezi că mi-l aduce? Oamenii legii. Păi eu am făcut puşcărie şi pe vremea împuşcatului, îi zic aşa din mare respect, păi atunci puşcăria era puşcărie, nu curvăsăraie ca acum. Păi crezi că eu nu ştiu de ce a venit dom'Lamă înapoi? A venit să omoare pe cineva, numai că nu ştiu pe cine. Dar în câteva zile unul dintre noi va ieşi cu picioarele înainte şi cei care ne păzesc ştiu asta, dom' doctor, ştiu, încasează şi ei, încasează şi şefii lor şi toţi tac mâlc. De ce crezi că de câteva zile n-am somn? Păi d'asta, că cel tăiat n-aş vrea să fiu eu, cu toate că dacă nu m-a tăiat data trecută, nu ştiu de ce

m-ar avansa printre morţi acum. Nu-i aşa că te face să uiţi de toate? continuă el referindu-se la ţigară. Eu nici de femei nu mai am nevoie, nici nu pun curul la bătaie sau să am pretenţia să facă altul pe femeia pentru plăcerile mele. Când îmi vine trag cinci fumuri şi pe urmă am un batalion de muieri; toate stau în rând să intre în p... mea. Se schimbă situaţia când n-am materie primă. Atunci violez fără milă.

În uşa de metal se auzi un zgomot făcut de zăvorul de la ferestruica prin care gardianul cerceta celula în timpul rondului.

— Lamă, la vorbitor.

— Mă cheamă Paraschiv, pentru tine sunt domnul Paraschiv, dobitocule. Gemuleţul de metal se închise, dar numai la câteva minute uşa se deschise în forţă şi gardianul, cu chip delicat de femeie, urmat de alţi doi, intră în încăpere. Îl traseră pe Lamă de pe tinetă, unde se aşezase să-şi facă nevoile şi o ploaie de lovituri se abătură peste el.

— Nu daţi la cap, icni o voce obosită şi pulanele de cauciuc loviră mai departe peste trupul slab, fără ca cel lovit să facă nici cel mai mic gest de împotrivire, fără să strige sau să cheme pe cineva în ajutor. Ceilalţi deţinuţi stăteau cuminţi pe priciurile lor, unii privind cu plăcere corecţia aplicată celui care făcea pe „şăfu" printre ei, alţii miraţi de capacitatea slăbănogului de a încasa atâtea lovituri fără să schiţeze nici un gest,

fără să-i pese de durere. Până la urmă obosiră gardienii.

— Dom'Oje, n-ai să ieşi la pensie din puşcăria asta, ascultă-mă pe mine, spuse calm Butoi, adresându-se pazniculuicu chip de femeie, care lovise tot timpul sălbatic, dar fără să i se citească încrâncenarea pe chip, fără ură, ca şi cum faţa lui nu era altceva decât o mască de ceară incapabilă să se subordoneze unor trăiri lăuntrice de bucurie sau de supărare.

— Dar nici tu, asasinule n-ai să ieşi de aici viu, îi sări lui Răchită, zis Oje, în ajutor, un alt gardian cu o burtă proeminentă şi un piept îngust, semn că paznicul avea probleme cu ficatul şi rinichii, cum stabili, în gând, diagnosticul, doctorul Runcan.

7

Vorbitorul era o cameră dreptunghiulară, înconjurată de jur împrejur cu plasă metalică. În interior, pe scaune aşezate la distanţe egale, se aflau deţinuţii, iar în partea din spre intrare, pe alte scaune, cei veniţi din afară să stea de vorbă cu condamnaţii, sau cu arestaţii preventiv. În vorbitor nu era nimeni, nici de-o parte nici de cealaltă şi, o clipă, Lamă se simţi în nesiguranţă. Îşi netezi părul cu ambele mâini, deşi cea dreaptă îl durea de la cot în sus îngrozitor. Cine voia să stea de vorbă cu el? Din câte ştia nu trebuia să-l caute nimeni, nu ceruse nici unei rude să-l viziteze şi nici nu-şi aducea aminte să aibă aşa ceva. Se descotorosiseră de el toţi cei ce altădată îi fuseseră apropiaţi, o înstrăinare impusă din afară şi pe care o acceptă în virtutea unei discipline interioare necesare. O uşă scârţâi îndelung şi Lamă îşi micşoră câmpul vizual dintre pleoapele tremurânde ca nişte aripi subţiri. Nervii lui sensibili puteau suporta multe, numai frecarea a două bucăţi de metal nu. Pe uşa din spatele gratiilor intră o femeie în timp ce gardianul rămase lângă intrare, atitudine ce voia să însemne dezinteresul faţă de discuţia ce avea să se poarte între cei doi. Câtva timp femeia se mulţumi să tacă cercetându-l îndelung pe Lamă, fără să-i pese de privirile care o dezbrăcau.

— Sunt avocată şi viu din partea clientului meu, rupse femeia tăcerea, lăsându-se pe mai departe judecată de ochii curioşi şi ciudaţi, cu sclipiri irizante, în acelaşi timp inteligenţi şi de o frumuseţe stranie. Avocata se ridică de pe scaun. Era îmbrăcată într-o rochie sobră de culoare închisa, bine strânsă pe corp, scoţând în evidenţă şi mai mult formele armonioase ale unui trup ce puteau să-l scoată din minţi nu numai pe un deţinut condamnat la închisoare pe viaţă. Cum stătea în profil, căutând ceva în geanta de piele de culoare vişinie, nu prea mare, dar doldora de dosare, Lamă îi urmări linia spatelui, a torsului, sânii nu prea voluminoşi, dar rotunzi şi puternici sub rochia sub care nu se distingea nici urmă de sutien. Dar cel mai mult îl chinuiră picioarele lungi, între trunchi şi ele existând un echilibru perfect; operă de artă cioplită de un artist pentru care femeia nu reprezenta altceva decât un şir de proeminenţe delicate pe care el le scosese întâmplător la lumină, mânat instinctiv de harul lui divin. Avocata se aşeză pe scaun, picior peste picior, lăsând stofa să se adâncească acolo unde coapsele se despărţeau. Ochii albaştrii, cu tonuri spre verde, buzele cărnoase, dar deloc vulgare, abia rujate, părul lung doar atât cât să acopere ceafa delicată, toate acestea defineau un tip de justiţiar apărut într-o generaţie nouă de care el n-avea cunoştinţă. În sfârşit, un dosar cu coperţi transparente, de culoare vernil, fu aşezat mai mult

de formă în fața ei deoarece, în interiorul lui, nu se vedea decât o hârtie albă fără nici un înscris pe ea.

— Cine e clientul dumitale şi ce amestec am eu în treburile lui? începu Lamă discuția, încercând să-şi acopere cu palma cu care îşi sprijinea bărbia, o vânătaie.

— Numele clientului e confidențial. Chiar dacă l-aş cunoaşte nu ți l-aş spune, nu intră în obligațiile mele.

— Înseamnă că ai fost angajată de un intermediar, ca omul în numele căruia ai venit la mine să-mi rămână necunoscut.

— Nu sunt datoare să dau detalii şi femeia zâmbi conştientă că în dosul buzelor delicate, uşor răsfrânte, deținutul are să observe şiragul de dinți albi, sănătoşi, de fiară tânără, aflată în plină putere şi cu dorințe neascunse de a muşca. De astăzi vei fi mutat în altă celulă. Clientul şi-a dat seama că este foarte greu să-ți duci misiunea la îndeplinire. Ca să fiu sinceră, nici nu ştiu în ce celulă stai, habar n-am; femeia râse din nou.

— Ce misiune? se interesă Lamă cu toate că era convins că n-are să afle nimic. Voia să lungească discuția, trăsăturile femeii îi aduceau aminte de ceva, parcă le mai văzuse cândva şi acum voia să-i dea răgaz memoriei să se adune şi să ajungă singură la o concluzie.

— Bineînțeles, nu ştii.

— Nu ştiu.

— Pe urmă, uzanțele ți-ar cere, ca deținut, să-mi spui doamnă avocată; eu vin din lumea celor care nu sunt pedepsiți cu nimic și au dreptul la un deplin respect.

Picioarele femeii, cu o mișcare aproape calculată, încetară să se mai sprijine unul pe celălalt. Acum piciorul drept îl acoperi pe cel stâng și Lamă din nou fu obligat să-și aplece privirile și să urmărească acea mișcare, obișnuită într-un mediu obișnuit, dar cu alte semnificații acolo unde se afla el.

— Eu n-am nici o legătură cu cei din afară, se hazardă Lamă, știind că răspunsul va sosi prompt. Așa se și întâmplă.

— Eu nu sunt decât stagiară și lucrez la o societate de avocatură privată. Tot ce știu și tot ce-ți pot spune este următorul lucru: du-ți cât mai repede misiunea la îndeplinire. Altfel o va face altul. Și, ca să se piardă orice urmă, va trebui să suporți singur consecințele ștergerii lor.

— Doamnă avocat, dacă nu mă înșeală memoria, v-am văzut cândva într-un complet de judecată și nu pe post de grefieră. Erați președinte de ședință.

— Cred că este vorba de o confuzie. Am o soră geamănă. Semănăm ca două picături de apă. Dar nu lucrează în magistratură. Și pe urmă nu trebuie să uitați de câți ani sunteți locatarul unor asemenea stabilimint ca cel în care vă aflați acum. Probabil, pe vremea când ați făcut primul pas spre

puşcărie, eu îl făceam spre viaţă. Figura avocatei se înăspri, în colţul gurii apăru o linie fină, semn al unui vizibil disconfort interior. Nu venise la taifas, treaba ei acolo era alta, iar minciuna cu sora geamănă era una din cele mai proaste inspiraţii de moment de care dăduse dovadă.

Lamă tăcu. În fond, nu el o chemase pe avocată la vorbitor, el fusese cel solicitat. În timp ce femeia îşi nota ceva pe coala de hârţie albă, cu un scris indescifrabil, el o urmări atent; nu avea nici o îndoială, avocata nu ştia totul despre el, în timp ce Lamă era sigur că ea fusese preşedinte de şedinţă în ziua când procurorul îi ceruse condamnarea pe viaţă. Sentinţa nu fusese pronunţată în ziua aceea, vestea venise după câteva săptămâni când în aceeaşi sală, dar cu alt complet de judecată, aflase aspra pedeapsă. Curios lucru, dacă peste el trecuse timpul lăsând urme adânci, avocata se păstra aproape la fel de tânără, cu toate că fardul masca nu puţine riduri la cozile ochilor.

— Aţi executat până acum douăzeci şi opt de ani, dintre care douăzeci înainte de' 89. Primii, în actuala situaţie, pot fi atacaţi. Condamnarea de după revoluţie poate fi, printr-o procedură posibilă, anulată dacă vă putem inventa o rudă venită din străinătate, ca să justificăm pachetele şi eventual banii ce v-ar putea fi de folos. Suntem la curent că în ţară nu mai aveţi pe nimeni, pentru asta aţi şi fost ales. Desigur, şi pentru alt motiv,

posedați o experiență vastă, nu este prima misiune de acest fel. Nu trebuie să uitați însă un lucru. Nu puteați ajunge aici dacă nu v-ați fi dat consimțământul. Încă o dată, aveți dreptul să renunțați. Dar consecințele le cunoașteți incomparabil mai bine decât mine.

Lamă era sincer convins că tânăra din fața lui habar n-avea ce anume trebuia să facă el. Filiera era lungă. Avocata era un pion oarecare menit să transmită niște date și eventual să primească niște informații. Începu să aibă din nou dubii în privința completului de judecată în care femeia, aflată acum în fața lui, fusese președinte de ședință. Trecuseră atâția ani, iar chipul avocatei era prea adolescentin ca anii să fi fost incapabili să lase urmele firești ale trecerii lor peste chipul ei. Cert era un lucru. Literă la vârsta lui, nu putuse face nimic atât de grav ca să merite o scoatere din viață și încă într-un asemenea mod. De ce-l țineau închis fără să fie judecat? Pesemne n-avusese pe nimeni cine să se ocupe de el. Pe urmă, de orice crimă s-ar fi făcut vinovat Nane, având în vedere că delictul fusese făcut la paisprezece ani, nimeni n-avea dreptul să-l poprească într-un asemenea loc și, încă, fără un proces penal. Acum avea nouăsprezece, deci suportase aproape cinci ani de detenție. Ori el, Lamă, cu relațiile și autoritatea lui printre deținuți ar fi putut să afle ce făcuse puștiul. Închisoarea era un loc închis, nimeni nu-și putea ascunde trecutul oricât de inteligent ar

fi fost, sau oricât de ingenios ar fi procedat. Cu ce se putuse face vinovat Nane, la o vârstă atât de crudă?

— Nu cred că e bine să fim împrăştiaţi din celulă. Cel care şi-ar da în petic ar fi descoperit cu mult mai repede. Sau poate chiar asta se doreşte. Avocata mâzgălea mai departe hârtia cu scrisul ei lăbărţat şi, un moment, Lamă avu impresia, că literele acelea, bătute parcă de vânt, în toate părţile, nici nu făceau parte din grafica ei obişnuită. Era o făcătură, ca la nevoie, o posibilă mărturie din parte-i, aducând ca argument în folosul ei scrisul, să nu stea în picioare.

— Am uitat să vă spun că la ieşire are să vă aştepte o sumă suficientă ca să puteţi dispărea şi trăi liniştit până la adânci bătrâneţe.

Lamă deveni mai atent. Însemna că Literă sau făcuse ceva deosebit de grav şi nu voia să recunoască, sau fusese martorul neştiutor al unor evenimente pe care cineva, din afară, considera că puştiul le-ar fi putut da la iveală.

Avocata îşi strânse dosarul, îl vârî în geantă şi se ridică să plece. Îl privi pe Lamă cu insistenţă şi bărbatul citi în ochii femeii o chemare ca de departe pe care avocata, liberă fiind, o putea judeca la rece ca pe orice dorinţă ce nu se putea împlini.

8

La câtva timp, zgomotul de pe scări se estompă, numai gloanțele ca într-o încercare disperată, de a nu mai lăsa nimic viu în podul ciuruit, continuau să spargă țiglele. Un trasor aprinse un preș întins la uscat pe o sârmă de aluminiu. Preșul se stinse singur. Afară începuse să plouă în picuri deși și spărturile din acoperiș lăsară apa să curgă în voie prin găurile transformate în adevărate cișmele deschise la maximum. Până și trasoarele își pierdură din fosforescență, luminozitatea lor se redusese simțitor; erau ca niște capete de chibrite sângerânde care se proiectau cu repeziciune dintr-o parte în alta a acoperișului. Apa începu să se prelingă și pe ei, apoi dintr-odată, prin aceleași găuri, acum devenite parcă mai înguste, se strecurară fulgi de zăpadă, mai întâi apoși, apoi tot mai consistenți și jucăuși. În curând vântul începu să poarte printre rafalele tot mai rare mici vârtecușuri de nea. Cartușele le despicau cu lumina lor vineție dându-le forma unor licurici împrăștiați pe un pom de crăciun invizibil.

— Ioana, eu zic să ne cărăm, spuse Literă șoptit; fata îl auzise dar în loc să-i răspundă își șterse fața udă și minunându-se de priveliștea din fața ochilor spuse:

— Uite ce frumos ninge!

O trase de mână după el. Cineva lăsase lumina pe scări aprinsă şi în zadar un lunetist de pe acoperişul televiziunii voia să nimerească becul chior, prins deasupra unei uşi. Nu reuşea. În jurul globului plin de sânge, continua să se înfigă plumbii îmbrăcaţi în cămaşă roşie de aramă. Literă nu se putu opri să nu culeagă câţiva de pe scările lipicioase. Le vârî în buzunar. Scara în spirală era pustie. Mortul fusese cărat, doar urmele lui se mai zăreau pe betonul treptelor; sânge închegat amestecat cu ceva cenuşiu şi stema de pe şapca mortului găurită exact la mijloc şi care zăcea încleiată în acelaşi amestec de sânge şi praf. Literă nu se putu opri să nu înhaţe şi insigna. Era prea frumoasă aşa cum era străpunsă.

Încercară uşa de la etajul imediat următor. Uşa era închisă, închise trebuiau să fie şi celelalte, de la palierele care duceau spre pivniţă, semn că până la urmă, chiriaşi părăsiseră casa prin ieşirile din faţă, mai puţin expuse tirului neîntrerupt, dezlănţuit dinspre clădirea televiziunii, intrată şi ea în ceaţa albă a fulgilor deşi şi tot mai mari.

— Asta-i zăpada mieilor, se pomeni comentând Ioana, neştiind nici ea prea bine de ce numise fulguiala cu acel cuvânt. Îşi aducea vag aminte că auzise cândva, demult, undeva în satul de unde era, că cineva aşa numise zăpada deasă şi răsucită de vânt ca un fuior. Şi pe urmă zăpada mieilor suna atât de frumos. Uşa de la pivniţă era dată în lături, iar într-o încăpere sub nivelul

canalizării, cu câteva trepte, se vedea injectorul de la cazanul încălzirii centrale. Locatarii, în spaima sau în graba lor, uitaseră să închidă robinetul, sau pur şi simplu nu le mai fusese gândul la gaze. Dacă ţevile ar fi fost perforate de cartuşe oricând clădirea ar fi putut exploda. De o parte şi de alta a unui coridor se vedeau intrările în câteva boxe. Uşile nu aveau lacăte aşa că lui Literă nu-i fu greu să le cerceteze interioarele. Murături, cartofi, damigene cu vin, butoaie cu varză: trai pe mălai, îşi zise Literă şi de bucurie o strânse puternic pe Ioana de mână.

— Cel mai bine e lângă cazan, aduc de sus cartoanele şi preşurile cu care am fost înveliţi şi ne facem un pat regesc. La nevoie, dacă se sparge o ţeavă, putem opri focul. Le facem la fricoşii ăştia care au plecat şi un pustiu de bine.

— Nu mă lăsa singură, spuse Ioana speriată, mai ales că pe lângă ea îşi făcu loc fără grabă, şi de loc speriat de prezenţa lor, un şobolan urmat de o companie de pui, cuminţi şi ascultători.

— Ştii de ce nu se tem, întrebă Literă? Pentru că ne socot prieteni, şi că mirosim a canal; simt ei acolo în capul lor deştept că nouă ne e la fel de frică şi că în nici un caz nu avem de gând să le facem vreun rău.

Era adevărat, şobolanca, cu mamelele aproape târându-se pe praful duşumelei de beton, se căţără pe pantalonul lui Literă şi acesta nu făcu nici un gest ameninţător, dimpotrivă, voi să

mângâie capul negru cu ochii ca două mărgele. Numai în clipa aceea mica familie de rozătoare trecu mai departe intrând într-o gaură, probabil intrarea lor obişnuită sau un refugiu întâmplător, în canal. Ajunşi din nou la intrarea de la parter, Literă apăsă cu putere clanţa şi uşa se deschise. Când intraseră în blocul cu două etaje, fugiseră din stradă în curte, iar de acolo, prin spălătorie, îşi croiseră drum spre pod. Nici prin minte nu le trecuseră că are să înceapă canonada, ei îşi doreau un refugiu, îl găsiseră, până în clipa când podul unde se ascundeau fusese socotit un cuib de terorişti. Până atunci se simţiseră chiar fericiţi.

Literă nu stătu prea mult pe gânduri, ştia din propria lui experienţă că orice îndoială de început taie elanul încercării ulterioare şi el nu voia să treacă pe lângă uşa abia deschisă şi dată la o parte fără să se bucure de ceea ce putea vedea înăuntru. Toate intrările din interior erau vraişte, până şi cea de la scara principală. Câteva obiecte lăsate pe dalele de faianţă erau un semn că locuinţa fusese cercetată şi din ea se furase, sau poate stăpânii intraţi în panică luaseră cu ei ceea ce crezuseră că e mai important şi, în goana lor spre locuri mai ferite, lăsaseră la voia întâmplării obiecte de care te împiedecai la tot pasul. De ce să mai urce până în pod, n-avea nici un sens! Pe un fotoliu se aflau două cergi, iar pe un televizor cu tubul spart de un cartuş, un radio minuscul, cu tranzistori, îi făcu semn lui Literă cu ochiul. Din

bucătărie vârâră în două sacoşe tot ce găsiseră în sertarele unui bufet, iar din frigiderul de pe hol, câteva bucăţi de slănină, conserve şi rotunduri de brânză nu-l lăsară indiferent pe Nane.

— Altceva nu mai luăm Ioana, dacă ne prind cumva să nu ne creadă hoţi, am luat strictul necesar, tot ce ne trebuie ca să n-o mierlim în câteva zile de foame. Ioana ar fi vrut să încerce micile bijuterii aflate într-o scrumieră, pe o noptieră de lângă pat, dar Literă se uită la ea atât de dezaprobator încât fata renunţă la plăcerea de a-şi înfrumuseţa degetele murdare, cu unghiile vopsite cu oje de cinci culori.

— Ăsta-i un cartier de bogătaşi, mi-a spus cineva că pe-aici toţi fură, zise ea cu nostalgia şi supărarea omului ce n-a putut să-şi ducă un vis până la capăt.

— Dacă furi un lucru furat, tot furt se cheamă, spuse Literă mândru că-i trecuse prin minte o asemenea idee. Era şi el cu totul de acord cu Ioana, era păcat să lase toate argintăriile şi aurăriile alea aruncate una peste alta, şi nici nu le-ar fi lăsat dacă ar fi fost singur. Prezenţa Ioanei îl oprise însă la timp, el era un fel de tutore moral, fără el regizorul n-ar fi luat-o şi pe ea, deci însemna că încrederea îi fusese acordată lui şi această încredere se cerea respectată. Când voiră să plece uşa de la dulap se deschise singură, fără zgomot, parcă cineva o împingea cu grijă dinăuntru. Zecile de rochii o făcură pe Ioana să

facă un pas înapoi. Cu osebire o atrase o rochie albă şi ea nu stătu mult pe gânduri. Puţin îi păsa de ce avea să-i zică Nane, la urma urmei măcar o dată în viaţă avea dreptul să se bucure şi ea. Se dezbrăcă fără jenă, lăsându-şi rochia să-i cadă lângă picioare şi abia atunci Literă observă că prietena lui nu purta chiloţi. Ioana se îmbrăcă cu rochia albă de mireasă. Îi venea ca turnată. N-o deranja transparenţa ei. Pantofii erau în celălalt dulap, la îndemână. Ochii o pereche de aceeaşi culoare cu rochia. Cu toate că îi erau mari nu se putu abţine să nu-i încalţe. În faţa oglinzii mari, ovale, luă din multele cutii un ruj, dar neştiind cum să procedeze îl lăsă pe Literă să o ajute. Literă îi făcu nişte buze pale, desenate atât de frumos încât se mira şi el. Lângă oglindă se afla portretul unei femei şi Literă, mânat cine ştie de ce instinct, luă rama în mâini şi privi fotografia color. Căscă ochii de uimire. Femeia din poză era atât de frumoasă încât el nu văzuse aşa ceva printre educatoarele din orfelinat, nici pe la şcolile de copii abandonaţi, pe unde înnoptase, nici chiar printre fetele ce lucrau la filmul la care fusese angajat. Înainte ca să se audă bubuitura puternică de afară, hainele din dulap zburară spre interiorul camerei şi din spatele lor ateriză pe parchet un coş de nuiele cât o valiză, iar din el se împrăştiară prin cameră nişte hârtii verzi; erau legate în pachete mari şi vârâte în ciorapi de damă. Ce puteau însemna hârtiile alea şi de ce

erau aşa de multe? Spaima fu însă mai puternică. Ioana luă dintr-o scrumieră o brăţară şi un inel şi târându-şi picioarele cu pantofii mari pe parchet îl trase pe Literă după ea.

— De ce-or fi ascuns hârtiile alea, Nane? întrebă fata ţinându-se de balustradă. Până la urmă mersul o deranjă. Îşi scoase pantofii, îi puse în poală şi, desculţă, coborî spre pivniţă.

— Deşteapto, ţi-ai uitat ghetele în casă, dacă le găseşte cineva şi cu ajutorul lor dă de noi? Literă voi să urce la etajul superior, dar Ioana îl opri; la ce bun, acum aveau timp destul să se întoarcă din moment ce erau singuri în toată casa.

Îşi aranjară patul lângă pătratul voluminos al cazanului şi Ioana nu se lăsă până ce nu mai dădu o fugă în apartamentul abia părăsit să aducă două perne şi o plapumă.

— Nane, în camera din care am luat pernele mai era o ladă de nuiele cu hârtii din alea verzi, eu cred că erau hârtii speciale pentru veceu, tu ce zici? Nane nu zicea nimic. Se uita la Ioana cum era îmbrăcată mireasă şi avu un sentiment pe care nu-l mai încercase până atunci.

— Ce-ar fi să ne căsătorim, Nane? Eu îţi dau mâna, tu zici că mă iei de nevastă neîndemnat de nimeni şi eu zic la fel. Ce putea să spună Nane? Tăcea mâlc orbit de albul în care era îmbrăcată fata. Nu-i mai păsa nici de ghiuleaua ce trecuse din dulap pe lângă ei, uitase şi spaima şi durerea de la stomac din cauza foamei. Afară se trăgea la

întâmplare, ca dovadă că plumbii loveau acum casa de alături, loveau mai mult balconul unde nu se afla nimeni, în afara unui vas în care, probabil, în timpul verii, se odihnise un ghiveci cu flori, acum pus de proprietar la adăpost.

— Tu mă iubeşti, Nane? Hai spune-mi că mă iubeşti, mie mi-a plăcut de tine din clipa când m-am speriat de desenul ăla al tău pe care l-ai făcut Grasei. A doua oară te-am iubit şi mai tare când n-ai vrut să pleci fără mine.

9

Luni, înainte de masa de prânz, ferestruica de la uşa de metal a celulei se deschise şi în rama ei dreptunghiulară se văzură doar ochii, nasul şi gura gardianului cu chip feminin, Răchită, zis Oje.

— Care aţi reclamat acum două zile că e bolnav? întrebă el.

— Pe mine m-a durut, dar mi-a trecut, răspunse din patul lui, Agafon, epilepticul. Rostise propoziţiunea cu voce tare, voce de om sănătos, ca cel de afară să n-aibă vreo suspiciúne că în spatele vorbelor se ascunde vreo minciună.

— M-aţi făcut să chem un doctor de burtă, fir-aţi ai dracului să fiţi. Data viitoare chiar dacă are să crape unul din voi n-am să mai chem pe nimeni.

— Dom' gardian, poate aţi confundat celulele, la noi toţi sunt sănătoşi butuc, poftiţi intraţi înăuntru, verificaţi.

— Nu mai verific nimic, trei zile fără plimbare, conchise omul de pază şi trânti uşiţa de veghe.

Dacă l-ar fi trimis pe cel operat la camera dispensarului şi medicul i-ar fi văzut operaţia, imediat ar fi început întrebările; de unde bisturiu, de unde ac, de unde cagut şi multe alte fleacuri din care, până la urmă, raportul către comandantul închisorii ar fi scos la lumină faptul că în celula

cu numărul 13 se efectuase o operație cu instrumente chirurgicale capabile să pună viața oricui în pericol. Pacientul, operat de deținutul Runcan, se simțea bine, suportase operația, datorită anesteziilor lui Butoi, fără nici o durere, acum era în stare să se ducă chiar la tinetă și să-și facă nevoile singur. Doctorul îl veghease zi și noapte, iar dezinfectantul lui Lamă făcuse minuni. Nici urmă de supurație, iar firele de păr cu care incizia fusese închisă fură până la urmă scoase.

Rana arăta curată, pielea bine strânsă de cusătură. Atâta doar că cel care își violase fetele nu putea să râdă. La râs pielea de la tăietură se lungea, se sălta și incizia subțire stătea să crape. Dar ura pentru bolnavul însănătoșit nu dispăruse printre deținuți, dimpotrivă, se accentuase. Ei uciseseră, în cea mai mare parte premeditat, fără remușcări, de la bătrâni la copii, de-a valma, erau criminali, dar nu violatori. Cei mai detestați dintre pușcăriași erau violatorii, iar unul ca Buzatu, care își necinstise propriile fiice, se temea în continuare de pedeapsa aspră, fără milă, la care putea fi supus de proprii lui colegi de detenție. Mințise Buzatu atunci când în fața celorlalți „vărgați" fusese obligat să mărturisească pentru ce fusese condamnat. Recunoscuse violul, dar varianta povestirii lui sunase încâlcit, cea de care își bătuse joc fusese o femeie beată, ea voise să se culce cu el, iar a doua zi, după ce se trezise, depusese plângere crezând că o să scoată de la el

niscai bănet. Minciuna nu ţinuse decît două zile, în „azilul pe viaţă", cum îşi denumiseră deţinuţii singuri celula. Fusese repartizat în „garsonieră" şi Agafon, epilepticul. Cei doi fuseseră judecaţi odată, iar Agafon nu-şi ţinuse gura.

Buzatu ar fi preferat să strige de pe priciul lui că el suferise de burtă, că pe el îl operaseră fără să-i ceară nimeni consimţământul, dar un semn al lui Butoi îl amuţi .

Paşii paznicului se opreau în dreptul fiecărei uşi; îşi debita la ochiurile de veghe întrebările de rutină, ca apoi să meargă mai departe. Când tălpile bocancilor abia se mai auzeau pe pardoseala de metal a coridorului, era un indiciu că ori ce-ar fi discutat deţinuţi în celulă n-aveau cum să mai fie auziţi. În dreapta şi în stânga lor, celulele erau libere, în ciuda numărului tot mai crescut de puşcăriaşi. Motivul era unul singur: criminalii să nu aibă cu cine lua legătura, aşa cum se proceda la comun, unde printre deţinuţi dăduse patima învăţării alfabetului morse. Cu ajutorul lui comunicau bătând în pereţi. Lamă îi făcu semn lui Butoi să coboare de pe prici şi să vină la raport. Suta de kilograme de muşchi şi carne, de oase şi tendoane, întinse pe mâini şi pe picioare ca nişte frânghii, într-o clipă ajunse lângă priciul de jos.

Puştiul se ridică grăbit, bănuia că cel cu care împărţea patul voia să-i comunice docilului de Butoi ceva special, ceva în care avea să intre neapărat şi numele său, altfel Lamă n-ar fi dorit

să-l alunge de lângă el. Butoi se lungi pe priciul pe care-l obţinuse, la repartiţia iniţială în celulă, doar cu ajutorul a două lovituri de pumn. Nu admisese pe nimeni lângă el, îl obligase pe locatarul hărăzit să împartă priciul cu el să se înghesuie cu alţi doi, la etajul de sub tavan, înghesuială pe care o împărţea el acum, datorită lui Lamă, cu un mut, autor a unui număr de crime numai de el ştiut. În dosarul penal figura cu una singură şi asta datorită faptului că fusese prins în flagrant delict. În faţa evidenţelor nu putuse nega. Dăduse din cap, aşa cum făcea de fiecare dată când era anchetat sau când colegii de „garsonieră", uitând de starea lui, îi puneau din greşeală întrebări.

— Butoi, în camera asta sunt doi care vor să-l omoare pe puşti. Unul sunt eu, dar nu-l ştiu pe cel de-al doilea. În cazul că n-am s-o fac eu o s-o facă celălalt, iar după moartea lui Nane, tot ce se poate ca eu să fiu mutat de aici. Pe drum, spre altă închisoare, sau în altă celulă, cineva, ca să se piardă urma, îmi va face mie felul.

Butoi rămase cu gura căscată, cele auzite chiar că erau veşti ce puteau ridica oricui părul măciucă în cap. Pe loc însă se linişti, faptul că Lamă se mărturisise tocmai lui şi nu altuia, însemna că el era scos din cărţi, nu tărtăcuţa lui trebuia să cadă, Lamă nu fusese mutat în celula lor ca să-i facă de petrecanie. Ştia din proprie experienţă că nu trebuia să pună întrebări.

Cuvintele fuseseră rostite de Lamă în şoaptă, şoapta aceea pe care numai un puşcăriaş cu state vechi în „garnizoane", era în stare s-o audă, după ce la ureche te gâdilau buzele celui ce voia să-ţi transmită numai ţie vestea şi nu altcuiva. La început, Butoi se temuse că Lamă îi purta pică din pricina lui Literă. Poate acesta îl turnase că împărţise de câteva ori priciul cu el. Puştiul se lăsase în voia mătălăhosului de Butoi ştiind că n-are nici o şansă să se apere. Pe urmă îndeletnicirea nici nu era chiar aşa de nouă pentru Nane. După ce o pierduse pe Ioana se dedase la sodomie în canal, voia s-o jignească, să vâre cuţitul răsucit din trupul lui în inima ei, iar preţul fusese batjocorirea la care se supusese singur.

Cu pantalonii pe vine, cu fundul gol deasupra tinetei, Literă se simţi ruşinat că-l minţise pe Lamă când acesta îl chestionase în legătură cu purtarea lui Butoi.

— Să nu-l trimiţi pe lumea cealaltă, dă-mi doar de ştire cine e, vreau să schimb o vorbă cu el, abia pe urmă om vedea ce şi cum.

— Înţeles şăfu, las pe mine, dacă în trei zile nu-l ai în mână să-mi răsuceşti gâtul mie, se lăudă Butoi.

— Nu trei, două, sună vocea autoritară şi fără drept de apel şi Lamă, cu o mişcare a mâinii, îi dădu de înţeles interlocutorului că discuţia se încheiase. Butoi urcă pe priciul lui, îi dădu un ghiont Mutului care dormea cu gura deschisă,

prin care se vedea limba tăiată, din pricina căreia nu putea să scoată pe gură decât nişte sunete înţelese numai de el. Mutilarea şi-o făcuse singur, după ce fusese prins asupra faptului. Îşi tăiase limba pe trei sferturi cu dinţii. Medicii nu i-o mai putuseră coase la loc. Ceea ce nu reuşise în întregime singur, duseră la capăt doctorii. Cu limba înjumătăţită, muriră în criminal celelalte mărturii. Numai într-un an, în judeţul unde îl arestaseră, fuseseră ucise, în acelaşi fel, patru femei, trei dintre ele rămânând cu autorii crimelor necunoscuţi. Caznele la care fusese supus, nu reuşiră să scoată de la Mut mai mult decât se ştia deja, iar un articol apărut într-un ziar, cum că organele de anchetă foloseau tortura, criminalul fusese lăsat în pace, dar primise pedeapsa maximă, cea pe care avea s-o ducă în muţenia lui până la capăt.

— Măi Literă, te mai întreb odată, ce-ai făcut tu mai aparte de când te-a luat regizorul ăla de film, sau ce-ai văzut de când Grasa a scăpat de tine, că ceva nu se poate să nu fi văzut sau să nu fi făcut. Muceo, tu nu-ţi dai seama că viaţa ta atârnă de un fir de păr? Crezi că de florile mărului nu te-au judecat până acum? Eu te-am crezut băiat deştept, dar văd că eşti tâmpit sadea, sau vrei să-mi ascunzi tocmai mie ceea ce eu ar fi trebuit să ştiu primul.

Literă tăcu, de câteva zile doar la întrebarea lui Lamă se gândise, dar nu găsise în amintirile

lui nimic mai acătării, demn de povestit sau măcar amintit.

— Stai să schimb macazul. Spune-mi cum te-au arestat, uite, tâmpitului de mine, asta nu i-a trecut prin cap.

Literă îşi muşcă buzele, nu mult, ziua aceea nu putea fi dată uitării.

— Dom'Lamă, păi era aşa, foarte simplu. Ioana mă lăsase, după ce s-a angajat la arabul ăla de vă zisei, n-a mai vrut să stea de vorbă cu mine, cu toate că la mână mai purta inelul ăla furat din apartamentul unde ne-am ascuns când...

— N-o mai tot lungi Literă, răspunde, la întrebare şi, în tonul celui ce-şi oferise bisturiul din coadă de lingură pentru operaţie, se simţi o urmă de încordare.

— Eram în faţa unui magazin de bijuterii, mie totdeauna mi-a plăcut argintul, nu aurul, pe aur nu dau doi bani şi cum îmi era frig şi n-aveam ce face, mă zgâiam în vitrină. Jur, dom'Lamă că nici nu-mi trecea prin cap să fur. Am văzut acolo înăuntru două femei cum stăteau de vorbă şi nici nu mi-am dat seama că una dintre ele îmi părea cunoscută, dar de unde nici să mă tai, n-am de unde să ştiu. Dar că o mai văzusem undeva asta era clar, pot să jur, şi acum aş recunoaşte-o din o sută, dar unde o văzusem habar n-aveam. La grădiniţă nu, la orfelinat nu, în canal nu, cu toate astea chipul ei îmi spunea ceva. Ca să văd mai atent mi-am lipit, ca prostul, nasul de fereastră,

voiam să o observ şi mai bine. Femeia din magazin s-a uitat la mine, şi parcă nu-i eram străin. Tot benoclându-mă prin fereastră, nu mi-am dat seama că apăs cu nasul prea tare sticla. Dintr-odată s-a auzit o alarmă. Am rămas mut de mirare, era un sunet de sirenă aşa de frumos. M-am benoclat să văd de unde vine vuietul ăla, nu venea nici de sus, nici de jos, venea de undeva din spatele ferestrei. Nici n-am ştiut cum m-au înhăţat; un gardian m-a prins de o mână şi altul de alta. M-au băgat în magazin şi atunci mi-am dat seama că femeia care se uita fix la mine mă ştie, dar de unde...

Literă tăcu, nu mai avea ce spune, spusese totul, chiar înflorise unele lucruri. Uitatul în sus şi în jos, ca să-şi dea seama de unde venea uruitul sirenei, era o invenţie a lui, nici vorbă să nu ştie el că sirena era în spatele vitrinei, acolo unde se aflau kilogramele de aur şi argint. Dacă ar fi fost mai deştept ar fi citit pe anunţul scris cu roşu pe sticla groasă, incasabilă, că vitrina avea un sistem de siguranţă propriu, legat direct de un număr de telefon al poliţiei. Altfel nu se explica rapiditatea cu care apăruseră gardienii publici.

— Mai departe, insistă Lamă de-a dreptul nervos. Crezuse că Literă e un băiat deştept, că împreună au să dezlege taina acelei arestări şi mai ales motivul pentru care cineva din afară, numai din afară putea fi, voiau să-l extermine.

— Mai departe m-au dus la poliţie, m-au bătut, au zis să recunosc că am vrut să fur, dar în timp ce mă băteau, eu eram cu gândul la femeia care mă privise în magazin într-un fel de parcă eu aş fi fost, într-adevăr, un hoţ de care se speriase. Dar frica ei venea dintr-o amintire, n-avea nimic cu întâmplarea din ziua aceea. Îmi era şi mie cunoscută, dar de unde, încă o dată, să mă tai, dom'Lamă, habar n-am. O clipă am crezut că era mama, că anumite semne de pe obrazul meu, numai de ea ştiute, mă dăduseră de gol.

Dacă ar fi fost mama, aş fi avut şi eu pe cineva pe lume, aşa nu te am decât pe mata şi mata mă cerţi, da nu ca un tată, ci ca un duşman. Nane îşi privi crucea de lemn de la gât, agăţată cu sfoară şi câtva timp o cercetă şi Lamă încruntat, voind parcă să-şi forţeze şi el în memorie aducerea aminte.

10

Se aflau într-o cameră vopsită în alb. Încăperea era fără ferestre, iar privită din interior nu se mai vedea nici uşa prin care intrase. O clipă îl cuprinse teama, o teamă nelămurită, aşa cum se întâmplă atunci când n-ai de ce să-ţi fie frică şi brusc eşti pus, din pricina unui amănunt la care nu te-ai fi aşteptat, în faţa ei, a fricii. Amănuntul era însăşi camera de dimensiuni ce i se păreau uriaşe cu toate că, după ce intrase, nu făcuse decât câţiva paşi până la scaunul aflat în mijlocul încăperii, scaunul pe care trebuia să se aşeze el, din moment ce dincolo de măsuţa aflată acolo, mai mult ca un decor, se afla celălalt scaun pe care stătea, uşor plictisit, un om pe care nu-l mai văzuse niciodată. Cu singura deosebire că gradele lui erau de locotenent, iar ale omului din faţă de colonel, colonel plin, cu petliţe pe revere de aceeaşi culoare cu ale sale. Colonelul se ridică în picioare, era vădit stânjenit, ocoli de câteva ori masa şi scaunul pe care stătea subalternul pe care îl chemase să-i comunice ceva deosebit de important. Acum această importanţă îl copleşea parcă, i se aşezase cumplit de greu pe umeri . Ca să scape de ea se ridicase crezând că prin simplul gest al părăsirii scaunului, fie şi măcar pentru câteva minute, are să dispară şi greaua îndatorire ce-i revenise tocmai lui, aceea de a-i da locotenentului vestea, veste venită şi ea dintr-o

ierarhie cu mult mai înaltă. Şi în timp ce colonelul, cu paşi măsuraţi, se învârtea în jurul mesei, locotenentul îşi mai reveni, bănui că izolarea acelei încăperi nu se datora dorinţei superiorului de a-l intimida. Nici pe departe. Voiau ca discuţia să fie strict confidenţială, secretă, să nu afle nimeni de ea, cu toate că undeva în afară se putea foarte bine să existe un aparat de înregistrare, captatorul minuscul, microfonul, putând fi lipit undeva dedesubtul mesei sau sub propriul lui scaun.

— Locotenente, nu fac decât să-ţi aduc aminte lucruri pe care cred că le ştii foarte bine. Şi fac acest gest nu ca să te impresionez, nu ca să te determin ca, prin ceea ce vei afla de la mine, să porţi în tine o obligaţie mai mare decât aceea pe care ţi-ar impune-o simpla datorie. Aducerile aminte sau repovestirea lor sunt dureroase, o ştiu, am trecut şi eu nu o dată prin aşa ceva, e dificil să te aşeze cineva în faţa oglinzii, să te priveşti în ea, de la începutul începuturilor şi până în clipa în care nu ţi se oferă pentru viitor decât o necunoscută.

Colonelul îşi luă mâinile de la spate, le aduse în faţă, îşi privi degetele delicate, pe care nu se vedea nici un inel, nici verighetă, le împereche într-o strânsoare de om căruia îi era frig, apoi le duse la loc, unde le împreună din nou.

— Te-au găsit într-un compartiment de tren, undeva în gara Războieni. Îţi dau aceste detalii ca

să ştii că eşti transilvănean. Cea care te-a părăsit, fără să lase nici un semn, nici un act, în afara unei cruciuliţe făcută din două beţişoare de chibrit legate cu aţă, şi tot cu aţă cruciuliţa prinsă de gâtul tău, nu putea să fie decât din zona Mureşului sau Arieşului. O fată de la ţară care te părăsise, probabil, nu din lipsă de dragoste, ci ca să şteargă, în concepţia ei, un păcat, o ruşine pentru care lumea ar fi arătat-o cu degetul, în acelaşi timp voind să dea găsitorului de ştire că eşti creştin. M-am uitat la fotografiile aflate la dosar din acea perioadă, erai un copil frumos, cu ochii verzi, ca un mugure crud. Ai fost dus la un leagăn de copii din Blaj, apoi tot acolo ai făcut primii ani de şcoală, până ce s-au convins că eşti un copil extrem de dotat, cuminte, silitor şi mai ales fără porniri de exteriorizare, cum există în alţii, dornici să se afle totul despre ei şi viaţa lor. De la vârsta de zece ani ai fost luat de acolo şi ai urmat cursurile altei şcoli, ocrotitorii tăi oferindu-ţi un trai şi o educaţie decente, până ai ajuns la această vârstă de douăzeci şi cinci de ani, la acest grad, modest după mine, comparativ cu multele calificative excelente aflate la dosar şi care atestă că te-ai purtat, pe unde ai trecut, de la acei ani fragezi, de care am amintit, exemplar.

Locotenentul se încruntă, ceea ce aflase acum de la colonel erau noutăţi, altele erau datele ştiute de el privind... Dar ce conta... Însemna că acele date trebuiau să moară şi să şi le vâre în cap pe

cele noi, cele noi de acum înainte fiind singurele adevărate atât pentru el cât şi pentru cei ce i-ar fi verificat dosarul. Încetă să se mai frământe. Doar degetele unei mâini mereu în mişcare, era un semn că liniştea nu i se instaurase definitiv în suflet.

— Ce doriţi de la mine, domnule colonel?

Întrebarea sunase pe neaşteptate, paşii grei şi egali, care făceau în continuare înconjurul mesei şi al celor două scaune, se opriră o clipă. Un picior încălţat într-o cizmă din piele de căprioară, de culoare neagră, rămase chiar suspendat câteva secunde, altfel locotenentul n-ar fi auzit cum se lasă apoi cu zgomot pe podeaua antifonată şi ea. Respiraţia grăbită a colonelului, cea calmă şi egală a locotenentului, câtva timp fură singurele zgomote vii în acel spaţiu în care albul devenise şi mai alb, iar aerul nemişcat, ca într-o catedrală în care se aude până şi unduirea şi sfârâitul lumânărilor aprinse. În locul unui răspuns, superiorul îşi înălţă spre tavanul încăperii trei degete, le îmbină ca şi cum le-ar fi pregătit pentru ritualul unei cruci. În locul gestului creştinesc el pocni uşor din ele şi din perete se deschise o uşă. În interior apăru un om în vârstă purtând într-o mână un pachet învelit cochet şi legat cu un cordon vărgat, iar cu cealaltă se sprijinea într-un baston cu care se ajuta în mersul nesigur.

— Să le porţi cu cinstea şi devotamentul cu care le-am purtat eu, spuse bătrânul gradat şi

întinse pachetul locotenentului ce se ridicase, cu o vădită timiditate, în picioare.

Din câte ştia nu era ziua lui de naştere şi nici nu-şi amintea de o sărbătoare personală pentru care unitatea, sau cineva anume, ar fi trebuit să se simtă obligat să-i ofere un dar. Nu mai avu cui să mulţumească. Bătrânul cocârjat dispăruse în dosul peretelui, mai bine zis se integrase în albul lui, cu uşă cu tot.

Colonelul, întors la scaunul său, aşteptă, cu mâinile duse la spate, reacţia locotenentului. Cu febrilitate reţinută, cu calm, discipline intrate adânc în educaţia lui, începu să despacheteze hârtia ce voia, pe dinafară, să ascundă un cadou. Cordonul fu desfăcut şi sub poleiala argintată descoperi un costum de puşcăriaş ponosit, purtat ani îndelungaţi, o pereche de ghete fără şireturi şi o cămaşă a cărei faţă era străpunsă de câteva găuri. Colonelul veni lângă locotenentul deloc năucit de ceea ce descoperise în pachetul abia primit. Îi luă cordonul care nu intra în recuzită, apoi îl privi pe subordonat într un fel din care voia să consemreze, pe retina l cotenentului, un refuz sau o aprobare. Locotenentul nu se aşteptă rugat. Fără jenă începu să se dezbrace şi după ce rămase dezgolit, cu hainele militare aranjate şi aşezate pe scaun, ca să poata fi împachetate în acelaşi ambalaj şi legate cu acelaşi cordon, se îmbrăcă în noul costum de deţ nut, neospitalier şi larg.

— Ai să-mi pui întrebări, locotenent?

— Vă fut muma în cur la toți, am ucis pentru că așa am vrut, n-am de ce să mă căiesc și cu o lovitură bine țintită atinse bărbia colonelului. Acesta, deși se ferise, nu putu para în întregime laterala trimisă cu precizie. Lovitura îi răsuci capul spre birou, în timp ce din nas i se prelingea pe coala albă de hârtie o șuviță de sânge. Câteva uși laterale se deschiseră și în interior își făcură apariția trei gardieni. În câteva minute deținutul violent se pomeni la podea, abia mai putând respira în urma loviturilor. Pușcăriașul fu luat pe sus și intră, nici el nu avea să știe pentru cât timp, în anonimatul unei celule de închisoare dinainte hărăzită.

11

Avocata apăru în biroul comandantului închisorii, o încăpere albă, fără nici un tablou, cu o masă la mijloc şi două scaune, unul pe care stătea şeful penitenciarului şi celălalt pe care se aşezase femeia. Mari îşi trânti geanta vişinie pe masă, privi în jur şi când se convinse că nu se vedea nici uşa, iar prin pereţi nu se întrezărea nici o fereastră, îşi scoase masca subţire de pe faţă, cu perucă cu tot. În locul blondei care-l năucise pe Lamă, bărbatul în civil descoperi, fără să se mire, un chip îmbătrânit, dar încă frumos, în ciuda unor pungi de sub ochi. Atâta doar că pungile, în loc s-o urâţească, dădeau feţei un plus de maturitate şi distincţie şi o severitate ce nu avea nimic comun cu surâzătorul obraz, afişat la vorbitor numai cu un sfert de oră mai devreme.

— Cum a mers Mari, întrebă bărbatul urmărind gesturile femeii care îşi împacheta masca într-o pungă, făcandu-i apoi loc în geanta de pe masă.

— Cred că este suficient de deştept şi conştient că asta este singura lui şansă. A fost un bărbat frumos, ca să nu spun că trăsăturile... Se întrerupse brusc. Dă-mi fotografia lui, Vasile!

Comandantul închisorii deschise un sertar, scoase un dosar nu prea voluminos, cu teancul de hârtii din interior complect alb, îşi duse un deget la buze, îl udă, răsfoi pagină cu pagină, iar când

ajunse la locul căutat întinse mapa femeii, însoțită de o lupă folosită până atunci și de el. O lupă cu lentilă roșie, cu mai multe straturi special tratate, capabilă să scoată la iveală din albul imaculat al celulozei rândurile scrise cu carbon ionizat, plus fotografiile care începeau să se compună, la început în linii abia schițate, apoi developându-se în întregul lor. Până la urmă lentila, sub impulsul câtorva butoane aflate pe mânerul sofisticatului aparat de mărit, divulgă cu claritate, într-o mărime de șase pe nouă, trăsăturile omului fotografiat.

— Eu nu sunt decât un intermediar, și femeia restitui dosarul ultra secret bărbatului, nu înainte de a citi câteva rânduri descifrate chiar -la începutul lui.

— Să nu-mi spui că ești emoționată!

— N-am spus asta, deși sunt datoare să recunosc că mi-a fost teamă să nu mă violeze printre gratii. Ați putea să le băgați mai multă bromură în mâncare.

— N-are rost, cel puțin la această categorie de deținuți. Își dau seama, îndeletnicirile de la care aici nu prea scapă nimeni, îi avertizează, nu o dată ne-am trezit cu farfuriile aruncate în gardieni sau bucătari. Nu uita, sunt condamnați pe viață.

— Cred că pentru câteva minute el s-a eliberat, m-a dezbrăcat din priviri.

— N-am avut deloc senzaţia că ar fi homosexual, deşi după atâţia ani, vorba ta ..

— Mari, tu eşti la curent cu misiunea lui?

Femeia se strâmbă, abia acum obrazul ei îşi arăta vârsta. Câteva cute se instalară pe verticală strângând la mijlocul frunţii, late şi frumos bombate, trei dungi cu şanţurile adânci, iar la colţul buzei inferioare un alt rid tindea să coboare spre maxilarul de jos.

— Ca magistrat am depus, spre deosebire de tine, un altfel de jurământ. Mi-l încalc. Evident cu o motivaţie ce începe să se înrădăcineze din ce în ce mai puternic în justiţie: banul. Sub robă, de multe ori mă ascund, nu mă mai evaluez, sub robă se află banii clientului, îl apăr în virtutea prerogativelor pe care mi le acordă legea, lege care îmi oferă imunitate totală, siguranţă în acţiune, libertate până la anihilarea propriei mele conştiinţe. Uneori mă uit în stânga şi-n dreapta, aştept un atac firesc, normal, dar separaţia puterilor în stat, din care am impresia că doar a noastră este singura reală, mă scuteşte de cainţe sau păreri de rău. Dar în aceeaşi secundă, înfoiată de atâta imunitate mă simt în afara oricărei obligaţii sociale, deşi în virtutea vechilor obiceiuri cu nimic apărată. Cu toate astea din afară nu mă atacă nimeni. Unde este idealul meu de studentă, eu care mi-am spus că voi face şi voi drege, că la nevoie voi muri apărând dreptatea?

— Şi de unde ştii că n-o aperi? Singură ai spus că eşti un intermediar. Poate chiar al doilea sau al treilea.

— Cu atât mai grav, iar pentru mine mai dureros. Am impresia că eşti la curent cu adevăruri pe care nu mi le spui.

— De ce n-ai avut curiozitatea să citeşti dosarul ăsta încifrat, poate m-ai absolvi de vini care în nici un caz nu-mi aparţin. Judecă sistemul, pe acesta, pe celălalt lasă-mă să-l judec eu, îl cunosc mai bine. Atunci cel puţin o făceam în numele unui crez, iar eu am crezut cinstit şi mai cred, lăsând exagerările de care am discutat nu o dată şi pentru care ne-am certat de mai multe ori. Poate la vârsta mea e ridicol să-ţi spun ceea ce de altfel ştii foarte bine; aştept pensia, aştept să am o casă la ţară, undeva la dracu' în praznic, să scriu ceea ce ştiu, sau să omor în mine definitiv orice amintire. Îmi pare rău că de fiecare dată discutăm asemenea lucruri aici, din teama că acasă vom fi ascultaţi. Aici sunt sigur că nu ne aude nimeni.

— Îmi vine să râd, spuse Mari. Se pare că începem să avem procese de conştiinţă. Un om ca mine, care câştigă pe lună cât înainte în zece ani, ar trebui să renunţe la ele, sau să le adoarmă pentru o perioadă de timp. Înainte eram curaţi, dar săraci, acum.

— Poate n-am fost nici atunci suficient de curaţi, altfel Andrei n-ar fi fugit şi n-aş fi făcut din cauza lui câţiva ani buni de puşcărie, puşcărie

pe care acum o conduc. Hai să nu ne mai măcinăm nervii. Nimic nu este mai dureros pe lumea asta decât să fii sfâşiat în tine însuţi, de ruperea propriei credinţe. Pentru că eu am crezut cinstit în valorile umane ale socialismului, pentru asta l-am şi urât o vreme pe Andrei, nu pentru anumite porcării făcute de el şi muşamalizate de tine, nu după ce-am intrat la închisoare, ci înainte, când nu l-am înţeles. El n-a plecat din pricina noastră, el vedea realitatea în întregul ei. Eu nu vedeam decât rotiţa angrenajului din care făceam parte. Ei bine, el a fost acela care a priceput că rotiţa era esenţială, evident, pusă lângă celelalte, ca să se poată susţine un sistem. Asta am priceput la închisoare. El nu m-a scuipat pe mine, ci laşitatea din mine, când a realizat că eram incapabil să mă rup, cu rotiţa mea cu tot, din acest mecanism vinovat.

— Şi acum crezi că nu eşti vinovat? Lumea habar n-are că închisorile noastre sunt pline de rebuturi pe care societatea le-a scos la lumină. În timp ce marii hoţi sunt afară, bine mersi, apăraţi de mine şi de alţii ca mine. Aici, în închisoarea ta, marii ingineri financiari îşi reglează conturile, atâta tot. Acum eu sunt o rotiţă, evident, nu cum ai fost tu, eu intermediez poate, fără să ştiu, o crimă contra unei frumoase sume de zece mii de dolari. Nu-i aşa, o nimica toată? Şi nimeni nu ştie că jumătate din banii aceştia îi trimit fiului meu şi

al tău, ca să poată trăi în cea mai democratică țară din lume.

— Ce vrei acum, să ne tragem un glonte în cap? Cel care a fost înaintea mea așa a procedat, deși expertiza a consemnat un accident. Un accident la beție. Oare Costea, care n-a băut în viața lui un pahar de alcool, să se fi îmbătat taman în preziua ieșirii la pensie? Înainte, în închisori, deținuți erau exterminați prin bătăi, prin inaniție, prin sentimentul de nevinovăție pe care îl trăiau mulți dintre condamnați, așa cum nevinovat mă socoteam și eu. Acum se extermină între ei, sub ochii noștri. Alteori suntem sfătuiți să închidem ochii. Să nu-ți închipui că am vreun deținut miliardar. Marii mafioți sunt în geanta ta, de multe ori ajutați să fugă din țară, alteori își râd în barbă știind că nimeni nu va avea curajul să se atingă de ei. Prea au mânjit și susținut financiar vârfurile care s-au dorit la putere. Putere ajunsă ea însăși o pleavă.

— A apărut un medicament, Viagra, încercă Mari să revigoreze discuția dându-i o turnură ce se voia hazlie. Corcolan era însă prea fixat în stările lui sufletești, nu putea fi scos din gravitatea lor.

— Crezi că mă ajută? Viagra are și ea nevoie de sentimente. Ori între noi ele sau tocit, Mari. Poți să divorțezi, ți-am spus, nu voi avea nici o obiecție, nici pretenții materiale, în fond tu ai câștigat cei mai mulți bani. Dar n-ai s-o faci și

n-ai s-o faci nu pentru Andrei, ci pentru că trăieşti real senzaţia că vieţuim într-o tinetă comună şi decât să te muţi în alta, bălăcărindu-te cu nu ştiu cine, preferi s-o împarţi în continuare cu mine. Şi rahatul are darul să menţină un echilibru familiar. Fardează-te puţin, s-ar putea ca la ieşirea de aici vreun paparazzi să te fotografieze, poate cineva vrea să contrapună originalul care a intrat, cu cel care a ieşit. Discuţia noastră n-a avut darul să te întinerească.

— A venit la mine un judecător, nici nu mi-a cerut discreţie. M-a abordat direct pe un culoar al tribunalului. A spus că-mi oferă un preţ halucinant dacă nu voi face caz că au dispărut două piese de la un anumit dosar. Un mucos, Vasile, mi-a fost student pe vremea când eram mândră că eram o simplă preparatoare.

— Şi de ce l-ai refuzat? întrebă bărbatul ironic.

— Ca să ascult din parte-ţi acest sfat înţelept. Să ştii că am să-i spun că n-am să-l refuz.

— Bine şi faci, căderea liberă îţi dă de multe ori sentimentul că, de fapt, te înalţi vertiginos.

Mari scoase din geanta vişinie o poşetă din acelaşi material şi aceeaşi culoare. Se fardă uitându-se într-o oglindă ovală. Se privi îndelung şi numai într-un târziu, cu ajutorul unei pensule, îşi acoperi ridul apărut şi în celălalt colţ al gurii.

12

Prin geamul spart de la camera unde se afla cazanul încălzirii centrale, se vedeau fulgii mari de zăpadă cum se aşterneau molcom pe pământ. Era un contrast izbitor între liniştea şi nepăsarea lor şi gloanţele care răpăiau în jur. Strada se vedea pustie. Albul de nea făcea ca acel început de zi să pară şi mai alb. Îmbrăcată în rochia ei de mireasă, Ioana se învârtea în jurul lui Literă, străină de tot ce se petrecea afară. Prin dantela transparentă, ca o plasă cu ochiurile minuscule, trupul încă de copil se împlinise parcă, bustul fetei devenise mai proeminent, picioarele mai lungi, iar torsul căpătase, sub strânsoarea îmbrăcămintii, o formă obraznică. Literă rupse nişte hârtie de ziar cu care chiriaşii casei aprindeau gazele la cazan şi, meşteşugit, vârî câteva dopuri în vârful pantofilor cu tocuri înalte, ca picioarele să capete în mersul lor siguranţă.

— Hai să ne căsătorim, Nane, spuse Ioana şi se apropie de gura prin care se vedeau flăcările albastre ale focului.

— Cum să ne căsătorim, Ioana, eu am doar paisprezece ani!

— Şi eu unsprezece. Ce, n-ai mai auzit de aşa ceva? Când eram eu mică de tot, la noi în cartier s-au căsătorit nişte ţigani la zece ani şi băiatul a dat şi un milion ca să cumpere fata. Tu-mi dai ceva?

Ce să-i dea? Ioana îl strânse de mână si se apropiară amândoi de uşa deschisă a cuptorului.

— Tu stai în genunchi, da încă nu, să aduc plapoma să nu se murdărească rochia, ar fi păcat. Întinse învelitoarea de lână în faţa focului şi amândoi, în genunchi, se priveau, Literă habar neavând unde are de gând să ajungă Ioana cu jocul ei. Nu era nici el nedus la biserică, aflase prin orfelinate fel si fel de lucruri, dar aflase despre alţii, ori acum era pus el în situaţia să joace rolul unui bărbat adevărat care-şi lua răspunderi pe care nu ştia cum are să le ducă până la capăt. Ioana era cu gura uşor întredeschisă, cu ochii pe jumătate închişi. Îşi aduse aminte de ceva, scoase inelul de la deget, sub care vârâse o bucată de cârpă să nu-l piardă şi i-l dădu lui Nane. Nane tăcu şi tot Ioana preluă iniţiativa.

— Acum, dacă tu îmi pui inelul în deget, înseamnă că eu sunt a ta şi tu al meu.

Să vâri un inel larg într-un deget subţire nu era mare lucru. Era chiar o nimica toată şi Nane nu stătu prea mult la îndoială. Ioana, cu ochii închişi, îşi scoase rochia de pe ea, o aşeză cu grijă pe una din ţevi, se acoperi cu plapuma, îl acoperi şi pe Nane şi se jucară de-a tata şi mama. Ideea cu familia şi cu femeia şi bărbatul fusese a ei, de totdeauna avusese imaginaţia mai bogată, la astfel de lucruri. Dacă n-ar fi fost ea, Nane n-ar fi ştiut niciodată că o familie se poate naşte numai dacă cei ce voiau să-şi unească sufletele stăteau unul

lângă celălalt, apoi unul în altul, şi tot Nane fu cel mirat de câte ştia în plus, faţă de el, Ioana. În clipa aceea ar fi dat mult ca să fie un dinozaur, sau un desen de brontozaur, pe care ea să-l vadă şi să se sperie, dar ea, alergând de la un capăt al altuia al plăpumii, nu se sperie nici de întuneric, nici de încercările lui nedibace de a găsi locul despre care ea zicea că e mai cald decât arşiţa ce ieşea pe gura cazanului.

— Tu ai simţit ceva, întrebă ea?

— Ce să simt?

— Te învăţ eu, cu toate că n-am crezut că n-ai mai trecut prin chestii d-astea. Ori au făcut cei de la orfelinat altceva cu tine şi nu eşti bun de femei?

De făcut, paznicul de noapte, făcuse cu mai mulţi copii la rând, dar nici atunci simţurile lui Nane nu se lăsaseră aţâţate, era ca o joacă în timp de iarnă, hârjoană care te face să-ţi fie mai puţin frig.

Ioana voia să dea însă farmecului ei un sens deosebit, o gingăşie de femeie cu experienţă. Râseră cu poftă, mai întâi ea, apoi el, apoi iară ea şi până la urmă, Nane simţi că partea aceea pe care şi-o folosea doar pentru udat latrina şi, în bătaie de joc pereţii sau pomii, începe să-şi aibă libertatea ei. Se sperie la început. Aşa ceva chiar că nu mai încercase în viaţa lui. Cu o grijă de femeie matură, Ioana îşi duse ştiinţa până la capăt. Mişcările ei încete, apoi tot mai apropiate

de el, gura cu buzele uscate lipită de gura lui incapabilă de vreo reacţie tandră, arsura dintre coapse care nu-i plăcu deloc, îl făcu să se desprindă de ea şi să se retragă, neştiind ce se cuvine făcut mai departe.

— Nane, te-au stricat, tu nu eşti bun de nimic!

— Cum nu sunt bun? se iuţi el, neştiind la ce anume se referea fata.

— Când ai desenat pe tablă dihania aia, te-am crezut tare, Nane, cel mai tare dintre băieţi, altfel nici Grasa nu s-ar fi înfuriat pe tine. Înseamnă că nu vrei să te căsătoreşti cu mine.

Un răpăit de mitralieră grea se auzi la câtva timp după ce gloanţele trecură pe deasupra lor. Nane abia avu timp să acopere capul Ioanei. Simţi cum tremură. Tremura şi el. Prin placa de beton se auziră voci, apoi zgomote, iar în faţa ferestrei din faţa subsolului, spartă şi ea, opri o maşină. Un alt bubuit puternic transformă aerul de afară, alb ca şi neaua, într-o perdea de praf. Zidul de la clădirea alăturată se prăbuşise în curtea goală de alături. Abia atunci Nane simţi o dorinţă arzătoare de a nu fi singur. Şi de frica de moarte îl scăpă Ioana. Ca şi cum ar fi avut de-aface cu un copil, îl ajută în toate cele şi până la urmă trăi senzaţia fericirii că a scăpat de la înec. Respiră de câteva ori profund, apoi se ascunse la pieptul ei şi din clipa aceea avu sentimentul că ea avea să plece de lângă el, că avea s-o piardă. Dacă la început se

rugase de Grasa să-i lase să părăsească şcoala împreună, dorinţă pornită din bravadă, împotriva voinţei lui, acum teama era aceea care îi spunea că, nu peste mult timp, Ioana nu va mai fi a lui. O îmbrăcă în rochia de mireasă, de data asta fără jenă că ea nu ascundea sub borangicul mătăsii nimic, se uită chiar cu un interes crescând la sânii nu mai mari ca două mere şi nu se sfii să-i sărute mâna.

13

Când se întoarse de la plimbarea de după masă, Lamă fu oprit de gardianul cu chip zâmbitor de femeie, la altă uşă. Însemna că rugămintea lui nu fusese acceptată de avocată, semn că în puşcăria în care se afla, femeia avea o putere cu mult mai mare decât îşi închipuise.

La aceeaşi uşă cu el fuseseră opriţi, doctorul Runcan, Mutu, Buzatu, proaspătul operat ce se ţinea încă de burtă, Butoi, Literă, Agafon epilepticul şi încă doi necunoscuţi proaspăt intraţi în puşcărie sau transferaţi din alte închisori. De la a patra uşă, unde până atunci fusese celula lor, ceilalţi deţinuţi făceau spre Lamă semne obscene, bucuroşi că scăpaseră de el. De-acum nopţile, şi chiar zilele erau ale lor, puteau să-şi reverse pornirile din ei fără teamă, nimeni n-avea să-i mai oblige să se masturbeze în front, tăindu-le poftele pentru una sau două din nopţile ce aveau să urmeze. Lamă îşi făcu repede o socoteală, înainte ca gardianul să deschidă uşa grea de metal. Cel de-al doilea care avea să atenteze la viaţa lui Literă nu putea fi decât unul din noii veniţi, sau la mijloc se afla o capcană pe care el trebuia s-o evite, ca să nu cadă singur în ea. Celula era la fel ca celelalte, atâta doar că din cele douăsprezece paturi, ocupate aveau să fie doar şapte, semn că priciurile erau individuale.

— Fiecare poate să doarmă separat, se auzi vocea poliţistului cu chip de maramureşeancă, roşu în obraji şi mereu jovial. Dacă n-ar fi avut chipiu, sau în locul chipiului gardianul ar fi purtat o broboadă, nimeni n-ar fi putut paria că n-aveau de-a face cu o oşeancă bine clădită, cu fundul lat pe care puteai să tai varza pentru călit.

— Ca să nu ziceţi că dom'director nu e un domn, mai spuse Oje, şi, după ce văzu că Lamă îşi alege un prici în partea de jos şi-l îndeamnă pe Literă să-l ocupe pe cel alăturat, trânti uşa, apoi deschise iar gemuleţul de observaţie să se mai convingă o dată că totul e în ordine. Paşii, cu bocancii grei, ţintaţi, care scoteau un zgomot metalic pe podeaua coridorului, se pierdură în spatele altei uşi zornăite, apoi lanţul şi lacătul, încercat ca să se convingă că e bine închis, sfârşi acel ceremonial al venirii de la aer curat. Lamă nu ştia ce să facă. Butoi, speriat de această schimbare, căta de la un etaj superior al priciului spre omul de care, nu bănuia nici el de ce, credea că depinde propria lui viaţă. Dacă ar fi fost după el i-ar fi anesteziat pe cei doi la iuţeală şi i-ar fi căutat în locurile cele mai ascunse să găsească obiectul ce trebuia să curme viaţa puştiului nepăsător, impasibil la tot ce se întâmpla în jurul lui. Pe Literă nu-l surprinse mutarea, era chiar binevenită, pericolele în mintea lui se împuţinaseră, aveau mai mult aer, iar tineta ca un butoi urât mirositor, cu tot capacul lui de lemn,

era înlocuită cu un WC turcesc, care îți lăsa vederii, între picioarele desfăcute pentru echilibru, o gaură cât un pumn prin care mizeria se ducea direct în canalul ce bolborosea pe dedesubt. Doctorul se smiorcăia în patul lui; se afla în una din multele crize când nevinovăția din el nu mai putea fi stăpânită, dădea pe dinafară, medicul simțea nevoia să plângă și o făcea copilărește, ascunzându-și ochii cu palma unei mâini cu degetele prelungi de pianist. După expresiile fețelor, cei doi noi veniți n-aveau mutre de borfași, nici pe departe chipurile lor nu te puteau înfiora, așa cum te speriau ochii mari, goi, ai lui Butoi, buzele lui groase și lățite ca două potcoave trudite rudimentar. Însemna că sau planul se schimbase, sau cei interesați, din afară, voiau să-l încurce chiar pe cel care trebuia să primească drept recompensă, pentru un omor, libertatea și banii necesari ca să se topească pentru totdeauna în neant.

— La noi e un obicei, spuse Lamă ridicat brusc, din instinct, de pe prici. Șuierând din lama ce apăruse între buze își continuă fraza fără ca vorbele să se stâlcească din cauza tăișului ce nu i se desprindea de pe limbă. Orice nou venit își spune povestea, sau și-o minte, cum crede el că e mai bine. Dar dacă și-o minte e spre răul lui, aici nimic nu poate fi ținut ascuns, avem mijloacele noastre să aflăm adevărul, nu adevărul spus judecătorului, de cele mai multe ori contrafăcut

de avocaţi, adevărul adevărat, cel care, dacă nu se dovedeşte minciună, te lasă în viaţă. Dacă aţi fost repartizaţi aici, în această celulă selectă, unde fiecare doarme în patul lui, nu doi sau trei, înseamnă că aveţi la activ fapte grele sau aţi plătit bani verzi ca să faceţi parte dintr-un anturaj select, ca cel de acum.

Unul dintre deţinuţi, cu ochelari fumurii şi cu o şapcă de pânză neagră pe care scria ceva într-o limbă străină, coborî din pat şi după ce se uşură cu spatele la asistenţă, se încheie la pantaloni şi veni lângă Lamă. Nu se sfii să-i dea picioarele la o parte ca să-şi facă loc pe marginea priciului.

— Noi nu suntem condamnaţi, suntem arestaţi preventiv, abia urmează cercetările.

Tot ce s-ar putea ca motivul pentru care ne-au săltat, pentru vini încă nedovedite, să fie altul, cu mult mai simplu. Dacă unul din noi doi îşi sparge capul, să zicem din greşeală, de podeaua de beton de aici, afară, în libertate, cineva va răsufla uşurat că a dispărut un martor care ştia de unde au pornit matrapazlâcurile, sau, ca s-o numesc mai simplu, contrabanda cu ţigări. N-am omorât pe nimeni, am fost acuzaţi că am transportat din străinătate două cargouri cu ţigări. Sigur, puteam spune cine a diriguit şi încasat toţi bani de la început, dar rezultatul ar fi fost contestat vehement. Poate s-ar fi găsit martori care să dovedească vinovăţia noastră în întregime şi pedeapsa n-ar fi fost alta decât cea pe care aţi

primit-o voi. Ne-au adus nejudecaţi cu gândul că, în această celulă, cineva are să depună un mic efort să-l elimine pe unul din noi, sau până la urmă pe amândoi, deoarece numai unul dintre noi ştie adevărul în întregime. Cine anume? N-am să spun, pentru că nu ştiu şi, pe urmă, nu strică niciodată să-ţi păstrezi o rezervă, tocmai pentru a-ţi asigura un dram de siguranţă. Zic un dram, deoarece accidentele la noi, începând cu cele de circulaţie şi terminând cu celelalte şi mai întâmplătoare, sunt la ordinea zilei.

Literă asculta cuvintele alese ale celui care, în loc să-şi povestească viaţa, nu făcea altceva decât să încrimineze un posibil asasin aflat chiar în celula în care se găseau acum. Dar criminalul, din spusele lui Lamă, trebuia să fie cu totul altcineva. Însă nu vorbirea cursivă a ochelaristului îi atrase cu osebire atenţia lui Literă, ci vocea omului care, după fiecare frază, făcea un gest cu două degete ridicându-şi ochelarii mai sus pe şeaua nasului. Vocea aceea o mai auzise undeva, îi era cunoscută, cu toate că atunci când i se înregistrase pe creier, omul era întors cu spatele la fereastra spartă a subsolului, unde îşi găsiseră cu Ioana vremelnic adăpost. Numai chipul femeii, îmbrobodit pe jumătate, care îl însoţea pe ochelarist, se lăsase pentru o clipă vederii, în timp ce târa prin zăpadă coşul de nuiele spart în câteva locuri şi prin care hârtii verzi, ce semănau a bani, se împrăştiară prin zăpada pufoasă.

Fulgii mari, ca niște obiele, cum avea obiceiul să-i numească Grasa, acopereau hârtiile, iar când lada, însoțită de câteva sacoșe, fusese urcată în mașină, verziturile dreptunghiulare, rămase în urma camionetei, se făcură una cu neaua. La câteva minute, o mașină de stins incendii, trecu și ea pe sub același geam remorcând o limuzină nouă nouță, probabil captură, altfel atât șoferul cisternei cât și cei aflați cu furtunurile lângă ea, nu s-ar fi clătinat îmbâcsind aerul, pe lângă cel cu miros de praf de pușcă, de sulf, de fum înecăcios, cu altul, mai penetrant, de băutură.

— Colegul meu cred că n-ar avea ce să adauge, mai spuse ochelaristul și scoțând un pachet de țigări întrebă: Fumează cineva?

Când era vorba de țigări pe gratis bineînțeles că fuma toată lumea, până și Literă își aprinse una cu filtru. Cu singura deosebire că în comparație cu doctorul, care tușea de parcă ar fi avut astm, el trăgea liniștit, inhala fumul băgându-l cu lăcomie în toate bronhiile, apoi îl scotea afară pe nări, de data asta însă nu albastru așa cum intrase, ci negru, cu culoare de gudron.

— Dom'Lamă, n-ai un creion și o bucată de hârtie? întrebă Literă căruia îi trecuse ceva prin minte stimulat și de aburii plăcuți ai fumului de țigară. Creion mai treacă meargă, dar de unde hârtie? Lamă se apucă să bată în ușa de metal, bătu de trei ori, era consemn pentru gardian că era

chemat pentru ceva special şi paznicul cu chip de femeie îşi făcu apariţia la ferestruica din uşă, arborând o privire întrebătoare.

— O hârtie şi un creion, unul din noii deţinuţi vrea să dea o declaraţie, inventă Lamă cu nonşalanţă, spre stupefacţia celor doi, rămaşi la auzul minciunii, fără grai. Răchită zis Oje, cum obişnuiau să-i spună deţinuţi gardianului, se duse să îndeplinească rugămintea; avea ordine precise atunci când vreun puşcăriaş voia să-şi aştearnă pe hârtie gânduri ce puteau să fie instituţiei sau procurorilor, de folos.

— Bine, dar noi nu vrem să dăm nici o declaraţie, nici nu dorim să părăsim închisoarea. Aici suntem în deplină siguranţă, spuse unul dintre ei, cel slab, cu faţa palidă, mereu îngândurat şi puţin dispus să-şi împărtăşească noilor colegi propria viaţă sau faptele pentru care fusese reţinut. Făcuse Mangiurea, colegul său, o destăinuire amănunţită, cu o iresponsabilitate năucitoare. Ce-i trebuise lui Mangiurea, ca în faţa unor necunoscuţi, să dea în vileag motivul reţinerii preventive, asta era o treabă exclusiv a lor. Cu cât avea să afle mai multă lume, cu atât propria lor situaţie avea să se agraveze, îşi zise Musteţea, deţinutul cu pometii ieşiţi în afară, cu o îngândurare pe chip deloc prevestitoare de bine.

14

În faţa lui Vasile Corcolan, directorul închisorii, se afla Lamă. Nu-i mai fusese dat să se întâlnească cu mai marele penitenciarului până atunci. Auzise doar de el şi se mirase când auzise. Însemna că de la Gheişoara fuseseră mutaţi în acelaşi timp, sau Corcolan, cine ştie din ce motive, îl urmase pe el la Avrămeşti, cel mai dezolant loc de detenţie din ţară. Că el, Lamă, fusese mutat, nu era un lucru deosebit, cutreierase în lunga lui carieră de deţinut toate închisorile, dar prezenţa lui Corcolan în acea cameră albă, fără uşi şi fără ferestre, un spaţiu pregătit special pentru a impresiona, îi dădu un plus de precauţie.

În vechea închisoare din Gheişoara, departe de Avrămeşti, Corcolan altfel trona asupra deţinuţilor şi deţinutelor. Era o închisoare mixtă, de triere, unde, atât el, cât şi deţinuţi proaspăt condamnaţi se puteau mişca mai în voie. Corcolan, la închisoarea de la care fusese mutat, respirase chiar un aer de libertate. Nu se vedea cu soţia decât la câteva luni, alteori chiar mai rar, patul lui din Gheişoara nerămânând însă decât arareori gol. Delincvenţa juvenilă era în floare, iar el se afla în floarea vârstei. Pentru el această mutare fusese, de fapt, o pedeapsă, dar vina nu era rezultatul micilor lui evadări personale. Ceea ce îşi permitea sieşi, cu mici deosebiri, permitea şi celorlalţi gardieni, tot aşa cum gardiencele

beneficiau şi ele, la nevoie, de prospătură bărbătească, alegerea putându-şi-o face singure. Venise la Avrămeşti, la doi paşi de casă, cu sentimentul unui condamnat, nevoit la intervale regulate să se culce cu propria nevastă, de care sufleteşte era demult despărţit, aşa cum era sigur că Mari, soţia lui, nu mai împărţea cu el decât numele.

Plecarea de la Gheişoara o puseşe nu pe schimbarea ministrului, după alegeri. În nopţile lui de singurătate, deseori se întrebase care să fi fost motivul transferării lui aici, unde deţinuţii se ucideau pe capete, unde soldaţii din posturile de gardă îşi curmau zilele sinucigându-se cu armamentul din dotare. De vină era şi Direcţia penitenciarelor, ea îngăduise, din lipsă de personal, paza, în posturile de observaţie, cu tineri abia ieşiţi din perioada de instrucţie şi care îşi continuau stagiul privind mereu aceleaşi ferestre zăbrelite, aceleaşi jocuri în curtea gloduroasă, aceleaşi bătăi în care, de obicei, gardienii, ca să-şi apere propria lor piele, nu prea se îndemnau să intervină. Poate transferul să fi fost cauzat de scoaterea în rezervă a fostului său superior, o rudă nu prea îndepărtată, care respectase dorinţa lui Cocârlan de a rămâne cât mai departe de Capitală. În ultima vreme, de când stătea tot mai des cu Mari de vorbă, trăia cu convingerea că transferul lui era strâns legat de mutarea lui Lamă la Avrămeşti, pe temeiuri neştiute de el. Se apucase

să cerceteze hârtiile însoţitoare. Dar dosarul lui Lamă era atât de încâlcit încât de la început socotise lipsa unor hârtii de bază, ca un argument menit să-i dea dreptul să-l suspecteze pe Lamă de activitate sub acoperire. Poate el să fi fost acela care dăduse în vileag, pe căi numai de el ştiute, moartea unui deţinut de la Gheişoara, a cărui trup fusese găsit într-un lan de porumb fără organele vitale, de unde cineva ajunsese la concluzia că explicaţiile morţii atâtor vieţaşi erau cusute cu aţă albă. Cine fusese acel om, cum reieşea din dosar, cu dreptul ca la intervale regulate, să stea de vorbă cu Lamă, intrând în închisoare ca la el acasă? Încercase o dată să anuleze un vorbitor, dar un telefon de la propriul lui comandant îi tăie elanul, iar când se convinse că cel care solicitase întrevederea nu era altcineva decât propria lui soţie, nu mai ştiu ce să creadă. Numai Lamă era de vină că fusese obligat să-şi ia adio de la cuibul cald al Gheişoarei, unde întinerise cu nişte ani buni, ca îmbătrânirea să-i consemneze, numai într-un an, la Avrămeşti, din nou pe chip, adevărata vârstă.

— Lamă, m-ai mai văzut până acum?

— Nu, să trăiţi, domnule comandant.

— De unde ştii că sunt comandant?

— Aşa mi s-a spus când am fost adus aici.

— Ei bine, eu te ştiu de la Gheişoara, şi nu mi-a scăpat numele tău nici la Jilava, nici lă Aiud, nici prin alte părţi pe unde ni s-au încrucişat paşii,

fără însă să ne vedem. Întrebarea este, de ce ni s-au încrucişat atât de des? Dar să lăsăm asta la o parte. Am impresia că ai fost propulsat în închisorile pe unde ai umblat cu mulţi ani înainte de revoluţie şi, pe urmă, au uitat de tine. Ca deţinut acoperit, ai avut şi, probabil ai, sarcini speciale, care mie-mi scapă. Nu mi-a scăpat însă un lucru. Transferul meu de la Gheişoara prea este lipsit de argumente. Al şaptelea simţ îmi spune că mă ai la activ. Să ştii că n-ám de gând să-ţi fac aici viaţa uşoară. Deşi te-am mutat la cererea altora, în celula cu numărul 9, pentru mine ai rămas deţinutul 410 şi te voi trata ca atare. Îţi dau un avertisment din care sper că ai să înţelegi importanţa scopului pentru care ai fost trimis, scop ce se cuvine îndeplinit. Corcolan apăsă pe un buton aflat undeva la colţul mesei şi Lamă văzu apărând, parcă prin zid, doi gardieni cu cagulele pe cap, îmbrăcaţi în negru. După nici zece minute Lamă era scos pe targă şi, ca să fie adus în simţiri, fu ţinut mai bine de un sfert de oră sub un duş rece ca gheaţa. Fusese bătut meticulos, ştiinţific, dar pe faţa lui nu se vedea nici urmă de lovituri. Îi fuseseră atinse doar părţile moi cu săculeţi de cauciuc plini cu nisip, intraţi din vechiul regim în dotarea închisorii. Lamă fu dus pentru câteva zile într-o carceră aflată cu tavanul la nivelul canalizării. Cu toată durerea, ochiul aflat într-o continuă veghe, îi dădu de înţeles că ţeava de beton, cu diametrul mai mare de un

metru, avea ramificații, una dintre ele trecând și prin celula lor, sub closetul turcesc. Când fu în stare să umble reveni în celulă pe picioarele lui, întâmpinat de zâmbetul amical, de muiere perversă, al lui Răchită. Nu dădu nici o explicație. Numai Runcan, medicul, simțind ceva, se apropie de priciul lui și fără să ceară nici un consimțământ îl pipăi îndelung, centimetru cu centimetru.

— N-ai decât patru coaste rupte.

Nimeni în celulă nu dormea, de altfel nu era oră de somn. Toți se aflau înainte de masa de seară, cu toate astea revenirea lui Lamă, după câteva zile de absență, parcă n-ar fi interesat pe nimeni. Mangiurea și colegul său Musteța, Mutu și Agafon, Buzatu, ultimul supărat că fusese readus la viață, se prefăceau că dorm.

Numai Literă, tremurând de frică, se liniști de îndată ce-l văzu pe omul în prezența căruia se simțea în siguranță. Ca să-i facă plăcere lui Lamă, și să-l scoată din ale lui, coborî de pe prici și se așeză cuminte, ca un cățeluș o vreme părăsit, lângă omul pe care îl simțea ocrotitor.

— Îți place? întrebă el, și-i arătă lui Lamă un desen făcut pe coala de hârtie adusă de Răchită.

— Cine e?

— Vocea femeii din magazinul de bijuterii semăna cu aceea a femeii, al cărui chip nu l-am zărit decât din profil, dar a cărei voce am auzit-o prin geamul spart când urcau lada cu Mangiurea

în camioneta din faţa vilei. Dacă vocile celor două femei semănau, de ce n-ar fi una şi aceeaşi persoană, conchise Literă dându-şi cu presupusul.

— Te-au bătut? întrebă el într-o doară. Ca să nu plâng şi să nu urlu am desenat, ce era să fac? Eu când urăsc pe cineva desenez, mata tai cu lama, asta e deosebirea dintre noi, mai spuse Literă şi, părinteşte, şterse cu palma, prea mare şi prea aspră pentru anii lui, obrazul transpirat şi părul ud al prietenului său.

— Te superi dacă te socot prieten?

— Nu mă supăr îngână Lamă, cu toate că în clipa aceea ar fi dorit să fie lăsat în pace, durerile ţinute până atunci în frâu începând să-l răscolească fără milă. Cu osebire îl dureau rinichii şi avea permanent senzaţia că ar fi trebuit să urineze. Încercările făcute deasupra veceului nu scoseseră din vezică decât o şuviţă mică de sânge, semn că ce-i ce-l maltrataseră îşi cunoşteau meseria.

— Dom'Lamă n-ar fi mai bine să mă omori? Ai scăpa şi dumneata, aş scăpa şi eu de necazuri. Dacă e să o luăm aşa, bărbăteşte, eu mi-am încheiat viaţa, am trecut prin toate expierenţele. Ultimele, căsătoria cu Ioana şi despărţirea de ea, împlinindu-mi destinul. Ai putea să mă omori, sau aş putea să mă omor singur. Odată am şi încercat, mi-am ţinut aerul în piept, nici eu nu ştiu cât, ceas n-am avut în viaţa mea, dar l-am ţinut până când am văzut în faţa ochilor ceva alb,

luminos, şi un înger îmi făcea cu mâna să merg la el. Numai că eu nu cred în îngeri şi atunci am dat drumul la aer zicându-mi că încercarea mea, odată făcută, era o reuşită, puteam să mă omor oricând, numai că în clipa aceea mi-am dat seama că, dacă m-aş fi sinucis, aş fi făcut o prostie. Scoţi lingura aia, mi-o dai mie, eu mă urc în patul meu, îmi tai venele, aşa cum şi le-a tăiat un amic de canal. După ce-a inhalat două pungi de aurolac, a zis că are întâlnire cu Dumnezeu, dar că nu se poate întâlni cu el dacă nu-şi taie venele de la mâna stângă. Şi le-a tăiat şi nimeni n-a sărit să-i dea ajutor. La ce bun dacă voia să se întâlnească cu Cel de Sus? Şi pe urmă, nu ştiu de ce-mi iei apărarea şi te supui pe mata, om în toată firea, la multele umilinţe din cauza mea. Eu tot n-am pe nimeni, n-are cine mă plânge sau căina, eu chiar dacă aş fi îngropat, nimeni n-ar veni la groapa mea. N-are cine să vină.

— Literă, nici eu n-am avut în viaţă pe nimeni.

— Nici mata n-ai avut părinţi?

— Nici eu.

— Păi atunci e şi mai simplu, nici matale n-are de ce să-ţi pară rău.

Cu toată greutatea, din pricina durerilor chinuitoare, Lamă voi să se ridice. Abia atunci îşi aruncă ochii pe desen. Fără îndoială, Literă era un om dăruit, altfel chipul desenat n-ar fi fost atât de expresiv. Numai că acel chip, în afară de

trăsăturile de o frumusețe neobișnuită, nu-i spuneau nimic. Nu văzuse în viața lui o asemenea femeie, cu ochii aproape oblici, cu buzele cărnoase, cu vârful limbii ușor ieșit dintre buze, semn al unei senzualități nepercepute de Literă, dar existentă, din moment ce el prinsese cu condeiul acel gest de moment. Gura femeii parcă era a unui animal de pradă pregătit să-și înșface vânatul, nu însă înainte de a se juca cu el, așa cum pisicile, sigure fiind că și-au paralizat victima, mai lasă în ea un strop de vigoare, ca să soarbă cu privirile verzi ultima frântură de viață. Dacă vocea femeii care încărcase cu Mangiurea valiza de nuiele plină cu bani, semăna cu cealaltă care îi ceruse arestarea, însemna că Literă fusese văzut și el de aceeași femeie. Femeia se temuse de Literă, dar când și în ce împrejurări îl văzuse, asta mai mult ca sigur, nu își mai amintea nici Nane.

15

Pe priciul de sus se auzi un horcăit, apoi o ruptură ca de lemn frânt. La etajul superior al paturilor stăpân era Butoi, el singur îşi alesese locul acolo, şi tot el îi făcuse semn mutului să vină lângă el. Mutul se bucură, de mult nu-şi mai ațâțase simțurile, iar față de Butoi, care nu-i dăduse până atunci nici o importanță, avea şi un soi de ură şi de gelozie. Numai că Butoi nu-l chemase lângă el pentru declarații de dragoste. Îl chemase pentru altceva. Se afla în a doua zi de când Lamă îi ceruse un anumit lucru, iar el nu făcuse nici cel mai mic efort să-şi ducă treaba la capăt. Nu era simplu. În celula din care plecaseră pusese el ochii pe unul, era aproape sigur că numai respectivul putea fi cel de-al doilea deținut plătit să-l omoare pe puşti, dar taman în ziua când voise să-şi pună planul în aplicare Răchită, zis Oje, pentru că avea o slăbiciune pentru unghia mică de la mâna stângă, vopsită în roşu, îi oprise în fața altei celule, iar cel căruia voise să-i rupă mâna, ca să afle adevărul de care avea nevoie Lamă, nu se afla printre noii selectați. Pe doctor n-avea cum să-l suspecteze, nici pe cei doi proaspeți sosiți şi încă nejudecați. Mai rămăsese Mutu, Agafon şi Buzatu, ori nasul lui fin îi spunea că cei trei nu puteau... Se opri din presupusuri aducându-şi aminte că într-o noapte, cu somn adânc, avusese un vis şi se făcea că în

acel vis Mutu se apropiase de priciul lui şi-i şoptise nişte vorbe deşucheate la ureche. Butoi se trezi ud de o transpiraţie urât mirositoare. Era propria lui transpiraţie, dar visul îi rămase în minte şi îşi zise că orice închipuire survenită în timpul somnului neapărat se cuvenea să fie verificată la vreme de trezie. Vorbele Mutului îi sunaseră în timpan atât de clar încât nu se putu opri să nu-i facă omului cu limba înjumătăţită un semn discret, semn ce însemna, de fapt, o propunere. De pe priciul din mijloc, unde se cazase Mutul, acesta urcă sus, apoi, la un alt semn, făcut cu aceeaşi discreţie, trecu pe priciul lui Butoi. Brusc acesta îi puse mâna la gât şi începu să strângă, mai întâi în joacă, apoi tot mai tare, în locul zâmbetului şugubăţ apărând altul schimonosit de durere şi ură.

— Azi noapte mi-ai vorbit în somn, Mutule, Dacă nu recunoşti că eşti în stare să vorbeşti am să-ţi rup mâna, iar dacă şi pe urmă o să taci mâlc o să-ţi răsucesc gâtul. Se auzi o trosnitură, semn că Butoi, cu meticulozitate începea să-şi pună în aplicare făgăduiala. Trosni mai întâi degetul mare de la mâna dreaptă. Butoi i-l întorsese cu uşurinţă pe dos, socotind că orice chin nu mai e chin dacă durerea îşi iese prea repede din drepturile ei. Ce moarte mai e aia când te pun la zid şi te împuşcă? E o porcărie, o uşurare ce i se oferea celui ce trebuia să fie scos din viaţă. De chinuit fusese chinuit cel tras pe roată, unul care de dragul

neamului făcuse revoluție. El, Butoi, ținea la Lamă mai abitir ca la propria lui țară, pentru el țara era omul cu coada de lingură transformată în cuțit și ascunsă în intestinul gros, în numele acestei țări voia el să-l chinuie pe Mut. Numai că acesta, înfricoșat de ce avea să urmeze, scoase din buzunar un fel de mănușă, și-o trase pe ciotul de limbă rămasă, și vorbi într-un grai bolborosit, cu puternic accent unguresc, recunoscând că numai încălțat la gură cu acel săculeț de cauciuc era în stare să ciripească. La început, Butoi se sperie și scăpă mâna din strânsură, vocea parcă pogorâse la urechea lui de pe alt tărâm. În plus, gura cu buzele răsfrânte și care lăsau să se vadă capătul de îmbrăcăminte al limbii, îl scârbea cumplit, cu toate că de felul lui nu era deloc grețos. La o altă închisoare, un gardian îl obligase să mănânce rahat din tinetă și el se supusese, ca și cum mirosul i-ar fi fost absent, iar resturile biologice n-ar fi fost niște fecale oarecare, ci niște trufandale.

— Deci ne-ai mințit tot timpul, Mutule, îi șopti la ureche Butoi, și răspunsul veni imediat, de data asta printr-o înclinare afirmativă din cap.

— Cum te cheamă?

— Arpad, la jumătate estem țigan ungur.

— Mă Arpade, după mine poți să fii și jidov, pe mine nu mă interesează, tu știi că la noi în Ardeal numai câinii latră într-o singură limbă. Dar sunt curios cum de Oje nu ți-a găsit proteza,

el în fiecare zi ne controlează şi în cur. Sau o aveai trasă pe sulă?

— Acolo estem, dom'Butoi şi Arpad voind, cu toată durerea, să transforme totul într-o glumă, schiţă un zâmbet chinuit.

— Arpad, dacă Răchită nu ţi-a luat jucăria aia atâta amar de vreme, înseamnă că el avea un anumit interes. De multe ori m-am întrebat de ce, tot la două săptămâni eşti chemat la curăţat de cartofi, de ce tocmai tu şi nu eu, de exemplu, eu care sunt mort după cartofi. Tu erai chemat să torni, Arpad, recunoaşte cinstit, eu am avut în altă viaţă un vecin ţigan şi era foarte cinstit.

Mutul tăcu. Butoi îi apucase mâna de la încheietură, nu înainte de a-i aduce degetul mare la loc printr-o mişcare dibace, demnă de un ortoped. Vezi, dacă taci, asta îmi spune ceva şi anume că te gândeşti dacă e cazul să minţi sau nu. Mănuşa asta pe care ţi-ai tras-o pe limbă recunoaşte singură că, din vreme ce n-o foloseşti, te pregăteşti să faci pe mutul din nou.

— Eu Lamă domn trebuit turnat, unghie mică spus la mine că la comandant estem nevoie să ştie ce face şogoru Lamă.

— Ţi-a ajuns şi şogor, nenorocitule. Da uite că nu mă supăr şi tu răspunde-mi calm, cine ţi-a dat ordin să-l omori pe Literă. Şi să nu mă minţi, Arpad, că e vai de tine, îţi rup mâna în zece bucăţi şi pe urmă tot eu mă oblig să ţi-o dreg.

Arpad voi să fugă sau să strige, dar până la urmă renunță la ambele intenții știind că n-are unde să se ascundă de Butoi. El, Arpad, era un sentimental, degeaba pusese lumea pe seama lui mai multe crime, el avusese de-aface cu o singură femeie, ea voise să-l omoare și, de beată ce era, căzuse în propriul ei cuțit. Arpad aproape începu să-și plângă de milă când își aminti cât de mult ținuse la Piranda lui și cum îl bătuse Dumnezeu că, voind să se laude cu salba ei, i-o arătase unei târâturi și târâtura venise la el acasă ca să facă dragoste cu nevastă-sa, dar de fapt intenționând să-l omoare și să-i fure salba așezată la vedere, prosteşte, ca o fotografie. Îl bătuseră la poliția din comună neomenește, apoi cei de la Sighet continuară să-l chinuie fiind siguri că numai Arpad putuse să le facă felul celorlalte patru femei date dispărute de câteva luni. Acolo își muşcase limba, cum putea el să recunoască, doar așa pentru că voiau alții? Atunci unul voi să-l atârne de un cârlig de măcelărie, dar nu oricum, ci de limbă și Arpad preferă să strângă de ea cu dinții până ce jumătate din limbă se mai ținu de rest doar în câteva ațe. Mănuşa de cauciuc i-o meşterise la atelierul de vulcanizare al unei închisori un alt deținut. Îi spusese că dacă îi dă rația de mâncare în fiecare seară îi confecționează altă limbă. Arpad căzuse de acord. Numai prostia lui îl dăduse de gol. Când îl mutaseră la închisoarea din Avrămești își îmbrăcase limba în

cauciucul vulcanizat, să nu i-o găsească la control. Şi pentru că unul îl trase de maţul mare şi arătos dintre picioare el urlă de durere şi îşi dădu în vileag marele secret. Aşa ajunsese în faţa comandantului Corcolan.

— Şi ce ţi-a cerut Corcolan, Arpad, dar să spui tot, să nu minţi că rămâi fără mână. Ce putea să spună Arpad în afară de adevăr? Corcolan voia să afle ce puneau la cale deţinuţii, dacă le trecea prin cap să evadeze sau să pună de-o răscoală. Şi chiar cu preţul morţii să nu recunoască cine-i furase salba cu douăzeci şi şase de ducaţi de aur...

Fusese mutat Arpad prin toate celulele, iar la venirea lui Lamă, acelaşi Corcolan îi ceruse să afle dacă Paraschiv voia să-l omoare pe Literă.

— Dom Butoi, estem pe mame meu, numa adevărat ce spui.

Butoi nu putea încheia un interogatoriu dacă nu-l împingea în toate consecinţele lui. Neîndoios că ţiganul îl mintea, sau dacă îi spusese o parte de adevăr i-o ascundea pe cealaltă. Îi rupse mâna cum ar fi frânt un vreasc oarecare şi de durere Arpad leşină. Butoi era un om răbdător. Aşteptă până ce ţiganul îşi reveni şi-l întrebă din nou, ca un părinte ce vrea să-şi ocrotească copilul, ce altceva i-a mai cerut Corcolan. Lacrimile curgeau şiroaie din ochii verzi pe obrazul tuciuriu şi brusc, Butoi se întrebă cum putea un zlătar să aibă asemenea ochi! Interesul pentru turnătoria ascunsă a ţiganului aproape că dispăruse, acum

Butoi era curios cum de putea Arpad să aibă nişte ochi aşa de frumoşi.

— La mine estem numa jumătate ţigan, mama fost româncă. Ultimul cuvânt Arpad îl pronunţase atât de curat şi frumos încât Butoi îi mai frânse mâna o dată, mai jos de cot, apoi îl anestezie pe mut cu o lovitură la bărbie ca să-i poată îndrepta oasele fracturate. După ce făcu şi această operaţie, rupse din mâneca lui Arpad două feşe şi legă strâns cu ele locurile vătămate de forţa braţelor lui. Într-un târziu, Arpad se trezi, dar nici nu urlă, cum ar fi făcut alţii, nici nu mai plânse. Se uită doar rugător în ochii inexpresivi ai lui Butoi şi acesta, hipnotizat de privirile verzi şi curate, ca o apă ce curge printr-o pajişte, înţelese că Arpad nu mai avea ce să adauge la ceea ce îi spusese până atunci. Deci voiau să afle dacă Lamă îl va omorî pe puşti, îşi zise Butoi, ăsta era tot secretul. Însemna că aproape de pomană schilodise mâna tuciuriului, în suferinţa lui frumos ca un Iisus Hristos. Ar fi fost deajuns o singură fractură, dar Butoi ştia din propria lui experienţă că nu e bine să fii milos, el ajunsese la dos din cauza propriei lui omenii. Ultima femeie, pe care voise s-o trimită pe lumea cealaltă, era atât de fragedă şi cu gâtul atât de subţire, încât avu impresia că era obligat să omoare un copil, or el de găini şi copii nu se apropia pentru nimic în lume. Femeia nu murise, mai mult, îl recunoscuse

şi-l băgă la zdup. Se jurase de atunci să uite ce e aceea milă.

16

Literă o înveli pe Ioana într-o plapumă, presiunea gazelor scăzuse atât de mult încât arzătorul de la cazanul de încălzire centrală abia mai scotea pe el o flăcăruie cât feştila unei lumânări de botez. Cum era s-o lase pe mireasa lui, care-l făcuse atât de fericit, să sufere? Îi făcu semn să stea liniştită lângă perete şi el ieşi pe fereastra din spre stradă. Înainte de a părăsi subsolul văzu câţiva soldaţi cum adunau hârtiile verzi rămase în urma maşinii care plecase de mult. Erau beţi, unul căzuse în cap atunci când voise să se aplece să culeagă verzitura aceea fără nici un fel de valoare, după părerea lui, şi lângă el se răsturnă şi un soi de damigeană de sticlă fumurie.

Un zgomot de elicopter din care se trăgea cu automatele îi dezmorţi pe cei trei soldaţi şi ei o luară la goană lăsând prada strânsă în zăpadă. Literă nu mai stătu pe gânduri. Cei de la televiziune trăgeau acum în sus, probabil voiau să nimerească pasărea de metal de culoare verde ce se rotea în cercuri tot mai mari şi tot mai joase, voind parcă să întâlnească pământul înainte ca noaptea să se lase dinspre Apus. Ajuns în stradă luă el hârtiile rămase grămadă şi nu uită nici damigeana, până la mijloc împletită într-o ţesătură fină de nuiele. În părculeţul de la colţul străzii, spre mirarea lui, văzu la câţiva metri de

asfaltul drumului helicopterul. Voi să fugă înapoi, dar curiozitatea era cu mult mai mare. Nu prea ştia ce e frica. Trebuie să-ţi fie frică atunci când faci ceva rău, ori el nu făcuse nimic. Cu damigeana în mână se îndreptă spre zburătoarea verde ce se lăsase lin pe bitum. Dintr-o casă se îndreptară spre ea cinci bărbaţi. Ca să fie sigur îi numărase de două ori, dintr-o obişnuinţă firească de a nu greşi. De putut putea număra până la un milion, dar de poticnit se poticnea mereu la cifra şase şi continuase să greşească această cifră în ciuda multelor pedepse. Grasa, tâmpita, credea că anume îşi bate joc de ea. Cum poate un om să numere până la un bilion şi nu era în stare să spună cifra şase. Pur şi simplu şase nu exista pentru Nane. Acesta fusese şi motivul pentru care îi numărase pe cei cinci. Voise dintr-odată să sară la şapte, dar din casa din colţ nu mai ieşi nimeni. Cinci şi atât, toţi îmbrăcaţi în negru, cu pistoalele automate în mâini. Era clar, români nu erau, toţi aveau mustăţi, toţi erau ca nişte ţigani frumoşi şi înalţi şi parcă spărgeau bucăţi de sticlă în gât când vorbeau.

Helicopterul, după ce-i înghiţi în burta lui, se înălţă învârtindu-se în jurul propriei axe şi prin ambele uşi deschise porni un răpăit de automate de o frumuseţe fără seamăn. Nane băgă hârtiile verzi în buzunar, desfăcu dopul de la damigeană şi-l duse la nas. Era o băutură străină, clar, altfel n-ar fi mirosit ca o bucată de zahăr ars şi n-ar fi

avut aceeaşi culoare pe care o descoperi după ce vărsă câteva picături pe asfaltul nins. Duse damigeana la gură şi, înainte de a se îneca, simţi cum năvăleşte în el o căldură de sobă. În clipa aceea îşi aminti de Ioana şi fugi spre subsolul din care ieşise. Dintr-o altă casă soldaţii scoteau fel şi fel de lucruri şi Nane în starea în care se afla uită că trecuse de mult de pivniţa în care se ascundea mireasa lui. În capătul celălalt al străduţei se opri o dubiţă. Picăturile de licoare înghiţită i se lăsaseră în picioare, în schimb îi limpezi şi mai abitir ochii. Era aceeaşi dubiţă, plecată spre dreapta şi acum apărută în stânga. Nu era atât de ameţit ca să nu-şi dea seama că acelaşi om aflat acum la volan, ajutat de femeie, urcaseră în portbagaj cele două coşuri de nuiele.

Văzând soldaţii cum trăgeau încrucişat spre ferestrele unei vile din apropiere, dubiţa se făcu nevăzută. Nane se întoarse prin mijlocul străzii, cum se întoarce omul de la nuntă, cine ştie de ce ocolind trotuarul. O găsi pe Ioana aşa cum o lăsase, dar plângând.

— Am crezut că m-ai părăsit.

— Cum să te părăsesc, se miră Literă!

— Am rămas cu frica asta mare în suflet. Aveam vreo şase ani şi mama a spus într-o gară că pleacă să vadă la ce oră pleacă trenul nostru. Nu s-a mai întors. De atunci mi-a rămas spaima în suflet. Şi n-avea nici un motiv să mă părăsească, eram cuminte, nu ceream niciodată de mâncare,

am învăţat de la ea cântecele de Crăciun. Cântându-le în metrou câştigam de ne ajungea pentru amândouă.

— Eu n-am să te părăsesc niciodată, Ioana şi pe urmă ne-am căsătorit. Gustă din damigeana asta, are în ea o licoare... Ioana duse grăbită gâtul damigenei la gură şi înghiţi de câteva ori. Observă o etichetă legată cu un fir auriu de toartă şi citi: Coniac Napoleon.

— Nici nu mai mi-e frig, spuse ea şi se vârî între cele două plăpumi trăgându-l de mână şi pe el. Câtva timp, plapuma de deasupra bolborosi de parcă dedesubt s-ar fi spart o ţeavă din care apa ieşea bulbucându-se, apoi unduirile se liniştiră. Dormiră duşi până a doua zi, Ioana strigând în somn: unde eşti mamă, unde eşti?

17

Mangiurea nu avea stare. Îşi ridică ochelarii fumurii cu un deget pe cocoaşa nasului, apoi scoase din nou pachetul de ţigări de sub pernă. Lamă se servi şi el în timp ce de pe marginea priciului Mangiurea privea cu atenţie desenul făcut de Literă. Hotărât, Literă avea talent. Femeia, privită acum din alt unghi, i se păru şi mai interesantă.

— Pe mine Paraschiv mă cheamă, dar lumea de pe-aici şi de prin alte părţi îmi zice Lamă şi, ca să-şi justifice în faţa noului deţinut porecla, pentru a doua oară îi arătă vârful limbii scos cu iuţeală de şarpe printre buze. Mangiurea zări capătul de lamă scânteind la flacăra brichetei abia aprinse. O zărise şi prima dată, dar avusese sincera credinţă că ochii lui cu dioptrii multe îi jucaseră o festă.

— Mangiurea, parcă v-am mai spus.

— Nu strică omul să-şi spună numele de două ori, poate greşeşte când îl spune prima dată, sau pur şi simplu uită cum îl mai cheamă. Nu trebuie să vă mire nimic, aşa cum pe mine nu mă miră că nu v-au luat ţigările şi bricheta, mai ales bricheta. Controalele aici sunt severe, chiar al dracului de aspre, cu toate astea dacă s-ar face o percheziţie ca lumea, cred că s-ar descoperi că jumătate din deţinuţi au cuţite, şurubelniţe şi briciuri, ultimele sunt mai multe pentru că au toc

de lemn sau de plastic şi le poţi ascunde în anus fără să-ţi fie teamă că te răneşti.

— Nici nu m-am gândit la chestia cu bricheta.

— Ar fi trebuit să se gândească ei. Dar cum am spus, sau poate n-am spus, ci numai m-am gândit, sunteţi oameni grei.

— Şi, mă rog, ce-ar putea să facă aici cineva cu bricheta, îşi continuă Mangiurea întrebarea pe care o gândise înainte, nemulţumit că un deţinut oarecare îl putea suspecta că ar putea utiliza aprinzătoarea în alte scopuri decât cele legate de fumat.

— Cel de sus, Mutul, noi aşa îi spunem pentru că nu vorbeşte, n-are limbă, i-ar putea da foc noaptea lui Butoi pentru că acesta i-a rupt o mână. O brichetă, într-o puşcărie, e o armă cumplită.

Sau poate cineva mi-ar da foc la desenul ăsta făcut de Literă. Mi-ar părea al dracului de rău. După mine e aproape operă de artă.

— Îmi permiteţi?

— Vă rog, sunteţi de-al casei, spuse Lamă şi-i făcu loc lui Mangiurea pe prici.

— Într-adevăr, pentru un desen din memorie e chiar izbutit. Literă e tânărul de sus?

— După ani e tânăr, după experienţă se apropie de vârsta a treia.

Lamă îl lăsă pe Mangiurea să urmărească fiecare linie a creionului, în timp ce el, voind

parcă să pătrundă prin ochelarii fumurii, cercetă ochii noului deţinut. Clipeau des, în rest nici o altă reacţie. Doar fruntea se adumbri uşor, nu însă atât de mult ca adumbrirea, în sine, să-l facă pe Lamă să tragă o concluzie din care să poată apoi descifra un gând ascuns.

— Trebuie să mărturisesc că şi eu am rămas mirat că omul de pază a adus creionul şi hârtia cu atâta rapiditate. Parcă v-ar fi fost subordonat, spuse Mangiurea şi zâmbi ridicându-se. Şi un creion poate fi o armă şi încă una redutabilă, continuă Mangiurea aşezându-se vis-à-vis, pe priciul său. Eu nu sunt un om impresionabil, nici sperios din fire. Am povestit de la început un fragment din viaţa mea, nu pentru că m-am temut de lama pe care o ţii în gură. La circ unii vorbesc cu cuţitele vârâte în teaca gâtlejului. Asta nu înseamnă că vă consider circar. Dar nici pe mine să nu mă consideri un prost, domnule Paraschiv. Sunt om de meserie, până la intrarea în acest „hotel" am fost colonel plin într-o unitate specială. Am trecut prin fel şi fel de antrenamente, de încercări, de eşecuri profesionale şi, de ce să mint, de împliniri. Nu mi-a făcut nimeni nici un favor lăsându-mi bricheta şi ţigările. Cum nu socot faptul că am fost adus în această celulă, un gest de îngăduinţă. Am un auz format. Nu mi-a scăpat pocnitura osului, dacă într-adevăr a fost os, acolo undeva sub tavan. Ar trebui, domnule Lamă sau

Paraschiv, să mă întreb şi eu, de altfel, de ce am fost încarceraţi în aceeaşi garsonieră cu gratii, cu oameni a căror trecute îndeletniciri se citesc pe chipul fiecăruia? Crezi că nu mi-am dat seama de la început că mă aflu între nişte foşti violatori ori criminali? Poate îmi spui mata de ce ne-au căptuşit cu asemenea vecini care în timpul somnului mi-ar putea face cu uşurinţă de petrecanie, deşi îţi mărturisesc cu sinceritate, tocmai din pricina acestei temeri n-am închis un ochi. În schimb a dormit colegul meu. La noapte e rândul meu să dorm. Unul dintre noi stă, cum v-am spus, de veghe. Şi pe urmă eu, doar cu un lat de palmă, pot rupe gâtul unui om, şi Mangiurea ridicându-se lovi cu atâta forţă un stâlp de lemn ce susţinea cele trei priciuri încât ruptura lemnului aproape nu se auzi. Doar pielea de lângă degetul cel mic i se zdreli şi o picătură de sânge negru îşi făcu apariţia pe falanga noduroasă. Îmi cer scuze, n-am mai făcut antrenament de mult, spuse el ştergându-şi sângele cu limba şi strângând cu dinţi rana. N-am vrut să-ţi dau o lecţie, doamne fereşte. E talentat băiatul. Parcă şi mie mi-e cunoscut chipul femeii de undeva. Dacă o să-mi amintesc o să-ţi spun.

— Exerciţiile astea sunt bune pentru paradă sau la întreceri paşnice, închisorile au altfel de şcoli, şi, înainte ca Mangiurea să-şi dea seama, îşi văzu jumătate de ţigară tăiată de lama lui Răchită,

fără ca cealaltă jumătate, aflată în gura fostului colonel, să se fi mişcat măcar din loc.

— Văd că v-am subestimat, spuse calm Mangiurea şi, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, îşi aprinse cu restul de ţigară căzută cealaltă jumătate aflată în gură.

Lamă se duse la uşă şi bătu de câteva ori. Apăru gardianul. Deschise ferestruica de control şi privi temător în interior.

— Nu s-a întâmplat nimic, dom' gardian, a căzut Mutul în timp ce dormea şi în cădere nu numai ca şi-a fracturat mâna, dar a rupt şi suportul priciului domnului colonel, desconspiră el gradul lui Mangiurea. Nu după mult timp apăru un alt gardian, uşa grea de metal se deschise, Mutul fu dus la infirmerie, iar deţinuţii care ocupaseră până atunci spaţiul din mijloc al celulei fură mutaţi lângă perete.

— Vă mulţumesc, domnule Paraschiv.

— Ar trebui să-şi ceară scuze Butoi, el nu-i în stare să-şi stăpânească muşchii.

— Ar fi fost cazul să mi-i stăpânesc eu, cam asta mi-ai sugerat. Dar nu-mi pare rău că am ajuns să ne cunoaştem mai bine. La pază n-am să renunţ însă, cred că am fost găzduiţi aici din raţiuni ce deocamdată îmi scapă. Nu pentru mult timp.

— Nici eu n-am întrebat de ce mi s-a făcut onoarea să părăsesc un salon cu douăzeci şi unu de colegi cu studii superioare şi să fiu adus cu

dumneata împreună în acest separeu. Acolo ne făceam omeneştile uşurări direct pe marginea butoiului. Aici avem cel puţin putinţa să vedem fiecare cu ce ne-a dăruit natura între picioare. Cât despre desen, nu-i făcut numai din memorie. După câte ştiu eu nici marii pictori nu pictau fără modele. Aveau nevoie de un negativ viu, iar când nu-l aveau preferau să-şi mânjească cu pensula propriile lor chipuri.

— Sau ale celor foarte apropiaţi.

— Sau ale celor care ţi-au făcut un mare bine sau un mare rău. Modelele extreme nu se refuză niciodată spiritului creator .

— Cu ce v-aţi ocupat înainte de detenţie, domnule Paraschiv?

— Cu pictura.

— Mi-am dat seama, sau mă rog, o să încerc să mă conving că a fost aşa. Cu toate că nasul meu îmi spune altceva.

— Ce vă spune?

— Că cine se dezvăluie pe sfert, e doar un prost, cine se dezvăluie total, e un neprofesionist idiot.

— Eu nu sunt idiot, domnule Mangiurea.

— Mi-am dat seama, dar cine nu e prost, de obicei, îşi minte fosta meserie.

Mangiurea se duse şi aruncă filtrul în gaura sub care se auzea apa curgând continuu ca un pârâiaş învolburat. Din primul moment înţelese cine era, sau mai bine zis cine se ascundea sub

desenul pe care Lamă îl pusese pe seama măiestriei tânărului ce ascultase conversaţia de pe priciul din mijloc, fascinat. Literă nu era în stare să dezvolte o idee, dacă nu trebuia desenată, nici să răspundă prompt. Vorbirea lui era presărată cu ăuri şi auri, un soi de virgule alungite în spaţiul cărora se năştea cuvântul trebuincios. În schimb, Butoi lăcrima de emoţie. Nici nu-i mai era teamă de Lamă. Să crapi de mâna unui tip aşa de deştept ar fi fost o onoare. În concepţia lui, dom'Lamă îl făcuse praf pe fostul colonel, deştept şi el altfel, recunoscu cinstit Butoi. El personal n-avea nevoie de minte, natura îl dăruise cu o forţă uriaşă cu toate că în afară de tăiat lemne, ca ziler, pe la unul şi pe la altul, nu se îndeletnicise cu altceva până când, văzând într-o zi gâtul unei femei, făcu pe el de plăcere la gândul că ar fi putut să i-l rupă. În clipa aceea înţelesese că Cel de Sus îl adusese pe pământ ca să omoare. Era clar, dom'Lamă cu mintea lui nu putea fi un criminal, nu putea să fie adevărat ce se spunea, că ucisese câţiva inşi ca să fure un nenorocit de CEC, adică un fel de bancă împreună cu încă doi neisprăviţi. Cum putea fi dom'Lamă un neisprăvit?

Mangiurea se aşează pe priciul lui, convins fiind că făcuse o greşeală. Intrase în discuţie cu un tip a cărui minte era altfel construită de cât aceea a unui răufăcător de rând, cu toate că ochii lui Lamă, de o duritate fără seamăn, chipul neprietenos, pielea capului lipită direct de craniu,

nelăsând vizibilă nici urmă de muşchi, crea senzaţia sau a unui bolnav din pricina unei claustrări impuse, sau a un paranoic cu străfulgerări de inteligenţă, din care cădea apoi din nou în starea primară de violenţă. Cu toate astea nu regreta total discuţia. Înţelesese două lucruri. În primul rând că se urmărise de către cei ce-l arestaseră preventiv, şi-l închiseseră împreună cu Lamă, aflarea de noi informaţii, iar în al doilea rând, şi aceasta putea fi partea cea mai reală, suprimarea lui, ca să nu mai afle nimeni din afară atuul pe care îşi baza apropiata eliberare. Era deţinătorul unui adevăr ce putea răsturna un guvern şi un preşedinte. Ori îl eliberau în schimbul tăcerii, ori îl lichidau ca să intre în mormânt, odată cu el, şi secretul ştiut. Cei din afară erau însă, mai mult ca sigur, conştienţi că îşi putuse lua măsurile de precauţie în cazul în care cineva, întâmplător l-ar fi descoperit mort. Era om de meserie, iar cei care îl băgaseră la zdup nu erau nici ei nişte novici. Lăsase anumite hârtii la loc sigur şi de aceste hârtii nu ştia decât el. Îi părea rău că nu avusese încredere în nevastă-sa. Ce importanţă mai puteau avea nişte înscrisuri în clipa când nu mai avea cine să le scoată la lumină. Dar cei de afară n-aveau de unde să ştie acest lucru. În acelaşi timp cu greu îşi putuse păstra calmul la vederea acelui desen. Şi nici apariţia lui, a desenului, în mâinile lui Lamă nu era un artificiu. Cineva îl comandase. Iar cel ce o

făcuse era la curent că sustrăsese din casa, aflată voit sub tirul necontenit al mitralierelor, valizele de nuiele cu bani. Nu făcuse decât să îndeplinească un ordin. Era un gradat oarecare aflat la dispoziția unei unități pe care ulterior avea s-o conducă. Desenul nu făcuse altceva decât să-i aducă în spatele retinei chipul acelei femei cu care o dată sau de două ori se mai întâlnise de atunci, fără ca aceasta să-i dea de înțeles că-l cunoaște. Tot ce se poate ca între timp să se fi întâmplat ceva. La primul risc, cel care ținea de secretul ordinului pe care îl primise în privința țigărilor, se adăuga un altul, al banilor luați în acea dimineață de decembrie. Cineva, care nu se temuse de gloanțe, îl văzuse, iar cel care-l văzuse nu era străin nici de bani nici de prim planul desenat de puști. Sau poate desenul fusese pus în mâna lui de altcineva și Literă nu făcuse decât să adauge câteva linii, de ochii lumii.

Mangiurea își scoase ochelarii și se masă îndelung la ochi. Avea nevoie de o clipă de liniște, de uitare, ca să poată apoi reconstitui cu fidelitate unele dintre evenimentele anilor scurși. Și nu numai pentru a rememora aceste evenimente, aproape uitate, avea nevoie de calm. Avea nevoie și pentru altceva. Își așeză ochelarii fumurii la loc, dar rămase cu ochii închiși. Dacă închiderea lui în acea celulă avea menirea să scoată de pe masa de șah tocmai piesa-martor la sustragerea acelor bani lichizi? Știa precis că în

casa supusă unui tir infernal, din ambele părți, nu mai era nimeni. Cel puțin așa fusese încredințat. Nu era centimetru pătrat nelovit de gloanțe. Iar beneficiarul banilor nu i-ar fi spus unde să se ducă, cum să procedeze, n-ar fi instrumentat un întreg foc de baraj împotriva clădirii tocmai pentru a acoperi acel transport prețios. Voiau să facă din el un ucigaș? Dacă desenul era al puștiului însemna că el doar putuse să-i vadă, el fusese singurul martor, iar acest martor cine știe de ce deranja. Mai mult, dacă la atâția ani, Literă fusese în stare să-și aducă aminte de chipul acelei femei, sau avea o memorie vizuală ieșită din comun sau, așa cum mai credea încă, desenul era făcut de altcineva și adus în celulă pentru a-l obliga să se dea de gol. Până atunci privise lucrurile cu o siguranță și o simplitate dezarmantă. Era sigur că avea în câteva zile să fie pus pe liber. Știau că se putea baza pe tăcerea lui de om de profesie dacă lucrurile erau oprite din timp. Numai presa fusese de vină că ajunseseră sub lupa cititorului avizat, dar iarăși trebuia să fi existat cineva care să fi desconspirat tot ce avea să se petreacă în noaptea aceea cu țigările. În locul unei singure acuzații, prin apariția desenului și, mai ales, prin locul unde fusese încarcerat, era dator să ia în calcul și cea de a doua amenințare. Care dintre ele era cea mai importantă?

Îl încercă o stare aparte de tristețe la gândul că i-ar fi putut trece cuiva prin minte că era în

stare să suprime o viaţă de om, numai ca firul unui adevăr să poată fi tăiat ca nimeni să nu-l mai poată reînnoda. Musteţea sforăia liniştit pe priciul lui, cu o palmă sub cap. Era timpul lui de somn. Noaptea era rondul său de veghe. Făcuse o imensă prostie că-l pusese pe Lamă la curent cu acest secret. Sau poate nu era o prostie, ci ceva necesar. La fel de bine, cum trebuia el singur să ajungă la concluzia că, din acea celulă, cineva trebuia să fie suprimat, alţii îl obligau pe Lamă să gândească la fel. Restul deţinuţilor erau elemente de decor. Principalele personaje erau ei, cei trei. Musteţea ieşea din joc. Cu toate că nu era străin de unele lucruri, nu era la curent cu cele mai importante. Era o recuzită necesară, tot aşa cum Butoi fusese lăsat în celulă doar ca să poată constitui pentru un fraier o pistă falsă. Or el, Mangiurea, nu era nici prost, nici fraier.

18

Prin frigiderele lăsate de proprietarii care fugiseră din calea urgiei nu mai rămăsese nimic. Gazele fuseseră oprite şi ele, din afară, de teamă ca scurgerile să nu producă explozii. Din frumos ca un altar de biserică, subsolul, şi mai ales locul din preajma cazanului, devenise ceea ce fusese de totdeauna, o pivniţă inospitalieră, cu miros de varză şi canal. Ultimele picături de coniac Napoleon se terminaseră şi ele şi, de supărare, Literă voi să spargă damigeana gălbuie de peretele de beton. Se răzgândi. Sticla era prea frumoasă, cine ştie la ce-i mai putea fi de folos. Ieşiră prin fereastra spartă a subsolului. Ioana, în rochie de mireasă şi cu plapuma aşezată pe spate, legată de Literă la mijloc, ca să nu cadă, cu o bucată de sârmă găsită într-una din boxe. În ultimele zile, din lipsă de altceva, mâncase atâtea murături încât îi spusese Ioanei că are să divorţeze dacă, odată ajunşi să aibă casa lor, va îndrăzni să pună la murat gogonele şi varză pentru iarnă. Afară ningea. În curând plapuma, cu partea exterioară mătăsoasă, de culoarea cerului de vară, se albise . Amândoi, ameţiţi dar voioşi, mergeau strânşi unul în altul pe strada pustie. Nu se vedea ţipenie de om. În drumul lor mai văzură două case fumegând. Picioarele loveau prin zăpadă fel şi fel de obiecte, de la cartuşe de ţigări până la casetofoane şi alte porcării. Se furase în

draci şi se mai fura încă. Pe o fereastră cineva arunca într-o curticică un braţ de costume, rochii şi perne. Literă nu înţelegea de unde la oameni atâta lăcomie. În clipa aceea lui i-ar fi fost suficientă o bucată de pâine, dar simţul conservării îi spuse să nu se lase furat de vreo dorinţă ascunsă să intre în vreo casă. Puteau da de bucluc. La colţul unei străzi cineva, dintr-un camion, împărţea arme automate şi o clipă fu tentat să ceară şi el una. Cu toate că nu avea decât paisprezece ani, părea după înfăţişare cu mult mai în vârstă şi pe urmă... Încetă să se mai gândească ce-ar fi făcut pe urmă cu arma. Nu, arma nu era de nasul lui. Ocoliră maşina şi văzând în faţă uşile unui magazin deschise se îndreptară într-acolo. Sute de sticle goale erau împrăştiate sub zăpada subţire, iar chiar în faţa intrării, un bărbat împuşcat îşi dormea somnul de veci vegheat de o lumânare de nuntă, groasă cât un stâlp de gard. Întrară amândoi în magazin. Pustiu. După câteva clipe se văzu un cap de bărbat ieşit de sub o tejghea, cu mâinile ridicate în sus. Spăimosul se dumiri repede. Avea de-a face cu nişte copii, dar tot copii ca aceştia dăduseră iama prin rafturi luând tot ce se putea lua.

— Nene, n-aveţi nişte pâine, încercă Literă cu o voce de cerşetor şi omul năucit de îmbrăcămintea Ioanei scoase de undeva de dedesubt două pâini şi o bucată de salam.

— V-a prins la nuntă?

— Tocmai ieşeam de la patriarhie, chiar Mitropolitul ne-a cununat, minţi fără ruşinare Literă şi ca să-şi astâmpere foamea rupse o franzelă în două, salamul moale la fel şi-i întinse porţia cuvenită miresei.

— De ce le-or fi trebuit să tragă atâta nu pricep, uite, au distrus tot şi s-au împuşcat între ei ca fraierii. Eu sunt paznic la magazin, dar când am văzut că n-am cu cine sta de vorbă, că toţi umblau după terorişti şi băutură, le-am zis: luaţi fraţilor şi ei au luat. Ce omenet a murit, Doamne, Doamne, mai zise paznicul şi aducându-şi aminte de ceva duse un deget la tâmplă. Dispăru pentru câteva clipe şi reveni cu o sticlă de şampanie. Dopul sparse unul din becurile din tavan şi toţi trei râseră cu poftă.

— S-a spart ghinionul, să fiţi fericiţi, le spuse omul aflat şi el nu la primul borcan de băutură. Pahare nu găsise, făcuse rost de trei borcane. Literă se ameţise, nu mult, doar atât cât să pară bărbat şi, ca un domn, scoase din buzunar, din teancul de hârtii verzi, una şi o aşeză pe tejgheaua de sticlă. Spaţiul frigorific de dedesubtul tejghelei adăpostise în rafturile lui salamuri şi brânzeturi, se mai vedeau încă urme de telemea într-o tavă şi câteva bucăţi de salam, cu tot frigul, înverzite.

— Dolari, băi frate, o sută de dolari pentru...

— Ia-i dacă îţi plac, am destui se lăudă Literă, am luat la mine să plătesc consumaţia la nuntă, minţi el cu o plăcere pe care Ioana o

împărtăşi, motiv pentru care râse curbându-şi spatele de plăcere.

— Adică ăştia sunt bani, îşi reveni Nane, mirat şi el de felul cum se holba paznicul şi, ca să-i răpească bucuria aceea exagerată, pe care i-o furase, pentru simplul motiv că nu văzuse în viaţa lui un dolar, smulse hârtia verde şi o vârî la locul ei în buzunar.

— Am uitat c-o să mă ia la întrebări babacul, numai de-asta mai trăieşte ca să mă întrebe ce fac eu cu banii, continuă Nane şi se privi cu atenţie; abia atunci îşi dădu seama că după îmbrăcămintea lui de cerşetor, observată cu coada ochiului de paznic, acesta înţelese că cei doi numai miri nu erau.

— Nene, îţi mulţumesc şi când o să mai trecem pe aici o să-mi plătesc datoria, şi Literă, lăsând damigeana pe podeaua de beton, o luă pe Ioana de braţ şi ieşiră amândoi din magazin mâncând. Câţiva kilometri, până ajunseră la gura de canal în care îşi făcuseră veacul, nu văzură decât vitrine şi magazine sparte. Două căruţe erau încărcate în grabă de nişte ţigani, cu fel şi fel de lucruri, de la haine până la maşini de scris. Nu se sinchisiră de ei şi nici ţiganii nu le dădură vreo importanţă. În faţa unui magazin de îmbrăcăminte Literă îşi simţi creierul pleznit de o idee şi sărind peste rama vitrinei sparte voi să stea de vorbă cu cele câteva femeiuşti, cu ochii holbaţi şi nemişcaţi, îmbrăcate ca nişte manechine. Când se

dumiri cu cine voise să discute râse, prosteşte. Din pricina alcoolului ce-i clocotea în sânge se dezbrăcă în pielea goală în râsul şi bucuria Ioanei şi încercă pe rând hainele uşor umezite de zăpada adusă de vânt.

— Hai Ioana, nu mai sta pe gânduri şi fata nu se lăsă rugată. Deznodă sârma cu care îşi legase plapuma la mijloc, se dezgoli şi ea, apoi se îmbrăcă în haine bărbăteşti. Unul din ţiganii care trecu cu căruţa prin dreptul lor se uită la trupul gol al celei ce doar cu câteva clipe în urmă fusese mireasă, îşi făcu cruce, apoi dădu bice cailor. Ioana nu se grăbea şi cu toate că frigul îi făcuse pielea de găină nu renunţă nici la lenjerie. Aruncă hainele bărbăteşti şi trase pe ea patru perechi de chiloţi tetra şi tot atâtea sutiene, bune nu pentru merele ei, pentru doi bostani. N-avea importanţă. Eram atât de frumoase. Nici rochia de tafta cu paiete argintii, plus paltonul care făcea în urma ei trenă, nu erau de lepădat. Ieşiră din vitrină înfofoliţi. Ceva uitaseră totuşi. Traversară strada. O altă vitrină îşi etala încălţămintea. Şi pentru că vitrina nu era spartă, cu un drug de fier aflat în preajmă, Literă o făcu ţăndări. La ţinuta lor elegantă s-ar fi potrivit nişte încălţări pe măsură şi ei îşi aleseră nişte ghete îmblănite. Nu luară mai mult. Atât cât avuseseră nevoie. Ioana, în veselia ei de mireasă, îşi aranjase pantofii de nuntă în locul încălţămintei luate, ca sa nu creadă cine ştie cine că făcuse statului pagubă. Luase, dar şi

dăduse înapoi. Prin intersecţie trecură câteva tanchete. Pe una din ele erau legaţi câţiva bărbaţi. La gât aveau agăţate cartoane pe care cineva scrisese cu cretă neagră: Moarte teroriştilor! Cei arestaţi semănau leit cu cei care se urcaseră în helicopter. Ca să nu se năpustească maşinile peste ei, Literă părăsi mijlocul drumului. Civilizat, folosi cu aleasa lui trotuarul. Gura de la canalul unde îşi stabiliseră domiciliul, după ce terminaseră filmările şi fuseseră lăsaţi în voia sorţii, era fără capac. Coborâră scările în interiorul cu miros amestecat, de la gunoaie până la putreziciune omenească, dar jos, spaţiul în care numai cu două săptămâni în urmă fojgăiau şobolanii şi copiii fără adăpost, era pustiu. Lui Literă îi păru rău că părăsise subsolul din pivniţa devenită din nou, din pricina aducerilor aminte, ospitalieră.

Ieşiră în stradă. Fulguia şi mai puternic. Pe şoseaua Griviţei se opriră în fata unui cinematograf. Uşile erau vraişte. În interior se auzea o muzică de-ţi spărgea urechile. Intrară. Nu era nici un spectator, dar pe ecran un tip săruta o tipă şi tipa nu era alta decât Ioana. Era filmul în care jucaseră ei. După acel sărut fără sfârşit care-l secă la inimă pe Literă, prin razele care porneau de la aparatul de proiecţie, apăru cuvântul „Sfârşit", apoi o pată albă tăiată de linii negre.

Literă o luă pe Ioana de mână, urcară scările de metal, în spirală, până la cabină. Uşa era şi aici

deschisă. Aparatul mergea în gol, iar în cabină nu era nimeni. Fugiră din nou în stradă. Undeva nu prea departe se vedea un foc uriaş. Ardea o clădire şi vâlvătaia, care topea norul alb de deasupra, lăsa vederii un petec de cer albastru şi însorit.

19

Cine putea să-l cheme pe el la vorbitor? Timp de patru ani nu-l chemase nimeni, nu-l duseseră nici măcar să-l judece şi dintr-odată... Oje veni la uşă şi-l luă mai mult cu forţa spre parter, unde se afla camera întâlnirilor triste, cum o denumise doctorul Runcan, după ce nevastă-sa îşi rărise vizitele. Poate că sosise timpul să-i dezvăluie şi lui Nane de ce-l ţinuseră la dos atâta amar de vreme, fără să-i spună motivul, aşa cum avea dreptul orice deţinut. Dar bucuria de o clipă că, în sfârşit, o să dea şi el ochi cu cineva din afară, care îşi amintise de numele lui, dispăru. Se obişnuise fără judecători, fără să fie deranjat. Suportase mizeriile celulelor şi brutalităţile deţinuţilor mai vârstnici fără să crâcnească, înţelegând parcă de când se născuse că viaţa, în lumea asta, nu era egală pentru toţi supuşii lui Dumnezeu. Poate el era o creaţie mai puţin reuşită şi Prea Înaltul hotărâse să nu împartă, la fel, soarta obişnuită a cucernicilor săi. Sau poate Dumnezeu cel Mare voia tocmai prin el să afle cât de mult puteau suferi oamenii, în funcţie de rezultatele acestei experienţe urmând să mai schimbe câte ceva din legile credinţei. El credea în Dumnezeu, cu toate că cel în care credea avea un chip aparte, nu semăna cu nimeni şi nu putea fi zugrăvit pe hârtie nici chiar de el. Dumnezeul lui era aşa cum îl visase într-o noapte, un amestec de

umbre şi lumini, numai că umbrele nu aveau nimic din cenuşiul pământesc, luminau şi ele ca nişte raze aflate la un lat de palmă de tine şi, cu toate astea, de neatins. Când trecură prin faţa uşilor zăbrelite ale deţinuţilor cu pedepse cuvenite doar găinarilor, hoţilor de cartofi şi de pâine, simţi în ochii lor un respect ce se acorda doar marilor asasini. În mintea lor era şi el unul de teapa lui Butoi, sau a Mutului fără să aibă habar că el nu făcuse, în afară de dinozauri care te înfiorau, nimănui nici un rău. La vorbitor toate scaunele erau ocupate în afară de unul, iar pe partea cealaltă, în dreptul scaunului pe care fusese îndemnat să se aşeze, se afla o femeie tânără şi frumoasă, plină de aur la urechi şi la gât, având pe fiecare deget câte un inel subţire din acelaşi metal preţios.

— Ia, mă, loc, ce aştepţi invitaţie specială? se răsti la el alt paznic, anume desemnat ca să se ocupe în ziua aceea de deţinuţii chemaţi la schimburi verbale de amărăciuni. Cine putea să fie femeia aceea pe care nu ţinea minte să o mai fi văzut în viaţa lui? Numai când eleganta doamnă zâmbi, arătându-şi vârful unui canin uşor strâmb, dar de o albeaţă de cearceaf, înţelese că în faţa lui se afla Ioana. O lacrimă, dar una singură, îi curgea de sub o pleoapă şi o clipă Literă se cruci. Lacrimile, dacă erau adevărate, curgeau simultan din ambii ochi, or Ioana plângea cu unul singur.

— Nane!

Nu mai avu nici o îndoială, vocea era a ei, nu i se schimbase, devenise ceva mai guturală din cauza fumatului; prin perdeaua zăbrelită ce-i despărţea venea de la ea un miros de parfum şi altul de ţigară scumpă.

— Ioana, de ce-ai venit? Mi-ai spus să nu te mai caut niciodată, se explică Nane, ca şi cum vreme de patru ani nu făcuse altceva decât s-o caute.

Ea îi luă cuvintele din gură.

— Te-am căutat eu.

— Dar de unde ai ştiut că sunt aici, până acum am fost pe la vreo opt stabilimente de acest fel, cred că nu te-ai dus la toate şi...

Ioana se înroşi uşor, voi să spună ceva, chiar şi spusese dar Literă n-o auzise, era atent mai mult la înfăţişarea ei. Ioana era o adevărată doamnă. Pe umeri îi atârna o blană scumpă, altfel vecina ei de vorbitor nu s-ar fi uitat mai des la îmbrăcămintea ei decât la necăjitul pe care venise să-l viziteze.

— Mi-a spus Şamil că te afli aici.

Literă ar fi vrut să întrebe cine era acest Şamil; refuza să creadă că era una şi aceeaşi persoană din magazinul în care se angajase Ioana şi de unde îi dăduse lui papucii.

— Soţul meu, adăugă ea într-un târziu, ca să nu-l oblige pe fostul prieten să-şi piardă prea mult timp şi să inventeze în capul lui de puşcăriaş cine ştie ce prostie.

— Bătrânul ăla arab, unde te-am lăsat şi unde m-ai rugat să uit de tine?

— O nu... replică Ioana aproape supărată că Literă nu-şi dăduse seama de schimbările din viaţa ei. Ăla a fost atunci, Nane, acum avem vreo zece magazine şi acţiuni la câteva hoteluri mari. În câteva minute a aflat unde te afli, dar asta după ce i-am zis că dacă nu te găseşte, imediat îl părăsesc. Mi s-a făcut dor de tine, Nane, mai ales când într-o seară am văzut la televizor un camion cu deţinuţi şi printre ei erai şi tu.

Mintea Ioana de îngheţa apele, el nu se urcase în nici un camion, ba da, uitase, cu vreo trei ani în urmă fusese scos toamna la cartofi, era o iarnă timpurie şi un proprietar făcuse un contract cu penitenciarul şi angajase o sută de deţinuţi dintre cei mai puţin periculoşi. Periculos el devenise mai târziu.

— Nane, mi-a fost dor de tine, de lunile alea cât am stat împreună, de filmul în care datorită ţie am jucat şi eu. Am uitat să-ţi spun, am învăţat şi engleza, Şamil nu prea ştie româneşte.

Nane avu sentimentul că Ioana nu venise mânată de dorul de care amintise. Cineva ascuns, din el, îi spunea că fusese trimisă, dar de dovedit nu putea dovedi. În schimb sentimentul trăia, şi era neînchipuit de trist că Ioana, fosta lui mireasă, îl mintea fără remuşcări. Câte nu făcuse el pentru fata asta!

— Nane, am vorbit cu Şamil să-ţi găsim un avocat bun, chiar el a zis că are să caute unul. Ştii, el are mai mulţi avocaţi, la afacerile lui... Tu ai fost bun cu mine, Nane!

Acum Ioana nu mintea, o lacrimă sinceră se prelinse şi din celălalt ochi, fără a fi chiar o lacrimă rotundă, altfel nu s-ar fi oprit la un deget de pleoapa de jos. Să ştii că am donat o mulţime de bani şi alimente şi la orfelinatul din care m-ai scos tu. Tot Grasa e directoare. După ce-a numărat dolarii mi-a sărutat mâna, hi, hi, hi... O groază am donat, Nane. Mai ţii minte când nici tu, nici eu, habar n-aveam ce sunt ăia dolari? Doamne ce proşti eram. Şamil are o mică încurcătură, altfel am fi plecat demult, are un palat în Dubai, tu ai auzit de Dubai?

De unde era să audă, dar el o credea pe cuvânt, n-avea nici un motiv să n-o creadă.

— Un palat într-un deşert plin de verdeaţă, o clădire cu o sută de camere şi în fiecare cameră are o femeie, dar în camera cea mai mare am să stau eu, că pe mine mă iubeşte ca un nebun.

Ioana se făcuse doamnă, devenise de zece ori mai frumoasă, dar tot proastă rămăsese, adică în orfelinat i se păruse cu mult mai deşteaptă decât era acum, o fată care se sperie de un dinozaur, desenat pe tablă, nu poate fi decât deşteaptă. Probabil că habar n-avea ce-i ăla un serai şi, de dragul ei, Nane nu voi să-i explice că prima nevastă a unui asemenea bărbat, într-o noapte

poate deveni a zecea, apoi căzută în dizgraţie era dată pe mâna slugilor, cum ai da resturile de mâncare câinilor. Acum era şi el rău, exagera, ştia foarte bine că nu era chiar aşa, femeile uitate în harem se topeau în singurătate, atâta tot, deşi se bucurau în continuare de acelaşi trai îndestulat. Citise din biblioteca unei închisori tot ce aveau ăia pe rafturi, asta a fost în primii doi ani, şi rafturi erau destule, dar şi pofta lui, odată descoperită frumuseţea cuvântului, era de neostoit. Dintr-odată devenise periculos, şi ca deţinut periculos nu se mai putea duce în sala de lectură să se desfete cu poveşti dintr-o mie şi una de nopţi. Gardianul de la uşă se uita la ceasul atârnat pe perete şi când credea el că este cazul se ducea la câte o vizitatoare şi o atingea uşor pe umăr, semn că vorbitorul se încheiase. La ei încă nu era cazul.

— Nane, sper că n-ai spus la nimeni ce-am văzut noi atunci pe fereastra aia din pivniţă, adică n-ai bătut din gură că ăia au cărat două valize de dolari.

— N-am spus Ioana, dar de ce mă întrebi?

— Şamil mi-a spus ca a intrat la zdup unul care a furat dolari, că s-ar putea să fie în aceeaşi închisoare cu tine şi că dacă cumva ai bătut din gură trebuie să te fereşti de el.

Deci pentru asta venise Ioana, să-l avertizeze. O clipă se gândi să-i spună că Mangiurea, omul pe care îl văzuseră atunci, era în celulă cu el, dar

puşcăria îl învăţase să fie scump la vorbă şi fusese. În afară de Lamă, în toţi ani de detenţie, nu vorbise nimic legat de viaţa lui şi, mai ales, a celor cu care avusese de-a face.

— Se pare că în casa aia a locuit unul mare, un ştab, cum zice Şamil, că în vila aia se depozitaseră o grămadă de bani, apoi banii au făcut aripi. Ioana se pregăti să râdă pentru figura ei de stil, dar văzând chipul îngândurat al lui Nane, nu mai râse.

— Tu i-ai spus lui Şamil al tău ce-am văzut noi?

— Îhî, zise ea şi ca să-şi întărească spusele dădu din cap afirmativ. Nane, eu sunt cinstită şi te rog să nu te superi, dar atunci când am căutat amândoi banii, pe care i-am găsit risipiţi prin zăpadă, şi tu ai crezut că Triţă ni-i furase, eu am jucat teatru, banii i-am luat eu. Erau doar câteva mii de dolari, îi ascunsesem în chiloţi, şi când mi-a dat jos chiloţii tetra m-a întrebat de unde am banii? Cum era să-l mint! Tu l-ai fi mințit?

Nane simţi cum năduşeala îi curge pe şira spinării. Nu-şi dădea seama ce valoare avea destăinuirea Ioanei, dar faptul că-l furase, apoi îl minţise aruncând vina pe altcineva, ca până la urmă să-i povestească ibovnicului de proveniența dolarilor, îl întristase şi-l înfricoşase totodată. Acum era sigur că amantul, sau soţul Ioanei, era la curent că Mangiurea se afla în celulă cu el, dar de ce dorea Şamil să nu se divulge în faţa fostului

colonel nu pricepea. Avea fără îndoială să-i povestească totul lui Lamă, el avea şi mintea şi experienţa să lege lucrurile între ele, dându-le un sens şi aducându-le la acelaşi numitor comun.

— Ţi-am adus şi un pachet cu mâncare şi ciorapi groşi, în curând vine iarna, dar l-au oprit, au zis că la pachet n-ai voie.

Cu toate că mai aveau încă la dispoziţie câteva minute, Nane înţelese că discuţia dintre ei se încheiase; nu mai avea ce să-i spună Ioanei, nici ea lui. O clipă, cu puterea lui de concentrare, îşi strânse pleoapele ca să alunge imaginea din faţa lui şi să şi-o apropie pe Ioana de altădată, îmbrăcată în rochia de mireasă. Reuşi. Femeia din faţa lui era înveşmântată în alb, în picioare avea nişte pantofi cu vârful ascuţit, sub bombeul cărora el vârâse două ghemotoace de ziar, ca Ioana să nu-şi piardă în mers frumuseţe de încălţări. Era Ioana lui de totdeauna. În clipa când gardianul veni şi îşi apropie mâna de umărul ei îmbrăcat în alb şi ea se ridică în picioare cu o grabă de copil speriat, dacă ar fi avut putinţa l-ar fi omorât pe omul de pază. Urmări cu privirile fata-mireasă, până la uşa de ieşire, şi Ioana, de acolo, se uită peste umăr la el. Era aceeaşi Ioana de demult, fata de unsprezece ani, care ştia cu mult mai multe decât el, cea care-l făcuse bărbat, fără ca Nane să ştie că nici el, şi nici altcineva, nu reuşise s-o facă pe ea să simtă, ceea ce simţise el în căldura trupului ei. Se ridică de pe scaun. La a doua

poartă, când gardianul îi şopti lui Oje ceva la ureche, Răchită îl luă în primire cu o faţă zâmbitoare şi se purtă cu el mai puţin brutal decât atunci când îl predase colegului să-l însoţească spre vorbitor.

— Păi tu faci parte din lumea bună, Nane, nici n-am ştiut, păi asta a venit la poarta închisorii într-o maşină cu şase uşi. Comandantul s-a interesat la cine vine muieruşca şi uite că cel ales ai fost taman tu. Să nu-mi spui că sunteţi rude, că nu te cred.

— Este soţia mea, şi în clipa aceea Nane nu minţea, Ioana care ieşise de la vorbitor, îmbrăcată în alb, era nevasta lui, atâta doar că nu mai purta în deget, legat cu o cârpă, inelul pe care îl furase din camera unde se aflau şi geamantanele cu bani.

Oje deschise uşa celulei şi se înclină cu respect când îl pofti pe Nane să intre în încăperea unde Butoi, cu pantalonii pe vine, stătea răscrăcănat deasupra veceului turcesc.

20

Fațada clădirii, cenușie, cu parte din ferestre acoperite pe jumătate, din interior, cu hârtie de ziar, iar altele cu perdele ce nu mai văzuseră de mult apa și săpunul, lăsa impresia unei construcții aflată în pragul demolării sau părăsită de chiriași din motive necunoscute. Singurele ciudățenii erau ușa de la intrare, din stejar, armată cu grilande din fier forjat în dreptul ochiului de veghe și un interfon asemănător unui telefon digital. Mari, apăsă patru clape la rând și un mecanism interior, cu trei faze de declanșare, deschise poarta grea, în timp ce o cameră minusculă se rotea în peretele din dreapta, transmițând mai departe imaginile noului intrat. O lumină verde impulsionă deschiderea celei de a doua uși, în spatele căreia, câteva trepte de marmoră te lăsau într-o terasă din care se putea admira grădina bine întreținută și piscina. În jurul piscinei, șezlonguri și prosoape de diferite culori, te îmbiau spre cele câteva cabine de culoare albă, ascunse privirilor de tufișuri înflorite. Cărărui șerpuitoare duceau spre un bar și, deopotrivă, spre lift. Mari se îndreptă spre lift. O cartelă introdusă într-un spațiu cu senzori electronici chemă cușeta și, în câteva secunde, în fața femeii, se deschise o ușă din lemn de nuc. La etajul doi un clinchet melodios anunță sosirea și liftul o lăsă direct în holul de primire, somptuos. Din mers, Mari își dezbrăcă

pardesiul. În dreapta se afla o garderobă simulând o cochilie de scoică albă cu roz, iar din interiorul ei se apropie o femeie de casă, numai zâmbet, îmbrăcată într-o rochiță roz și șorț alb.

— Bine ați venit, doamnă avocat, o întâmpină femeia familiar și Mari se lăsă în grija ei. Într-o încăpere cu pereți din oglinzi, Mari se lăsă dezbrăcată cu delicatețe de mâinile dibace și gingașe ale tinerei oacheșe. Un halat alb, cu un număr țesut din același material pe spate, te ducea cu gândul la o întrecere sportivă în care jucătorii se deosebeau unul de celălalt doar prin cifrele albastre. Mari purta numărul 4.

— O după-masă plăcută, doamna Mari, spuse tânăra, ieșind cu coșul în care se afla rufăria de corp și îmbrăcămintea avocatei.

Numai în papuci de casă, de culoarea numărului de pe halat, bleumarin-dulce, Mari se opri în fața unei oglinzi. Oglinda supusă se dădu și ea la o parte frângându-se în două. De undeva, din stânga, un abur parfumat, aproape înecăcios, își făcu simțită prezența. Dând o perdea din țesătură grea la o parte, nimeri într-o sală semicirculară, dispusă cu bănci din lemn de santal, în trepte. În dreapta, încrustate în zid, pietre uriașe de râu emanau o căldură puternică. În spatele lor, patru arzătoare cu gaze albăstreau camera unde se afla focarul. Un jet de apă, pornit de undeva de deasupra, răspândi în saună valuri dantelate și albe de abur. O altă tânără, cu

goliciunile intime ascunse doar de un costum de baie abia schiţat, îi luă halatul şi o înveli într-un cearceaf alb, iar pe cap îi puse o caschetă ce sugera un lotus pe cale să se deschidă. Mari urcă pe ultima treaptă şi numai al doilea jet de abur, de data asta mai dens, începu să urce până la ea învăluind-o şi făcând-o aproape invizibilă. Pietrele încinse, mai sfârâiră un timp, până ce aerul deveni, din pricina căldurii, aproape irespirabil. Lângă ea, pe o măsuţă, poposi un pahar şi câteva şerveţele şi Mari, obosită de ziua de trudă lungă şi grea, înghiţi dintr-odată, ca un beţiv mahmur, conţinutul paharului. Mari se simţi incomparabil mai bine. Căldura interioară îşi dădu mâna cu cealaltă, şi nu trecu un minut şi sudoarea începu să se prelingă în şuviţe subţiri şi parfumate pe cearceaful cu care îşi învelise mijlocul.

Înfiinţarea acestei saune private, de către Leontina, avocată şi ea, dar care spre deosebire de alte colege de barou, care câştigau bine, preferase să investească într-o întreprindere mai umană, cum o numea ea, se dovedise a fi o adevărată binefacere pentru femeile din magistratură, despersonalizate de sălile inospitaliere şi reci ale unei clădiri, rămasă după cutremur în stare deplorabilă. Abonamentul lunar, sau anual era piperat. Discreţia costa. Şi, pe urmă, nimeni nu era obligat să frecventeze acest stabiliment înscris oficial, dar rezervat doar unei anumite categorii

de juriste selectate cu grijă. Mari era îngândurată. Ziua ei pentru saună era joia, or acum era de-abia marți, dar Leontina îi transmisese printr-o grefieră un mesaj din care înțelesese că întâlnirea nu mai suporta amânare. O fereastră de câteva ceasuri, între două procese, o determină să folosească spațiul puțin aglomerat al orelor de prânz. Apăsă pe un buton de sub banca grea, cu miros amețitor, oriental, pe care stătea și din aburul alb apăru o mână care așeză pe masă un alt pahar. Mâna se retrase după norul alb, dar de data asta, Mari nu se mai grăbi să golească conținutul paharului decât în sorbituri mărunte. Probabil, Leontina era supărată că înțelegerea dintre ele nu se materializase, cu toate că o parte din onorariu, pentru ceea ce trebuia făcut, Mari îl primise. Încărcătura de alcool, cerută de organism, îi dădu liniștea necesară pentru anunțata întâlnire amicală, cum o caracteriză Mari, zâmbind înveselită de tăria licorii. De vină nu era decât bărbatul ei, un molâu și jumătate, incapabil să profite de norocul pe care ți-l oferă momentul. Prefera să iasă la pensie, așa cum de altfel spusese, să se ducă undeva la țară. În această privință iubitul ei soț se înșela amarnic. Nimeni n-avea să-i schimbe modul de viață. Nu reușise el s-o târască nici măcar pentru o zi la vechiul loc de muncă, motiv pentru care vreme de câțiva ani se văzuseră pe sponci și făcuseră dragoste pe apucate. N-avea de unde să știe, atunci când se

căsătorise, că bărbatul ei are să prefere milităria în locul magistraturii. Terminaseră împreună aceeaşi facultate, el fiind doar cu câţiva ani mai mare, dar imediat după revoluţie, încântat de oferta care i se făcuse, acceptase să fie catapultat, în ciuda protestelor ei, comandant de închisoare. Spiritul lui de aventură şi o dorinţă ascunsă de a se despărţi o vreme de Mari, pe care o socotea o cameră frigorifică, fusese satisfăcut. În această funcţie se putea câştiga bine. Marii oameni de afaceri trecuseră temporar prin celulele lui. Mari se resemnă. Ajutată de colegi de-ai ei, devotaţi prosperităţii, începu să prospere şi ea luându-şi-l aliat şi pe propriul ei bărbat. Ştiau să colaboreze şi să pună rapid în libertate pe cei care profitaseră de haosul din timpul revoluţiei, declarându-şi banii publici, bani personali. Corcolan nu pusese mâna pe nimic. Era genul de om aparent supus, dar de felul lui un dur. O duritate născută mai mult din incapacitatea de a fi practic şi subtil, decât dintr-o trăsătură de caracter.

Transpirase suficient, era timpul să-şi pună sângele în mişcare. Obiceiurile respectate se transformă în lege. Nici nu gândise până la capăt următoarea procedură, că aceeaşi fată, îmbrăcată sumar, apăru cu două măturici din crenguţe albe de mesteacăn şi cu amândouă deodată începu s-o maltrateze pe piept şi pe spate, pe picioare şi ceva mai motivat pe fese şi pe abdomen. Mari se

răsucea încet, ca băieşiţa să-i poată ataca părţile neatinse, în linişte.

— Mai tare Doly. Şi Doly lovi cu nădejde. Mari simţi aproape fizic cum seva subţire şi tămăduitoare, din fibra cojii albe, pătrunde prin porii deschişi în trupul încă frumos şi bine proporţionat.

— Destul, draga mea, spuse Mari şi, fără să aştepte vreun îndemn, intră în altă încăpere unde apa rece, dintr-o piscină ovală, o învioră de-a binelea. Într-o altă încăpere, vopsită toată în alb, având ca mobilier doar un pat acoperit cu un cearceaf şi un scaun, iar pe perete un dulăpior cu diferite sortimente de talc şi creme, un bărbat tânăr, orb şi surd, pipăind peretele cu mâna şi zâmbind cu toată gura, îşi făcu apariţia. Cu degetele aflate într-un travaliu continuu pipăi patul, apoi corpul celei aşezate pe el.

— Draga mea, am întârziat puţin, îmi cer scuze, îşi începu Leontina pledoaria. Venise cu mult mai devreme, o văzuse pe Mari, îi urmărise tratamentul de la început, dar cum sauna cu toate accesoriile ei, dacă îi aduceau un beneficiu substanţial, în schimb, pe ea personal, nu reuşise s-o convingă decât într-un sens de binefacerile ei. Nu-i prea plăcea faza trecerii de la transpiraţie la apă rece. Iar masajul, în loc să-i dea vigoare, o aducea în pragul leşinului. Nu, sauna era a ei, dar nu pentru ea. Se aşeză pe scaun, îmbrăcată într-un halat asemănător cu cel al colegei ei, dar care

purta pe spate numărul 8 şi, picior peste picior, cu toate că era interzis, îşi aprinse o ţigară neagră şi subţire, cu miros de mentă. Nu trăgea fumul în piept. Voia doar s-o enerveze pe Mari, care făcuse eforturi dictatoriale cu soţul ei ca să se lase de fumat. Reuşise. Singura concesie, de altfel, pe care el i-o recunoştea soţiei lui deschis.

— La casierie, fata îţi va înmâna un pachet. Nu ştie de la cine e, dar ştie cui să-l dea. Bănuieşti ce se află înăuntru. Dar pe lângă bani, mai e şi un plic. Plicul trebuie să ajungă la Musteţea. N-are rost să-ţi spun nimic despre el, un oarecare închis a pensionul soţului tău. Am început cu asta deoarece mi se pare lucrul cel mai simplu. Apropo, să nu-ţi faci griji, e vorba doar de o folie cu pilule împotriva insomniei. Total inofensive.

— Leontina, tu ce ştii despre unul Paraschiv, zis Lamă, am avut straniul sentiment, când am stat de vorbă cu el, că sau a acceptat formal să-şi ducă misiunea la capăt, sau vrea să ştie mai multe amănunte despre istoria afacerii în sine.

— Aş minţi dacă ţi-aş spune că-i cunosc biografia, Mari. Ştiu însă precis că nici soţul tău nu e la curent. A derapat în puşcărie în celălalt regim. Cum, şi în ce fel, habar n-am. Nu uita că nu eu sunt veriga ultimă. Dar nu Lamă mă îngrijorează pe mine.

— Dar ce te îngrijorează?

Mari oftă uşor în urma bătăilor ritmice cu care era gratulată pe pântec de palmele maseurului. Leontina nu se grăbi să răspundă imediat. Se uita în zona pubiană a prietenei sale şi observând un fir cârlionţat şi alb îşi spuse, nu fără oarecare bucurie, că mai avea ceva ani de trăit până când bătrâneţea îi va da de veste că se apropie de vârsta când o femeie începe să aibă păreri de rău.

— Am, draga mea, impresia că tu nu eşti convinsă că sunt momente ce se cer exploatate la maximum, din punct de vedere financiar, continuă Leontina într-un ritm mai alert. Trăim acum unul dintre ele. Cu un ministru înţelegător, capabil să anuleze din Codul Penal, pentru câtva timp, bancruta frauduloasă, ar trebui să fim nişte tâmpite să nu profităm. Mâine ai termen pentru cazul ăla care ne poate salva pe viaţă de griji. Eu nu mă pot implica mai mult. În schimb tu ai norocul să fii mai puţin amestecată, ca avocată, într-un asemenea gen de afaceri. Preşedinta de şedinţă e la curent. Grefiera va transcrie spusele ei codat, aşa că... În privinţa procurorului să nu-ţi faci griji, mâine cel care are simţul dreptăţii incomparabil mai dezvoltat decât mădularul de care se plânge Steluţa, nevastă-sa, va fi înlocuit cu altul cu simţul practicii maturizat. Dar pe tine te macină altceva. Să nu-mi sugerezi, tacit, că începi să-ţi pui probleme de conştiinţă. Cred că îţi spune suficient cazul Mangiurea. Şi în ierarhia lor

se lucrează tot pe bază de verigi, numai că spre deosebire de ale noastre, ale lor sunt cu mult mai bine articulate. Nimeni, în afară de el, nu ştie cine este vârful piramidei, cine i-a dat dezlegare pentru ţigări. De altfel, pe asta se şi bazează, de asta e şi atât de liniştit. Sunt în joc câteva zeci de milioane de dolari. Se înşeală Mangiurea, că liber fiind, o să trăiască mai calm decât sub acoperişul păzit al penitenciarului unde se află. Şi, pe urmă, el şi nimeni altul a cărat valizele cu bani în noaptea de Crăciun. El, e adevărat, atunci n-a făcut decât pe şoferul, lucra sub acoperire, dar ştia ce cară şi mai ales ştia cine e femeia pentru care îi cară. Iată, dintr-odată, un om care ştie două secrete, mai grele decât poate duce spinarea lui amărâtă de fost colonel. Este însă limpede că cineva, cu toate miile de gloanţe care s-au tras asupra clădirii, l-a văzut sau i-a văzut. Un alt pericol potenţial. În două din magazinele cu bijuterii eşti amestecată şi tu, iar Tanţa s-a extins cu încă douăzeci de acţionare la alte magazine şi întreprinderi cu denumiri insignifiante dar cu beneficii imense. Şi lumea asta face parte din lumea noastră, Mari. Cred că-ţi dai seama ce se întâmplă, dacă transpiră ceva!

— N-are să transpire, cel puţin din partea mea.

— Şi atunci de ce am avut eu impresia că... Mă rog, altfel trebuia să încep... De ce teama asta

la tine şi mai ales lipsa de dorinţă de a trăi... Altădată mă aşteptai în saună...

— Altădată erai punctuală, sau în orice caz nu te uitai pe micul ecran să vezi ce fac eu şi să vii la întâlnire în prezenţa unor martori fie ei orbi, muţi şi surzi.

— Draga mea, imaginaţia îţi joacă feste. Am picat acum câteva minute. Am semnat doar câteva hârtii şi atâta tot. Să nu-mi spui că ai probleme sentimentale. Iar dacă le ai, în afara mea, rezolvă-le dragă. Chiar dacă nu înainte de a ni le rezolva noi pe ale noastre. Scapi de un nume care, asociat cu funcţia pe care o deţine actualul tău soţ, nu-ţi aduce decât prejudicii.

— Deocamdată, dacă e să mă iau după rugăminţile tale, îţi aduce ţie numai foloase, iar numele lui îl poartă şi băiatul meu.

— Mari, băiatul tău nu mai e demult al tău şi-ţi faci iluzii dacă îţi închipui că se mai întoarce. Şi pe urmă, dragă, dacă eşti atât de convenţională n-ai decât să ţi-l păstrezi, dar nu te da înapoi de la variantele pe care ţi le oferă viaţa. Mai eşti încă tânără, Mari, am zis, încă.

Leontina atinse cu degetele prelungi umărul maseurului şi acesta, cu văzul simţurilor, ieşi din încăpere fără să mai pipăie peretele cu buricele degetelor. Rămase singure, Leontina îşi dădu halatul jos şi rămase în picioare, dorind să fie privită. Se frământase destul înainte de a-şi termina dreptul, dacă să opteze pentru viaţa de

manechin sau meseria pe care o profesa acum. Când nu se gândea la banii pe care îi câştiga, regreta enorm că renunţase la o carieră unde singura grijă trebuia să fie aceea de a arăta cât mai tentantă. Nu adăugase trupului ei mlădios, ca o trestie, mai mult de un kilogram peste baremul socotit ideal. Dar dragostea pentru propriul ei trup o îndepărtase de orice atingere ce i-ar fi putut maltrata frumuseţea. Se apropie de Mari şi fără nici un gest ce ar fi vrut să demonstreze altceva, se aşeză lângă ea. Mari îi făcu loc, o prinse de mână şi din ochi îi curseră două lacrimi egale şi rotunde.

— Nu-mi place aici, spuse Leontina, cu gândul însă la un amănunt de care îşi aduse aminte. Îşi îmbrăcă halatul, o ajută şi pe Mari, şi ştergându-i cu un deget bobiţele sărate de sub pleoape apăsă pe unul din cele trei butoane aflate pe perete. Sosi garderobiera cu hainele Mariei, călcate şi parfumate.

— Lasă-le aici, spuse Leontina şi simţi un fior abia perceptibil când, cu mâinile ei îi trase prietenei ciorapii mătăsoşi şi calzi, până în locul unde coapsele se despărţeau de trunchi.

— Vai, draga mea, am uitat cu desăvârşire că la două trebuie să fiu la un recurs. Tâmpita de mine, nici nu mi-a trecut prin cap să-mi anunţ asociata. Mari, draga mea, ne vedem poimâine, la aceeaşi oră, dar nu uita să treci pe la casierie. Cumpără-ţi cea mai frumoasă blană de vizon pe

care ţi-ai visat-o şi pe care vreau, după tine, s-o mângâi prima eu. Leontina avu un moment de îndoială. Era pe punctul de a ceda slăbiciunii, iar asta ar fi însemnat să o aducă pe Mari într-o stare de calm lucid. Nu, era cu mult mai bine să-şi ducă aşteptarea până la capăt şi să-şi lase prietena să-şi pregătească în suflet mai îndelung dorinţa. Privi încă o dată cadranul ceasului şi atingând-i obrazul lui Mari cu palma ei catifelată, cu degetele tremurânde, o înţepă uşor cu unghia ascuţită de la inelar . Mari tresări cuprinsă de un fior.

21

— Ora de plimbare, se auzi de pe coridor vocea baritonală a lui Oje şi cheia fu răsucită în broască de patru ori. Neunsă de mult, uşa scârţâi îngrozitor, partea de jos fiind aproape înţepenită în pardoseala de beton. Lamă n-avea chef să ungă, în stilul lui, balamalele. Îi făcu semn lui Literă să coboare de pe priciul din mijloc, apoi îl trase de mână şi-l aşeză cu brutalitate lângă el. Ieşiră pe rând, mai întâi Butoi, care sări de sus, zguduind sub greutatea lui celula şi, odată cu ea, toate paturile se clătinară ca în urma unui cutremur. După el, uitându-se în jur, cu o teamă neînţeleasă în priviri, doctorul Runcan. Mutu, adus de dimineaţă de la infirmerie, coborî cu grijă ca să nu-şi lovească mâna pusă în gips şi atârnată cu o eşarfă din pânză de tifon de gât. În trecere spre uşă, îl salută pe Lamă înclinându-se subaltern. Era un gest nu numai de stimă faţă de un deţinut de care se temea, dar şi de recunoştinţă că datorită lui ajunsese la infirmerie şi apoi la spitalul închisorii. Ar fi riscat, fără acea intervenţie medicală venită la timp, să rămână cu palma stângă răsucită spre exterior. Butoi fracturase antebraţul în două locuri şi cu toate că, până la urmă, încercase să aşeze oasele la locul lor, nu observase că palma era întoarsă. Medicul îşi făcu cruce când văzu fracturile şi, cu toate că încercase să afle amănunte despre accident, Mutu nu făcu

altceva decât să-şi arate ciotul de limbă şi să gângăvească câteva sunete din care nu se putea înţelege nimic. Acum mâna arăta şi ea a mână omenească şi Mutu, dincolo de grija pentru propriul lui braţ, în sinea lui, nu uita să-i fie îndatorat lui Lamă. Musteţea sări şi el din pat, neînţelegând de ce Lamă şi puştiul nu se conformează ordinelor venite din afara uşii. Părăsi încăperea şi Mangiurea, cine ştie de ce îngândurat, uitând să-şi mai ridice ochelarii pe cocoaşa nasului, lăsând descoperiţi ochii mici, de viezure, spăimoşi şi aflaţi într-o continuă mişcare.

— Dacă nu vreţi, nu vreţi, eu nu vă oblig, spuse Oje adresându-se lui Lamă şi puştiului, dând curs unei voci interioare în virtutea căreia îşi permitea să încalce regulamentul. Închise poarta grea de metal în urma lui Buzatu, porecla de Apendicită, cum fusese gratulat după operaţie, nefiind însuşită de partenerii de celulă.

— După câte ştiu eu am fi fost obligaţi să ieşim, spuse timid Literă. Se scurse ceva timp până veni răspunsul.

— Nu şi pentru noi, vezi bine. Dacă nu ne-a obligat, asta nu-ţi spune nimic?

— Ba-mi spune şi nici nu mi-e frică. N-ai decât să scoţi cuţitul şi să-mi faci de petrecanie, începe să-mi fie totuna.

— Ce vorbeşti dom'le. Mai bine spune-mi ce voia Şamil ăla de la tine? Sau te pomeneşti că

văzându-ţi fosta mireasă şi gândindu-te la arabul ce-a umplut-o cu aur, te-a apucat gelozia.

— Dom'Lamă, că Mangiurea a luat banii cu maşina, de asta sunt sigur, iar chipul pe care l-am desenat este al femeii care m-a băgat la zdup. De când a văzut Mangiurea portretul nu mai e om, înseamnă ca e convins că l-am văzut nu numai pe el, dar şi pe ea.

— Ce fel de casă era aia unde v-aţi ascuns. ?

— O vilă cu două nivele, dar dacă îmi aduc bine aminte, cred că era un singur apartament, cu o scară în faţă şi cu una de servici. Pe cea de servici am umblat noi. Pe ea am coborât în pivniţă.

— Că voi i-aţi văzut, mai bine zis pe el, asta îmi este limpede, dar cum v-a văzut Mangiurea pe voi?

— Am ieşit afară, cum v-am spus, am băut din damigeana aia cu coniac, nu-mi prea păsa de gloanţe, nici de incendiile din jurul nostru. La colţul aceleiaşi străzi, dar din partea opusă, am văzut maşina, şi după ochelari mi-am dat seama că la volan era acelaşi om.

— Măi să fie, se minună Lamă, părându-i-se iţele al dracului de încurcate. Dar nu mi-ai spus de Şamil. Ce voia prin fosta ta mireasă?

— Într-un fel îmi atrăgea atenţia să am grijă şi să mă feresc de Mangiurea. Directorul închisorii ştia că mă aflu aici, era la curent, deci şi Mangiurea nu era străin unde-mi duc zilele. Asta

este numai credința mea. Și mai cred că se dorește ca și lui Mangiurea să i se întâmple ceva. Dom'Lamă, Șamil nu e amestecat atât în afacerea cu banii, deși a aflat de ei de la Ioana, ea m-a furat și i-a spus lui Șamil cum a făcut rost de dolari. El este, după mine, în tărășenie cu țigările și nu știe exact cât a bătut din gură Mangiurea, sau cât are de gând să ciripească.

Puștiul nu o luase razna. Lamă era sigur că Mangiurea intrase în pușcărie nu numai ca cei din afară să-l înfricoșeze cu ceea ce i se putea întâmpla, dar și ca să fie protejat, și obligat în același timp să nu mai poată lua legătura cu cei din exterior. În închisoare putea fi apărat mai bine și omorât, la nevoie, mai ușor.

Mangiurea se afla între două ciocane, și Lamă era sigur că până la urmă unul din ele are să-i aplice lovitura de grație. A treia variantă nu exista.

— Literă, concentrează-te, s-ar putea ca într-o zi sau două să fiu mutat de aici. Înțelege că până acum eu trebuia să-ți pun capăt zilelor. Probabil au intervenit date noi. Au ajuns poate la concluzia că nici mie nu mi-e simplu. Poate cred că nu vreau să mă supun ordinului lor, ordin care, de fapt, a survenit în urma înțelegerii dintre mine și avocată. Sau mă lasă în pace crezând că, întârziind lucrurile, doresc să aflu mai multe dedesubturi în folosul lor. Hai să judecăm logic. La început m-au adus pe mine. E la mintea

cocoşului că directorul închisorii era încunoştinţat de ce trebuia, neapărat, să ajung în celulă cu tine. La rândul meu mi s-a părut firesc ca printre deţinuţi să existe şi un al doilea individ care urmărea acelaşi lucru; să-ţi închidă ţie gura. Brusc ne scoate din celula unde eram toţi, claie peste grămadă, şi ne fac favorul să stăm aici, în condiţii cu mult mai bune, dar cu mult mai grele pentru mine ca să-mi duc „opera" la îndeplinire. În plus, apar în schemă Mangiurea şi Musteţea. Poate au vrut să se lămurească exact dacă tu îl cunoşti pe Mangiurea. Văzând desenul este limpede că Mangiurea a înţeles că tu l-ai văzut. Pe căi, pe care nu e greu să mi le închipui, el a transmis în afară că te afli cu el în celulă şi atunci a apărut fosta ta mireasă. Altfel te asigur, nu apărea. N-avea de unde să ştie Ioana şi Şamil că tu te afli aici şi nu la Poarta Albă.

Literă stătu pe gânduri.

— Dom' Lamă. Mangiurea numai pe mine m-a văzut. Îmi aduc aminte că numai eu am ieşit în stradă prima dată. Când am plecat cu Ioana strada era goală.

— Mergem la plimbare, dar să nu te mişti de lângă mine.

— De ce să nu mă mişc?

— Simplu, pentru că ceea ce trebuia să fac eu şi n-am făcut s-ar putea să încerce să o facă altul, şi chiar să reuşească. Roagă-te la Cel de Sus, dacă crezi în El, să nu mă mute din carcera asta.

— M-ar apăra Butoi.

— Butoi te apără numai dacă sunt lângă el, îmi ştie de frică, altfel ce i-a făcut Mutului e floare la ureche. E o brută. Pentru un capăt de ţigară, sau un fund de bărbat, ar omorî-o şi pe mă-sa, presupunând că a avut vreodată aşa ceva. Bătu de trei ori în uşă şi, spre surprinderea lui Literă, Oje apăru şi deschise celula fără să întrebe, cum ar fi fost normal, ce doreau cei doi rămaşi înăuntru. Nu numai că nu întrebase, dar se înclină, ca şi cum ar fi salutat un superior în civil şi nu se sfii să-i spună la ureche lui Lamă, fără să-i fie teamă că are să audă şi Literă.

— Ai grijă, dom'Lamă!

Paraschiv nu-l chestionă la rându-i pe Oje, de ce anume trebuia să se ferească un om care-şi petrecuse, ca el, jumătate din anii pe care-i avea, prin puşcării, ştia de ce anume trebuie să se teamă.

Primele noutăţi pe care le observă Lamă, de la intrarea lui în carceră şi până la acest prim ordin de ieşire la plimbare, era lipsa gardului de sârmă dintre cele două categorii de deţinuţi, cei cu pedepse foarte grele şi găinarii de rând. Plimbarea se făcea în schimburi de câte o oră, indiferent de vreme, fie ploaie, zăpadă sau vânt, iar acum în curtea interioară, păzită din patru posturi de observaţie de soldaţi cu automatele îndreptate spre ei, erau peste câteva sute de puşcăriaşi. Bătea un vânt tăios de sfârşit de toamnă, cerul era

acoperit şi norii urmăreau în goana lor un cârd uriaş de ciori, semn că aripatele negre voiau să părăsească o zonă în care frigul şi zăpada începeau să-şi intre curând în drepturile lor. O parte din prizonieri jucau fotbal, un fotbal ciudat, cu mai multe mingi, murdare de noroi şi mai multe echipe, fără să-ţi dai seama cine îţi erau coechipierii şi cine adversarii. Literă avu la un moment dat sentimentul că nu exista, de fapt, decât o singură adunătură de advérsari care urmăreau, fără nici un regulament, acelaşi scop; să pună piciorul pe minge, şi cum cele patru baloane, negre de mocirlă, se aflau în patru locuri, patru adunături de oameni înrăiţi se năpusteau unii împotriva altora, dornici nu numai să-şi arate forţa fizică, dar şi dorinţa de a alerga, de a se încălzi, sau să-şi plătească unul altuia poliţe mai vechi. În toată curtea nu erau decât doi supraveghetori, unul la un capăt de arenă, altul în cealaltă, cu bastoanele de cauciuc la îndemână şi cu şpreiuri lacrimogene în buzunarele de la bluzele cândva albastre, acum de un bleumarin decolorat. Un deţinut ajunse lângă minge, dar în loc să lovească în ea, izbi cu toată forţa bocancului în glezna unui alt jucător.

Trosnitura piciorului fracturat se pierdu în ţipătul de animal al celui rănit, dar şi răcnetul se topi la rându-i în hărmălaia de afară, în strigătele suporterilor care rezemau o singură parte de zid, cea a corpului principal de clădiri. Un gardian

fluieră. Observase accidentul, dar jucătorii, aprinşi în disputa cu ei înşişi, părăsiră centrul terenului, lăsându-l pe deţinutul lovit să se zvârcolească, ei alergând mai departe după mingi prin gropile şi bălţile aflate la tot pasul. Cel lovit se târî singur, pe fund, până lângă zid, muşcându-şi de durere buza de jos, în timp ce un gardian anunţa prin celular dispensarul, unde alţi deţinuţi, cu pedepse uşoare sau aflaţi în preajma eliberării, erau folosiţi ca brancardieri. Lamă, urmat de Literă, se îndreptară pe trotuarul de lângă zid spre grupul compact de susţinători, aplaudând nu atât driblingurile sau fentele reuşite, ci busculadele, cel mai adesea terminate cu buşeli şi picioare în fund. Mangiurea, retras, cu Musteţea lângă el, gusta cu plăcere acel talmeş-balmeş ce voia să semene a fotbal, în acelaşi timp mestecând o gumă moale şi elastică ce făcea balonaşe la gura lui. Doctorul era şi el pe aproape, cu ochii pierduţi undeva dincolo de gardul de beton înalt de câţiva metri, deasupra căruia erau întinse pe stâlpi de metal tuneluri de sârmă ghimpată, pavăză sigură împotriva celor ce aveau gânduri de evadare. Apendicită se agita şi el, ridicând o mână, în timp ce cealaltă apăsa operaţia, încă dureroasă atunci când făcea mişcări bruşte. Arpad, cu ciotul de limbă la două degete de buze, susţinea cu aprindere o grămadă de jucători, scoţând printre fălcile deschise zgomote neînţelese de nimeni. Lamă observă, iar

observaţia lui nu se născuse atunci pe loc, era mai veche, că, în general, galeriile respectau sistemul celular din interior, deţinuţii ferindu-se unii de alţii, spre deosebire de cei aflaţi pe teren care, în învălmăşeală, aveau timp să facă troc cu obiecte, mâncare şi ţigări, sub ochii apoşi ai celor doi gardieni şi ai soldaţilor care cercetau curtea şi cu ajutorul unor binocluri puternice. Cei care aveau dreptul să lucreze în afară, de obicei deţinuţii recrutaţi dintre prizonierii cu pedepse uşoare, erau cei mai avuţi în cuţite şi şurubelniţe, rapid ascunse în locuri greu de depistat, la controlul care se făcea la intrarea în clădire.

Conducerea închisorii lăsase şi de data asta la un loc o grupă de condamnaţi, formată din câteva sute de deţinuţi, îngăduind un talcioc supravegheat, având putinţa în acest fel să-i depisteze mai uşor pe cei care vindeau şi pe cei care schimbau lucruri, până atunci dosite cu grijă. Fusese martor Lamă când un deţinut, dându-şi seama că la câţiva metri înaintea lui, cineva fusese obligat să-şi dea pantalonii şi izmenele jos, ca să suporte un control anal, îşi scosese singur, cu repeziciune, din locul ştiut numai de el, un brici pe care şi-l vârî prin gura larg căscată direct pe trahee. Avea să-şi recupereze obiectul sau la tinetă sau să-i fie confiscat pe masa de operaţie a spitalului. Într-o căldare metalică, supraveghetorii strângeau, apoi expuneau într-o vitrină, toate obiectele găsite la deţinuţi, uneori prin locuri greu

de imaginat. Unul își ascunsese două cartușe de pistol în nări și numai după o intervenție chirurgicală complicată medicul reușise să le scoată din lăcașurile pline de puroi.

Lamă era atent la altceva. Nu-l preocupa micul trafic între jucători și nici târgul dintre suporteri, era atent la grămada de oameni care se îndrepta spre ei. Nu mică îi fu surprinderea când avalanșa de jucători, ce se înghesuia spre grupul lor, putându-i strivi de perete, fu oprită de Butoi, mocirlit din cap până în picioare, dar cu simțul pericolului în alertă, ca să nu lase adunătura să se apropie prea mult de cei din celula din care făcea și el parte. Cu brațele ținute la orizontală, cu picioarele răscrăcănate, ca trupul trunchios să aibă stabilitate, dădu înapoi pe cei dezlănțuiți și nu-i fu greu să smulgă din mâna unuia o șurubelniță abia vizibilă, scursă în palmă de sub mâneca hainei. Se auzi un clopot și deținuții, cu un murmur de insatisfacție, că ora de distracție se încheiase, începeau să se încoloneze, lăsând în urma lor un teren răvășit parcă de pluguri, iar deasupra, plutind, un abur alb, cu miros de bălegar încins, ieșit din trupurile asudate. Fiind sâmbătă, după control urma baia obligatorie, în timp ce prin altă ieșire își făceau apariția, pentru aceeași distracție, alte câteva sute de amestecături umane, unii tunși chilug, alți cu codițe legate cu sfoară, nu puțini dintre ei rujați și cu mișcări muierești din fese.

În două găleți, aflate pe dreapta și pe stânga ușii de la intrare, se auziră primele zgomote făcute de obiectele dure sechestrate de gardieni, împricinații fiind repede dați pe mâna altor paznici a căror datorie era să afle prin declarații liber consimțite, sau deloc ortodoxe, cum făcuseră rost de acel arsenal periculos. Adeseori o turnătorie, la adresa unuia ce nu fusese prins, dar care ulterior, prin controale cu raze, era descoperit cu cuțite ingenios camuflate, îl scutea pe turnător de carceră, pedeapsă supremă, însoțită de lipsirea, pe mai multe zile, de hrană și apă și obligat, de construcția carcerei, să stea numai pe verticală.

22

Dacă n-ar fi fost jegul de pe feţele lor, nespălate de atâta timp, nimeni nu şi-ar fi dat seama că cei doi tineri, îmbrăcaţi elegant, nu făceau parte din lumea bună. Recepţionerul de la hotelul de lângă gară, suportă credul explicaţiile pe care nu le ceruse, dar pe care Nane se simţise obligat să le ofere, în timp ce acesta completa câteva date într-un registru. Nu aveau acte, nu aveau bagaje, fuseseră jefuiţi chiar în gară şi dacă n-ar fi fost proaspăta mireasă, capabilă să ascundă puţinul avut într-un loc greu accesibil unor hoţi de rând, ar fi rămas şi fără valuta de care aveau atâta nevoie.

— Ştiţi, noi n-avem voie să primim decât lei, spuse tânărul aflat cu spatele la panoul cu chei, nefiind încă sigur cu cine avea de-a face.

— Cum să nu ştiu, tata lucrează la o bancă în provincie, minţi cu candoare Literă, convins însă că nu vor trece nici cinci secunde şi cerbicia morală a băiatului în uniformă avea să cedeze, lucru care se şi întâmplă. De data asta Literă fu incomparabil mai precaut, învăţase lecţia despre valoarea hârtiilor verzi. Nu scoase din multele teancuri, împrăştiate prin toate buzunarele, decât patru hârtii de zece dolari, lăsând pe pupitru doar una şi pe aceea cu vădită părere de rău.

— Cred că o să te descurci, adăugă Literă după ce recepţionerul îi făcu semn cu ochiul. Şi

am vrea, mâncarea şi o sticlă de şampanie, în cameră, mai spuse Nane sigur pe el, cu o degajare demnă de invidiat pentru un om de vârsta lui, care nu dormise în viaţa lui într-un hotel. Urcară cu liftul la etajul doi, după ce înainte ajunseseră dintr-o grabă, justificată şi ea, la etajul patru, şi nu le trebui mult să găsească, pe palierul curat, acoperit cu mochetă maron, numărul camerei cu pricina. Observaseră din stradă, după nu prea multele lumini de prin încăperi, ce se zăreau prin ferestre, că hotelul era puţin populat. Nici nu era de mirare, undeva în altă parte a oraşului se mai auzeau focuri răzleţe, în timp ce prin fulguiala rară, se zăreau spre clădirile din centru, reflectate pe norii lăsaţi, roşul gălbui al unor incendii. Camera, un apartament în toată regula, era mai mult decât puteau visa, după nopţile de coşmar petrecute în pivniţa din vila de lângă Televiziune, coşmar în urma căruia amândoi, dar mai ales Nane, căpătase nu numai experienţă de bărbat, dar şi un fel de a se comporta matur, spre deosebire de Ioana, care îşi pierduse din siguranţă. Până şi vocea i se schimbase, din guturală devenind mai feminină, uşor voalată, de femeie răsfăţată de un bărbat cu bani şi pe care, în sinea ei, era sigură că n-are să-l părăsească niciodată. Îşi pregătiră singuri baia, deşi Nane, ţâfnos, ar fi preferat să fie servit şi, amândoi, în costumul lui Adam, folosiră cele două bucăţele de săpun, intrate în preţul

camerei, până nu mai rămăsese din ele decât nişte coji străvezii.

Ioana îşi spălă, cu degetul arătător de la mâna dreaptă, până şi dinţii. Nane o imită. Râzând amândoi, îşi trecură clăbucii din apa băii prin gură, apoi, cu prosoapele mari, albe, se şterseră unul pe altul. Nane, la vederea corpului miresei, începu să se teamă că Ioana, cu frumuseţea ei de copilă-femeie, cu experienţa din care se înfruptase şi el, n-avea să rămână pentru mult timp numai a lui. Când deschiseră uşa dulapului, spre mirarea lor, văzură câteva cămăşi bărbăteşti, un costum de haine şi nişte pantofi, semn că ocupantul de dinainte, speriat de tanchetele de pe străzi şi de tirul haotic al automatelor, plecase lăsându-şi amintire o parte din bagaj, iar femeia care se ocupase cu curăţenia, nu avusese curiozitatea să cerceteze multele sertare şi sertăraşe, nici să deschidă şifonierul. Îl făcură pe chelner să aştepte la uşă, cu căruciorul lui cu bucate, câteva minute, până ce îşi consumară, curaţi şi calzi, tandri şi siguri de ei, începutul şcolăresc din pivniţa care-i făcură soţ şi soţie şi în acelaşi timp bogaţi. Masa le fu servită în timp ce Ioana fredona de formă, din baie, un cântec, ca să dea senzaţia că Nane, îmbrăcat numai în cămaşă şi pantaloni, abia ieşise din cada în care intrase ea. Şampania, al cărei dop nedomolit fusese gata să spargă globul din tavan, îi încălzi şi mai mult, le aţâţă din nou simţurile şi, uitând de toate, se treziră din nou în pat, de data

asta mai calmi, având chiar curiozitatea să se cerceteze mai îndeaproape unul pe altul.

— Doamne, ce jigărit eşti, Nane, nici nu te-am văzut până acum.

— În schimb tu eşti slabă ca o surcea, nu se lăsă el mai prejos şi, odată cu ultimele cuvinte, coborî din pat şi se apucă să termine fripturile rămase pe jumătate în farfurii.

— Şi ce-aţi făcut după aceea, se interesă Lamă, curios nu atât de partidele de dragoste ale celor doi, cât de finalul care o determinase pe fată să-i dea lui Nane papucii.

— Dom'Lamă, am stat aproape două săptămâni la hotel, mai mult înăuntru. Recepţionerul ne devenise confident, el ne schimba banii, el, sub pretextul că nouă ne e frică, ne cumpăra alte lucruri de trebuinţă şi tot el a fost acela care şi-a dat seama că între mine şi Ioana, relaţiile erau întâmplătoare, şi asta din vina ei. Într-o zi, când ieşeam din baie, am surprins-o cum îi făcea ochi dulci recepţionerului, cum îi îndesa în buzunar un bacşiş cu care noi am mai fi putut, foarte bine, să trăim liniştiţi încă o săptămână. Am început să coborâm pe la bar, pe străzi băntuiau minerii, împuşcăturile încetaseră, ca să apară la scurt timp altele. Înarmaţi cu un televizor, adus de recepţionerul bun la toate, priveam color cum ardeau autobuzele şi camioanele, cum erau ciomăgiţi cei care doreau, ca şi mine, Dumnezeu mai ştie ce. Cu toate astea

eram trist. Într-o seară, un străin tuciuriu, cu mustață și păr cârlionțat, care o rupea stâlcit pe românește, o luă pe Ioana la dans. Ce și-au vorbit nu știu, de ajuns, doar, că mireasa mea a zăbovit cu el în cameră mai mult decât s-ar fi cuvenit. Numai teama de pistolul lui, vârât cu grijă la brâu, m-a făcut să nu dau năvală peste ei și să-l iau pe țigănos la întrebări.

— Și ea, pe urmă, te-a părăsit și s-a dus cu el.

— Nu, Dom'Lamă, nu s-a dus. Acu' nu eram nici eu chiar așa de mort după ea, mai ales că obosisem, era o neastâmpărată, nu se gândea decât la același lucru. Dacă la început îmi făcuse plăcere, pe urmă am simțit nevoia de liniște. Credeam că e cazul, ca amândoi să ne gândim ce vom face pe mai departe, mai ales că recepționerul ne aducea tot mai puțini lei și noi îi dădeam tot mai multă valută. Ioana bătuse din gură, sau mă rog, lăsase să se înțeleagă că nu eram chiar cei care ne dăduserăm la început, fără să înțeleagă, proasta, că dându-se de gol, pierdeam brusc din stima lui. Țigănosul a spus că va părăsi țara, n-avea încotro, dar că odată lucrurile liniștite avea să se întoarcă.

— Și s-a întors? îl întrerupse Lamă, dornic să nu se lungească povestea la nesfârșit.

— La masă! se auzi comanda gardianului prin ferestruică. Discuția dintre cei doi luă sfârșit, spre satisfacția lui Nane, sătul să povestească ceea ce trăise și își amintise singur în anii de detenție,

de sute de ori. Având cu patru ani mai mult, mintea îi judeca altfel şi dacă ar fi putut întoarce timpul înapoi, cu siguranţă că n-ar mai fi făcut prostiile pe care le făcuse. Se ridicară de pe priciuri, primul Butoi, permanent flămând, mestecând cu atâta poftă una din gumele date de Mangiurea, încât dinţii începură să se mănânce între ei de atâta scrâşnit. Cu toate astea nu ieşi primul, Lamă era cel care deţinea în continuare supremaţia autorităţii. Mangiurea, din alte calcule, se supuse acestui regulament de ordine interioară ştiind şi el din proprie experienţă că ierarhiile, în orice loc s-ar fi aflat, trebuiau respectate.

— Să-i lăsăm să treacă mai întâi pe ceilalţi, propuse Lamă auzind cum prin faţa „garsonierei" lor mărşăluiau deţinuţii din „apartamentele" aflate spre capătul din stânga al coridorului. Era o măsură de precauţie. Dacă ar fi observat, în ceasul de plimbare, cel mai mic indiciu de agresiune, la adresa unuia dintre ei, ar fi fost incomparabil mai liniştit. Ceea ce nu se petrecuse în dreptunghiul curţii, spaţiu unde aveau loc, de obicei, cele mai multe dintre accidente, era de aşteptat ca acestea să aibă loc sâmbăta la duşuri. Dar nici acolo, în afara unei sclipiri de o secundă, sclipire provocată de lumina piezişă a becului ce căzuse pe o lamă de brici, nu se petrecu nimic. Lamă îl păzise cu străşnicie pe Literă, înghesuindu-l spre peretele de unde curgea apa, fără să scape din priviri, prin

aburul dens şi mirosind a săpun de rufe, nici pe ceilalţi chiriaşi ai celulei. Musteţea şi Mangiurea refuzaseră să se spele la grămadă şi cu toate că despăducherea, cum era numită baia, era obligatorie pentru toţi, cei doi nu făcuseră prea mari eforturi să se sustragă regulamentului. Oje aflase cu siguranţă ce hram purtase Mangiurea „în afară", îl pusese la curent şi pe colegul lui de schimb şi, amândoi, se purtau cu fostul colonel, ca şi cum el ar fi fost şi în închisoare în grad şi pe post, adică păzitor cu însărcinări speciale. Aflat încă între realitate şi aducere aminte, Literă se întoarse din nou în timp şi cele câteva secunde, până aveau să iasă pe coridor, dilatate la maximum, îi fură suficiente să revadă un perete întreg al camerei de hotel pictat de mâna lui, pictură care o reprezenta pe nimeni alta decât pe Ioana, din pricina căreia suferea ca un câine. Ea îl refuzase să îl însoţească la magazinul aflat în preajma gării, unde se vindeau pânze şi culori pentru artişti, pensule şi suporturi pentru tablouri, rame şi grunturi, cleiuri şi maşini de confecţionat rame, geamuri pentru viitoare icoane, găleţi de plastic cu vopsele speciale pentru fresce şi o sumedenie de alte nimicuri atât de trebuincioase celor care voiau să nemurească omul şi lumea lui din jur. Se întorsese cu două sacoşe şi, cum Ioana tocmai ieşise de sub duş, cu toate că înainte de plecarea lui mai făcuse unul, o pedepsi obligând-o să stea doar cu un cearceaf pe umeri, într-un

fotoliu, şi n-o lăsă să se mişte până ce nu pictă întregul perete, cel de pe care scosese înainte o reproducere.

Când apropiindu-se de perete, când depărtându-se de el, ca să aibă o viziune de ansamblu asupra întregului, câteva ore, Nane, cu lacrimile sub pleoape, o pictă pe Ioana aşa cum adormise pe fotoliu, cu capul într-o parte. Cine ştie de ce adăugă umerilor două aripi de înger, cum văzuse el prin biserici, el dându-le însă cu totul o altă semnificaţie, cu mult mai lumească. Cu aceste aripi, Ioana nici într-un caz n-avea să zboare la cer, cu ele avea, pe căile neştiute ale sufletului ei uşuratic, să aterizeze acolo unde avea s-o împingă dorinţa nestăpânită de aventură şi avuţie. Recepţionerul fu primul care făcu descoperirea. Ioana semăna atât de mult cu fiinţa de pe perete încât două picături de apă nu s-ar fi putut identifica mai bine între ele, cu toate acestea imaginea de pe zid având, faţă de original, un plus de gingăşie, de curăţenie lăuntrică, pornită din adâncul durerii pictorului surd şi indiferent la laudele recepţionerului şi la plânsul de fericire al Ioanei; stătea cu mâinile în buzunare, etalându-şi pantalonii mâzgăliţi de uleiuri vâscoase şi cămaşa unsă şi ea cu toate nuanţele de albastruri, movuri şi rozuri, intrate adânc în huma peretelui.

— Nane, n-am să te părăsesc niciodată, auzi Literă cuvintele Ioanei venite de undeva din

spațiu, urmate grăbit de altele, de data asta rostite de la un pas de el, de Lamă.

— Haideți.

23

Îndemnul fu ascultat fără ca cineva să se înghesuie spre uşă. Numai după ce Lamă trecu pe lângă Oje, ceilalţi locatari îi urmară exemplul, doi câte doi, ca la armată, ultimii fiind Mustețea şi Mangiurea. Pe partea cealaltă, opusă coridorului pe care bocăneau ei spre sala de mese, alt şir de deţinuţi se întorceau spre celule, sub aceeaşi supraveghere severă. Deţinuţii se strigau unii pe alţii, se înjurau, îşi făceau semne obscene, unul chiar avu timp să-şi dea pantalonii jos şi să-i arate, unui „pensionar" ce se îndrepta spre sala de mese popoul caraghios, cu fesle ascuţite ca un triunghi şi un penis enorm ce se clătina între picioare ca un adaus supradimensionat şi inutil. Dacă afară gardul despărţitor, care delimita o categorie de deţinuţi de cealaltă, dispăruse la ceasul de plimbare, în schimb sala de mese pentru cei cu pedepse grele era aceeaşi, nimic nu se schimbase în ea, în afara gardienilor, cu doi mai mulţi ca în zilele precedente, amănunt care nu-i scăpă lui Lamă. La intrare fiecare prizonier era cercetat de la bocanci până la păr şi urechi, iar prin sondaj unii dintre „chiriaşii pe viaţă" erau obligaţi să-şi scoată şi izmenele, spre surprinderea condamnaţilor care asistau la aşa ceva în premieră. Înşiruiţi, unul în spatele celuilalt, locatarii din Avrămeşti făceau o hărmălaie de nedescris, fiecare ţinând să fie auzit, fiecare

dorind să transmită câte unui cunoscut, aflat înaintea sau în spatele lui, câte o înjurătură sau o glumă. Unul începuse chiar să rostească, cu o voce piţigăiată, un banc, dar strigătul unui gardian, de gabaritul lui Butoi, care ceru linişte, amuţi pentru o clipă adunătura de puşcăriaşi, iar un pumn care lovi cu brutalitate lemnul unei mese, reduse prizonierii la tăcere. Noul gardian, un fost puşcăriaş, hoţ de electronică asiatică din trenurile de marfă aflate în tranzit spre vest, garate pentru un timp în triaj, neavând unde să se întoarcă, şi dând dovadă pe tot parcursul detenţiei de o bună purtare, după câteva luni de instrucţie fusese angajat, mai întâi ca supraveghetor peste cei care spălau zilnic podelele şi curăţau tinetele. După un an, din bătăuş cu soldă, menit să şmotruiască deţinuţii recalcitranţi şi certaţi cu regulamentul, ajunse gardian gradul trei, adică pe treapta cea mai de jos, urmând ca în funcţie de devotament să fie urcat pe altă scară ierarhică. Boilă fusese avansat chiar cu câteva zile înainte. Ajunsese paznic la cantina deţinuţilor a căror obiceiuri le învăţase, pe parcursul anilor de detenţie, mai bine ca oricine.

— Eu am să-ţi smulg beregata, îi şopti râzând sinistru Butoi, trăgându-şi grăbit pantalonii peste goliciunile feselor şi burţii uriaşe. N-am să te iert.

În ciuda absenţei oricărui sentiment de afecţiune, Butoi era stăpânit constant de teamă şi pudoare, iar faptul că Boilă, cu care se cunoştea

de-o viață, îndrăznise să-l umilească tocmai pe el în fața turmei care râdea ca la circ, îi urcase veninul în ochi. Corneea, din alb-gălbuie, se făcu maron, una cu irișii, căscați și ei în orbite.

În amiaza aceea prânzul era compus din varză și iahnie de fasole cu untură râncedă. Fusese răspândită ideea că grăsimea râncedă ridică potența și omoară tuberculoza, iar cei mai bătrâni dintre pacienți întărâră de-a lungul vremii foloasele grăsimii, descoperind ei înșiși adevărul despre leac pe propria lor piele. Cazurile de tuberculoză se puteau număra pe degete, cele de ulcer dispăruseră, iar regimul sever în alimentație anulase infarcturile și căderile de păr. Ca să nu mai vorbim de gingivite și paradontoze, străine penitenciarului condus de Corcolan, care se instruise dintr-o carte de nutriție rațională. Din manual își lua rețetele, sau le compunea singur, amestecând două trei, în funcție de rezervele de alimente depozitate în pivnițele aflate sub carcere. Lamă, ca o cloșcă, era cu ochii pe celularii lui. În același timp, cu o iuțeală de care numai privirile sale erau în stare, nu scăpa nici mișcările celorlalți confrați, capabili de crime pentru un polonic în plus sau în minus. Bucătarul șef și ajutorul lui n-aveau voie să se întoarcă spre deținuți; umpleau farfuriile mecanic, întorși cu spatele spre șirul ce trecea prin fața ferestrelor nu mai înalte de două palme, ajutoarele, formate din deținuți, fiind cele care preluau farfuriile de

plastic şi le aşezau pe pervazul din faţa celui ce urma la rând. În acest fel nimeni nu putea acuza bucătarii de porţii măsluite, de furtişaguri şi protecţionism. Lamă se dădu un pas la o parte şi-i oferi porţia ce i se cuvenea lui Nane. Nu se mulţumi cu atât, îl lăsă înaintea lui pe Mangiurea şi Musteţea. Nu-i scăpă abia perceptibila contractură a muşchilor de pe obrazul celui de-al doilea. Ocupară parte din masa lungă de zece metri în aceeaşi formaţie, pe ultimul rând, ca în spatele lor să nu se mai poată aşeza nimeni, sala de mese având doar opt şiruri de bănci la care puteau mânca, în acelaşi timp, o sută douăzeci de puşcăriaşi. În partea stângă, Lamă îl avea vecin pe Musteţea, iar în dreapta pe Mangiurea.

— Hei, mă, tu, urlă Lamă ridicându-se în picioare, adresându-se cuiva fără o adresă precisă şi pentru că toţi erau curioşi, priviră care încotro, timp folosit de Lamă cu măiestrie. Cu o mişcare de măsluitor, fără ca măcar să privească în jos, înlocui farfuria lui Musteţea cu cea a lui Mangiurea. Nici unul din cei doi nu-şi dădu seama. Doar Boilă înţelese ceva. Cu paşi măsuraţi voi să se apropie de locul unde experienţa îl învăţase că se petrecuse o neregulă, dar Butoi, cu un picior trecut peste banca de metal prinsă în beton, îl făcu să se oprească la timp. Boilă nu voia să-şi şifoneze în faţa superiorilor abia primita avansare, cu toate că ceea ce observase nu era o invenţie.

— Ce s-a întâmplat, Nea Paraschive, întrebă Boilă neîndrăznind să-şi gratuleze fostul coleg doar cu numele, aşa cum ai chema la tine sau ai îndepărta un animal de pripas. Acel „Nea", era semnul unei rafinate stime, şi atât Boilă cât şi Lamă, ca de altfel şi alţi deţinuţi mai vechi, erau conştienţi de valoarea lui.

— Mi s-a părut, dom'gardian, spuse Lamă oferindu-i fostului puşcăriaş stima noii lui funcţii. Lui Boilă îi străluciră ochii de satisfacţie.

— Rugăciunea, comandă Boilă şi un fost călugăr, despre care nimeni nu aflase pentru ce era închis, se ridică arătându-şi spre tavan albul corneii, de parcă ar fi fost orb din naştere. Monahul, rosti cu o voce caldă şi rară un "Tatăl nostru" cântat cu atâta forţă şi duioşie încât, în semn de respect faţă de Cel de Sus, unii mai vârtoşi şi mai în putere îşi dăruiră colegilor mai sfrijiţi jumătăţi de porţii, deşi asemenea acte de caritate erau cu desăvârşire interzise. Alţii, în loc să ofere din bucatele lor preferau, la cântecul dumnezeiesc al călugărului, să plângă cu gândul la cei de acasă, rămaşi fără sprijin. Nu puţini erau cei care dădeau apă la şoareci pentru că în tentativele lor de omor nu reuşiseră să-şi ducă opera la îndeplinire, vrăjmaşii rămânând vii în timp ce ei erau supuşi caznelor privării de libertate. Nu se auzea decât zgomotul lingurilor de plastic, cei mai flămânzi preferând să soarbă zeama de varză direct din farfurie, fără să se

atingă de fasole din cauza gărgăriţelor ce ieşeau din boabele nefierte. Rotundurile mici şi negre făceau plimbări încete şi nestingherite peste boabele mari şi umflate ca nişte fudulii de cocoş. Numărul scârboşilor era mic. Majoritatea socoteau gângăniile făpturi neajutorate ale lui Dumnezeu, aşa cum erau şi ei. Bietele insecte nu păcătuiseră cu nimic dorind să-şi găsească şi ele un adăpost. Că fasolea era cochilia lor, pentru asta gângăniile n-aveau nici o vină. Deţinuţii le mâncau socotindu-le adesea boabe mişcătoare de piper măcinat, râdeau, făceau glume. Important era ca pântecul să nu sufere până la masa de seară, numărul de calorii fiind riguros calculat. Cei cu pedepse grele erau cei mai mâncăcioşi, parcă mai aveau de stat în puşcărie doar câteva luni şi trebuiau să iasă nu numai teferi, dar şi suficient de puternici ca să ia viaţa, parşiva de viaţă, de la capăt. Vieţaşii sperau totdeauna în minuni, pândeau zvonurile de afară, se bucurau când ascultau la ştirile cu circuit închis frânturi de adevăruri. Făceau legături între frazele trunchiate, dădeau cuvintelor nespuse înţelesuri visate, sperând într-o schimbare politică de pe urma căreia să se vadă din nou afară printre oameni, unii jurându-se să nu mai repete greşelile trecutului, alţii de abia aşteptând, ca odată eliberaţi, să-şi reia cu sporită experienţă vechile îndeletniciri. În celule se făceau chiar şi lecţii de anatomie, cei mai avansaţi dând meditatii

neofiţilor, arătându-le locul unde trebuia lovit cu cuţitul, ca victima să nu mai aibă nici o speranţă de viaţă. În schimbul unei ţigări sau a unei perversiuni, neştiutorii mai tineri treceau prin universităţi plătite afară cu bani grei. Intrau analfabeţi în materie de violuri şi ieşeau doctoranzi, în tainul învăţăturii intrând şi înşcolirea practică. Doar câte un ţipăt nocturn dădea de ştire celor fără somn, că cineva intrase în lumea unei noi cunoaşteri. Vieţasii nu se dădeau înapoi nici de la însuşirea limbilor străine. Trăiau cu o convingere devenită fixaţie că în curând un miracol îi va arunca în libertate. Ca să-şi piardă urma n-aveau decât s-o şteargă prin străinătăţuri unde puteau începe aceeaşi viaţă, dar cu o calificare în plus şi, aşişderea, cu altă înţelepciune. Mangiurea amesteca varza apoasă şi acră cu fasolea. Ştia din armată că iahnia pregătită la cazan nu se poate asemăna cu nici o fasole de pe lume, avea un gust cazon, iar gărgăriţele nu-l scârbeau. În şcoala dură pe care o făcuse mâncase şi resturi de putreziciuni, viermi şi cărăbuşi vii. Viaţa îl putea pune, odată aflat în misiune, în cele mai dificile situaţii şi aspirantul la o poziţie înaltă în ierarhia şcolii pe care o urmase, dacă voia să supravieţuiască, era dator să se obişnuiască cu toate mizeriile traiului la înghesuială. Alegea bob cu bob, temător parcă, în timp ce Musteţea îl supraveghea cu coada ochiului, el înghiţind din această cauză fără să vadă ce înghite. La un

moment dat, Musteţea rămase cu lingura în aer, ochii i se bulbucară, pometii obrajilor deveniră brusc roşii, apoi se auzi distinct ruptura unui organ interior şi el se prăbuşi pe spate cu privirile căscate la tavanul scorojit, prin care se vedeau bârnele de fier ruginite.

— Dom' Boilă, strigă Lamă şi gardianul, în câteva clipe, fu lângă Musteţea. Era prea târziu. Prin nasul şi gura celui prăbuşit cu spatele pe podea, se prelingeau două şuviţe de sânge, iar la scurt timp o ureche începu să sângereze şi ea. Se auzi o sirenă de alarmă, o trăsese gardianul rămas în locul lui Boilă lângă uşă, semn pentru cei de la infirmerie că era cazul să apară de urgenţă cu o brancardă, iar pentru ofiţerul de tură să trimită întăriri, nimeni neştiind ce anume se petrecuse sau ce se mai putea întâmpla de aici înainte. Lamă se uită la Mangiurea. Acesta privea de la locul lui spectacolul, galben la faţă, ca şi cum s-ar fi pregătit să facă un icter negru. Degeaba îl mai pipăia Boilă pe Musteţea, încercând să descopere în el un licăr de viaţă. Degetele de la mâini, şi mai ales unghiile ce începeau să se înnegrească, era un semn că inima, în urma infarctului, pur şi simplu explodase, altfel gâtul şi faţa n-ar fi început să capete şi ele culoarea unghiilor. Sosiră câţiva gardieni şi brancardierii. Deţinuţii, majoritatea în picioare, nu se mişcau de la locul lor, ştiau că dacă Musteţea nu murise de moarte bună, ori cine dintre ei putea fi acuzat dacă îşi părăsea locul

dinainte stabilit. Aşteptau cuminţi, fără tresăriri şi fără emoţii. Moartea era un lucru firesc, mulţi şi-o doreau, mai ales că o trecere în nefiinţă atât de rapidă, ca aceea a lui Mustețea, era de invidiat.

— Hei, doctore, se adresă un infirmier cu halatul murdar de resturi de pâine, lui Runcan, medicul de serviciu al penitenciarului fiind plecat. Vezi dacă mai e cazul să-l ducem la spital. Runcan trecu banca, apoi printre rânduri veni la locul accidentului. Îi cercetă lui Mustețea retina şi când o văzu dilatată, dădu din cap, semn că nu mai era nimic de făcut. Mortul fu scos pe targă fără să stârnească mari regrete printre cei rămaşi. Deţinuţii se aşezară pe locurile lor şi îşi continuară prânzul. Câţiva mai sensibili, îşi lăsară bunătate de fasole în farfurii. Fără să le ceară voie, vecinii îşi dublau porţiile înfulecând pe săturate. Mangiurea împinse farfuria din faţa lui şi privi în gol, cu mâinile rezemate de stinghia de lemn a mesei. Gălbeneala se retrăsese sub piele, culoarea îi reveni la normal. Lamă tăcu şi mâncă mai departe, îndemnându-l pe Literă să nu renunţe la hrană. Chipul celui decedat i se întipărise atât de puternic în minte lui Nane, încât în locul mâncării nu vedea decât faţa lui Mustețea, cu ochii deschişi şi întrebători. Dacă ar fi avut la el o bucată de cretă colorată sau un simplu cărbune, din câteva linii ar fi fost în stare să redea pe perete nu atât asemănarea dintre cel dus şi cel rememorat prin forţa imaginaţiei sale, ci

tocmai acea chinuitoare întrebare cu care Musteţea intrase în lumea nefiinţei. Aceeaşi întrebare şi-o punea şi el, Literă, dar se ferea să-şi dea vreun răspuns. Era sigur că ceva se întâmplase, că protectorul său, Lamă, nu era străin de accidentul petrecut, dar în ce fel nu era străin, nu avea curajul să întrebe.

— Îţi mulţumesc, domnule Lamă!

Paraschiv auzi şoapta lui Mangiurea la ureche, dar acesta îşi vedea mai departe de fasolea lui. Sosi un alt infirmier şi, într-un sac de plastic, vârî farfuria, resturile de mâncare şi lingura de care se folosise Musteţea. Cineva voia să le sugereze deţinuţilor că, dacă la mijloc nu fusese vorba de o moarte curată, aveau să dea de dracu'. Dar Lamă ştia foarte bine că, indiferent de rezultat, mortul avea să rămână mort, iar cel care trebuia să dea ortul popii iniţial, nici într-un caz nu trebuise să fie Musteţea, ci Mangiurea. Observase, stând la coadă în faţa ferestrei din dreptul bucătăriei, că Musteţea încercase, ca din greşeală, să dea mâncarea celui aflat înaintea lui. Apoi nu mai văzu nimic din pricina spatelui interpus între el şi farfurii. Dar Lamă simţise că atunci se petrecuse ceva. Mărturia pe care trebuise să o dea Musteţea, cu o zi înainte unui procuror militar, şi pentru care Corcolan îl chemase în biroul său, fusese o chemare de formă, altfel, la întoarcere, Musteţea nu s-ar fi urcat direct pe prici neînvrednicindu-l pe

Mangiurea nici măcar cu o privire şi refuzând să-i răspundă acestuia la o întrebare nevinovată. Lamă schimbase farfuriile ca să se convingă de adevărul presupunerii sale. Avusese dreptate. Mangiurea nu fusese băgat în celula lor ca să-l suprime pe Literă, ci dimpotrivă, el era cel vizat să iasă din puşcărie cu picioarele înainte, trimis pe lumea cealaltă de cel care îl numise nu odată, în auzul tuturor celor din celulă, „bunul meu prieten".

24

— De ce mi-ai mulţumit, domnule Mangiurea, se adresă Lamă fostului colonel, după ce Paraschiv trecu, fără să-şi ceară voie, de pe patul lui, pe priciul omului învinuit de contrabanda cu ţigări.

Mangiurea îl privi pe Lamă cu vădită curiozitate; sau nu-şi amintea de ceea ce spusese în sala de mese, sau dorea ca să anuleze printr-o amnezie voită slăbiciunea de moment, datorată unui impuls ce trebuia să moară în el. Lamă nici nu se aştepta la altceva. Dacă Mangiurea s-ar fi pus pe explicaţii, ar fi însemnat să recunoască nu numai încercarea de asasinat de către fostul său coleg, ci cu mult mai multe lucruri, ori viaţa lui, înţelesese din cele întâmplate, depindea de puterea lui de a tăcea. Cuvintele de mulţumire îi ieşiseră pe gură dintr-o pornire mai presus de voinţa lui, poate nici nu le rostise şi Lamă îi cerea să revină la o stare despre care Mangiurea nu mai ştia nimic. Mirarea în urma întrebării era atât de sinceră încât Lamă, o clipă, puse chiar el la îndoială ceea ce auzise, dar numai o clipă.

— S-ar fi putut să mă fi înşelat, sau poate m-am gândit că eşti dator să-mi spui acele vorbe, domnule Mangiurea.

— Nici vorbă. Ce m-ar împiedeca să recunosc. Nu-i un capăt de ţară şi pe urmă, în lumea în care trăim, un gest de felul celui sugerat

de dumneata ar trebui plătit oricum, fie şi măcar prin câteva cuvinte. N-am putut s-o fac pentru că nu aveam de ce.

Lamă nu voi să-i lase lui Mangiurea prea mult răgaz, fiecare clipă neocupată putea fi un câştig pentru cel cu care stătea de vorbă, întărea convingeri, anula altele, elimina slăbiciuni, consolida forţa lăuntrică de a nu se da de gol. În acelaşi timp, Mangiurea simţea nevoia nu numai să îndrepte discuţia spre alt făgaş, dar să şi răsplătească cu ceva gestul lui Lamă de a-l salva. Viaţa lui, de asta era mai convins ca oricând, depindea în continuare de puterea de a-şi pune căluş la gură pentru alte vremuri, sau poate pentru toată viaţa. Cele întâmplate cu Musteţea erau un semnal de care trebuia să ţină seamă, un semnal dur în cazul în care ar fi transpirat numele celui ce îi dăduse undă verde pentru manipularea transportului, a cărei destinaţie o cunoştea doar el. Faptul că singur deţinea acest adevăr îi întărea convingerea că moartea lui Musteţea fusese inutilă. În propria minte, Mangiurea voia să încurce lucrurile, să facă din fostul lui amic de celulă şi de afaceri o victimă. Musteţea n-ar fi atentat la viaţa lui, din proprie iniţiativă, pentru nimic în lume, cu toate că în cea mai tăinuită cămăruţă a sufletului său ştia foarte bine că totul era posibil .

— Da, şi eu cred că auzul mi-a jucat o festă, încurajă Lamă minciuna lui Mangiurea, cu toate

că acelaşi auz îl salvase nu o dată de la moarte. Auzea ca un animal de pradă, atent mereu la ce se petrece în jur, auzea ca un orb, obligat de soartă să-şi supraliciteze celelalte simţuri. Literă, de la locul lui, lungit pe priciul din mijloc, avea putinţa să-i privească pe cei doi, şi nu numai să-i privească, dar să-i şi asculte. I se părea ruşinoasă purtarea lui tăcută, incapabil să-i sară lui Lamă în ajutor. Auzise şi el cuvintele lui Mangiurea, le auzise în liniştea aceea înstăpânită de moartea lui Musteţea. De ce nega cel ce stătea lângă Lamă?

— Domnule Mangiurea, se hotărî Literă, fără să-şi dea seama dacă face bine sau nu, recunoscând un adevăr tăinuit până atunci. Scoase de la piept desenul pe care îl făcuse, şi pe care Mangiurea îl ignorase, şi cu o voce ce nu se voia tremurată spuse: Aceasta este femeia cu care aţi cărat atunci cele două geamantane din nuiele. Unul s-a răsturnat în zăpadă, pe drum. Aţi strâns în grabă banii şi ia-ţi pus la loc, dar au rămas destui ca să-mi umplu şi eu buzunărele cu ei. Femeia aceasta, deşi atunci n-am văzut-o decât din profil, legată la faţă cu o basma, este cea care v-a însoţit, şi tot ea a făcut tot ce i-a stat în putinţă să ajung aici, nejudecat de patru ani, aşa cum nu eşti judecat nici dumneata. Sau poate vor să ne dea direct sentinţa, să ne-o aplice aşa cum i-au aplicat-o lui Musteţea, în realitate cel ce trebuia să fie pedepsit fiind dumneata. Mangiurea nu păru surprins de afirmaţiile tânărului; Literă nu făcuse

altceva decât să deschidă o pârtie la care nu avusese suficient timp să se gândească. De vină fusese şi Lamă cu întrebările lui şi timpul scurt trecut de la moartea lui Musteţea. Era dator să-şi facă ordine în minte, să aşeze lucrurile calm, unul lângă altul, să ajungă până la urmă la o concluzie. Nici nu se sinchisi de ceea ce îi spusese Literă; erau constatări şi atâta tot, puteau fi confirmate sau uşor de dat peste cap şi, pe urmă, aparţineau unui trecut destul de îndepărtat, cu toate că acel trecut era legat, fără îndoială, de prezentul pe care îl trăia acum. În ora aceea, cât Musteţea lipsise, se petrecuse cu el ceva deosebit, dar ce anume n-avea de unde să ştie.

Înţelesese din clipa când fusese chemat că ceva nu era în ordine. Mirarea de pe faţa lui Musteţea, la primirea veştii, din partea lui Oje, că trebuia să se prezinte la vorbitor, era un indiciu că fostul lui camarad nu se aştepta să fie chemat de cineva. Acum era sigur că nu la vorbitor se dusese Musteţea, ci cu totul în altă parte. Mai mult ca sigur, Oje îl condusese până la capătul coridorului, acolo uşa se deschisese şi fusese preluat de alt gardian, poate până la locul final unde avusese loc întâlnirea, mai intermediaseră şi alţii paza lui, acest schimb de gardă fiind menit să şteargă urmele; o modalitate frecventă de a înlătura la gardieni orice suspiciune. Se calmă. Îşi puse mâinile sub cap; era un obicei de a-şi filtra reflecţiile, de a-şi rândui ordonat în minte

judecăţile pe care şi le dorea limpezi. De ce-l salvase Lamă? El provocase acea diversiune cu strigătul în sală, ca să distragă atenţia prizonierilor, timp suficient ca să schimbe farfuriile. Dar de ce-o făcuse? Şi pe urmă, Musteţea! Cine anume îl chemase şi de ce acceptase o propunere atât de degradantă? Sau poate Musteţea nici nu fusese pus exact la curent cu ce anume avea să se întâmple. Nu era de eliminat din calcul nici o mică diversiune. Musteţea fusese dus până la un vorbitor secret, lăsat acolo să aştepte o oră în zadar, apoi trimis din nou în celulă, creându-se în acest fel, pentru ceilalţi, impresia unei întrevederi secrete, ziua aceea nefiind una de vorbitor obişnuit. Mangiurea elimină ultimul raţionament. Musteţea nu era omul care putea fi dus de nas. Dacă ar fi avut dubii în privinţa substanţei primite, ar fi încercat-o singur, cunoştea şi el metodele, putea constata felul şi forţa otrăvii fără ca efectul încercării să fie ucigaş. Cianura avea un miros aparte, şi chiar dacă ar fi fost protejată de un strat protector şi inofensiv pe deasupra, Musteţea era un fin observator, mai ales că fusese înşcolit în acest domeniu. Pe urmă ordinul sunase clar, pastila, sau ce-o fi fost, trebuia să ajungă nu în farfuria lui, ci a prietenului său. Fără Lamă, cel ce s-ar fi odihnit acum în frigiderul închisorii, din sala de autopsii, ar fi purtat numele de Mangiurea şi, bineînţeles, diagnosticul necropsiei ar fi fost

unul banal, neapărat legat de un atac cerebral sau de un infarct nefericit. Convins pe jumătate de propriile concluzii, pe care avea ulterior să le supună unor mai profunde verificări, Mangiurea aţinti cu privirile, câtva timp, scândurile priciului de deasupra, apoi închise pleoapele. Lămurit în parte cu întâmplarea din sala de mese şi intuind că Musteţea deliberat acceptase să-şi ofere serviciile, scontând într-o eliberare rapidă şi într-o la fel de rapidă înaintare în grad, fugi cu gândurile la cel pe care nu cu multe minute în urmă îl considerase un puşti, indiferent de vârsta lui. Literă i se păruse la început un simplu boschetar, ajuns cine ştie în urma căror fărădelegi într-una din cele mai bine păzite închisori. Se înşelase în privinţa tânărului; Literă nu numai că nu era un redus intelectual. Avea un înnăscut simţ al observaţiei şi o memorie vizuală de invidiat. Dovadă desenul şi poate nu atât perfecţiunea liniilor, ci expresia portretului pus pe hârtie. Faptul că semăna leit cu Leontina, cea de acum patru ani, poate era calitatea cea mai puţin importantă a chipului născut de sub vârful unui creion bont, ci forţa ei lăuntrică divulgată de buza groasă a maxilarului superior şi cea subţire, ca o tăietură de brici, a celei de jos, plus o voinţă ieşită din comun, întipărită în ochii tăioşi cu uitătura piezişă, perversă. În dimineaţa fierbinte de decembrie, după câteva zile nefiresc de calde

pentru acel anotimp, se stârnise ninsoarea şi un viscol aspru.

Trasoarele intersectau fulgii groşi împroşcând în goana lor fără ţintă precisă schije de lumină. Nu văzuse aşa ceva decât în laminoarele de sârmă unde barele incandescente fugeau spre rotoarele reci ce aveau, într-o fracţiune de secundă, să le reducă din grosime şi să le trimită mai departe, spre alt necunoscut. În dimineaţă aceea, Musteţea, care îi era superior în grad, îl chemase de urgenţă, şi fără să-i dea nici un nume, îi rosti o adresă şi-i ordonase ca împreună cu femeia cu care urma să se întâlnească, acoperiţi de un tir comandat, dar de care nu trebuia să le fie frică, trebuiau să scoată dintr-un apartament, aflat în apropierea televiziunii, două valize cu un conţinut important. Musteţea era căpitan, el, Mangiurea, sublocotenent la aeroportul militar, şofer pe o dubiţă, de obicei ţinută în rezervă pentru misiuni neprevăzute. O găsise pe Leontina aşteptându-l în faţa casei unde fusese trimis. Faţa îi era pe jumătate legată cu o broboadă - fular, sortită, mai mult ca sigur, să-i ascundă chipul, şi nu să-i apere pielea catifelată de gerul pătrunzător, real şi el, dar la care nimeni nu se aştepta la o zi după ce temperatura fusese caniculară. Nu ţinea minte ca pe stradă să se fi aflat cineva, iar şuieratul gloanţelor şi geamurile făcute ţăndări, la toate vilele din preajmă, nu puteau ascunde în dosul lor

ochi curioşi. Cheile erau la Leontina, ea deschisese uşa principală de la parter şi tot ea îl condusese pe Mangiurea la cele două valize, aflate în mijlocul holului. Probabil cineva încercase sa le ducă de acolo cu o zi sau două înainte, altfel nu înţelegea de ce fuseseră lăsate de izbelişte când conţinutul lor, aflat la vedere, era mai mult decât ofertant. O valiză era deschisă şi se distingeau hârtiile verzi, legate în pachete şi vârâte în ciorapi de damă, sugerând nişte picioare diforme şi varicoase. Se mirase de acel ambalaj original, dar nu venise acolo să-şi pună întrebări, venise într-o misiune şi era dator s-o ducă la îndeplinire. Din acel hol o scară interioară urca la etaj. Deci în apartament nu era nimeni. Cu toate astea Literă îi văzuse şi acum era sigur că nu numai pe el, nu-i putuse scăpa din vedere nici Leontina care, bărbăteşte, îl ajuta să care valizele mai grele decât s-ar fi cuvenit. Greutatea lor nu se datora numai banilor, aşa cum constatase când ajunsese la destinaţie, dedesubt, în alţi ciorapi, de data asta bărbăteşti, zornăiau kilograme de bijuterii.

Mangiurea zărise doar o brăţară cu diamante şi pentru o clipă regretă că, fără voia lui, era amestecat într-o afacere ce putea ulterior să-l coste. Asigurându-se de primul transport, Leontina îl trimisese şi a doua oară, de data asta singur. Îi dăduse cheile şi-i ceruse să deschidă, din spatele unui tablou, un seif în care se găseau

câteva agende şi hârtii importante. Numai că, la a doua incursiune, strada nu mai era liberă. Dinspre televiziune focul încrucişat al automatelor şi mitralierelor grele de pe taburi slăbise în intensitate, gloanţele şuierau anemic, spărgând ce se mai putea sparge. În schimb dintr-un tanc se trăgea în clădirea părăsită cu proiectile incendiare, altfel acoperişul n-ar fi luat foc, incendiul întinzându-se cu repeziciune. Văzuse chipul unui tânăr în mijlocul străzii şi îşi zise că n-avea nici un rost să rişte mai mult decât era cazul.

În afara jurământului de militar, nu jurase faţă de nimeni să sustragă bunuri din case particulare, la comanda unei femei despre care, la vremea aceea, nu ştia mare lucru. Se întorsese direct la aeroport şi-i raportase lui Musteţea că pe jumătate misiunea fusese îndeplinită, fără a-i da însă nici un amănunt de ce renunţase să intre în casă a doua oară. Musteţea, fără nici o explicaţie puse mâna pe chei şi luă drumul Bucureştiului sub tirul celor de la aeroport care trăgeau, culcaţi pe trotuarul de sus al şoselei de acces spre aerogară, într-un autobuz de culoare galbenă. O dată dacă reuşise să umble la seif, iar Mangiurea nu-l întrebase, cu toate că era sigur, graba lui de a pleca nu putea fi determinată decât de insuccesul său în cel de-al doilea drum. La doi ani, când credea că a sosit momentul să se despartă de armată, fusese chemat şi în prezenţa câtorva superiori, înaintat direct la rangul de

căpitan, iar după un an, la cel de colonel plin, Mustețea rămânând simplu maior. Însemna că fusese apreciat sacrificiul lui pentru transportul celor două valize, iar insuccesul lui Mustețea, care probabil nu reușise să recupereze hârtiile din seif, fusese taxat ca atare, neacordându-i-se o ridicare în grad. Însemna că Literă o mai văzuse undeva pe Leontina, altfel nu se explica asemănarea dintre portret și chipul ei de-atunci. Cu siguranță țesătura întregii afaceri erá bine pusă la punct, bine ascunsă, altfel ar fi aflat ulterior cine era Leontina, ce hram purta și de ce, după atâția ani, când dăduse aproape totul uitării, i se ordonase să semneze o hârtie care lăsa liberă trecere celor patru tiruri despre a căror încărcătură fusese informat. Voise la început, prin telefonul celular, să anunțe comandoul special, aflat permanent pe pista militară, pentru posibile acțiuni neprevăzute, dar omul ce se apropiase de el, tocmai când forma numărul de telefon, îl făcu să se răzgândească. „Răspund eu", sunase vocea autoritară și Mangiurea, cunoscând personajul, era la curent că ordinul plecase din altă parte, consilierul prezidențial neavând altă menire decât să i-l transmită personal. Semnase și scuipase într-o parte. Își făcuse nu o dată procese de conștiință, dar repede renunțase la ele, în meseria lui conștiința individuală n-avea ce căuta. Dar iată că acea semnătură de atunci îl proiectase în alte sfere ierarhice și, până la urmă, îl adusese aici

unde numai în urmă cu câteva ore trebuia să moară în locul lui Mustețea. Oare Mustețea acceptase misiunea din invidie că fostul lui subaltern ajunsese până la urmă să-i fie șef?

25

Prin faţa celulelor se auzeau roţile unui cărucior, zarva gălăgioasă din camerele vecine, cuvinte grosolane şi râsete. Doctorul Runcan, de serviciu în ziua aceea, căra de pe secţie rufăria de corp murdară şi împărţea alta. Ferestrele erau deschise de Boilă, încântat că i se oferise şansa ca în ziua aceea să supravegheze el strânsul rufăriei, o făcea cu o conştiinciozitate demnă de toată lauda. Deschidea luminatorul de veghe, privea în interiorul celulei, comanda cu voce tare dezbrăcarea, şi după ce Runcan arunca, în funcţie de numărul de deţinuţi maldărele de lenjerie curată comanda puşcăriaşilor, ca prin acelaşi dreptunghi, să-şi arunce direct în cărucior izmenele şi cămăşile murdare. Boilă nu voia să-şi păteze mâinile negricioase cu zdrenţele, cel mai adesea scorţoase, din pricina jegurilor de tot felul. Era treaba medicului să strângă şi să apese rufăria în cărucior, ca să încapă în el cât mai multă.

Doctorul se ştergea mereu la ochi, semn că munca la care fusese supus o acceptase fără să dorească, deşi nimeni nu-i oprea pe deţinuţii din categoria „intelectualilor" să refuze asemenea îndeletniciri. Ajunşi la celula unde se afla Lamă, Boilă deschise ferestruica, dar nu mai apucă să-şi scoată palma din interior. Butoi i-o trase, la comanda lui Lamă, înăuntru, şi paznicul, cu toată forţa lui, nu fu în stare să se elibereze.

— Boilă, este pentru a patra oară când cer vorbitor la comandant şi nu mi s-a dat nici un răspuns. Rişti să rămâi fără mână şi să pleci de aici fără braţ, dacă nu chemi un alt gardian care să-i transmită lui Corcolan mesajul meu.

Butoi, rânjind, ajutat şi de Buzatu, trăgeau cu putere de braţul paznicului şi în curând în locul fluierului se auzi, ca într-o catedrală, strigătul de animal ajuns cu durerea la capătul răbdării. Uşile de pe coridor începură să se deschidă una după alta şi tropăiturile de bocanci militari se profilară tot mai distinct.

— Nu mai plânge, domnule doctor, pentru dumneata am cerut vorbitor, mai spuse Lamă şi, cunoscând regulamentul, în clipa când se deschise uşa şi pistolul automat fu îndreptat spre el, îşi întinse mâinile spre a fi încătuşate. Medicul plângea, de data asta nu din pricina umilinţei, ci de spaimă că răzbunarea are să fie până la urmă suportată, din partea gardienilor, tot de el. Strângerea rufăriei fu preluată de Oje, iar Paraschiv, escortat de Boilă, care îşi masa mâna maltratată, ca să scape de junghiurile de la umăr, mută lama cu limba între buze şi începu să cânte, ca din frunză, ceva de dor şi inimă albastră.

Lamă, pesemne, înnebunise în dimineaţa aceea, altfel n-ar fi sechestrat gardianul, faptă pedepsită cu zile grele de carceră, fără apă şi fără mâncare.

— Dom'Lamă, eu n-am să raportez ce mi s-a întâmplat, eu nu vreau ca din pricina mea... Şi eu am fost deţinut, ştiu ce înseamnă carcera din camera ca un coşciug. Nimic nu s-a schimbat de pe vremea când am cunoscut-o şi eu. N-am nici o vină cu dom' doctor, pe hârtie era trecut numărul lui, aici nu există funcţii, dom'Lamă mata ştii foarte bine, există numai numere. Boilă îl părăsi la a doua uşă, deţinutul fiind preluat de alţi doi gardieni. Lamă văzu printre gratiile coridorului, cum la etajul de jos, o uşă se deschide şi prin ea se strecoară, în holul din faţa biroului comandantului, o femeie a cărei figură o recunoscu imediat. Aproape că-i veni să se arunce de bucurie de la etaj, dacă n-ar fi fost plasa groasă, când recunoscu în femeia îmbrăcată în negru portretul desenat de Literă. Cu toate că dispăruse grăbit, după colţ, trăsăturile ei îi rămaseră bine întipărite în minte, nu le putea confunda şi nici încurca cu altele. Era una şi aceeaşi femeie, doar că acum părul îi era tuns drept în dosul cefii. Mersul îi era sigur, tocurile înalte băteau ritmic betonul pardoselii.

Aşteptă câteva minute în faţa intrării, timp în care unul dintre gardieni îl controlă pe Lamă centimetru cu centimetru, voind să fie sigur că, odată ajuns înăuntru, Lamă nu intenţiona să facă cine ştie ce prostii. N-aveau ce să găsească la el, iar gardianul ştia la fel de bine acest lucru. El respectase un regulament şi atâta tot. Un alt

paznic le făcu semn şi, după ce Lamă fu încătuşat şi la picioare, îl împinseră de spate în interiorul unei camere unde Corcolan se pregătea să aşeze receptorul în furcă. Câteva ecrane de televizor lăsau vederii imagini de pe cele patru culoare din partea vestică a închisorii, adică partea unde erau închişi deţinuţii pe termen lung, cotaţi ca deosebit de periculoşi.

— Ştiu de ce m-ai căutat Lamă. Dacă nu te-am putut primi motivul a fost simplu: omul tău de legătură a murit acum o săptămână. Pentru mine nu mai eşti decât un criminal obişnuit. Să nu crezi că nu ştiam că lucrezi sub acoperire. Ştiu aproape totul despre tine. Din păcate lucrurile sau schimbat între timp, securitatea ta s-a desfiinţat, oamenii de atunci au ieşit la pensie sau se află în lumea drepţilor. N-am nici o obligaţie faţă de tine. Am încercat să reînnod vechile tale legături, dar ştii la fel de bine ca şi mine că în actuala conjunctură nimeni nu e dispus, chiar dacă ar mai exista cineva care să te cunoască, să-şi rişte reputaţia. Pe urmă aveai o obligaţie, a fost ultima pe care ţi-a cerut-o omul tău, pe atunci încă viu. Poate numai Mangiurea sau Musteţea să mai fi ştiut cine eşti. Musteţea a murit lângă tine. Odată cu el, pentru cei din afară, ai murit şi tu. Ai făcut atâţia ani de puşcărie pentru că ţi s-a cerut să te supui ordinelor. Să asculţi şi, la nevoie, să torni pe cei care erau împotriva regimului. Ai şi ucis, Lamă, ai ucis la Aiud, desigur o crimă comandată,

n-aveai nici o vină. Dar cel care a cerut de la tine acest sacrificiu, după revoluție a intrat în anonimat. Îți promit că voi afla noua lui îndeletnicire. Am cerut să mi se pună la dispoziție dosarul tău secret, nu cel care te-a însoțit și, dacă noul ministru vrea să facă ordine în ograda lui, n-are de ce să mă refuze. Ești singur, Lamă, nu mai ai pe nimeni. Cine să depună mărturie că ai fost închis pentru o crimă comandată? În dosar scrie doar negru pe alb că ai ucis. Mai are astăzi cineva timp sau vreun interes să cerceteze adevărul, să se ducă la fața locului, să piardă vremea cu un om care a acceptat închisoarea doar ca să-i anihileze pe cei care ar fi vrut să evadeze, sau să tragă cu urechea în folosul unui regim, regim care pe mine m-a ținut patru ani în pușcărie numai pentru că fiul meu a îndrăznit să spună niște prostii, după ce a fugit din țară? Și pe urmă, crima pentru care ai fost acuzat a fost reală, nu te poți disculpa aruncând vina pe alții, Lamă. Uneori încerc să te înțeleg. Dacă am refuzat să te primesc la vorbitor, explicația este simplă. Și-o pot furniza pe loc.

Mi-a fost silă de tine. Poate vrei să te eliberez. Pe ce temei, în virtutea cărei legi? Nimeni n-ar mai avea curajul să meargă la tribunal, din foștii tăi colegi, să depună garanții morale în favoarea ta. Și chiar dacă ar depune, activitatea ta de călău în închisoare ar fi taxată acum mai grav și pedeapsa n-ar fi alta decât tot

închisoarea pe viață. Ești un criminal de rând, Lamă! Ai fost trimis aici cu un scop precis. Tu îl știai. Dacă te-ai fi conformat acelei cereri, poate, poate s-ar mai fi putut schimba ceva. Acum grațierile nu mai sunt o problemă, putea să ți să întocmească alt dosar din care să dispară nu numai vechile tale îndeletniciri, dar să reiasă că ai fost închis pe nedrept. Știi care-i tragedia ta, Lamă? Tu trăiești pe altă lume. Te-am observat când ai intrat la mine, buzele ți s-au mișcat și de pe ele era să pornească cuvântul „tovarăș". În ultima clipă ți-ai dat seama că tu ești un număr și eu un comandant de pușcărie, cea mai bine păzită, cea mai mizeră, mai murdară și cu cei mai periculoși deținuți. Tu trăiești în trecut, Lamă. Și-am văzut un rest de dosar pe care ai tăi, imediat după revoluție, au vrut să-l ardă, dar n-au reușit să facă treaba decât pe jumătate. Ai fost un tânăr frumos, puteai avea alt destin, dacă nu te-ai fi supus celui pentru care ai fost destinat. Sunt convins că nici nu știi câți ani au trecut de la revoluție, cine conduce țara, cu toate că noi vă ținem cu știrile la curent, cu unele dintre ele. Și-am văzut chipul pe monitorul de la mine, ascultai și nu dădeai crezare celor auzite, zâmbeai socotind anunțurile noastre drept diversiune, pentru a induce pe unii ca tine în eroare. Nu ești singur din această categorie, Lamă. Unul și-a pus capăt zilelor înecându-se în tinetă, asta a fost voia lui și nimeni nu l-a oprit. Avea ochii albaștri ca și

tine, şi el a fost cândva frumos, şi el probabil a vrut să-şi întemeieze o familie. Recunosc, poate şi acum sunt turnători care aparţin noului regim, este şi asta o meserie. Tu n-ai îndeplinit decât un ordin, de unde era să ştii că lumea se va da cu susul în jos? Singurul care putea să mai depună o vorbă pentru tine a fost. Poate ştii tu mai multe şi mă luminezi şi pe mine. Ia o ţigară, ţi-o aprind eu. N-am vrut să cer să-ţi scoată cătuşele de la mâini şi de la picioare ca să nu le dau de gândit gardienilor. De unde să ştiu că vreunul dintre ei n-are ambiţia să devină şef şi să mă toarne tocmai pe mine. Mă feresc şi eu. S-au schimbat multe, Lamă, dar nu chiar prea multe.

Lamă zâmbi. De fapt, după începutul peroraţiei lui Corcolan, încetă să mai fie atent la frazele rostite grăbit, nu mai auzea decât frânturi de cuvinte ce nu se legau între ele, mai ales că pe buzele crăpate îi apăruse un firişor de salivă roşie. După ce şi-l şterse cu ambele mâini duse la gură, zâmbetul îi apăru din nou, de data asta curat, fără urmă de ironie în el, un zâmbet inocent, de copil. Până şi expresia feţei i se shimbă, pomeţii obrajilor supţi, adunaseră sub ei un strat de muşchi, cutele de pe frunte deveniră mai puţin adânci, până aproape de dispariţie. Pe faţa lui cineva pusese o altă faţă, de latex, aidoma primei, dar fără suferinţele şi trăirile celei dintâi. Un chip de adolescent, din care vii şi maturi erau doar ochii, aşa cum fuseseră de când se ştiuse. Îl

găsiseră într-o pubelă de gunoi, îl găsise un militar, coborâse din casă să arunce o pungă cu resturi menajere. Când văzu mogâldeaţa de om adormită şi la adăpost de burniţa rece, îl scoase de acolo. Se convinsese că nu era mort; ochii mari, verzi-albăstrui, căutau spre el luminoşi, fără teamă, aşa cum un pisoi de pripas se lasă luat în braţe şi primul lucru pe care îl face este să lingă obrazul celui ce se dovedise blând şi ocrotitor. El doar îşi împreunase mâinile murdare de copil în jurul gâtului celui ce-l descoperise, fără să înceteze nici o clipă să-l privească intens, fără să închidă pleoapele, ca şi cum ar fi vrut să intre într-o nouă viaţă cu pupilele larg deschise. Multe din aducerile aminte le uitase Paraschiv, dar numele de Viorel, Viorel Paraschiv, cum îl botezase pe loc militarul, n-avea cum să-l uite, cum nu avea să-i piară din memorie nici baia, prima lui baie într-o cadă albă şi curată.

— Uite ce frumos e, Nicule, spuse femeia ţinându-l ridicat în braţe şi din ochii ei curseră lacrimi, nici el nu ştia dacă de bucurie sau durere. N-avea cum să nu le simtă şi acum, îi curseseră pe obraji şi de acolo una îi căzuse pe buze, chiar în locul unde acum buza îi crăpase şi mai adânc, în urma zâmbetului pornit dintr-o altă aducere aminte. În aceiaşi zi fusese dus la un orfelinat, îmbrăcat în haine de vârsta lui, curate şi parfumate. Aşa îi rămăsese numele cum i-l pusese cel care îl găsise în tomberon: Paraschiv Viorel.

De la început își dăduse seama că era cu mult mai matur decât ceilalți, mai dezvoltat la minte, nu de ani și nici la stat, altfel n-ar fi observat că toții copii aveau aceeași culoare a ochilor, aceeași îmbrăcăminte, aceleași prenume de floare. La câteva zile venea mama lor, așa fuseseră îndemnați să-i spună „mamă" și el se ataşase de ea, cu reținerea omului adult, nu așa cum făcuse prima dată când fusese scos din lada de gunoi, în care se ascunsese, ca să-i fie mai cald: Nu știuse cum nimerise acolo, dacă venise adus de cineva sau se ascunsese singur, destul doar că ce trăise înainte de a fi găsit aparținea unei vieți care nu-l marcase și nu-i încărcase mintea cu nimic. Ar fi vrut să rămână în aceeași casă unde chipul femeii și-l desenase pentru totdeauna în spatele retinei. Ea îl săpunise, apoi îl spălase fără să-i fie rușine de părțile lui intime. De atunci descoperise sentimentul jenei, din clipa când mâna delicată îi atinsese pielea, apoi îl ștersese cu prosopul nutrind în gestul ei o gingășie de mamă. N-a fost să fie așa, dar noul cămin, cu atâția frați în jurul lui, nu-i displăcu, dimpotrivă. Înțelesese, după câteva săptămâni, că era un protejat al „mamei", altfel nu l-ar fi luat pe el primul în brațe și nu l-ar fi ținut de subțiori, săltându-l în sus și strigând: hopa, hopa, uite popa.

— Tu mă asculți, Lamă, ai pierdut ultima șansă, chiar dacă n-ai fi scăpat de pușcărie, s-ar fi găsit o închisoare mai ușoară, puteai să devii

gardian, aşa cum a devenit Boilă, sau chiar mai mult decât el.

Lamă continua să zâmbească, fusese aşezat jos şi nu se feri când un „frate", din invidie, că el nu fusese alintat de „mama", îl lovise peste nas, cu un pumnişor adunat strâns, plin de putere şi ură. Din ziua aceea, Floricică, băiatul care îl lovise, nu mai apăru nici în dormitor, nici în salonul comun plin de jucării, spaţiu rezervat jocurilor şi primelor învăţături. Regretase enorm că Floricică fusese mutat în altă şcoală, sau dus cine ştie unde. Nu scăpase nici atunci şi nici mai pe urmă de părerea de rău că-i cursese, după lovitură, sânge din nas, numai sângele fusese de vină, de el se lăsase impresionat cea care avea să-i rămână pe veci singurul om apropiat. Avusese vag impresia că la şcoala militară, cu mulţi ani mai târziu, îl văzuse pe Floricică în aceeaşi uniformă ca a lui, semăna leit cu celălalt Floricică din copilărie şi avea aceleaşi trăsături cu ale lui Mangiurea. Paraschiv zâmbi până ce simţi durerea la buze mai puternică . Alungă imaginile de demult şi cele de acum. Floricică nu avea cum să fie Mangiurea. Era adevărat, din pricina ochelarilor pe care nu şi-i scotea nici noaptea n-avusese cum să-i vadă ochii, poate dacă i-ar fi zărit şi-ar fi putut da mai bine seama dacă cel de acum era unul şi acelaşi cu cel de altădată. Nu, cu siguranţă cei doi nu aveau nimic comun. Tresărise doar în momentul când Mangiurea, cu forţa

mâinii, rupsese unul din stâlpii susținători ai priciurilor din mijloc, și o clipă avu senzația că nasul lui fusese lovit, la altă intensitate și în altă viață, de aceeași mână și cu aceeași forță.

— Cineva trebuie că a schimbat farfuriile; din spusele lui Boilă, tu, Paraschive, ai strigat distrăgând atenția deținuților, timp suficient pentru tine, sau pentru altcineva din preajma ta, să schimbe farfuriile.

Dacă Corcolan amintise de farfurii și de moartea lui Musteța nu mai încăpea îndoială că știa și ce trebuia să se întâmple cu adevărat. Moartea lui Mangiurea era comandată, așa cum la Aiud i se comandase și lui eliminarea unui ins, dușman feroce al regimului, unul care înjura cât îl ținea gura pe cea care fusese binefăcătoarea lui. De acolo plecase spre altă închisoare, pentru o altă misiune. Cât timp trecuse de atunci? Câți ani până ce fusese adus aici, pentru o îndeletnicire asemănătoare, numai că de data asta era obligat s-o pună în aplicare în numele altora, ori față de acești noi ofițeri în civil el nu depusese nici un jurământ. Și, poate, până la urmă, abrutizat de mulții ani de pușcărie, nu s-ar fi dat în lături, dacă n-ar fi văzut în fața lui propria sa imagine de odinioară. Ar fi trebuit să se strângă singur de gât sau să-și înfigă în dreptul inimii, cu propria lui mână, cuțitul ingenios meșterit dintr-o coadă de lingură de argint, ca locul unde îl ținea ascuns să nu se infecteze. Toate astea le învățase de mult și

unul dintre învățăcei fusese și cel pe care, pentru o clipă, îl asemănase cu Mangiurea. Încercă să-și aglutineze în minte și alte amănunte ale vieții, dar nimic important nu-i mai tulbură creierul, în afară de iubirile la comandă, săptămânale, când aduse din afară intrau în camerele lor, ca să le încerce bărbăția și să-i scape de visuri de coșmar, fetele crescute și educate ca să iubească la cerere. Știa că „mama", prin irisul unui ochi străpuns într-un tablou aflat pe peretele din preajma patului îi supraveghea din motive numai de ea știute și după ce descoperise acest secret al ei, de rușine, de câteva ori, nu se dovedise bărbat, iar apoi, cu o voință de fier, renunțase să se mai gândească la femei. Făcea și asta parte dintr-o „militărie" rezervată doar unora și unul din cei aleși, obligat să uite îmbrățișările femeilor, fusese el. Cu o zi înainte de a părăsi definitiv cazarma, o mașină îl luase și-l dusese undeva într-o pădure, la o cabană.

Mâncase pe săturate și i se dăduse să bea zdravăn. Ca prin ceață apăru în fața lui o femeie ce semăna cu „mama" și ea îl mângâie ca pe vremuri când era prunc, apoi ca pe un adolescent, ca până la urmă să simtă, ca într-un leșin al simțurilor, că pentru prima dată devenise bărbat. Pentru prima și ultima oară.

— Să nu mă înșeli cu nimeni, niciodată, Viorel, mamă. Și el n-o înșelase.

26

Nu îşi mai văzuse „mama" de atunci. Doar o dată, când fusese dus în sala de judecată, avu impresia că judecătoarea semăna cu femeia aducerilor aminte, căreia îi jurase credinţă pe viaţă şi supunere până la moarte. Primul jurământ din viaţa lui îl depusese în faţa ei şi după jurământ, cu o cană de argint în mână, venise la el şi îl botezase, obligându-l să îngenuncheze. Şi el îngenunchease şi, până la urmă, îngenuncheaseră şi ceilalţi primind acelaşi botez. Când strânsese beregata celui de la Aiud, ea îi apăruse în vis, apoi îl urmărise statornic, pas cu pas; ea îi dăduse tărie şi ea îl încurajase să pedepsească pe cel ce îi profanase numele şi cinstea. Lamă n-avusese remuşcări. În zadar invocase însă trăsăturile ei la câteva zile de la venirea în noua închisoare condusă de Corcolan, ele se furişau pe lângă el, nu voiau să se constituie intr-un întreg, nu-i mai cerea ceea ce îi ceruse altădată, semn că puterea ei dispăruse şi fără autoritatea maternă se simţea şi el fără putere.

Corcolan îl cerceta cu atenţie, se vedea de la o poştă că omul din faţa lui era cu mintea la plimbare, în zadar îşi răcise gura. Cu toate astea era dator, mai ales că deţinutul ceruse „vorbitorul" cu comandantul, să-i reamintească ceea ce poate nici nu auzise, sau din cauza altor gânduri, uitase.

— Viorele, spuse aproape în şoaptă Corcolan, şi la acest apelativ Paraschiv se cutremură, parcă cineva îl conectase la două fire electrice şi şocul puternic îl readuse la realitatea acelui moment. Nimeni, niciodată, de atunci, de demult, de când îl îmbrăţişase „mama", nu-l mai numise aşa. Corcolan, deci, îi ştia numele mic. Poate nici nu era de mirare, dosarul lui, cel vechi sau cel nou, nu putea să-i ascundă prenumele confidenţial. Şeful închisorii nu făcuse altceva decât să i-l amintească, aşa cum dacă ar fi ştiut i-ar fi rostit şi numele părinţilor săi. Cine îi fuseseră părinţii? Nu avusese niciodată de-a face cu vreo fată în tren, toată povestea spusă lui Literă şi probabil altora era o invenţie sau un vis necesar celor închişi pe termen lung, fiecare având nevoie de o poveste pentru el şi mai ales pentru ceilalţi. Singura femeie cu care avusese de-a face cu adevărat era aceea pe care, în ciuda invocărilor lui, ea nu mai voia să apară. Într-o noapte de Crăciun, da, era prima zi de Crăciun, cu toate că prin ferestrele închisorii soarele strălucea ca vara, îi apăru printre zăbrele obrazul ei însângerat, cu ochii închişi; un chip de mort. Noaptea chipul îi apăru din nou, moarta îl îmbrăţişă, voia să se alungească lângă el, dar trupul de gheaţă îi dădu fiori şi el se sculă în urma acestui coşmar gâfâind, de parcă cineva l-ar fi obligat să tragă la jug. Atunci intuise că se petrecuse ceva. Cu toate că în închisoarea lor

veştile sosiseră cu mult mai târziu, aflase că în libertatea de afară, pe care el n-o avusese niciodată, se petrecuse un eveniment monstruos. Eliberarea multora dintre deţinuţi era mărturia întâmplărilor de care aflase, altfel închisoarea n-ar fi rămas aproape goală. Pe el nu-l eliberaseră. Dacă i-ar fi dat drumul nici n-ar fi avut unde să se ducă, n-avea pe nimeni, iar dacă „mama" refuza să-şi arate chipul, însemna că îl părăsise şi ea. Închisoarea era casa lui. Nu tânjea după libertate, tânjea după acea zi ultimă din pădure. Trăia în continuare cu ea, ca şi cum momentul acelei dezlănţuiri pătimaşe ar fi fost singurul sentiment pentru care merita să trăiască. Dar toate astea îi aparţineau numai lui şi erau numai ale sale. Corcolan îi vorbise de multe, de Mustetea, pe care nu-şi amintea să-l fi cunoscut până la apariţia lui în aceeaşi carceră, de misiuni false, duse chipurile la capăt sub acoperire, dar Corcolan putea să mintă sau la fel de bine să-i atribuie fapte pe care le făcuse cândva, cine ştie din ordinul cui, el singur.

— Tu mă crezi prost, Paraschive, reveni comandantul la numele de familie şi ridicându-se de pe scaun se învârti în jurul biroului, apoi se opri în spatele deţinutului. Lamă îi simţi respiraţia în ceafă. Ar fi putut printr-o simplă rotire să-l lovească cu ambele mâini înlănţuite. La ce bun? El ceruse „vorbitorul" pentru altceva.

— Domnule comandant, medicul din celula mea, Runcan, este nevinovat. Dacă eu am pentru ce să-mi ispășesc pedeapsa, el stă în închisoare pe degeaba, n-a omorât și n-a vândut nici un copil, nici nu s-au prelevat organe cu știința lui. Eu am metodele mele, eu nu bat, eu sperii doar, și spaima de moarte de multe ori este mai impresionantă decât moartea. Nimeni nu s-a întors să spună cum a murit. Nimeni. Dar câți nu trăiesc în ei cu spaima de moarte? M-ați învinuit că am lucrat sub acoperire, că am fost turnător, ei bine, n-am fost, cu toate astea simt nevoia de data asta să fiu turnător și să vă spun că medicul n-are nici o vină.

— Pentru asta ai cerut „vorbitor"?

— Pentru asta. Nici Arpad nu e de vină. Arpad are o mănușă de elastic pe care și-o trage pe ciotul de limbă. Cu ajutorul ei poate vorbi, nu ca un om normal, dar suficient de bine ca să se facă înțeles.

— Nu eu am fost judecătorul lor.

— Dar puteți raporta ce-ați aflat.

— Cine i-a rupt mâna Mutului? schimbă Corcolan vorba, încruntat cine știe de ce.

— Butoi, răspunse Lamă, cu toate că primul impuls fusese acela să-și atribuie lui fracturile de la mâna lui Arpad.

— Butoi ți-e un fel de om de serviciu.

— Îmi știe de frică, atâta tot.

— Adică pentru asta ai venit, nu ca să ceri să fii tu eliberat. Credeam că vrei să cerşeşti o graţiere, că vrei să explici opiniei publice că ai fost infiltrat în puşcărie, că regimul comunist a făcut cu tine ce-a vrut, că eşti victima lui. Sunt sigur că unii te-ar şi crede. Viaţa unui copil de pripas, instruit de mic în unităţi militare speciale, ar fi, fără îndoială, un motiv ca să ţi se acorde circumstanţe atenuante.

— Eu n-am fost infiltrat,' domnule comandant. Eu îmi ispăşesc pedeapsa, atâta tot. Nu m-a educat nimeni, nici n-am fost militar. Nici
n-am avut când, eu de aproape treizeci de ani cutreier puşcăriile.

— Bine, să zicem că eu întocmesc raportul, dar spune-mi, rogu-te, în numele cui să-l fac, ce credibilitate poate oferi afară, la judecători, afirmaţiile unui deţinut? Sau poate vrei să devii turnătorul nostru, vrei să ne faci servicii pe care nu ţi le-a cerut nimeni?

— Mi le-aţi cerut, domnule comandant, trebuia să-l lichidez pe Literă, apoi a intervenit ceva, acel ceva n-am de unde să-l ştiu, minţi Lamă, priorităţile s-au schimbat, principalul om care i-a luat, pentru o scurtă vacanţă, locul lui Literă, a devenit Mangiurea.

De patru ani Nane, zis Literă, porecla i-am dat-o eu, nu a fost judecat. Nu puteam să trimit pe lumea cealaltă un om ale cărui crime nu le ştiam.

Nimeni nu mi le-a spus. M-aţi chemat şi mi-aţi dat de înţeles... Lamă se opri. Nu era bine să divulge comandantului ceea ce îi ceruse chiar el, voalat, şi direct prin intermediul avocatei venite la vorbitor . Nu ştia ce legături avea comandantul cu avocata. Nici nu trebuia să-l intereseze. Fusese învăţat să nu divulge nimic din ceea ce ştia sau afla, totul trebuia sa moară în el odată pentru totdeauna, urmând ca numai la nevoie să acţioneze în virtutea adevărurilor dezgropate din el.

— Eu nu ţi-am cerut nimic, niciodată, deţinut, spuse cu o voce aţâţată Corcolan, şi Lamă se grăbi să răspundă prompt.

— Este adevărat, domnule comandant, nu mi-aţi cerut nimic.

— Ţi-a spus cumva Arpad numele celui care a venit la el şi furându-i salba i-a omorât şi nevasta? se interesă Corcolan afişând un interes oarecare, de circumstanţă, faţă de informaţia cerută. Lamă stătu pe gânduri. Greşise, însemna că şeful închisorii era sensibil la funcţia şi numele celei care îl băgase pe Mut la zdup.

— Nu, nu mi-a spus, de unde deduc că s-ar putea tot atât de bine să fie o invenţie a lui.

— Şi eu cred că e o invenţie, eram sigur că ai să-ţi dai seama şi tu, Paraschive. Dar faptul că Runcan l-a operat în celulă pe Buzatu nu-i o invenţie. N-am nevoie să afirmi sau să negi acest adevăr, vreau doar să ştii că sunt la curent cu tot

ce se petrece în această puşcărie. Ceea ce nu ştiu însă este de unde a făcut rost de bisturiu. Lamă îl privi pe Corcolan drept în ochi, apoi scoase vârful limbii printre buze şi de pe ea suflă jumătatea de lamă direct pe biroul directorului. Nu se mulţumi cu atât, cu aceleaşi mişcări greoaie, din pricina cătuşelor, mai scoase câteva jumătăţi şi le aşeză, de data asta cu mâinile, în acelaşi loc pe hârtia de pe masă. Corcolan, galben la faţă tăcu, avea înaintea lui un om periculos, cu atât mai periculos cu cât era inteligent, trecuse nu numai prin multe şcoli, dar şi prin multe încercări.

— Domnule comandant, ţi-l dau pe Mangiurea în schimbul medicului, în fond nu vă cer decât să faceţi un raport, doresc să se verifice vinovăţia sau nevinovăţia lui. Pentru dumneavoastră este un nimic.

— Şi de unde ştii că am nevoie de Mangiurea?

— Bănuiesc, se feri să spună adevărul Lamă.

— Lamă, ştii ce-mi place la tine? În primul rând că ţi-ai respectat jurământul, chit că acum nu mai are nici o valoare, că n-ai turnat de când eşti aici pe nimeni din foştii tăi colaboratori. Eram la curent că ţi s-a cerut, pe căi neştiute de mine, să-l suprimi pe Literă. Într-o zi a fost prins la un bar cu valută dintr-un anumit depozit, valută bună dar furată. Credeam că ceri eliberarea lui Literă în schimbul lui Mangiurea. Îi rostesc ultimului numele deschis deoarece ştiu că n-ai să umbli cu

şoalda, şi chiar dacă ai umbla nu te-ar crede nimeni. Şi pe urmă, Paraschive, tu nu mai ai nici o şansă să ieşi viu de aici, cred că-ţi dai seama. Tot ceea ce îmi tăinuieşti acum, mie, într-o zi ar putea să fie subiect de scandal pentru toţi nenorociţii ăştia care scriu la ziare verzi şi uscate despre noi. Sau poate ai tăcea, mai mult ca sigur că aşa ai proceda. Din ce-ai să trăieşti, cum te vei mai integra unei societăţi pe care n-o cunoşti? Abia atunci ai deveni un criminal de profesie, Lamă, ai înţelege, în sfârşit că şi-au bătut joc de viaţa ta, că ţi-au tăvălit-o în noroi în numele unui crez cu care ai fost îndobitocit, în numele unei ideologii nefaste pentru această ţară. De ce n-ai cerut să fie eliberat Literă, din câte am aflat îl aperi ca o cloşcă, de când ai apărut aici nimeni n-a îndrăznit să pună mâna pe trufandaua asta, că e frumos, trebuie să recunoşti.

— El e tânăr, mai are timp să-şi facă singur dreptate sau i-o vor face alţii, atunci când va veni timpul. El va rezista, are şcoala vieţii.

— Şi-a canalului.

— Şi a canalului, sublinie Lamă ultimul cuvânt.

— Să văd ce pot face, Lamă, oricum eşti primul deţinut care se socoteşte vinovat, încercând în acelaşi timp să dezvinovăţească pe alţii. De obicei toţi cei care intră aici sunt victimele poliţiei, judecătorilor, înscenărilor politice, intereselor financiare, năpăstuiţii unei

mafii virulente şi dure. Pe unul n-am întâlnit să zică în gura mare, în afară de sadici, de schizofrenici, se înţelege; am făcut şi am dres, mi-am meritat pedeapsa. Pentru asta am dubii şi în privinţa Mutului şi a medicului Runcan. Ultimul, sunt dator să recunosc, a făcut minuni. Dacă vrei să mă crezi, am fost informat din primul moment că există un caz de internare; n-am vrut, am dorit în inima mea ca bruta de Buzatu să crape şi dacă murea, era o moarte involuntară, închisoarea n-avea nici o vină, nici eu şi nici doctorul. Dacă a acceptat să fie tăiat, era dator să-şi asume şi riscurile, spuse Corcolan eliminându-l din schemă pe Butoi despre anestezia căruia fusese înştiinţat. Un om în stare să-şi violeze propriile fiice n-are dreptul să trăiască. Uite, eu Corcolan, care am fost victima vechiului regim, le zic bravo lor că n-au renunţat la pedeapsa cu moartea. L-aş fi executat public pe Buzatu . Corcolan era roşu la obraz, pentru câteva clipe renunţase la limbajul alunecos, judeca pătimaş, dar omeneşte, în parantezele propriei lui credinţe. Şi totuşi ceva nu era curat, îşi zise comandantul, revenind la atât de necesara suspiciune din meseria lui. Lamă îi ascundea ceva. Dar ce anume n-avea cum să ştie. Cunoscându-l pe Paraschiv, şi din multele rapoarte venite de la celelalte închisori, ştia că n-are să-i fie dat lui să afle ceea ce încercaseră alţii fără să reuşească. Brusc îl apucă un sentiment

de compasiune. Dacă ar fi avut, în celălalt regim, altă vârstă putea ajunge în situaţia de neinvidiat a lui Paraschiv. Era nemaipomenit să fii obligat prin argumentul jurământului să-ţi trăieşti viaţa în închisoare, să te ocupi în numele unui crez de lucruri demne doar de un puşcăriaş odios pentru care conştiinţa nu fusese niciodată o povară. Apoi să se schimbe regimul, cei mai mulţi criminali de profesie să fie eliberaţi, iar tu să rămâi uitat printre deţinuţii de rând şi folosit, de data asta de alte forţe, la aceeaşi viaţă ce încetase de mult să mai fie viaţă. Se gândi că n-ar strica s-o întrebe pe Mari dacă n-ar fi fost cazul... Exista o convenţie între ei, să nu se prea amestece unul în treburile celuilalt. Convenţia murise de mult, Mari, cine ştie prin ce interpus, conducea de fapt penitenciarul, el, Corcolan, fiind tot un fel de Paraschiv, cu singura diferenţă că la anumite ore de seară părăsea închisoarea, ca dimineaţa, înainte de răsăritul soarelui, să se reîntoarcă în ea. Avu credinţa că e un personaj tragic, tot timpul trăise de fapt cu această impresie şi numai clipele de duritate, faţă de el şi deopotrivă faţă de alţii, reuşeau să-l aducă pe linia de plutire. Prin fereastra zăbrelită pătrunse o geană de soare şi el o privi în acelaşi timp cu Lamă şi avu, probabil, ca şi el, acelaşi sentiment al trecerii inutile prin lume. Cu toate astea, sufleteşte era liniştit, nu mai trebuia să pledeze pentru o cauză cerută spre rezolvare chiar de Lamă; schimbul, Runcan,

Mangiurea, nu era de înlăturat, era chiar dubios de inegal, un schimb din care Lamă nu avea nimic de câştigat. Atunci de ce proceda Paraschiv aşa? Un omenesc născut în el cu întârziere sau un sentimentalism ivit la o vârstă când oamenii pur şi simplu nu mai vor să se gândească la ei? Corcolan apăsă pe un buton aflat încastrat în telefonul roşu, derivat de la telefonul cu oraşul, pentru urgenţe interne; apăsă pe el de câteva ori prelung. Apăru Boilă, subaltern şi mândru totodată, pregătit să acţioneze, altfel nu şi-ar fi scos pulanul de sub centură.

— Lamă, cinci zile carceră, pentru obiectele tăioase şi interzise, pentru participarea tacită la agresarea lui Arpad. În plus vei fi deferit justiţiei pentru moartea lui Musteţea, dacă datele necropsiei vor scoate la lumină că prin schimbarea farfuriilor a fost otrăvit. Bucătarul, întors pentru o secundă cu faţa spre sala de mese, cu toate că prin asta a încălcat regulamentul, a văzut. Iar ceea ce a văzut nu e în favorul tău. Corcolan se ridică în picioare şi Lamă, încercând să-l înţeleagă pe comandant, se conformă cu zâmbetul pe buze ordinului mai neomenos ca niciodată. Cinci zile, fără mâncare şi mai ales fără apă, puteau însemna pentru alţii, nu pentru el, moartea.

27

Prea se legau mulţi de Ioana lui. Nu putea să meargă cu ea la bar sau la restaurant; odată apăreau ca din senin tipi în toată firea şi o invitau la dans sau, uneori, chiar pe amândoi la masă. Uitându-se mai atent la ea, Nane înţelese de ce el nu era luat în seamă, în ciuda celor patru ani pe care îi avea în plus, el era un puşti pe când Ioana o femeiuşcă în toată regula, poate nu atât de frumoasă pe cât de atrăgătoare. O văzuse chiar pupându-se cu unul în timp ce dansa, ca pe urmă, când urcaseră în camera lor, ea să-l înveţe să sărute pătimaş, să-i spună că numai pe el îl iubeşte, că viaţa fără el ar fi un chin etc. Se săturase Nane de poveşti cusute cu aţă albă; pentru ea, nu pentru el, mai ales că teancurile de hârtii verzi se subţiaseră. Hotărâse să părăsească hotelul. Într-o zi, un client, devenit apoi prieten al Ioanei, le vizitase camera şi când văzu fresca cu chipul ei, de mărimea unui perete, rămăsese cu gura căscată de mirare. Tipul era artist, îl chema Triţă, avea atelier pe Plevna şi le oferi camera lui de lucru în care, pe lângă culori şi şevalete, promise pe gratis lui Literă, se găseau şi două paturi, frigider şi o bucătărioară unde puteau să-şi gătească de-ale gurii. Ioana scoase la rând de trei ori, ha, ha, ha, hi, hi, hi, îşi bătu palmele cu unghiile ojate în auriu şi, spre părerea de rău a recepţionerului, îşi luară bagajele. Nu trebuiră să

străbată cu taxiul decât trei străzi. Noua locuinţă nu semăna cu cea de la hotel. În schimb Literă o simţea mai la adăpost pe Ioana. În privinţa lui era fericit, putea să picteze în voie, în timp ce Ioana se plimba, iar proprietarul de drept îşi vedea de ale lui. Deseori rămânând singur, privea îndelung tablourile înrămate, înşirate ca nişte soldaţi, cu faţa la perete, pedepsiţi parcă să nu li se vadă faţa. Şi pentru că îi plăcură tablourile lui Triţă se apucă să le copieze pe alte pânze, apoi le înrămă. Făcu sul picturile vechi şi le ascunse undeva între nişte cartoane. Când Triţă veni acasă cu un client, dornic de artă şi cu bani, artistul întoarse tablourile cu faţa spre cumpărător şi o clipă se dădu doi paşi înapoi, apoi făcu alţii înainte, neştiind ce să creadă. Erau aceleaşi tablouri şi cu toate astea altele, nu mai aveau nimic static în ele, nudurile îţi cereau parcă apropierea, chipurile lor ascundeau o amărăciune adâncă, exact amărăciunea simţită de Literă pentru desele absenţe ale Ioanei. Triţă nu-şi reveni decât în clipa când amatorul de artă scoase din buzunar un teanc de hârtii. Siguranţa că pictura lui plăcuse îl făcu însă pe Triţă nemulţumit de preţul pe care îl convenise iniţial cu clientul la alte vernisaje, ceru mai mult şi cumpărătorul stupefiat de noul stil al pictorului, de fiorul sincer transmis de culori, se strâmbă mai mult de formă, dar nu refuză noua ofertă. Triţă din nou se răsuci de câteva ori pe călcâie, n-avea dreptul să-şi vândă truda pe nimic,

se îndepărtă de tablouri ca un îndrăgostit supărat pe propria lui iubire, apoi repetă apropierea, de data asta cu o sticlă în mână. Bău singur, pe nerăsuflate, o jumătate de votcă şi după ce mai mări preţul se despărţi de opera lui plângând. Doi oameni de-ai cumpărătorului duseră marfa la maşină şi Triţă, o clipă, intenţionă să alerge cu cuţitul de răzuit vopsele după ei să-şi recupereze pânzele, în concepţia lui, furate. Se răzgândi. Închise uşa atelierului cu cheia, se opri în faţa lui Nane şi fără un cuvânt începu să dea în el, cu mâinile şi cu picioarele, mustrându-l, făcându-l în fel şi chip pentru mârşăvia comisă.

— Cum ai îndrăznit, nenorocitule, să-mi schimbi pânzele, cu ce drept ai făcut în două zile ceea ce eu am trudit un an. Asta îţi e recunoştinţa? Nane ar fi vrut să-i spună că pânzele scoase erau păstrate, dar n-aveau în ele în afară de culoare nici un simţământ, femeile pictate nu transmiteau nimic, erau simple fotografii fără valoare, copii nereuşite ale unor originale, care fără îndoială, ştiau ce e bucuria şi durerea, amărăciunea şi extazul. Începu să plângă, junghiul de la stomac, unde Triţă îl lovise cu un linguroi de lemn, un artizanat de mâna a doua, dar greu ca o măciucă, îl îndoise de mijloc, apoi căzu pe podeaua înnobilată cu un preş de cârpe. Triţă mai bău un gât din sticla de pe masă şi tăria avu darul să-i schimbe gândul ucigaş. Îl ajută pe Nane să se ridice, apoi îl şterse pe faţă de sângele ce-i

cursese din nas. Plânseră amândoi, din cu totul alte motive, Triţă ţinându-l pe Nane în braţe ca pe propria lui odraslă. Scânceau împreună, Nane, de durere, Triţă de neputinţă.

— Cum ai putut să mă umileşti în halul ăsta, eu care predau la Academie, eu care am avut zece vernisaje, eu care am vândut în vechiul regim numai la ambasade, eu care... Se opri din înşiruirea lăudăroasă, inutilă. Am făcut şcoala de artă, am terminat un institut şi iată, vine un mucos fără nici o pregătire, care n-a făcut în viaţa lui nici măcar o oră de desen după sculpturi clasice şi-mi omoară, în propriul meu suflet, credinţa în arta mea.

— Eu n-am făcut altceva decât să le dau altă simţire, dar nu simţirea mea, am vrut să le dau simţirea ta adevărată, cea pe care eu am crezut că nu vrei să le-o arăţi oamenilor.

— Pentru că ce-am făcut eu nu e artă, e un căcat, nu?

— Nu-i adevărat, Triţă, nu-i adevărat, un rahat pute de la distanţă, pe când... Cu întârziere Nane realiză că, fără să vrea, în loc să-l apere pe omul ce se dovedise de omenie, dându-le un acoperiş, îl jignise şi mai tare. Numai că Triţă nu simţi jignirea. Eu nu le vindeam de loc chiar dacă aş fi murit de foame, sufletul nu se împrumută şi nici nu se vinde, continuă Nane.

— Da, asta e, un rahat care nu pute, care n-are, în afară de configuraţia unui balegi, nici

măcar mirosul lui, asta ai vrut să spui, zise Triță printre sughițuri. Fără să vrei mi-ai transmis acest sentiment, cum tot așa, fără să dorești ai dat pânzelor mele mirosul de sânge și carne de care eu nu sunt capabil. Asta mi-a spus și profesorul meu, Nane. Tu știi cine mi-a fost profesor? Nu știi. Chiar Grigore, asta mi-a zis, că picturile mele nu te obligă să te uiți la ele a doua oară. O dată și gata.

— Nu trebuia să mă bați, n-am făcut nimic rău, sau poate am făcut, dar în capul meu n-am vrut decât binele acelor pânze, ele, pânzele, mi-au cerut să le scot din rame, singure s-au așezat pe șevalet. Ele mi-au cerut să le dau simțirea ta, nu a mea, dacă le-o dădeam pe a mea le pictam cu totul altfel, eu n-am făcut altceva decât să-ți descopăr sufletul pe care îl ții ascuns, pe care nu vrei să-l vinzi odată cu pânzele, eu asta am înțeles. Un om nu poate să-și vândă simțămintele pe bani, ori cumpărătorul ăsta ți-a plătit, sufletul, și ai făcut rău că ai cerut așa de puțin pentru el.

Triță îl lăsă pe Nane să stea pe scaun, scoase o pânză gruntuită, o prinse cu niște cuie pe scândura șevaletului, aduse coșul cu culori, apoi se așeză pe fotoliu, picior peste picior, cu luleaua între dinți, cu lacrimile șiroindu-i pe obraz.

— Nane, fă-mi portretul, descoperă tu în el porcăria pe care am făcut-o bătându-te, scoate la lumină ce mai am eu în mine sfânt, dacă mai am

ceva şi dă-mi şi sticla aia, mai e de-un deget pe fund.

Nane renăscu. Durerea de la obraz, şi mai ales cea de la stomac, îi dispăru, ochii căpătară străluciri aprinse şi aproape fără să se uite la model, aşa cum de altfel o pictase pe perete şi pe Ioana, îi făcu portretul lui Triţă, al acelui Triţă care îl bătuse fără milă, care se culcase cu Ioana în timp ce el se prefăcea doar că doarme, al acelui Triţă care fără ruşine vânduse nişte pânze ce nu mai erau ale lui. Aruncă pensula pe masă şi fără să spună un cuvânt ieşi pe uşă. I se făcu un dor imens de Ioana, nu pentru că ar fi iubit-o, pentru el iubirea se rezuma la o întrebare simplă: poţi sau nu poţi trăi fără mine? aşa cum auzise el la un colţ de stradă pe doi inşi care se certau. Nane putea trăi fără Ioana. Asta însemna că mai încăpea în sufletul lui loc pentru ea, dacă Ioana ar fi dorit să-şi încredinţeze lăuntrul ei numai lui. O căută prin locurile pe unde bănuia că s-ar fi putut afla şi numai recepţionerul de la hotel, cu oarecare jenă, îi spuse că Ioana se afla la un arab, că la rugămintea ei el intermediase tranzacţia şi că dacă era supărat îi putea da lui o parte din bani. Apăruseră arabii ca muştele care fug de căldură şi Nane se duse la magazinul arabului. Primul impuls fu acela să intre peste cei doi amorezi, dar nu se lăsă luat de val. Aşteptă în linişte până ce din dosul umeraşelor cu haine, printr-o uşă

îngustă, apăru Ioana radioasă împreună cu bărbatul cu barbă şi burtă.

— Vă aşteaptă, dumnealui, spuse vânzătorul, un tânăr vădit ofuscat că patronul lipsise mai mult de o jumătate de ora cu puştoaica aceea slută, bună de prins cu un cui într-un ţintar feminin, unde un colecţionar nu şi-ar fi afişat decât raritățile.

— Nane, vai ce dor mi-a fost de tine, să ştii că în timp ce eram cu el, eu eram în gând cu tine, aşa că nu fi supărat, n-am făcut nimic rău, i-am luat o sută de dolari. Tot eram pe drojdie, spuse ea în timp ce se îndreptau spre atelier, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Hai să cumpărăm o sticlă de tărie, tu ştii că lui Triţă îi plac tăriile, în ultima vreme şi eu le-am prins gustul. În loc să te umfli de şampanie, apoi să râgâi în nasul clientului, mai bine bei un strop de votcă, îţi ridică şi moralul şi tonusul. Nane rămase uimit de cuvintele scoase pe gură de Ioana, nu erau cuvintele ei, mai mult ca sigur că vocabularul îl împrumutase de la cineva, iar acest cineva nu putuse fi decât Triţă. Cumpărară un salam, pâine şi o sticlă de votcă, din mărunţişul ei, buticuri erau la tot pasul. Ciudat lucru, toţi vânzătorii întorceau capul după Ioana şi o clipă Nane se întrebă ce Dumnezeu văd mustăcioşii şi bărboşii ăia în mireasa lui? O privi şi el de la distanţă, cum ar fi privit cu un singur ochi un portret neterminat şi înţelese că ei descoperiseră în ea exact ce

imortalizase el pe peretele hotelului, acel ceva pentru care Nane avea nevoie de culoare ca să se exprime, nu cuvinte.

Intrară în clădirea atelierului, dar forfota de la uşa lui Triţă îi mirară peste măsură. Ce căuta acolo adunătura aia de oameni, chemaţi mai mult ca sigur de femeia care făcea curat în imobil, inclusiv în atelierul lui Triţă. Nane se înghesui printre gură cască şi Ioana la fel. Triţă atârna de cablul lămpii electrice, cu limba scoasă la tabloul pictat de Nane. Culorile erau încă umede. Ultimul gest al degetului arătător, îndreptat ameninţător înainte, cu care Triţă nemulţumit voise să şteargă sau să adauge ceva, în vreme ce se clătina în aer, murise odată cu pictorul. Triţă nu mai reuşise să îndrepte sau să strice nimic.

— La ochiul drept mai trebuia să pun un punctişor alb, mai spre coada ochiului, spuse Nane neluând în seamă ţipătul de spaimă al Ioanei.

28

Boilă îl scoase pe Lamă din camera comandantului şi se îndreptă cu el spre scările care duceau spre subsol. Acolo se afla „celula coşciug", încăpere confecţionată din cărămidă, nu mai lată de o jumătate de metru şi nu mai înaltă de doi, unde deţinuţii erau obligaţi să stea în picioare, ca într-un coşciug ridicat pe verticală. Doar cei mai slabi puteau să se răsucească şi să se lase buburez, în clipa când i-ar fi doborât oboseala. Pe deasupra carcerei trecea canalul colector, sursă de căldură, de bolboroseală continuă, sau de zgomot asurzitor când se deversau leşiile reziduale venite de la spălătorie, sau de mirosuri toxice, atunci când tinetele erau duse la gurile largi, zăbrelite şi ele, ale canalului, care înghiţea tonele de dejecţii umane.

— Nea Lamă, te rog să nu fi supărat pe mine, eu n-am nici o vină, eu îmi fac datoria, atâta tot, eu ştiu ce-i aia să fii deţinut. M-au făcut gardian, dar de părăsit închisoarea n-am voie decât de două ori pe lună. M-au dat şi la ziare, mi-a zis unul că mi-a văzut chiar poza. Asta ca să afle lumea cât de omenoase au devenit puşcăriile de azi. Aiurea, dom'Lamă, trecu Boilă la alt apelativ, ce i se părea incomparabil mai respectuos decât cel întrebuinţat până atunci, de „Nea". Boilă privi în urmă, apoi înainte, alergă câţiva metri, apoi maratonă până la alt coridor, în sens invers, şi

când se convinse că în afară de şobolani nu era ţipenie de om, se apropie prieteneşte de Lamă.

— Când ajungem acolo vreau să-ţi spun ceva, strict secret, se confesă tainic

Boilă şi-l luă pe Lamă de braţ, în semn de afecţiune. Străbătură câteva coridoare cu nisip pe jos, să nu se audă paşii, ca încarceraţii să n-aibă putinţa să perceapă nici un zgomot, totul cu un scop precis: înmormântarea de vii să le pară cât mai reală. Nu puţini înnebuniseră neputând suporta singurătatea, imposibilitatea de a se mişca, sau zgomotul când monoton, când cataclismic, al apei ce trecea prin canal. Celula mormânt nu era invenţia lui Corcolan, aşa o găsise.

Fericirea îi fu deplină când obţinu aprobarea să o întrebuinţeze din nou cu toate că, de la revoluţie, un ordin strict împiedecase pe şefii de închisori, atâţi câţi trecuseră prin Avrămeşti, să o mai utilizeze. Corcolan avea momente când se controla cu greu, iar în asemenea stări, indiferent dacă prizonierul făptuise ceva grav, sau nu, dicta „carcera", cum ar fi dictat intrarea intr-un magazin de jucării. Magazin exista şi în închisoare, dar din motive inexplicabile, Corcolan refuza să îl deschidă pentru deţinuţi. Doar atunci când cei de la Drepturile Omului, pentru care avea un dispreţ suveran, veneau în control şi doreau să se intereseze de condiţiile în care trăiau deţinuţii, aproviziona grăbit unicul butic aflat la

parter. Trei deținuți, de obicei aleși pe sprânceană, îmbrăcau halatele albe de vânzători de alimente și țigări. După trecerea comisiilor, totul revenea la normal. Lamă nu înțelegea, mai ales după discuția relativ amicală cu șeful închisorii, de ce acesta îl pedepsise atât de aspru. Cu siguranță, istericul de Corcolan avea nemulțumirile sale nemărturisite, numai ele îl îndemnaseră să-i aplice o pedeapsă atât de neomenoasă. Lamă mai făcuse carceră, nu era prima dată, dar nu-și amintea să fi fost pedepsit cinci zile la rând, timp în care se putea muri, mai ales dacă cel pedepsit era slab de înger. Poate în timpul absenței lui din celulă voiau să-l lichideze pe Literă sau, de ce nu, pe Mangiurea, cu toate că, Lamă era sigur de asta, Corcolan n-ar fi îndrăznit s-o facă acum, după ce prima încercare de a-l suprima eșuase. Era convins Lamă că Vasile Corcolan, în adâncul lui, acceptase propunerea făcută, avea să provoace diligențele necesare pentru Runcan, poate chiar și pentru Arpad, personaje neimportante pentru el, așa cum singur declarase dintr-o umanitate ascunsă adânc în suflet, cum la fel de sincer ar fi dorit moartea lui Buzatu. Era în acest om, își continuă Lamă raționamentul, o permanentă luptă între răul absolut și răul cotidian, ultimul aproape uman și firesc într-o închisoare. Nici într-un caz nu putea fi vorba de o luptă între răul acesta terestru și un bine oarecare. Corcolan nu era capabil de așa

ceva, nu din cauza regulamentelor aspre, ci din motive cu totul şi cu totul intime: ura deţinuţii şi incomparabil mai mult, se ura pe el. Da, numai acesta era adevărul, Corcolan îl pedepsise pentru că acceptase trocul, medic, Mangiurea. Şi dacă acceptase acest troc, Lamă era sigur că nu mai avea scăpare. Ultima legătură trebuia să dispară, iar ultima verigă era el. În fond, el nici nu exista ca individ, poate fusese de mult scos şi din scripte, poate dosarul lui era ţinut undeva ca mijloc de şantaj ulterior, era şi aceasta o practică. Nu credea însă că era cazul lui. Odată Mangiurea exterminat, Lamă trebuia să intre în neantul din care ieşise. Lamă zâmbi, un fel de rânjet, când în minte îi veni un gând ascuns.

— Dom' Lamă eu sunt de partea dumneavoastră, pă cuvânt, eu vreau să vă ajut, eu fac pe brutalul doar aşa de ochii lumii, Oje crede că vreau să ajung în locul lui, şef de secţie. Păi o să vă daţi singur seama, dom'Lamă că eu sunt un om cu inimă, eu îi urăsc pe ăştia care vă bagă la carceră fără nici un motiv. Că a stat cu matale de vorbă de sanchi, de la început, când v-au adus aici, am fost chemat şi eu. Şi când mă cheamă pe mine e clar, e vorba de carceră. Că dacă nu era vorba de ea, de ce m-ar fi chemat? Stai dom' Lamă că tot nu ne vede nimeni, stai să-ţi arăt ceva.

Boilă se opri în faţa unei uşi ruginite de metal, cândva capitonată cu vată de sticlă şi un

strat gros de carton gudronat. Uşa nici măcar nu era închisă şi Boilă, cu mâinile lui puternice, săltă de mânerul clanţei ca să nu se audă vreun scârţâit. Pe dinăuntru uşa era la fel de gros antifonată, iar în loc de podea celula avea un strat pufos de nisip mărunt.

— Asta-i „camera de nisip", acu nu mai e folosită, înainte aici se făceau execuţiile, de aia e aşa înfofolită, să nu se audă împuşcăturile. Dar erau proşti, noi le auzeam prin canal, auzeam aşa, ca nişte fâsâituri, şi atunci tăceam cu toţii, luam poziţie de drepţi şi păstram un moment de tăcere. Câte unul, în semn de batjocură, se mai băşea şi râdea ca prostul, aşa a făcut unul din celulă cu mine când l-au împuşcat pe Ştefănescu, ăla de falsifica vinurile. Păi acu ar trebui să execute o jumătate de ţară. Că la două săptămâni, cum am zis, ies şi eu la plimbare prin oraş, mai am două luni de probă şi dacă nimeni nu încearcă să evadeze, sau dacă-mi fac vreun merit, mă pot muta definitiv în oraş. Numai că eu nu vreau, trăncăni mai departe Boilă în timp ce Lamă cerceta celula, nisipul adunat pe alocuri în ghemotoace, din pricina sângelui coagulat, peretele din spate în care se zăreau încă urme de gloanţe, înconjurate de pete cafenii. Însemna că îi împuşcau în ceafă şi glontele făcea spărtura în frunte, pe acolo ieşea plumbul antrenând după el resturi de oase şi sânge.

— Că am ieşit şi eu cu una cu care mă ţin, ea e şomeră, dar are o garsonieră şi am cumpărat o sticlă de vin, dom'Lamă. După o juma de oră am dat toată nenorocita aia de carne cu cartofi din noi, şi asta numai din cauza vinului, că trei zile şi trei nopţi n-am putut dormi de arsuri. Pe ăştia cine-i mai împuşcă? Acu se împuşcă pe stradă, falsificatorii între ei.

— Dar tu de ce-ai fost închis Boilă? Lamă voi să-l verifice, ştia foarte bine pentru ce fusese închis, dorea însă să afle de la gardian, era curios cât de mult voia să-şi micşoreze vina, sau cu cât să şi-o mărească.

Boilă închise uşa, clătină din cap, îşi făcu cruce, se înclină de spate în semn de respect pentru cei care îşi găsiseră sfârşitul aici, în această carceră, de „trei pe trei", cum îi rămăsese denumirea printre gardieni, deţinuţii numind-o, după nisipul de pe pardoseală, pus anume ca să absoarbă sângele, „camera de nisip".

— Păi nici n-o să vă vină să credeţi, dom' Lamă. La început le-am spus adevărul şi nu m-a crezut nimeni, mă luau în băşcălie, ziceau că după mutra mea numai violator puteam fi, dar eu n-am violat pe nimeni, nici n-am omorât. Când m-au mutat în altă închisoare, am zis că am ucis, fără să spun anume pe cine şi de ce, că dacă ucideai premeditat sfârşeai colea, unde fuseserăm, că fiecare închisoare are câte o garsonieră cu podea de nisip. Când unul a îndrăznit să zâmbească,

crezând altceva decât am zis eu, i-am strâns mutra într-o palmă, avea o mutră de maimuță, și de-abia atunci am înțeles că dacă mai strângeam un pic chiar că m-ar fi condamnat pentru crimă.

L-am lăsat în plata Domnului și m-am bucurat de respect, că altfel pentru doi saci de porumb, furați noaptea de pe câmp, de la o cooperativă, cine dracu' să te mai respecte? Zece ani mi-au dat dom' Lamă. Și dacă la Aiud nu mă băgam în răzmerița aia a deținuților, după zece ani mă eliberau, așa mi-au mai dat cinsprezece din care am făcut alți zece. La revoluție m-au eliberat, dar eu m-am întors aici. Unde dracu' să merg fără nici o meserie? Și pe urmă închisorile duceau lipsă de gardieni, în timp ce deținuții se înmulțiseră ca ciupercile după ploaie. Da' nu de bunăvoie m-am întors, ci de frică. Îmi era teamă că am să sparg case de bani.

Am stat cu unul vreo câțiva ani, spărgea seifuri de diferite mărci și m-a învățat atât de bine, că într-o zi i-am spus comandantului că spărgătorul a scos din mine un maestru.

La rugămintea comandantului, prostul de mine, m-am dus în biroul lui și în trei minute, după ceas, i-am deschis casa de bani. Și ce crezi, dom' Lamă. Mi-au mai dat cinci ani pentru tentativă de furt. Porcul ăla, de m-a învățat, știa că se eliberează a doua zi, că altfel îl omoram. Adică, dacă o luăm pa bună, am stat douăzeci și

cinci de ani pentru doi saci de porumb, dom'Lamă, poate nici dumneata nu mă crezi.

Lamă îl crezu, acesta era adevărul pe care nu voise niciodată să-l creadă, cum nu putuse să creadă, când un alt deţinut îi povestise că era condamnat la zece ani, pentru că înjurase regimul şi cel ce-l pârâse nu fusese altul decât fiul lui, care voia să pună mâna pe apartament, şi pusese.

Ajunseră în faţa „coşciugului". Până şi uşa era mai îngustă decât celelalte cu o jumătate de metru, făcută exact cât să poată pătrunde un om. Lamă era curios ce voia anume să-i povestească Boilă, sau ce voia să-i arate, se vedea după mişcările lui grăbite şi după vocea transfigurată că intenţiona să-i divulge un secret.

— Dom' Lamă, uite, pe aici trece canalul, spuse el arătându-i burta de beton ce trecea pe deasupra capului. Vezi ceva deosebit, dom'Lamă?

— Nu văd, Boilă.

— Deasupra canalului se află un grătar, la nivelul lui a fost un garaj, dar la cutremur s-a dărâmat totul şi garajul n-a mai fost refăcut. Mata care eşti slăbuţ te poţi aburca printre zid şi canal şi dacă te mlădii cum trebuie, ridici grătarul, intri în canal şi pe urmă te duci prin el până la ieşire. Numai că la ieşire dai de alt grătar, cu mult mai mare. Apa şi mizeria se varsă într-un lac de acumulare, dar de la canal până la lac sunt vreo

cinci metri, o nimica toată. Vai de mine, am uitat să te întreb, ştii să înoţi?

— Ştiu, Boilă.

— Doamne, ce m-am speriat că nu ştiţi! Eu mâine când ies la aer curat, mă duc pe coamă şi pe lângă gardul exterior ajung la grătar. O să leg de grătar un ferestrău cu care să tăiaţi două bare. Prin ele puteţi sări în lac şi de-acolo, valea.

— Şi de ce vrei să m-ajuţi, Boilă, îl întrebă Lamă, dar gardianul nu mai avu timp să răspundă, din capătul coridorului se auzi un fluier şi glasul altui gardian care îl certa pe Boilă că întârzia aşa de mult.

— Fir-ai al dracului de uşă, înjură el în gura mare, ca să fie auzit, şi nu înjura chiar în zadar, balamalele erau lăsate şi partea de jos a uşii freca pardoseala de ciment scoţând un zgomot lugubru. Scârţâitul nu era o noutate pentru Lamă, tot nu se uşurase de mult, din interior unse cu urină balamalele, apoi stropi uşa cu restul. Totdeauna avusese complexe că era mic de statură şi slăbuţ, cu toate că multele antrenamente îi făcuseră muşchii de oţel. Pe unde trecuse, nu era zi bună lăsată de Dumnezeu să nu-şi înceapă dimineaţa cu trei sute de flotări, spre mirarea colegilor de pension. Toate caloriile mâncate într-o zi erau consumate de flotări, pentru asta şi ajunsese ca un ţâr. Noroc cu lamele lui din gură şi cu cuţitul ascuns în colon. Un mic efort al muşchilor abdominali era suficient ca să arunce din el coada

de lingură de argint, ascuțită la un capăt ca o lamă de brici. Acum statura lui măruntă, dar robustă, îi prindea bine. Ar fi vrut să afle motivul pentru care Boilă se dovedea atât de darnic în omenie, ce se ascundea în spatele altruismului său, mai ales că dacă ar fi fost prins încasa altă porție de carceră. Avea bănuielile lui, dar deocamdată se feri să le dea în vileag. Trebuia să verifice o îndoială, intra în obligația lui de om cu experiență, de pușcăriaș ce-și făcuse veacul prin celule și carceri mai bine de jumătate din viață. Iar viața nu trebuia nici ea raportată la ce fusese până atunci, ci la ce avea să urmeze după aceea. Dar ce putea fi după aceea Corcolan îi explicase mai mult decât clar. Cu toate că și Corcolan se putea înșela, așa cum se înșelase și el. Când aflase că regimul a fost răsturnat, primul gând a fost să-și taie beregata, dar o contra revoluție putea fi la fel de posibilă, așa cum fusese revoluția. N-avea sens să-și curme viața, atâta vreme cât depusese un jurământ de care nu se putea dezlega, dacă nu-l dezlegau cei care îl puseseră să jure. Nu avea nici o clipă sentimentul că cei despre care se spunea că au fost împușcați fuseseră executați, așa cum se zvonea; pentru cei mai mulți deținuți închisoarea era tot închisoare, indiferent sub ce regim o făceau, el era însă un altfel de pușcăriaș, lui nu-i era indiferent. Își ținu ochii închiși mai bine de o jumătate de oră, timp necesar ca de la întunericul de pe coridor să se obișnuiască cu cel

real, iar pe cel real trebuia să-l perceapă cu ochii deschişi, să întrevadă prin el punctele de lumină, reper important pentru cineva ce trebuia să acţioneze calm şi eficace şi nu pe bâjbâite. Timp avea suficient, de altfel, în carcere de acest gen, timpul înceta să mai existe, se dilata sau se comprima în funcţie de starea şi tăria sufletească a celui închis. Singurătatea îi făcea pe cei săraci cu duhul, ca după o jumătate de oră, ce li se părea o veşnicie, să urle şi să bată cu pumnii în uşă, cu toate că erau convinşi că totul este în zadar. Lamă ştia să comprime orele, să facă dintr-o zi jumătatea ei. Îşi propuse, prin concentrare, să doarmă trei sferturi din timpul pedepsei. Nu era mare lucru să-şi sugrume gâtul, atât cât era necesar, şi într-un anumit fel, ca după acel leşin iluzoriu, somnul să intre în drepturile lui, curat şi pe termen lung, uşurându-i chinul. Putea să-şi rezeme genunchii de uşă şi torsul de zid, să-şi încline spatele, ca mâinile să poată sprijini din ambele părţi fălcile, în acest fel înlesnind circulaţia sângelui şi nelăsându-l să se lase în picioare. Motivul pentru care Corcolan se purta cu el aşa era rezultatul unui calcul. Poate chiar Corcolan să-i fi sugerat lui Boilă să-i ofere o evadare pe tavă, cu toate că Lamă se îndoia că ceea ce observase în precedenta încarcerare, observaţie întărită acum de Boilă, intrase în scenariul lui Corcolan. Tot ce se putea ca şeful închisorii nici să nu ştie pe unde trecea canalul.

Moartea lui Mustețea îi încurcase iţele lui Corcolan, şi în acest caz, însemna că şeful era manipulat din afară, aşa cum avocata cu care stătuse de vorbă era şi ea un şurub din aceeaşi maşinărie. Numai că atunci când i se ceruse moartea lui Literă, cazul Mangiurea nu apăruse. Era cu mult mai greu să scapi de un om ca Mangiurea, decât de un puştan a cărui vină nu era alta decât aceea că văzuse un furt, sau un transport de bani dintr-un loc ştiut în altul neştiut. Nimeni însă nu-şi pusese întrebarea dacă Literă era conştient de valoarea tainei sale, dacă voia sau nu să-şi vândă secretul. Pentru Lamă, tot ceea ce aflase Literă şi fata lui era o întâmplare pe care cei din afară, dacă ar fi fost mai inteligenţi, nici măcar n-ar fi trebuit s-o bage în seamă. O întâmplare ca oricare alta. Ea devenise importantă şi căpătase alte conotaţii când apăruse pe aceeaşi scenă Mangiurea. Dacă în interiorul închisorii erau câţiva oameni care ştiau de o afacere cu fire legate între ele, în libertate erau alţii ce voiau să scape de cei care, închişi fiind, o ştiau. Logic, cei din afară păreau mai puternici, dovadă Corcolan şi moartea lui Mustețea, dar cine pe lume putea să cântărească până în ce loc logica putea să înlocuiască lipsa ei. Lamă, dacă în judecata lui, avea multe spaţii neexplicate, unul era sigur explicabil. Totul era dirijat din afară de o persoană importantă.

Nu-şi dădea seama cât dormise. De fapt acest lucru avea mai puţină importanţă. Era deajuns doar că se simţea refăcut şi capabil să-şi dovedească forţa şi, în acelaşi timp, să-l verifice pe Boilă. Întunericul nu mai era atât de negru, putea întrezări prin el cărămizile laterale şi rotundul canalului de deasupra. Cercetă partea superioară cu palmele. Se convinse că se putea agăţa de prima bară a capacului de metal zăbrelit. Se sprijini cu tălpile bocancilor de uşă, fără să facă zgomot, apoi cu o putere supraomenească apăsă cu mâinile în sus. Capacul cedă. Cu grijă îl dădu la o parte. Încercă să se salte printre tubul canalului şi zid. N-avea nici o şansă. Dar de renunţat nu renunţă. Se dezbrăcă la piele şi aşa, gol puşcă, reluă urcuşul şi şerpuirea printre canal şi zid. Îşi supse pântecele şi, scrâşnind din dinţi de durere, reuşi să ajungă deasupra. Pieptul şi coapsele îi şiroiau de sânge. Dar bucuria izbânzii era incomparabil mai mare. Se afla într-o fostă hală acum dărăpănată şi cu ieşirile acoperite de un zid dărâmat. Spaţiul fostului garaj era complet dezafectat. Un miros greu ce n-avea cum să fie înlăturat, din cauza lipsei gurilor de aerisire, aproape te sufoca. Nu avea timp de pierdut. Îndepărtă capacul ca să-şi facă loc. Intră în canal. Apa îi ajungea până aproape de genunchi. În spate întuneric, înainte la fel, semn că undeva tuburile mari de beton făceau spre vărsare un cot. Merse mai bine de o sută de metri când din spate auzi un

zgomot asurzitor, un vuiet ce se îndrepta spre el. Uruitul semăna cu deraierea unui tren şi pe măsură ce aerul presat din amonte era tot mai violent, înţelese că se dăduse drumul apei din etuvele de la spălătorie. Un val de căldură îi tăie respiraţia la început, apoi îl sufocă. Fluidul l-ar fi doborât dacă nu s-ar fi apucat cu o mână de o gaură din betonul măcinat de timp. Îşi opri respiraţia până ce apa începu să scadă treptat. Îi ajunse la piept. Acolo se stabiliză o vreme, ca la câteva minute să ajungă la nivelul genunchilor. Aerul deveni mai respirabil. Simţi că rănile provenite de la zidurile escaladate, până la grilaj, îl ard. De vină era probabil soda sau alte chimicale cu care deţinuţii spălau rufele. Îşi trase sufletul şi înaintă încă o sută de metri. Canalul mai făcea o curbă nu prea mare, dar suficient de largă ca să nu poată fi văzută de la locul unde pătrunsese în tunel. Undeva, nu prea departe, se ghicea grilajul prin spaţiile căruia apa, cu un zgomot asurzitor, de cascadă, se năruia în vale. Aproape alergă. În nici o jumătate de oră ajunse la barele de metal. Se uită spre peretele din dreapta, care lăsa ochiului un câmp vizual mai larg. Afară se vedeau pomii cu frunza gălbuie, iar jos lacul cu apa cenuşie. Canalul trecea prin baraj, iar de la grilaj printr-o boltă cădea direct undeva spre marginea lacului. Lamă zâmbi fericit. Un stol de cocori zbura în unghi ascuţit undeva spre sud. Însemna că se sfârşea toamna. Abia într-un târziu,

trezit la realitate, simți că dârdâie de frig. Între căldura din interiorul canalului și aerul rece de afară, se clădise un strat care izola căldura păstrând-o în interior. El se afla lângă grilaj, în bătaia vântului din exterior. Cercetă din nou barele apoi locul unde Boilă, dacă se ținuse de cuvânt, trebuise să lase bomfaierul. Căută cu degetele prin apa mocirloasă și până la urmă tresări de bucurie. Ferestrăul metalic era legat cu o sârmă de una din bare, dar în așa fel ca să nu se vadă nici din afară, nici din interior. Lamă se dădu un pas înapoi, apoi privi din nou spre singurul loc accesibil spre lac. În spatele unui pom avu impresia că zărește o umbră. Nu se clinti, apoi se convinse că acolo se afla un om. Văzuse numai umbra lui și țeava pistolului în care razele soarelui se reflectau dându-l pe Boilă de gol. Pentru asta voise Boilă să-l ajute, voia să-l vadă ieșit din închisoare, apoi să-l prindă. Acesta probabil, în mintea lui, trebuia să fie prețul înaintării în grad. În felul acesta voia să-l detroneze de la șefia secției pe Oje. Lamă lăsă iarăși timpul să se scurgă. Se întuneca încet. DeslușI înjurătura pornită din spatele copacului, apoi pe o cărăruie zări prin verdele auriu al frunzelor statura masivă a celui ce-și vâra acum pistolul în tocul de piele. Nu era supărat pe Boilă. Se adeverise doar ceea ce presupusese despre el. Dezlegă bomfaierul, apoi mânji pânza ferestrăului metalic cu mâl unsuros. Unse cele două bare,

după ce înainte, cu atenţie, cercetă valea. Se apucă să taie cu grijă ca să facă cât mai puţin zgomot. Nu tăie barele de tot. Doar atât cât la o smucitură din interior ele să poată fi trase înăuntru. Când termină treaba umbrele serii se lăsaseră peste lac. Dacă cineva ar fi privit, ori Lamă era sigur că Boilă va verifica din afară barele, n-avea cum să-şi dea seama de tăietura făcută sub apă, iar deasupra, aproape de intrarea lor în beton. Legă ferestrăul la loc, aşa cum îl găsise, ca Boilă să-l poată recupera. Pe acelaşi drum, Lamă se întoarse spre garajul dărăpănat. Chiar dacă între timp Boilă i-ar fi făcut o vizită la „coşciug", ceea ce era puţin probabil, şi împotriva regulamentului, lipsa deţinutului nu l-ar fi deranjat, dimpotrivă. Era sigur că planul avea să dea roade. Lamă se strecură înapoi prin deschizătura grătarului, trase grilajul peste el, apoi, parcă mai uşor ca înainte, se lăsă în jos printre ovalul de beton al canalului şi zidul exterior al coşciugului. Se îmbrăcă cu greu, trăgându-şi cracul unui pantalon cu degetele de la celălalt picior, apoi cu degetele piciorului stâng făcu acelaşi lucru cu cracul pantalonului de la piciorul drept. Intră în bocanci uşor, iar cămaşa şi-o recuperă rezemându-şi cât putu mai mult genunchii de uşă şi torsul de perete. Îşi închise pleoapele, apoi intră într-un vis adânc. Se văzu în braţele „mamei" sale. Se lăsă mângâiat. Ea îi obloji rănile şi în şoaptele unui cântec de leagăn

se cufundă într-un somn chinuit, cum la fel de chinuit îi era şi trupul răsucit în coşciug.

29

Înainte de a intra în saună, Mari se privi îndelung în oglinda venețiană. Suportase o meticuloasă intervenție estetică; intrase în clinică vinerea la amiază și luni dimineața, cu roba fluturând pe sălile tribunalului, își începuse activitatea. În ziua aceea avea câteva procese, în trei săli apropiate, dar la etaje diferite, și unul peste drum de Palatul de Justiție. Câteva colege se uitară la ea cu atenție, dându-și seama că ceva se schimbase în înfățișarea ei, dar nici una neîndrăznind să întrebe sau să dea vreun verdict. Doar un coleg, cu părul alb, intrat bine în a treia vârstă, trăgând-o de mână într-un colț, îi șopti la ureche:

— Ce-ai făcut dragă de-ai întinerit în asemenea hal, cu cine te-ai f. . .

— În vis, cu tine, dragul meu, glumi ea, dar în sinea ei era fericită că un bărbat remarcase în bine schimbarea trăsăturilor de pe fața ei. După orele obositoare, era totuși satisfăcută, și pentru remarca flatantă a colegului, dar mai ales pentru trei sentințe în favoarea clientului ei și pentru două pledoarii ce aveau să-i aducă neapărat, peste câteva zile, când avea să se pronunțe hotărârea judecătorească, câștig de cauză. Arăta bine, își zise luându-și halatul și cearceaful care mirosea a busuioc, din mâna fetei îmbrăcată sumar. Se urcă pe ultima treaptă a saunei.

Lemnul de santal împrăştia în jur un miros adormitor, în timp ce aburul puternic ce se îndrepta spre ea în vălătuci de vată albă, în urma stropirii pietrelor de râu, o făcu să transpire imediat. Nici n-o auzi pe Leontina venind. Numai parfumul ei, cu totul aparte, adus anume pentru ea de un furnizor parizian, îi dădu de înţeles că în aburul pe care puteai să-l tai cu cuţitul nu mai era singură.

— Leontina?

— Eu sunt... Mari ai aflat?

— Ce să aflu?

— Bărbatul tău nu ţi-a spus nimic?

— Nu m-am văzut cu el de o săptămână, mi-a telefonat că are nişte probleme şi preferă să doarmă în puşcăria lui.

— Freacă-mă cu prosopul pe spate, aici, mai sus de omoplat. Mi-e teamă că m-a prins curentul.

— De ce m-ai întrebat?

— A murit Musteţea. . .

Mari tăcu un timp.

— Leontina, pastilele pe care mi le-ai dat au vreo legătură cu moartea lui?

— Nu, nici una, jur.

— Sper că n-ai să porţi doliu după el, şi nici n-ai de gând să returnezi cuiva onorariul.

— Nu, nu despre asta este vorba.

— Singură mi-ai spus că odată cu intrarea lui la puşculiţă ţi s-a luat o piatră de pe inimă.

— Mi s-a luat piatra, dar faptul că Mangiurea a rămas în viață, mă face să simt că port în spate o piatră de moară dublă în locul celei abia luate.

— Dar ce s-a întâmplat?

— Tu ar trebui să știi mai bine, mă rog, cel puțin asta este credința mea. Speram că ai stat de vorbă cu al tău.

— Nu puteam să mă văd și cu tine și cu el.

Leontina tăcu câtva timp masându-și coapsele. Veni băieșița și aduse două măturici din crenguțe de mesteacăn.

— Lasă-mă să te snopesc eu în bătaie, glumi Leontina și se apucă s-o lovească pe Mari pe spate, apoi o întoarse cu fața spre ea.

Trase de capătul unui șnur. Într-o altă încăpere se auzi un clopoțel, semn că li se putea aduce două pahare cu votcă cu multă gheață. Tot ca dintr-un nor alb apăru tava cu paharele de cristal și Leontina o puse alături, pe banca de santal. O servi singură pe Mari.

— Las că ne biciuim mai târziu. Nu-s în apele mele.

— Hai să judecăm consecințele, spuse Mari.

Căldura alcoolului rece o făcu să transpire dublu. Simți cum apa i se scurgea printre sânii ridicați și ei, obraznici în comparație cu ceilalți, de dinainte de operație, ușor lăsați.

— Ce să judecăm, judecata s-a făcut singură, sau, mă rog, providența. Puștiul, acum, aproape că nu mai contează, cred că i-am dat noi prea

multă importanţă de la bun început. Ce mă îngrijorează însă este faptul că înainte de a muri, aflându-se în curte la plimbare, Mustețea a comunicat prin celular că Puştiul mi-a făcut portretul. Deci înseamnă că m-a văzut şi înainte de a veni la magazin ca să se zgâiască prin vitrină.

— Nu văd legătura.

— Legătura există şi e foarte importantă. De fapt, greşeala am făcut-o eu. Când a intrat prima dată în magazin, şi a întrebat dacă poate să cumpere un inel pe valută şi vânzătoarea i-a zis că în spate există şi o casă de schimb, m-am uitat cu atenţie la suta de dolari. După ce fata a verificat-o, am cerut s-o văd şi eu. M-am uitat doar la serie. Făcea parte din acelaşi depozit, de unde deduc că m-ar fi putut vedea şi pe mine şi pe Mangiurea. Nouă ne-au căzut în zăpadă un teanc de hârtii. Ne-am grăbit, trăgeau ăia ca nebunii. Băiatul a venit la magazin cu o puştoaică al dracului de nostimă, mai matură decât el. Şi fata m-a privit într-un fel aparte, sau mi s-a părut doar mie.

Cert este că suta de dolari era din seriile noastre.

— Cred că ai intrat în panică, Leo.

— Aş vrea să fie numai panică, dar ceva îmi spune că s-ar putea să nu fie aşa. Şi acum colac peste pupăză, Mustețea.

— Ai ţinut la el, Leo?

— Dacă am ţinut la el? Eşti o proastă. Trebuie să recunosc... Tâmpita asta a pus prea

multă ghiaţă, parcă beau ceai... Era un om agreabil, dar ajuns la capătul drumului. Ne vedeam întâmplător, tu ştii că de felul meu sunt curioasă, aş vrea în acelaşi timp să fiu şi cu tine şi cu...

— Mie mi-ai spus că nu te-ai văzut cu el de mai bine de o jumătate de an.

— Nici n-am avut cum să mă văd, proastă mică, spuse Leontina deşi Mari era mai mare ca ea cu câţiva ani. De patru luni e în cercetări. Peste exact cinci zile trebuia să fie eliberat, totul era aranjat, am cheltuit o avere, banii lui, la urma urmei, ca brusc... Mă miră faptul că bărbatul tău nu te-a pus în gardă, doar tu i-ai dus pastilele, îţi jur, erau complect nevinovate, simple... Dumnezeu mai ştie cât de simple erau din moment ce... Leontina se opri din vorbit. Grav este că s-a întors Şamil, deocamdată nimeni nu ştie că el a fost exportatorul de ţigări, că el a primit scutiri de vamă de miliarde. Musteţea ştia doar de banii cu care am înjghebat afacerea şi de transportul tirurilor. Mangiurea primise aprobarea de sus, iar despre locul unde s-au dus tirurile habar n-avea.

— Cât de sus? se interesă Mari.

— Mi-e şi frică să-ţi spun.

— Înseamnă că trebuie să bănuiesc.

— Problema este însă alta. Să admitem că în locul lui Musteţea, care nu era la curent cu locul de unde veniseră toate aprobările pentru cele

patru transporturi, ar fi murit Mangiurea. De unde ştiu eu că Mangiurea nu şi-a luat măsurile de precauţie, că n-a lăsat în nişte seifuri cîteva scrisori care puteau să divulge, în cazul unui accident, numele celui care i-a dat aprobarea. Gândeşte-te la scandalul politic.

Mari se foi câtva timp, transpiraţia curgea de pe ea şiroaie, cearceaful era şi el complet ud şi Leo mai ceru un rând de pahare şi alte albituri.

— Leo, în seara când mi-ai dat pastilele, bănuind ceva, le-am aruncat pe ale tale la veceu şi i-am dat lui Nelu altele inofensive.

Leo tăcu câtva timp judecând în tăcere comportamentul prietenei sale. Putea s-o mintă, cum la fel de bine putuse să-i spună numai adevărul. Dar dacă schimbase pastilele de ce o făcuse?

— Şi atunci cum a murit Musteţea?

— Nu ştiu, poate un simplu atac de cord.

— Mari, eu am fost la închisoare, e adevărat, pentru cu totul altceva, am acolo un arab. Nu se făcea să nu trec şi pe la Nelu. Am fost convinsă că îmi va spune ceva. Nu mi-a spus nimic, de unde deduc, mai ales acum, după spusele tale, că nici măcar nu l-ai anunţat cui să dea medicamentele.

— Nu, Leo.

Leo bău al doilea pahar cum ar fi băut, însetată, un pahar cu apă minerală.

— De ce-ai făcut asta, Mari?

— Ca să nu-l ai pe conştiinţă. Pastilele tale nu erau nevinovate, Leo, înainte de a le arunca am băgat una într-o bucată de caşcaval şi am aruncat-o pe fereastră unui maidanez. A murit în câteva clipe.

Leo strânse din buze. În câteva minute Mari folosise două variante, amândouă demne de luat în seamă, sau amândouă bune de eliminat. Dar amândouă duceau la o singură constatare. Mari o minţise. Îşi continuă ideea ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

— Înseamnă că mai există cineva care voia să-l omoare pe Mangiurea, iar motivul este acelaşi, secretul pe care-l deţine.

— Leo, ţie cine ţi-a dat pastilele?

— Cineva din anturajul lui. Mi le-a dat şi mi-a spus că prin tine... M-ai înşelat, Mari, nu se putu abţine Leo.

— Nu te-am înşelat, am vrut să te protejez, draga mea, eu numai pe tine te am. Nu uita ce vremuri trăim, cum se pot schimba lucrurile de la o zi la alta. Crezi că dacă Mangiurea şi-a luat măsurile de precauţie, şi eu sunt sigură că şi le-a luat, ele n-ar fi ieşit la iveală? Dacă nu mâine, poimâine, la anul, sau peste câţiva ani. Nu te gândeşti ce s-ar fi putut întâmpla? Mă bate gândul, Leo, că mai e cineva în posesia acelui nume sus pus, că la rândul lui, Mangiurea e şi el un intermediar, aşa cum suntem şi noi, că respectivul a tratat pe altă cale ceea ce tu ai tratat

cu mine. Sincer eu am vrut să te apăr pe tine, dar din această nesupunere am aflat altceva, poate mai important. Cel ce ţi-a dat pastilele a mai făcut acest lucru cu altcineva. Poate mă întrebi de ce? Simplu, erai agăţată pe viaţă de mâna lui, adevărata responsabilă pentru asasinarea lui Mangiurea ai fi fost tu.

Urmă din nou o pauză prelungită. Leo se apucă să soarbă din al treilea pahar, de data asta cumpătat, ca şi cum mintea ei ar fi fost în altă parte, obligată să lămurească treburi deosebit de încâlcite.

— Cine ţi-a dat pastilele, întrebă Mari, convinsă că de data asta ea juca pe caii cei mari. Simţea că Leontina era timorată, dacă nu chiar înfricoşată de acest joc din care ea urma să suporte doar consecinţele.

— Nu pot să-ţi spun, şopti ea. Cert este că dacă Musteţea a murit otrăvit, pastilele au ajuns la bucătărie tot prin Nelu al tău.

— Nu e obligatoriu, voi să-l apere, timid, Mari. Dacă tu nu-mi spui cine ţi le-a dat e treaba ta, dar asta înseamnă că încrederea dintre noi... Eu nu ţi-am ascuns nimic, Leo... În închisoare ajung pe multiple căi nu numai nişte pastile oarecare, dar şi celulare, chiar şi pistoale, ca să nu mai vorbim de arme albe. Aşa cum noi am primit sute de milioane, au mai putut primi şi alţii fie şi un sfert, ca să nu-ţi spun că sunt tipi care se vând pe nimic.

— Mari, eu sunt convinsă că Nelu tău e amestecat. Nu uita că el, direct, nu primeşte de la noi nici un sfanţ. Gândeşte-te că cineva i-a oferit bani ghiaţă, o sumă importantă. A tăcut mâlc în privinţa pastilelor tale, pentru că sunt sigură că i le-ai dat, cu toate că n-ai vrut să recunoşti, şi le-a întrebuinţat pe celelalte, oferindu-ţi ţie credinţa că ţi-a făcut serviciul pe care i l-ai cerut. Nu uita relaţiile dintre voi, mai mult de circumstanţă, de ochii lumii. Leo ar fi vrut să-i dea o palmă zdravănă, dar până la urmă îşi calmă nervii. Continuă egal. Aşa cum în taină tu vrei să divorţezi, poate vrea şi el, dar fiecare dintre voi dorind să nu împartă cu celălalt ceea ce-i aparţine numai lui. El ştie de conturile tale?

— Nu ştie.

— Atunci, de unde tragi concluzia că el ţi le va face cadou pe ale lui?

Băieşiţa dădu drumul la jetul de apă peste pietrele încinse. Un abur nou, mai fierbinte ajunse în valuri succesive pe ultima treaptă a saunei. Tăceau amândouă, gândindu-se însă fiecare la ale ei. Cum era să-i spună Leontina că ea îi înmânase bucătarului pastilele, în timp ce discutase cu el un recurs. În plus, îi administra acestuia cea mai mare parte din averea strămutată la trei bănci străine, din trei ţări diferite. Bucătarul era o rudă apropiată a unui Bulibaşă, conducea din închisoare o ramificaţie de trafic de droguri, placa turnantă fiind un conglomerat de ţigani, fără

palate cu turnulețe, trăind la o margine de sat. Nimănui nu-i trecea prin cap că în casele de o sărăcie lucie și printre puradeii desculți și zdrențăroși circulau sute de kilograme de cocaină pură. Țigănușii erau principalii tranzitori, schimbul se făcea în metrou sau prin canale, alteori sub nasul agenților de circulație, în plină stradă. Asta era afacerea ei secretă; Leontina nu o putea da în vileag. Mangiurea trebuia să dispară, dar soarta hotărâse invers, supraviețuitorul fusese el. La rândul ei nici Mari nu voia să-i spună că pastilele primite erau inofensive. Nu murise nici un maidanez. Mari se simți la rându-i înșelată, era sigură că Leontina nu mai avea încredere în ea, sau pur și simplu nu voia ca rețeaua să se lărgească mai mult decât trebuia. Corcolan, la rândul lui, sfătuit de Mari, sparse și el o pastilă și procedă la fel cu pisica din biroul său, prieten nedespărțit, trecută și ea odată cu stăpânul prin mai multe închisori. Pastila era o polivitamină obișnuită. Pisica, până atunci placidă și mofturoasă chiar la carne, deveni cooperantă la mâncare și incomparabil mai pisicoasă. Dacă erau nevinovate, de ce i le dăduse Leo? De ce nu le verificase ea înainte, sau ce interes avusese cel care i le înmânase să nu moară Mangiurea?

— Mari, dacă reușești eliminarea lui Mangiurea, și tu poți s-o faci cu Nelu, nu vei mai avea nevoie de bani toată viața.

— Leo, cine ți-a dat pastilele?

— Nu pot să-ți spun. Te mai întreb odată, ești de acord?

— Cât?

Leontina desenă pe lemnul de santal, umed, o cifră cu mai multe zerouri în spatele cărora făcu un S traversat de sus în jos de două linii. Ciocniră paharele, dar Mari aproape că nici nu mai gustă, spre deosebire de Leontina care bău conținutul dintr-o răsuflare.

30

Mai era o zi până ce Lamă avea să iasă de la carceră. Dacă avea să mai iasă. Zilele petrecute fără hrană puteau fi suportabile, lipsa de apă era greu însă de înlocuit în organism. Literă aproape că nu mai mânca, iar în ziua când află că doctorul Runcan urma să fie mutat în altă închisoare, pentru rejudecarea procesului, un simțământ ciudat pusese stăpânire pe el. Doctorul aproape că nu voia să plece. Crezuse că Boilă își bate joc de el când îl anunțase că în două ore trebuia să-și strângă catrafusele. N-avea în magazie decât costumul de haine cu care venise, un ceas, pantofii maron și lenjeria cu care fusese luat de la spital. Dacă ar fi fost Lamă de față el i-ar fi putut, probabil, da asigurări că mutarea în alt penitenciar era reală, că nu doreau să facă cu el altceva, dar din partea lui Lamă venise o singură veste adusă de Oje cu o zi înainte; Lamă rezista, era sănătos, stătuse de vorba cu el. Oje mersese cu indiscreția lui chiar mai departe și îi șopti lui Runcan, că procesul, aproape cu certitudine avea să fie reluat, că cercetările scoseseră la lumină neimplicarea lui în adopții ilegale, în prelevarea de organe, ba mai mult, acele organe de care presa scrisese erau simple invenții. Runcan lăcrimase. În ultima vreme plângea din orice, dar cel mai adesea atunci când se gândea la soția lui și la copil. O răceală intervenise între el și nevastă, asistentă

şefă la acelaşi spital. Dacă la început îl vizitase aproape în fiecare lună, iată, trecuse aproape un an şi nu mai primise din partea ei nici o veste. Probabil necazurile o răscoliseră mai mult decât era cazul şi pe ea. Copilul trebuia dus la grădiniţă, adus înapoi. Cine avea grijă de el în nopţile când Tia era de gardă? Nu aveau rude, nu aveau pe nimeni. Se căsătoriseră din dragoste, cel puţin el era sigur că o iubise sincer. Tia era din cale afară de frumoasă, poate acesta fusese şi motivul pentru care nu depusese suficient efort să intre la medicină. De fiecare dată, din cele trei încercări, picase la mustaţă. Singură recunoştea cu haz acest adevăr fără a părea că suferă prea mult. Se va găsi un medic cunoscut care să-i ceară mâna, şi până la urmă Runcan fu acela care îşi legă destinul de viaţa ei. Fusese chirurg, apoi preferase să se dedice pediatriei, dar fără să renunţe la bisturiu. Avea ferma convingere că viaţa unui copil e cu mult mai importantă decât a unui om matur. Credinţă ascunsă, nedezvăluită nimănui, dar prezentă în el. Dacă Tia ar fi divorţat ar fi aflat, veştile intrau şi în închisoare, erau binevoitori să transmită mai ales ştirile rele. Pe urmă de vină puteau fi şi desele mutări dintr-un penitenciar în altul. Poate şi această rejudecare a procesului, cum îl anunţase confidenţial Oje, să fi fost un demers al ei, o zbatere continuă de a-şi ajuta bărbatul închis pe nedrept. Uneori, în nopţile de nesomn, şi ele erau multe, credea cu o sinceritate

copilărească în mutarea ei dintr-un oraş în altul, căutându-l, peregrinând apoi cu copilul în altă localitate să dea de urma lui. Sau poate se săturase să-şi chinuie viaţa, frumuseţea şi tinereţea pentru un om care era sortit pieirii. Condamnarea pe viaţă nu mai putea oferi unui deţinut mare lucru. Uite că se ivise o ocazie. Singurul cu care se îmbrăţişă fu Literă. Nane îi sărise pur şi simplu în braţe bucurându-se sincer de noua întorsătură a lucrurilor. Buzatu rămăsese pe priciul lui, Mangiurea la fel, numai Mutu schiţă un zâmbet ce semăna mai mult a rânjet din pricina ciotului de limbă. Paşii lui Runcan se pierdură pe coridor, cele cinci uşi de metal se auziră lovind tocurile de fier la intensităţi diferite. Runcan ajunsese la ultima. Sau poate era o stratagemă, îl coborâseră pe Runcan la parter, iar de acolo... Până la ora de plimbare mai erau aproape două ceasuri, dar cei rămaşi nu putură lega între ei nici un dialog. Mangiurea trăia încă drama lui Musteţea, dar o trăia în felul său, fiind sigur că moartea îi fusese sortită de fapt lui. Îşi omora mintea încercând să înţeleagă ce-l determinase pe Lamă să schimbe farfuriile? Pentru el nu mai era acum un secret că îi datora viaţa, dar de ce se amestecase Lamă în destinul lor era iarăşi o necunoscută. Musteţea îi dorise moartea, sau altcineva strecurase substanţa toxică în mâncare? Se stinsese într-o fracţiune de secundă. Sigur, rezultatul necropsiei sunase aşa

cum se aşteptase, un simplu atac de cord. Chiar Boilă se angajase să anunţe vestea, desigur nu fără aprobarea lui Corcolan. Musteţea nu putea fi însă atât de prost să nu-şi dea seama că, indiferent ce avea să i se întâmple, adevărul, printr-o greşeală a unora dintre cei implicaţi, va ieşi la lumină. Mangiurea avea atuuri care la nevoie puteau da în vileag motivul crimei. Chiar Musteţea îl sfătuise la început să nu se supună hazardului. Cei din afară repede îşi uită prietenii sau pe cei faţă de care au obligaţii, că n-ar strica să-şi ia elementarele măsuri de protecţie. Mangiurea râse, el n-avea nevoie de aşa ceva. Era aproape sigur că Musteţea voise să-l verifice, să afle dacă proaspătul înaintat în grad, şi la fel de repede trecut în rezervă, nu-i va împărtăşi un secret ce putea fi ulterior fructificat. Nu, Mangiurea nu se dăduse de gol. Tot mai mult punea încercarea de asasinat pe seama banilor pe care îi dusese la casa Leontinei, prietena lui Musteţea. Ştia că trăiau împreună, dar nici unul nici celălalt nu puseseră vreodată problema căsătoriei. Oare nu teama că ştia de sumele uriaşe, sustrase din casa unuia ce se spânzurase în străinătate, să o fi îndemnat pe Leontina, şi mai apoi pe Musteţea, să şteargă aceste urme? Leontina fusese prietenă cu soţia celui aflat în misiune peste graniţă, deci mai mult ca sigur ştia şi de depozitul de bani şi bijuterii. De altfel era tot atât de convins că primele transporturi de ţigări

fuseseră achiziționate din aceste sume, la fel ca și lanțul de magazine de bijuterii, plus alte afaceri care pe Mangiurea nu-l interesau. Vina lui, dacă avea vreo vină, era aceea că îndeplinise un ordin; ca militar era dator să se supună unei obligații venite de la un nivel superior. Nu făcuse altceva nimic, nu-i intrase în buzunar nici un sfanț. În afară de înaintarea în grad nu primise alte recompense. Atunci de ce voiau să-l omoare tocmai pe el? Deranja că era în posesia numelui celui care dăduse ordinul și spre care se îndreptaseră milioanele de dolari în urma vânzării țigărilor în țară și străinătate? Dar pe cine deranja? Nu cunoștea filiera și nici nu-l interesa să știe prea multe.

Simțise însă de la început nevoia să fie închis, pentru mai multă siguranță, după ce afacerea devenise aproape publică. Se știa mai apărat în închisoare, iar faptul că împreună cu el venise și Mustețea îi sporise încrederea. Mustețea trecuse în liniștea definitivă dintr-o greșeală, sau îi comandase cineva sfârșitul? Care urma să fie însă soarta sa? Epilepticul de pe priciul de sus își hrănea șoricelul. Se pomenise într-o dimineață, în buzunarul de la haină, cu un pui de șoarece. Agafon îl crescuse de mic, apoi rozătorul prinsese față de ocrotitor o asemenea dragoste încât nu părăsea buzunarul interior de la geaca groasă, de care deținutul nu se despărțea. De sub tavan adia un miros de șoarece cu toate că Agafon,

conştiincios, curăţa buzunarul în fiecare zi. Nici ceilalţi deţinuţi nu făceau mare caz de această dragoste dintre om şi animal. Intrat într-o criză de epilepsie, şoarecele chiar făcu sforţări disperate să-şi muşte stăpânul de gât dorind să-l aducă mai repede la trezie. Leacul era însă unul singur. Literă îl învăţase de la Lamă. Muşca cu sete din degetul mic al epilepticului şi acesta, după ce îşi revenea, mulţumea cu aceleaşi ,invariabile cuvinte: „Să vă dea Dumnezeu sănătate".

31

Boilă era de serviciu. Era supărat că Lamă nu încercase să evadeze. Poate n-avea curajul, sau poate era bolnav, își spuse el concesiv. În fond, Lamă n-avea de unde să știe motivul pentru care voia să-l ajute, nu putea bănui că directorul făcuse scenariul pentru Boilă. Boilă ținea la Lamă și la un moment dat fusese chiar înclinat să-l dea de gol pe director. Până la urmă își zise că pâinea și traiul liniștit i-l datora acestuia și n-avea nici un drept să-și divulge binefăcătorul. Sau poate Lamă nu găsise bomfaierul, îl legase prea jos și intrase în nămol și scârnă, găsi el o altă explicație posibilă a neevadării lui Lamă.

Toți deținuții fură aliniați în fața celulelor. O dată pe zi se făcea apelul. Pușcăriașii se așezau unul în spatele celuilalt, iar de jos, de la parter, patru gardieni, doi pe-o parte și doi pe cealaltă, numărau oamenii ce urmau să iasă la aer. La întoarcere numărătoarea se făcea la cele două intrări, unde prizonierii erau și percheziționați, direcțiunea primind vești din afară că la Avrămești se făcea un trafic îndrăcit de droguri, tranzacțiile perfectându-se în curte.

De data asta în curte se juca oină; se formaseră câteva grupuri, după ce spațiul fu împărțit în patru dreptunghiuri egale, marcate cu câte un țăruș. O minge de piele era aruncată dintr-un colț și, cel aflat cu bucata de lemn în

mână trebuia s-o lovească şi s-o trimită în cel de-al patrulea dreptunghi, în felul acesta creându-se un perimetru mai mare de joc. În plus, în goana lor după cele patru mingi, deţinuţii se loveau între ei, involuntar, spre deliciul asistenţei care rezema zidul corpului central şi a directorului Corcolan care introdusese jocul învăţat de el de la deţinuţii din penitenciarul „Gherlei". Vântul şi frigul de afară dinamiza jocul, îl făcea mai atractiv. Cu toate astea cei mai mulţi dintre deţinuţi preferau să privească, să joace nasturi sau pur şi simplu să fumeze.

Era ziua unui sfânt şi Corcolan se dovedea generos de sărbători. Zi de pachete, pentru cei care aveau dreptul la aşa ceva, repaus de joacă pentru cei uitaţi de familii, iar la închisoarea din Avrămeşti cei mai mulţi erau uitaţi. Vieţasii, cu toate că gardul despărţitor era dat la o parte, preferau să nu se amestece cu „mucoşii". Îşi făceau în gând planuri de evadare, alţii, resemnaţi, nu mai doreau nimic, iar cei care depăşiseră zece ani de detenţie se obişnuiseră cu puşcăria atât de mult, încât socoteau că nu mai exista altă lume decât aceea unde trăiau. Mangiurea nu era atent la joc, simţea că era timpul să dea în exterior un semnal privind eliberarea lui, apoi reveni asupra acestui gând socotind că e prea devreme. Pericolele în afară puteau fi cu mult mai mari. Dacă Lamă ar fi fost liber s-ar fi putut sfătui cu el. Poate o fugă în

străinătate ar fi fost preferabilă, dar pentru asta era nevoie ca un avocat, sau biroul de avocaţi care se ocupa de ei, să ia o măsură în această privinţă. Aflase că din grupul lor fuseseră deja judecaţi câţiva, mici coţcari în toată afacerea, portari şi şoferi, şefi de depozit sau pur şi simplu ţigani care aveau obiceiul să fure tirurile din mers. Se pare că pentru cei care aveau la activ presupuse sau reale vini, judecata era alta şi Musteţea făcuse cunoştinţă cu ea.

Jocul deveni mai animat. Literă ar fi vrut să joace şi el, dar până la urmă renunţă când Mutul îi făcu un semn discret să nu se amestece cu cei care alergau în noroi până la genunchi. Deţinuţii ştiau că după numărătoare şi control, fiind sâmbătă, urmau duşurile, loc unde se făceau legăturile amoroase, cotloane unde se derulau în aburi plăceri pasagere. Buzatu tremura, nu de frig, ci de frică. De fiecare dată când ieşea la aer se temea de moarte de un puşcăriaş care îi transmisese prin Butoi că îi va face de petrecanie. Deţinutul era un fost ceferist şi într-o seară un vecin îi necinstise fata de nouă ani. Omul nu mai aşteptase justiţia, îşi făcuse dreptate singur hăcuindu-l pe violator. În mintea celui ce voia răzbunare împotriva violatorilor se născuse un plan, la el aderaseră nu puţini deţinuţi care nutreau aceleaşi sentimente de răfuială. Constituiseră chiar un comando de într-ajutorare; se păzeau unii pe alţii, făceau schimburi de ţigări şi alimente. În plus, cei care

deveniseră criminali pe alte temeiuri decât furturile, puseseră la cale un telefon fără fir care funcţiona perfect în închisoare. Se ştia cu precizie ce violator a mai intrat la zdup, ce anume făcuse, apoi într-o celulă numele erau scrijelite pe perete cu un vârf de cui. În dreptul multor nume se vedea câte o cruce, semn că cel care pângărise viaţa unor copii fuseseră pedepsiţi fără milă. O minge fu lovită puternic dintr-un loc nepermis şi cearta izbucni pe dată. Cele câteva fluierături ale gardienilor nu fură suficiente pentru a potoli setea de ură şi răzbunare izvorâtă de multe ori din nimic. De la un post de observaţie o armă se ridică în sus, dar chiar în clipa când deţinuţii speriaţi că se putea trage asupra lor îşi ocupară locurile pe teren, Mangiurea zări la câţiva paşi de el un trup cu faţa la pământ. În spate avea înfiptă o şurubelniţă până în prăsele. Se dădu alarma generală. Deţinuţii fură încolonaţi. Din efectiv lipsea numai Buzatu. Pedeapsa o primise pentru că îşi violase cele trei fete. Pedeapsa, comentau unii, fusese prea uşoară. Coborî de la etajul doi chiar Corcolan, împreună cu doi infirmieri.

— Există vreun martor, se auzi strigătul lui Corcolan şi sutele de deţinuţi strigară în cor, ca la comandă.

— Nuuuu...

Literă îl văzuse însă pe cel ce înfipsese şurubelniţa în spatele lui Buzatu; era ceferistul care zâmbea amar dându-i de înţeles puştiului să

nu se amestece în treburi care nu-l priveau. La coada spre uşa de intrare, unde gardienii se ocupau cu percheziţia corporală, alături de Literă, apăru ceferistul.

— Tu ai văzut ceva, ţâcă?

— Ce să văd?

— Am avut impresia că ai văzut cum de sub mâneca unuia a apărut şurubelniţa. Vreau să-ţi spun că şurubelniţa a ieşit din zece mâneci până a ajuns unde trebuie, iar pe la mine nici n-a apucat. Se apropie Butoi, ameninţător şi se interpuse între Literă şi ceferist.

— Şurubelniţă, el e protejatul lui nea Lamă, să nu te atingi de el.

După duşuri urmă alt control, la sânge, în toate celulele, dar în afară de un pieptene, nu fu găsit nici un obiect interzis. Numai sub salteaua lui Buzatu, ca din întâmplare, Oje dădu peste o bucată de plastic colorat şi pentru că sacul avea şi o suflătoare începu să bage aer în el. În scurt timp, din plasticul decolorat apărură formele unei femei. Oje, când înţelese ce făcea Buzatu în nopţile de singurătate, când toţi dormeau, vărsă în veceul turcesc şi îl înjură în gând pe Runcan că legase maţele şi făcuse sănătos un om putred. Oje puse păpuşa gonflabilă pe podea şi sări cu picioarele pe ea până ce plasticul fâsâi în câteva locuri. Numai un ochi, desenat cu creion chimic, continua să privească de pe podea la Oje. Acesta, furios, îşi răsuci bocancul pe el până ce de

dedesubt ieşi la lumină un inel de aur, cu piatra căzută.

— El tot timpul zicea că nevastă-sa a făcut fetele cu altcineva, pentru asta s-a răzbunat pe ele. Iar ăsta e inelul nevestei lui. A iubit-o ca un prost. După explicaţiile în care nu credea nici el, Oje luă obiectele găsite şi se uită spre priciul lui Literă, dorind să vadă cum reacţionase puştiul la toată povestea la care asistase. Dar Literă era lângă un perete şi cu capătul de creion rămas îl desenase pe Buzatu cu mâinile împreunate şi plângând. Oje rămase cu gura căscată, nu atât de asemănarea dintre cel mort şi cel ce apăruse pe perete viu, ci la lacrimile ce parcă şiroiau de-adevăratelea, altfel nu s-ar fi văzut pe văruială o umezeală ca nişte picături de ploaie.

32

Lamă era de nerecunoscut. Mai întâi Boilă îl duse la duşuri. Pantalonii erau murdari de scârnă şi urină. Cu toate că nu băuse apă şi nu mâncase nimic cinci zile, organismul aruncase din el tot ce putuse. Până şi bocancii, fără şireturi, erau murdari. Lamă mirosea mai rău ca o hazna. Un deţinut de la spălătorie îi aduse lenjerie peticită, dar curată şi o altă salopetă. În timp ce se îmbrăca, Boilă se uita atent la picioarele crăcănate, înfricoşat ca dintr-un loc anume să nu apară un cuţit care i-ar fi făcut zilele mai scurte.

— M-ai înşelat Boilă, spuse şoptit Lamă minţindu-l pe gardian, m-ai făcut să merg până la grilaj de pomană. Dar poate e mai bine aşa, spuse tot el, în timp ce Boilă îi puse din nou cătuşele la mâini. Ăsta era ordinul, cei care făceau carceră să fie duşi de la duşuri la celulă legaţi de mâini şi de picioare, ca zgomotul lanţurilor şi cătuşelor să impresioneze asistenţa adunată pe la gemuleţele din uşi.

— Jur, Nea Lamă, jur pe ce am mai scump, am dus şi ferestrăul şi am fost şi de două ori pe deal să văd dacă ai făcut ceva, la nevoie să te pot ajuta. Poate am băgat ferestrăul, prin gardul legat de grilaj, prea adânc în mocirlă, numai ăsta poate fi motivul. Când l-am găsit, era plin de scârnă şi n-avea pe el urmă de pilitură. Însemna că Boilă cercetase amănunţit lama ferestrăului, căutase

pilitura ca să se convingă dacă Lamă nu tăiase, totuşi, din interior barele, semn că gardianul asta intenţionase, să-l lase să iasă din canal, apoi sub ameninţarea pistolului să-l prindă şi să-l dea pe mâna lui Corcolan.

Când ajunseră la a doua poartă de metal, Boilă zăbovi cu cheia în broască mai mult decât ar fi fost firesc. În el se ducea o luptă, nu ştia ce să facă, să spună ce avea pe suflet sau să tacă. Se temea de răzbunarea lui Lamă, era cel mai de temut deţinut. Ziua ca ziua, camerele de luat vederi, cu circuit intern, mai puteau salva pe cineva sau da de gol pe un atacator, dar noaptea se întâmplau cele mai multe accidente, mai ales atunci când erau implicaţi gardienii. Iar noaptea, din motive de economie şi lipsă de personal, camerele nu lucrau. Era destul să bată cineva în uşa de metal cerând ajutor sau prezenţa unui infirmier şi, la deschiderea ferestrei de veghe, oricând te puteai trezi cu ceva în ochi luându-ţi vederea pe viaţă. De-a lungul carierei sale Boilă văzuse nu puţine cazuri, chiar el dăduse o mână de ajutor unui deţinut care voise să scoată ochii unui gardian, pur şi simplu înfigându-i cu iuţeală şi forţă două degete în orbite. Ca să nu mai vorbim că numai cu doua săptămani înainte Butoi, prin gemuleţ, era să-i smulgă mâna din umăr.

— Dom'Lamă, eu ştiu că acum îmi trădez superiorul, dar ideea n-a fost a mea, cu fuga.

Şeful a avut ideea, eu trebuia doar să te prind, şi la nevoie, chiar să te împuşc. Din canal nu puteai decât să sari în lac, de gardul închisorii nu te puteai prinde; tot timpul, când nu e decuplat, circulă curentul prin el. Poţi să spui cui vrei, n-are să te creadă nimeni, asemenea lucruri nu ies în afara închisorii, aşa că dacă mă torni n-ai nici o şansă, dom'Lamă.

Era cinstit Boilă, fusese cinstit din cauza fricii. De câteva ori Lamă îşi scosese printre buzele sângerânde ascuţişul sclipitor cu care într-o secundă i-ar fi putut tăia carotida umflatului de Boilă. Îi priia închisoarea gardianului, fost mai bine de douăzeci de ani puşcăriaş, libertatea din puşcărie îi plăcea mai mult decât libertatea de afară, unde la fiecare pas trebuia să fie atent să nu-l calce vreo maşină sau să se trezească cu vreun şiş înfipt în spate.

— Dacă vrei să ştii, nici nu mi-a trecut prin cap, Boilă, să fug. Ce să fac afară, la cine să mă duc? Las' că ştiu, tu mai ai o soră şi un frate, puteai să te oploşeşti la unul din ei. N-ai făcut-o pentru că ai vrut să-ţi necinsteşti sora şi frate-tău te-a dat pe mâna miliţiei. Acu că s-au dat averile înapoi, aveai pretenţii la pământ şi la casă; un puşcăriaş care şi-a ispăşit pedeapsa e un om liber, pentru asta te-ai întors aici. Ai tăi n-au vrut să-ţi dea nimic, ba ăla micu, de ţi-e frate, a zis că dacă nu te cari bagă el cuţitul în tine. Aşa-i, Boilă?

Boilă tăcu, transpiră abundent. Aşa era, dar de unde le ştia Lamă pe toate?

— Aşa e, dom'Lamă, aşa e, dar şi eu ştiu despre dumneata că te-au băgat în puşcărie securiştii, fără să ai nici o vină, numai aşa ca să-ţi aperi ţara. Care ţară, dom'Lamă? A cui e ţara asta care îşi lasă un slujbaş în puşcărie, uită de el, ba mai şi cere şefului de închisoare să-l omoare. De ce nu-ţi dau drumul? Păi îţi spun eu de ce, mata nu vrei să recunoşti cu ce te îndeletniceai înainte. Şi nu recunoşti dintr-un motiv simplu pentru mine. Mata acum trebuie să faci porcăriile ăstora de sunt acum la putere şi mata nu vrei. Dom' Corcolan a vrut să-ţi dea o şansă, să scapi de tot chinul ăsta în care te zbaţi, da' mata n-ai vrut, că la urma urmei eu puteam trage un foc în aer, nu te nimeream şi te dădeam scăpat. Adică eu sunt omenos, dom'Lamă, că ăsta mi-a fost gândul, de ce să dau eu legat pe unul de-al meu, de ce să nu se bucure şi el de viaţă, măcar acolo, un an, doi. Că pe mine dom' Corcolan nu mă putea trage la răspundere pentru că nu te-am prins, ar fi aflat lumea că el mi-a cerut să te lichidez şi atunci nu mai avea trai în puşcărie. Că lumea ţine la mata dom'Lamă, nici nu ştii cum te respectă, mai ales când doctorul de la infirmerie a spus, cel vechi, cel care a fost omorât la cutremur, că ţi-au făcut la chestia aia o operaţie ca să nu te dedai ca toţi stricaţii la fundul oamenilor

Se deschise şi a doua uşă, dar Boilă o deschise tot cu încetinitorul. Nu-şi terminase povestea. Cum puteai mata să dai în vileag un violator dacă şi mata te-ai fi dedat la poponăreală, că aici mai bine de trei sferturi cu asta îşi petrec nopţile. La americani, e rău al dracului, câte unul în carceră, carcerele din drugi de fier, te vede vecinul şi când scuipi la chiuvetă. La noi trai pe mălai, poţi schimba pe noapte patru, dacă te ţin baierele.

— Boilă, ar fi bine ce ştii să ştii doar pentru tine, iar dacă vrei să vezi cum mi le-au scos treci la perete şi Lamă, mai mult ca să-l sperie, îl împinse pe gardian spre zid şi cu un deget noduros, întors, căută locul dintre fesele late ca să-l facă pe gardian să creadă că nu toate poveştile pe lumea asta pot fi adevărate.

— Adică nu-i adevărat, dom'Lamă. Mai minte lumea, ce vrei, cum poate omul trăi, aici, fără să mintă. Da' să ştii că i-am dat puştiului cretă de mai multe culori, dom'Corcolan e de acord să picteze capela, poate aşa o să aibă părintele Dimache mai mulţi drept credincioşi.

— Boilă, când ai să vrei să ieşi de aici, te duci la Corcolan şi-i spui, din partea mea, să-ţi zică unde locuieşte una Leontina. Târfa asta are să-mi dea o groază de bani, să-ţi dea ţie ceva, eu n-am nevoie, eu tot nu mai pot scăpa, în schimb pe tine banii ăia te-ar face om, Boilă. Dacă Corcolan se face că nu ştie, spune-i că eu am

lăsat, la un confrate de-al meu din vechea securitate, câteva date, şi dacă datele astea se află, el, Corcolan, va ajunge să-mi fie tovarăş de celulă. Şi atunci i le scot şi eu lui, aşa cum au încercat să mi le scoată şi mie.

Boilă rămase trăznit, habar n-avea cât să creadă din spusele lui Lamă, în orice caz oferta era mai mult decât generoasă. De ce să-l mintă Lamă? Unul ca el, Boilă, mai putea minţi, era om fără şcoală, dar dom' Lamă? Cine nu ştia că are două facultăţi, plus ce învăţase la toate „institutele" din ţară pe care le colindase.

— Mata vrei să mă arunci în gura lupului, nea Lamă, vrei să mă laşi şi fără slujbuţa asta, bună rea, dar slujbuţă.

— Boilă, eu nu te oblig să crezi.

— Adică mărturisesc cinstit că am vrut să vă împuşc şi mata vii şi-mi oferi..

— Boilă, nimeni nu te obligă să crezi... Tu mi-ai făcut un mare bine că nu m-ai ajutat să fug, eu, la rândul meu, mă simt obligat faţă de tine.

— Dom'Lamă, să nu mâncaţi mult diseară, că am mai văzut pe unul care după cinci zile de foame şi de sete a dat ortul popii, că a băgat în el ca un hămesit.

— Nu-ţi fie teamă, Boilă.

Ultima uşă Boilă o deschise grăbit şi deţinuţii, care simţeau după paşii moi ai lui Lamă că ieşise din carceră aplaudară, apoi îi scandară numele, cum făceau pe vremuri când venea în

închisoare vreo personalitate şi deţinuţii care scandau şi aplaudau primeau la masa de prânz porţii duble.

— Linişte, se auzi de la parter şi doi gardieni, neştiind despre ce e vorba, ridicară pistoalele cu gaze lacrimogene spre etajul unde Lamă se oprise în dreptul carcerei lui. Vacarmul printre vieţaşi era nemaipomenit, încă unul de-al lor rămăsese în viaţă; încă unul în lupta cu Corcolan se dovedise mai puternic, iar de când printre condamnaţii pe viaţă se aflase că Lamă acceptase de bunăvoie să intre în puşcărie, fără să aibă nici o vină, ovaţionau şi în bătaie de joc, iar alţii îi scandau numele în derâdere. Lamă simţea înainte de toate bătaia de joc din aclamaţiile deţinuţilor şi nu-i scăpaseră nici multele invective de „securist împuţit", semn că directorul închisorii voit făcuse public diversiunea împotriva lui. Boilă deschise mai întâi gemuleţul, apoi cu cheia uriaşă, uşa de metal, grea de o jumătate de tonă, de parcă în interior s-ar fi aflat nu câţiva oameni, ci zeci de case de bani.

Primul lucru la care se uită Lamă fu priciul lui Runcan. Când îl văzu gol, rămase o clipă pe gânduri. Era un semn că directorul se ţinuse de cuvânt, ori îl mutase pe medic în altă închisoare mai uşoară ori...

— Dom'Lamă, îi şopti Boilă la ureche, înainte de a închide uşa, dom' doctor a intrat din nou în cercetări, se pare că toată dandanaua aia cu

copiii a fost aşa, de ochii lumii, ca grangurii să se laude în faţa străinătăţurilor că la noi legea e lege. Aiurea, se confesă Boilă prieteneşte, simţind în forul lui intim că ceea ce îi promisese Lamă, în caz că avea să iasă din puşcărie, nu era o glumă.

Nici un fel de efuziune, nici un bun venit, din partea colegilor de carceră, asta până când Boilă trânti uşa în urma lui şi scoase o înjurătură grosolană la adresa celui proaspăt adus.

Butoi, de pe priciul de sub tavan, îl privea galben, neştiind dacă e cazul să se bucure sau nu. Lamă se duse direct la epileptic. Agafon simţi cum pe grumaz se strecoară şoricelul din buzunar. Lamă îl văzuse şi şoricelul nu se sperie când Paraschiv îi atinse botul în care avea plantate de la Dumnezeu patru mustăcioare aflate într-o continuă mişcare. Mangiurea îl întâmpină cu un zâmbet tăcut în timp ce Arpad se pregătea să-şi tragă mănuşa de cauciuc pe limbă ca să poată bolborosi şi el câteva cuvinte de bucurie.

— Unde e Buzatu, întrebă Lamă şi Literă arătă spre peretele unde desenase chipul celui omorât. Lamă înţelese ce se petrecuse cu cel salvat de la moarte de doctor, ca să fie apoi, omorât de comandoul ceferistului.

— Cum te simţi, Paraschive? întrebă Mangiurea în şoaptă, în sinea lui vesel că Lamă ieşise sănătos din carceră.

— Ca de la pension; curat şi îmbăiat, o nimica toată pe lângă ce-aş fi făcut eu cu alţii,

spuse el zâmbind, voind să dea spuselor sale un ton de glumă. Dar Mangiurea înţelese că adevărul era cel rostit de Lamă. Îl recunoscuse din prima clipă pe Paraschiv Viorel, cel mai strălucit elev de la şcoala militară.

În ultimul an el fusese respins, poate nu numai din pricina unui defect de vedere pe care îl moştenise şi pe care îl mai avea şi acum.

— Dom'Mangiurea când eram la şcoala de copii de trupă, printre cei mai buni elevi, era şi unul, zis Floricică. Într-o zi mi-a tras un pumn în nas. Nu ştiu dacă din invidie sau din alte motive. Mangiurea aşteptă continuarea, dar Lamă tăcu şi în aceeaşi secundă se auzi respiraţia lui monotonă, semn că de sfârşeală adormise pe loc. Mangiurea tresări, o tresărire domoală. Parcă cineva îi amintise de-o şotie din copilărie, o hârjoană pe care o uitase sau poate şotia nici nu era reală, cum nu erau reale nici spusele lui Lamă. Dar chestia cu ultimul an de liceu era adevărată. Ieşise din şcoala specială şi urmase cursurile Facultăţii de drept, fără a străluci şi fără a avansa în grad. Nu era făcut să strălucească în nimic, îşi dusese viaţa normal, aproape searbăd, muncind conştiincios. În copilărie, la o şcoala de copii orfani, cu profil militar, îl porecliseră, la un botez, Floricică, pentru obrajii lui bucălaţi, pentru ochii lui frumoşi, împrejmuiţi de gene blonde, ca două flori cu irisurile bătând din verde în albastru. Treptat, aducerea aminte îi reveni, se întoarse

pe-o parte, transpiră şi revăzu în memorie momentul când îl lovise pe Viorel, da, parcă aşa îl chemase pe cel lovit, Viorică. Nu se putea ca Lamă, cel mai bun elev, despre care aflase ulterior că fusese recrutat la o şcoală superioară de informaţii, să fie acelaşi cu Lamă, proaspăt ieşit din carceră. El, Mangiurea urmase în viaţă o altă traiectorie, diferită, dar nu prea îndepărtată de cea a lui Lamă. Promovau numai pe cei perfect sănătoşi şi cu media peste nouă, ori el nu îndeplinise nici una din aceste condiţii. Defectul de vedere fusese primul motiv, cel şcolar venise ca un argument să-l sprijine pe primul. Acum înţelegea de ce Lamă schimbase farfuriile creând acel mic scandal pentru a distrage atenţia celorlalţi deţinuţi din sala de mese. Se învârtea pe prici şi nu-i venea să creadă. El terminase şcoala, apoi fusese mutat la alta. Facultatea de drept fusese doar o acoperire. Nu-i avansaseră decât salariul. În rest rămăsese un umil ofiţer. Nici nu era omul care să aspire cu orice preţ la funcţii înalte. Doar pregătirea fizică, cu care fusese obişnuit în şcoală, o continuă dintr-un soi de invidie pentru cei care îl depăşiseră lăsându-l pe el la coada plutonului fruntaş. Iată că, dacă era adevărat, şeful de promoţie, şi cel care îşi încheiase studiile penultimul, se aflau în acelaşi loc. Mangiurea pierduse de mult urma lui Paraschiv. În şcoală nu aveau voie să-şi desconspire numele, fiecare se adresa celuilalt cu

prenumele şi clasa lor parcă era o expoziţie de flori. Ce-l determinase pe Lamă să se desconspire, de ce-i amintise de acel mic amănunt, de care acum îşi aducea aminte foarte bine, cum îşi aducea aminte şi de altele despre care Lamă n-avea să afle niciodată. Într-o pauză Viorică îi spusese că e ochelarist, că nu-şi vede din pricina asta nici lungul nasului. Ca să-i demonstreze celuilalt că, în schimb, vedea destul de bine nasul celui ce voise să-şi bată joc de el, îi dădu un pumn între ochi cu atâta forţă încât Paraschiv, cel de altădată, fără a-l trăda pe cel care îl schilodise, zăcu aproape câteva zile în infirmeria şcolii. Cum trebuia să ia această aducere aminte, ca o ameninţare sau ca un semn bun? Acum se felicita că viitorul nu-i rezervase strălucirea de care se bucuraseră alţi colegi de-ai lui, printre care şi Lamă. Probabil că destinul i-ar fi fost asemănător, sau cine ştie? Numai de n-ar fi aflat Lamă...

33

Mangiurea fu chemat la vorbitorul special, ceea ce însemna că era căutat de un avocat sau de cineva de la procuratură. De la uşă îl luă în primire Boilă, dar la cea de-a doua îngrădire a coridorului fu preluat de un necunoscut. La parter, al treilea gardian îi puse cătuşele la mâini şi lanţurile la picioare şi aşa ajunse într-o cameră fără zăbrele, deosebită de un vorbitor comun. În faţa lui era o masă şi două scaune, iar la semnul făcut de gardian el se aşeză pe primul, în aşa fel ca să poată şedea direct în faţa interlocutorului. Dar cine era interlocutorul? Gardianul ieşi din încăperea fără ferestre, semn că nu puteau fi auziţi din afară, dacă nu cumva sistemul suferise pe parcurs ameliorări, în sensul că se crea doar senzaţia de intimitate, în timp ce de undeva, pe furiş, cei doi, cu ajutorul unei camere minuscule de luat vederi, nu numai că puteau fi văzuţi, dar şi ascultaţi. Apăru o femeie blondă, cu o geantă roşie în mână, şi, fără să-i spună lui Mangiurea nimic, se aşeză în faţa lui şi-l privi insistent. Mangiurea simţi nevoia să-şi ridice ochelarii pe cocoaşa nasului şi aşteptă cu calm, ca frumoasa din faţa lui să-şi înceapă discursul. Observă în dreptul urechilor două linii pe care cineva obişnuit nici nu le-ar fi băgat în seamă, semn că femeia apelase la bisturiul cu laser al unui specialist în chirurgia plastică. Odată descoperite

amănuntele, îi cercetă şi ochii frumoşi de un albastru calm, şi nu-i fu greu să-şi dea seama că cele şase cute nu prea adânci, dar acum complect mascate, erau şi ele rodul aceleaşi mâini dibace, cu singura deosebire, că la ochi, ca şi la buza superioară, mai groasă şi mai senzuală, câteva injecţii cu o substanţă adecvată înlocuiseră laserul.

— Eu sunt buna prietenă a Leontinei, Leo, aşa i-am prescurtat numele din facultate, minţi Mari, a cărei carieră studenţească se încheiase exact în anul întrării Leontinei la aceeaşi Facultate de drept, diferenţa de vârstă între cele două fiind de o jumătate de deceniu. Relaţiile de amiciţie se statorniciseră între ele cu mult mai târziu. Lucrăm împreună şi la rugămintea ei, dacă nu aveţi, evident, nimic împotrivă, aş vrea să vă apăr. Poate vă întrebaţi de ce eu şi nu altcineva, un avocat ales de dumneavoastră, sau de cineva din familie. Cum v-am spus, suntem prietene, iar ea nu vă este deloc străină, aş spune chiar mai mult, dar prefer ca eu să tac şi să vă las amintirile să-şi spună cuvântul.

Mangiurea deveni mai circumspect, dar în acelaşi timp şi mai relaxat. Avea suficientă experienţă ca să-şi dea seama că era dator să aştepte întrebările şi, mai ales, după fiecare să se gândească atent înainte de a răspunde, pentru a nu cădea într-o capcană. Dacă erau prietene, tot ce se putea ca această amiciţie să fie mai veche sau mai

nouă, iar dacă era de dată mai recentă, Leontina nu avea nici un motiv s-o pună pe Mari, aşa cum se recomandase avocata, la curent cu ceea ce se petrecuse în urmă cu mai bine de opt ani. Nu uita că femeia din faţa lui spusese că fusese colegă cu Leontina, lucru ce nu prea părea să confirme adevărul, dovada chiar noua faţă pe care şi-o construise avocata ca să arate mai tânără decât colega ei. Cum la fel de bine totul putea fi o farsă pusă la cale de cele două femei. Voiau să afle una de la alta, sau independent una de voinţa celeilalte, lucruri pe care bănuiau că le deţine doar el. Dacă Mari era prietenă la cataramă cu Leontina, atunci nu se putea să nu ştie la ce prosperitate ajunsese aceasta, nu se putea să nu fie la curent că Leontina trăise cu Mustaţea şi că maiorul se afla acum la doi metri sub pământ. Ce căuta Mari aici? Ce voia, de fapt, de la el? Mangiurea deveni mai puţin sigur pe sine. În orice caz, în multe privinţe trebuia să dea dovadă de amnezie şi în acelaşi timp să-şi construiască apărarea nu atât pentru distinsa avocată din faţa lui, ci pentru cei în numele cărora ea lucra.

— Am la dispoziţie numai o oră. Puteam prin intermediul procurorului să vă convoc la parchetul militar, dar am considerat acest prim contact mai benefic fără nici un martor din afară. Domnule Mangiurea de la cine aţi primit aprobare să scoateţi din aeroport tirurile cu marfa aflată în tranzit?

Mangiurea își încruntă privirile, fiind sigur că din cauza ochelarilor fumurii avocata n-are să-și dea seama. La multe întrebări se aștepta Grigore Mangiurea, numai la cea care îi fusese pusă, nu. Dacă marfa se afla în tranzit însemna că vina lui era incomparabil mai mică. În acest caz însă, era limpede, se dorea ca principalul cap de afiș din această afacere să dispară cu desăvârșire. Ceva se schimbase în strategia celor de afară. Se făcuseră probabil presiuni extraordinare ca numele omului care dăduse ordinul de plecare al tirurilor de pe pista aeroportului să nu fie pomenit. Se dorea o bălăcăreală a întregii povești, de pe urma căreia i se dădea de înțeles că el n-avea decât de câștigat.

Mașina minusculă de stenografiat lucra aproape în tăcere, consemnând începutul de rutină al oricărei depoziții... Degetele se ridicară de pe clape și Mari așteptă răspunsul.

— Doamnă sunteți amabilă să-mi arătați legitimația și documentul care vă dă dreptul să-mi luați această depoziție?

Cutele, altădată prezente în continuarea ochilor, avură tendința să elimine de sub piele armura lichidă și să-și arate din nou adânciturile, dar numai pentru o clipă.

— De obicei în asemenea clădiri nu intră oricine, și nici într-un caz fără documente. Mari scoase din geanta roșie un portofel, de aceeași culoare, și din el apărură pe rând, mai întâi aprobarea de la parchet, apoi micul dreptunghi

celofanat, unde se vedea fotografia color a femeii, plus numele şi calitatea pe care o avea în barou. Monteoru Maria, reţinu numele Mangiurea şi zâmbi, în semn de părere de rău.

— Nu vă supăraţi, dar a fost o scăpare din partea mea, se scuză Mari, cu asta trebuia să încep şi aş fi făcut-o dacă Leontina, din spusele căreia am înţeles că vă cunoaşteţi, nu mi-ar fi girat şi calitatea şi dreptul de a sta de vorbă, fără să mai fie nevoie de martor şi de legitimaţie.

— Mustea, căpitanul Mustea, de la el am primit aprobarea de descărcare şi de încărcare a baxurilor în tiruri.

Avocata pusese o întrebare şi Mangiurea răspunsese la cu totul altceva. În privirile directe ale femeii, Mangiurea simţi că răspunsul nu o satisface, dar cu toate acestea ea îl consemnă în minicomputerul ei care avea calitatea de a şi traduce, pe a doua jumătate a colii de hârtie îndoită, semnele încifrate ale stenogramei.

— Domnule Mangiurea, eu am venit aici ca să vă ajut. Dacă nu am, ca avocat, totala dumneavoastră sinceritate, în datele pe care mi le furnizaţi, în procesul ce nu va întârzia prea mult, n-am să vă pot apăra cum trebuie.

— V-am răspuns cinstit, doamnă. A, se poate să vreţi un alt răspuns, dar în acest caz trebuia să vă formulaţi altfel întrebarea.

— Dumneata cum ai formula-o, întrebă Mari şi zâmbi arătându-şi dinţi albi şi regulaţi. Dacă un

canin n-ar fi fost uşor maltratat de o freză stomatologică, ai fi avut imaginea perfectă a falsului, nu numai pe faţa femeii, ci şi în gura ei.

— Simplu, domnule Mangiurea, marfa livrată de pe aeroport a fost în tranzit sau introdusă prin contrabandă, cu scopul clar de a fi valorificată în ţară, având în vedere că timbrele de pe pachete aveau aceeaşi serie şi în plus erau şi false?

— Aţi pus şi o întrebare şi mi-aţi dat şi un răspuns satisfăcător, domnule Mangiurea. Răspunsul este implicit.

Ce voia această femeie, de fapt, se întrebă Floricică şi aproape zâmbi când îşi aduse aminte de numele cu care îl gratulau colegii din Liceul militar, desigur, în bătaie de joc, o floricică neavând cum să poarte ochelari. Cu experienţa lui, Mangiurea era convins că până la un punct avocata ştia totul. Interesul ei de moment era să depăşească această graniţă a cunoaşterii. Ea dorea răspuns la necunoscutele din capul ei. Dar împotriva cui, sau în favoarea cărei persoane sau structuri voia să afle adevărul?

Maria Monteoru, ce nume ciudat, îşi zise Mangiurea. Mari avu un moment de relaxare lăuntrică, uşor de ghicit pe faţa ei destinsă, din degetele care încetaseră să mai bată tăblia mesei în aşteptarea acelor cuvinte care să le îndrume, de pe placajul biroului, spre tastele maşinii de stenografiat. În fond pentru ce venise acolo?

Venise nu atât să-şi salveze soţul, cât pe sine. Era sigură că, mai devreme sau mai târziu, adevărul, ascuns sau tergiversat, tot va musti spre suprafaţă. Amplele mişcări sociale, bâjbâiala politicienilor de la guvernare erau şi ele semne de luat în seamă pentru posibile schimbări de profunzime. Nu dorea ca în această nouă schimbare politică ea să intre ca o aliată a celei care, după convingerea ei intimă, fusese ucigaşa lui Mustaţea. Mangiurea îşi luase măsuri de siguranţă, de asta era convinsă, pentru asta şi arbora o linişte deloc aparentă. Mai mult, într-o nouă conjunctură, ca martor, Mangiurea putea chiar s-o ajute. Leontina habar nu avea că la acea oră ea se afla în închisoare şi nici bărbatul ei, chemat în Capitală la o consfătuire importantă. Întrase în penitenciar nu numai cu ajutorul actelor ei, pe care, de fapt, nu i le ceruse nimeni, ci pentru că era cunoscută de oamenii de pază şi înregistrată ca avocată a unor clienţi importanţi aflaţi în spatele zidurilor închisorii. Leontina o minţise, dar în acelaşi timp îl minţise şi pe Corcolan. Trăia convingerea că era chiar într-o strânsă colaborare cu acesta, fără ştirea ei. Nelu putea fi acuzat de multe, dar nu ceda decât în faţa unor mari sume de bani, ori aceste sume nu se vedeau în casă, şi din căutările ei nici prin altă parte. Oricând se putea despărţi de Nelu, relaţiile dintre ei erau interesate, dar aici nu se punea problema traiului pur şi simplu, în comun, ci supravieţuirea ei, fie şi singură, într-un

nou context social-politic ce se întrezărea la orizont. Iar acest nou context politic nu avea darul să apere structurile precedente, dimpotrivă, avea voința și orgoliul să le distrugă. Și nu numai ca să-și justifice în fața țării existența, ci ca s-o inculpe definitiv social și moral. Mari ajunse la concluzia că trebuia să-și schimbe tactica. Altfel ar fi riscat să intre într-un hățiș din care nu mai avea cine s-o scoată.

— Știu de moartea lui Mustețea, știu că s-a intoxicat, spuse ea ocolind cuvântul „otrăvit", de asemenea știu care este rezultatul necropsiei. Ca să schimbi verdictul unui medic legist trebuie să fii ori foarte mare, ori să ai foarte mulți bani. Mai știu că cel care trebuia să fie sacrificat erați dumneavoastră. Nu vă fie teamă, este singura cameră unde nu ne poate asculta nimeni și, după cum vedeți, eu stenografiez nu numai răspunsurile, ci și propriile mele întrebări. Poate vreți să știți și de ce? Vremurile sunt nesigure, domnule Mangiurea, eu am venit cu sinceritatea omului care vrea să vă apere, dar și să se apere în același timp.

Mangiurea se aștepta la o asemenea evoluție a discuțiilor, cu toate că se afla doar la jumătatea ei. Sinceritatea femeii era totală. Punea întrebări clare și dorea răspunsuri pe măsură.

— Credeți că Leontina ar fi fost capabilă să întreprindă ceva împotriva dumneavoastră?

Mangiurea stătu în cumpănă. Că Leo ar fi dat o avere ca să scape de un martor incomod, de asta era sigur. Cu o condiție.

Numai dacă și-ar fi putut însuși dublul sumelor pe care ar fi fost obligată să le cheltuie cu anihilarea lui. În ce măsură era amestecată și în treaba cu țigările, despre asta nu se putea pronunța. Putea însă susține cu certitudine că fondurile uriașe, rezultate din vânzarea țigărilor, trebuiau să intre în folosința unor structuri politice. Cu alte cuvinte se urmărea vânzarea unor produse introduse în țară ilegal, fără plata vămii și se dorea ca ele să fie vândute en-gros, în țară sau străinătate, pentru același unic scop: depozit masiv bancar. Avocata, chibzui Mangiurea, era mai puțin interesată de omul cheie al afacerii, cât de găsirea unei metode ca să iasă Leo curată din afacere. Dar dacă dorea așa ceva, însemna că nu era străină de toată tranzacția.

— Ați vrea să fiți mutat din această închisoare, domnule Mangiurea?

Mangiurea nu răspunse cu iuțeala cu care ar fi dorit. Voia să lase impresia că dispariția lui Musteța nu-l afectase până la a-l speria.

— Nu v-aș ascunde această dorință. De la moartea lui Musteța, sunt dator să recunosc, simt un alt pericol, de data asta de alt gen.

— Puteți contribui cu o sumă importantă pentru toate demersurile necesare unei asemenea mutări?

Avocata era aproape brutal de directă. Din nou era clar pentru Mangiurea că Maria Monteoru voia, din motive necunoscute, să se departajeze de cea pe care o numise buna ei prietenă, Leontina.

— Aţi făcut o greşeală, doamnă Monteoru. Aţi numit-o de la început pe Leo prietenă, ştiind că nu e aşa sau, mă rog, relaţiile „amicale" nu erau de asemenea natură ca să păreţi convinsă de apelativul folosit.

— Văd că închisoarea nu v-a alterat spiritul de observaţie!

Zâmbetul avocatei era relaxant.

— În privinţa banilor, sunt de acord, dar numai concomitent cu părăsirea închisorii, nu înainte, spuse Mangiurea fără să comenteze „spiritul de observaţie", trecut în contul lui, de avocată.

— N-aveţi încredere în mine?

— Încrederea este o vorbă, doamnă, atâta vreme cât nu este susţinută de fapte. Până acum mi-aţi oferit doar câteva frânturi de adevăr, rostite mai mult ca să vă disculpe decât să mă salveze pe mine. Pe mine au vrut să mă omoare, de ce-aş avea încredere în travaliul pe care vreţi să-l faceţi înainte de a-l duce la bun sfârşit? Atunci ne putem fi, reciproc, de ajutor.

Mari întoarse maşina de stenografiat cu ecranul spre Mangiurea. Apăsă pe un buton şi sub ochii lui, rând după rând, calculatorul şterse

automat întreaga discuție. Nu mai rămase pe ecran decât cuvântul „Depoziție".

Mangiurea se apostrofă. Făcuse o greșeală dezvăluindu-se atât de amplu. Un bec se aprinse în dreptul ușii, semn că timpul afectat de lege pentru discuții era pe sfârșite. Își scoase de pe deget verigheta și fără comentarii îi arătă avocatei interiorul.

— Spuneți-i soției ce dedicație ați citit. Puteți apoi apela financiar la ea.

Mari trase husa peste mașina de stenografiat, își luă legitimația cu portofelul rămase pe masă, le băgă pe toate în servietă și, când becul licări, de data asta de trei ori, gardianul își făcu apariția rămânând în cadrul ușii deschise. Se despărțiră fără să-și spună nimic. Mangiurea se lăsă legat, trăind convingerea că pe jumătate se salvase, dar tot pe jumătate, din teamă, sau dintr-o grabă inexplicabilă, intrase într-o altă fundătură.

34

Leontina o aştepta pe Mari de mai bine de o jumătate de oră. Băuse trei pahare cu votcă cu suc de roşii. Îşi revenise. În plus, aburii nu prea fierbinţi o remontaseră după cele două procese avute dė dimineaţă, nici unul dus până la capăt, dar amândouă la un loc având darul, prin drumurile făcute de la un tribunal la altul, printr-o ceaţă murdară şi unsuroasă, să o doboare. Mari îi ceruse această întâlnire, şi Mari era aceea care întârzia. Într-un fel voise şi ea s-o invite la o partidă de slăbire, dar intenţiona să facă acest lucru a doua zi, cu toate că legătura ei superioară, un consilier îmbrăcat pricăjit, ca un vagabond, îi transmisese direct pe stradă, în faţa tribunalului, că de „Sus" se aşteptau rezultate rapide. Nu voise să cedeze intenţiei imediate de a o căuta pe Mari. Nu mai prea avea, de la un timp, încredere nici în celulare, preferând telefonul clasic, mai greoi, dificil de găsit în afara casei, dar mai sigur. Ultimul nu putea fi ascultat atât de simplu.

Pe Corcolan îl găsise cu destulă greutate la Ministerul de Interne, ieşit dintr-o şedinţă cu un avertisment verbal, pentru multele abateri petrecute în ultima perioadă în „pensionul" lui. Le povestise superiorilor, calm şi sigur de el, că legile erau de vină. Buzatu n-ar fi primit pedeapsa capitală dacă Codul Penal ar fi fost mai aspru cu violatorii, în special cu violatorii care practicau şi

incestul. Ministrul, în forul lui intim, aproba procedeul comandoului, dar forul lui intim nu însemna lege. Îl admonestase elegant pe Corcolan în numele ei. Faptul că pedeapsa sunase în gura lui ca o recompensă oarecare, îi dădu lui Corcolan de înțeles că Ministrul se dovedise, de data asta, blând deoarece aștepta de la el altceva. Corcolan doar ghicea ce așteaptă. Metoda mai nouă, de a da ordine sau de a cere ceva imperativ, excludea pronumele personale și, nu mai puțin, felul pedepsei. „Admonestat" era termenul sub care se putea ascunde orice. Inclusiv lichidarea lui Mangiurea. Corcolan intuise că nimeni nu l-ar fi convocat la o conferință importantă pentru un accident ca cel întâmplat cu Buzatu. Aveau loc și altele mai grave printre vieții, dar nimeni nu avusese insomnii din această cauză. Presa n-avea ce căuta în pușcării, ce se petrecea în interior era redat de un purtător de cuvânt, capabil să facă din armăsar țânțar. Leontina îl însoțise pe Corcolan, în drumul lui spre penitenciar, la vila ei de vacanță aflată intr-o pădurice din apropierea Bucureștiului. Încerca o bizară plăcere uitându-se la bărbatul femeii pe care o socotea, teoretic, prietena ei cea mai bună . Corcolan era bine clădit și Leontinei nu-i scăpară ochii aprinși, într-o permanentă goană după torsul și picioarele ei, înainte de a se ascunde în dosul unei draperii transparente pentru a-și schimba hainele de oraș cu cele de casă. Faptul că-i avea pe amândoi, că le

putea dicta poftele şi mai ales impune interesele, îi creau o stare de surescitare continuă.

— N-ai făcut bine, Leo că m-ai abordat chiar la ieşirea din minister.

— Aş fi procedat ca o novice, dacă o făceam altfel. Marile afaceri la Palatul de Justiţie se fac pe coridoare, dragul meu, nu în restaurante de cinci stele şi nici în separeuri. Proştii le fac şi acolo, dar eu am preferat să te aduc aici, dar asta numai după ce interesaţii, dacă or fi existând şi din aceea, ne-au văzut la început unde ne-au văzut. Dacă ai geanta plină de bani şi ţi-e frică de hoţi, n-ai decât s-o laşi neglijent la picioare, şau pe o bancă. Hoţul ştie că lucrul de preţ este păzit. Cele mai multe femei, care rămân fără un leu în poşetă, îşi merită singure soarta. Le ţin la piept, ca pe nişte bebeluşi de care nu te poţi despărţi. Pentru orice meseriaş care se respectă, acesta e un semnal că, în realitate, punga ei jegoasă e doldora de bani. Nu-ţi ofer nimic de mâncare, dar un duş te rog să faci.

Corcolan îi cunoştea obiceiurile Leontinei, aşa cum era la curent şi cu pasiunea pentru Mari, tot mai plictisitoare. Se dezbrăcă în spatele aceleaşi draperii, se spălă cu grijă şi se şterse în grabă, iar când ieşi din spatele plasticului care acoperea duşul se duse direct la Leontina. Cu o brutalitate de puşcăriaş o ridică de fese în sus, o rezemă de perete, apoi o urcă pe grilajul aproape încins al şemineului . Termină acolo, în ţipetele ei

de plăcere, ceea ce începuse sub tabloul înrămat al „prietenei ei cele mai bune".

— După asta îţi lipseşte o saună, spuse el nu lipsit de ironie, dar fără a viza ceva anume. Nu se putea referi la ceea ce nu ştia precis, iar în materie de insinuări, n-ajunsese cu suplețea chiar până acolo.

Corcolan era un mascul perfect, dar în afara brutalităţii lui şi a căldurii de, deasupra şemineului, simţurile îi rămaseră Leontinei încă neconvinse.

Stăteau amândoi întinşi pe pat, ea încercând în gând o revanşă sentimentală de călăreţ care-şi domoleşte cu cravaşa armăsarul, dar lenevia şi gândul saunei se dovediră până la urmă mai realiste. Cu toată Facultatea lui de drept, atmosfera şi anturajul închisorilor omorâse în el apucăturile delicate de altădată. Leo nu uita ziua când se hotărâse ca să-l ceară de bărbat şi nici pariul pierdut în favoarea lui Mari. Crezuse că, fără să vrea, comisese o faptă bună. Respirase uşurată când pierduse şi se felicită când înţelese că o afacere bună, pusă la fel de bine pe picioare, era mai importantă decât o dragoste ce te împingea involuntar spre rutină. Nu-i plăceau concertele lungi şi nici să le audă, ca un meloman, de mai multe ori pe săptămână. Intrase la Drept dintr-un spirit de aventură şi acelaşi spirit îi dădea forţă lui Leo şi în afaceri.

— Să ştii, Leo dragă, începu el, folosind o alcătuire dulceagă de două cuvinte, că nu eu i-am provocat atacul de cord lui Mustețea. N-am nici un amestec.

Leo ar fi putut să-i spună că era sigură de asta, dar preferă să tacă. Îndoiala, spre deosebire de adevăr, avea mai multe căi de acces spre sufletul omului.

— Ştiu că ţineai la el. S-a petrecut ceva ce mi-a scăpat. Dar câte nu îmi scapă. Uneori am senzaţia că sunt stăpân pe instituţia pe care o conduc doar prin statele de salarii. Se descurcă singură, uneori după legi care-mi sunt străine. Mustețea a fost supus unei asemenea legi.

— Ai ţinut să-mi aminteşti că am făcut cu tine alpinism, înainte de trecerea perioadei de doliu? Am fost prieteni şi atâta tot. Nu mint, din interes.

— În aceeaşi categorie intru şi eu, nu-i aşa?

— Nu chiar, răspunse Leo prompt, convinsă că recunoaşte un adevăr. Ar fi putut să-i spună că moartea lui Mustețea fusese întâmplătoare, că în locul lui era vizat prietenul lui, mă rog, în măsura în care erau prieteni, dar asta ar fi însemnat să se desconspire. Profitase de cunoştinţa cu Corcolan şi atâta tot. Prietenia îi dăduse posibilitatea, neavând încredere în Mari, să aranjeze pe cont propriu dispariţia lui Mangiurea. Faptul că murise Mustețea, şi nu principalul vizat, era doar o eroare ce nu-i aparţinea.

— Leo, hai să nu ne mai învârtim după deget. Nu te pot acuza de nimic. Dacă aş fi convins că ai întreprins ceva în penitenciar, peste capul meu, aş strica cu tine nu numai prietenia. Medicul legist, cu care am stat personal de vorbă, mi-a confirmat, sub cuvânt de onoare, că a fost un simplu accident coronarian. În fond, ştiu că nu te-a deranjat prea mult întâmplarea. Mai devreme sau mai târziu tot de asta ar fi murit. Tu singură mi-ai spus că suferea de inimă. Nu ştiu însă de ce doreai ca primul pe listă să fie amicul lui. De ce?

— Dragul meu, în meseria mea, şi o ştii foarte bine, sunt lucruri care nu se spun. Dacă vrei amănunte, atunci află... Cândva, am intenţionat chiar să mă căsătoresc cu Musteţea. Ştia să execute o rugăminte, spun execute, ca să folosesc un termen ostăşesc. Aş fi făcut o greşeală. Totdeauna intuiţia m-a salvat, în ultimul moment, de la asemenea gafe. Leo se gândi, în acea clipă, la pariul cu Mari pe care îl câştigase cealaltă. De data asta nu mai vreau să merg pe căi ocolite. Uite aici, în geanta asta jegoasă, se află o sumă care, pe lângă celelalte pe care ţi le-am dat, te poate scuti în viaţă de multe. Dar il vreau pe Mangiurea. De data asta nu e vorba de o problemă personală. Argumentul se află deasupra mea. Nici nu vreau să mi-l explic.

— N-ar fi mai indicat să fie mutat în altă parte? încercă el să-şi adjudece un acord mai simplu de rezolvat.

— Înţeleg că ai pe cineva care are nevoie mai mult ca tine de aceşti bani? Sau ţi-e frică?

Corcolan zâmbi. Îşi aminti de discuţia cu Lamă înainte de încarcerare.

— De frică nici nu poate fi vorba. Iar în privinţa banilor ştii bine că trei sferturi din ei se duc în conturi cu destinaţia anul 2000. Dacă această cifră îţi sugerează ceva. Nu-i vorba de Apocalipsă, ci de o lucrare, cum ar spune un preot, cu mult mai. Mi-am dat seama chiar şi astăzi, din anumite informaţii care mi s-au cerut, că individul deranjează. Mi s-au propus subtil chiar soluţii mai severe.

— Aceste soluţii nu-ţi aduc bani, dragul meu.

— Şi atunci te-au ales pe tine ca să mi-i oferi. Sunt oameni, Leo, care nu vor în ruptul capului să rămână în istorie ca nişte asasini. Preferă aluziile, urmând ca munca la negru să fie făcută de alţii. Stalinismul n-a dispărut, draga mea, el se continuă, bine mersi îmbrăcat într-o robă democratică. Leontina tăcu. Îl socotise, de totdeauna pe Corcolan ca pe un mediocru. Se dovedea însă mai abil decât îşi închipuise.

— Să înţeleg atunci că eşti de acord? Nu am nevoie de amănunte.

— Nici nu ţi le-aş da.

Corcolan se urcă în maşina lui, iar Leo, după ce mai făcu un duş prelungit, ca să scape de mirosul pofticios de deţinut, dădu drumul ciobănescului din lanţ, lăsă un bilet pentru femeia

care avea grijă de casă, se urcă într-un Trabant, pe care nu l-ar fi schimbat nici pentru un Mercedes şi se îndreptă spre locul unde, iată, trecuseră mai bine de două ore şi Mari încă nu apăruse.

35

De la închisoare, Mari se duse direct la nevasta lui Mangiurea. Nu trebuise să explice prea mult. Soţia fostului colonel, o femeie de vârstă medie, sigură pe ea, autoritară, dar nu exagerat încât să-şi piardă farmecul, operă pe calculatorul personal, transferarea sumei cerute, la o bancă indicată de Mari. După ce problemele practice fuseseră puse la punct, cele două femei rămaseră încă multă vreme la taifas. Ar fi fost şi indecent ca, după ce obţii de la cineva un avantaj financiar important, să pleci ca un comisvoiajor. Mangiurea locuia modest, într-un apartament de bloc cu trei camere. N-avea copii şi nici gust. Mobila şi toate lucrurile din casă, puteau fi evaluate, dintr-o privire, la nu mai mult de cinci la sută din suma pe care soţia lui Mangiurea o acceptase fără să crâcnească. Sau se ferea de ochii lumii, folosind un spaţiu atât de modest, sau banii pe care îi aveau erau de dată mai recentă şi nu putuseră, sau n-avuseseră timp să-i reinvestească. Deşi se putea foarte bine că locuinţa cu pricina să fie doar unul din multele apartamente de serviciu a căror simplă menire era aceea de a încheia cât mai conspirativ cu putinţă o afacere, urmând ca apoi să fie închis, poate nu pentru puţin timp.

Cu toate astea, Mari nu avea impresia, după felul familiar şi sigur cum gazda găsise cafeaua în dulăpior şi-i pregătise mica gustare, că doamna

Mangiurea era doar în trecere prin acel loc. Mari mai înţelese însă ceva. Din puşcăria lui Nelu al ei, se putea comunica cu exteriorul ca de la un telefon public. Nu era posibil ca la o simplă cerere, chiar dacă rostise parola scrisă pe dosul inelului, nevasta lui Mangiurea să transfere, în valută, o sumă atât de mare. Dar faptul că o putuse transfera, şi încă atât de repede, fără să-l mute încă pe Mangiurea, utilizând o contabilitate performantă, inclusiv relaţiile care-i permiteau acest lucru, o făcu pe Mari să scadă din naivitatea cu care o catalogase şi să adauge în locul ei un alt punctaj de inteligenţă. Cu toate astea o compătimea pe soţia lui Mangiurea.

În primul rând, pentru că trăia la nivelul unei familii cu salariu mediu, iar în al doilea rând, pentru sincera afecţiune a femeii pentru omul închis. Tot timpul cât vorbise, în ochi i se putea vedea cu câtă greutate îşi înfrângea dorinţa neprefăcută de a plânge.

— Şi cam în cât timp credeţi, doamnă, că s-ar putea face acest transfer? Mă îngrozeşte ideea că, nejudecat încă, a fost dus tocmai la închisoarea cea mai grea. Floricică, în pofida unei pregătiri morale şi fizice deosebite, are oroare de mizerie, de latrine comune, de mâncare de cantină. El mi-a spus să nu vă plătesc, dar eu totdeauna am crezut cu disperare în oameni.

— Doamnă, în ciuda condiţiilor de viaţă precare într-o închisoare autohtonă, din recenta

discuție pe care am avut-o cu domnul Mangiurea, n-aș putea spune că, fiziceşte vorbind, ar fi într-o stare care să stârnească compasiune, n-am citit pe chipul lui vreo suferință. I-am transmis că mutarea se va face în câteva zile.

— Flotările lui. Face pe noapte câte patru sute, în timp ce ceilalți deținuți dorm, plus două ore de educație psiho-somatică după metode, trebuie să recunosc, care mie-mi sunt necunoscute.

Cu siguranță că Mangiurea mai fusese căsătorit. Actuala nevastă n-avea mai mult de treizeci de ani, era bine făcută, şi, era obligată să recunoască, deloc naivă. Decolteul larg, talia subțire, picioarele bine arcuite, o făcu pe Mari să şi-o închipuie goală în sauna Leontinei. Închise pentru o secundă pleoapele, dar în cealaltă clipă îşi privi ceasul minuscul de aur. Întârziase la întâlnire nepermis de mult. În acelaşi timp era fericită că întârziase.

36

Leontina o aştepta, întinsă, dezbrăcată, pe treapta din mijloc a saunei. Băieşiţa, costumată sumar, o biciuia cu snopul din crenguţe de mesteacăn pentru a patra oară. La intervale egale, Leo se răsucea neferindu-şi de lovituri părţile intime. Pe lângă faptul că îi punea sângele în mişcare, rămurelele cu frunze încă verzi, colectate primăvara şi păstrate în dulapuri frigorifice, gata legate în măturici, îi scotea surplusul de apă din organism şi îi calma nervii, iar uşoara maltratare a zonelor erogene era în sine o plăcere pe care merita s-o întâmpini cu ochii închişi.

Pentru nervi, fata bună la toate, îşi făcuse datoria, o biciuise meticulos şi cu aplicaţie, iar Leo transpirase chiar mai mult decât ar fi cerut cântarul. Sentimentul ascuns şi sentimentele ascunse o întinereau pur şi simplu, că pe dinăuntru organismul fusese liniştit de forţa de matroz a lui Corcolan, o făcură să o întâmpine pe Mari surâzând. Personalul fusese de la început minuţios dăscălit, aşa că Mari, chiar dacă ar fi întrebat, tot n-ar fi aflat nimic despre ora la care sosise Leo.

— Vai, draga mea, mă bucur că am venit, cu câteva minute, înaintea ta. Aş fi fost de-a dreptul nefericită să ştiu că mă aştepţi, dar treburi care nu mai sufereau amânare m-au obligat sa dau un tur până la casa mea de vacanţă. Nu mi-am văzut

câinele de câteva zile. Mi-a fost un dor nebun. L-am găsit urlând. Animalele au un simţ al aşteptării al naibii de sofisticat. Din spusele femeii, exact din clipa când şi-a dat seama că întârzii, a început să urle. În casă era atât de cald şi plăcut încât, uitând de toate, mi-am propus chiar să rămân acolo peste noapte. A, era să uit, a trecut Nelu pe la poartă, a avut nu ştiu ce treburi la Minister. A claxonat, mi-a făcut semn cu mâna şi a plecat ca din puşcă. Abia în clipa aceea mi-am adus aminte de tine.

Mari era sigură că Leo, până la un punct mintea, dar în privinţa lui Nelu n-avea cum să mintă. Leo ştia foarte bine că există lucruri uşor de verificat. Dat fiind că era vorba de bărbatul ei n-ar fi amintit de el, dacă Corcolan n-ar fi trecut pe acolo. Dar dacă trecuse, Nelu nu-i făcuse doar cu mâna. Voi să se ducă în vestiar şi să sune pe celular, dar îşi dădu seama că era inutil. El n-ar fi făcut altceva decât să repete spusele ei. Mai ales că nu era dată, să vină sau să plece, din Bucureşti, fără ca să nu claxoneze la poarta ei. Un timp o suspectase pe Leo, apoi cunoscând-o mai de aproape, o piatră nu prea mare, legată mai mult de orgoliu, i se luă de pe inimă. Butonul magic reacţionă prompt. Tava apăru cu un singur pahar, semn că Leo sau băuse înaintea ei, şi atunci varianta cu câteva minute întârziere cădea, sau o pedepsea voind să vorbească cu ea de pe altă lungime de undă. Bău bătrâna „stalinscaia"

însetată. După paharul fad de Fanta, cu care fusese servită de nevasta lui Mangiurea, votca o făcu să uite micile răutăţi din discursul isidios al Leontinei. Mai ceru un pahar şi îl goli la fel de rapid pe cât de rapid fusese adus. În fond avea dreptul să se relaxeze, întreaga tranzacţie cu nevasta lui Mangiurea, plus discuţia cu el la închisoare, se puteau solda cu un eşec.

— Tu de ce nu bei, Leo? Ceva îmi spune că ai venit cu mult mai devreme şi de supărare că am întârziat ai băut singură. Leo nu mai avu timp să se dezvinovăţească. Hulpavă, Mari se apropie cu gura deschisă de gura ei, apoi îşi aşeză trupul rece pe celălalt fierbinte şi ademenitor.

— Ai vrut să mă verifici dacă am băut, nu-i aşa?

— Cum să te verific prostuţa mea mică. Ca să te verific nu trebuia sa beau eu, spuse Mari.

— Nu aici, Mari, n-am prevenit fa...

— De ce n-o previi?

— Pentru că nu-ţi înţeleg euforia.

— Şi dacă ai s-o înţelegi?

— Atunci scoţi din tine mirosul de benzină şi de tribunal, cum l-am scos eu şi stăm de vorbă.

Vălurelele de abur porniră încet, leneşe, spre treptele superioare ale saunei, dar Mari avu timp să observe unghiile înfipte adânc pe una din fesele Leontinei şi vânătaia vizibilă dedesubtul unui sân. „Se pare că amândouă am câştigat câte ceva", îşi spuse Mari şi sărutul, deloc conven-

ţional al Leontinei, o făcu să se răzgândească. Leo, o aşteptase şi o aşteptase pregătindu-i, pentru momentul trecerii la dormitor, fel şi fel de prostioare plăcute. Leo era o inventivă. Ei îi aparţinea iniţiativa şi rar îşi ceda prerogativele de mascul, în ciuda feminităţii ei de invidiat.

— Ţi-au reuşit admirabil operaţiile, draga mea, comentă Leontina după ce îşi privi prietena cu atenţie. Arăţi incomparabil mai bine.

Mari simţi că cineva o loveşte în moalele capului. Sunt lucruri observabile, dar care între prieteni de o anumită factură, nu se spun.

Leo încălcase consemnul, o umilise, o făcuse să-şi simtă vârsta, mai mult, aproape direct, i-o amintise. Era limpede, cineva scosese din ea pasiunea, o readusese pe Leo la un calm periculos. Leo îşi luă halatul alb şi Mari nu mai avu timp să observe dacă semnele de pe tors sugerau urmele unor unghii lungi şi ascuţite de femeie, sau late şi boante, de bărbat. În ambele situaţii se simţea deranjată. Ba mai mult, îşi mărturisi, trădată, nu o dată îşi pusese în cap să rupă relaţia amoroasă cu Leo. De mult observase la ea o răceală tot mai greu mascată, dar efuziunile ei îi dădeau peste cap îndoielile. Acum văzuse cu ochii ei. Pentru Leo suportase o anestezie generală, întinerindu-şi faţa, pentru ea cheltuise o grămadă de bani şi tocmai ea fusese aceea care nu-i menajase suferinţa.

— Dă-ţi halatul jos, comandă delicat Leo şi, luând una din măturicile de mesteacăn, începu s-o bată pe Mari metodic, din ce în ce mai în forţă, până ce auzi câteva suspine amestecate, de durere şi plăcere.

— Leo, tu eşti geloasă, cu toate că tu ai fost aceea care ai călcat pe delături.

— Nu, Mari, sunt pur şi simplu nervoasă. Am impresia că nereuşita în privinţa lui Mangiurea, până la urmă, se va răzbuna pe noi. Dacă tipul ăsta îşi mai ridică multă vreme ochelarii pe cocoaşa nasului, o să găsească cu metodele meseriei lui, chichiţe să ne dea de gol, mai ales pe mine, şi atunci adio saună, magazine, bani, conturi în străinătate. Or, în privinţa asta am impresia că tu nu mă ajuţi suficient. Leo o mai bătu câtva timp cu rămurelele de mesteacăn peste tălpile picioarelor, apoi se aşeză şi ea pe banchetă. Hai mai sus, e mai cald, simt frigul la picioare, semn ca am ceva cu circulaţia în zona gambelor, se confesă sincer Leo, voind să-şi descopere în faţa prietenei şi rivalei micile ei neajunsuri de ordin fizic. Urcară pe ultima treaptă. Alţi aburi, de data asta proaspeţi, se vălătuciră ca nişte nori cumulus spre ele. Leo îşi dădu din nou halatul jos. Începu să plângă.

— Da, ăsta e sentimentul meu, că nu mă ajuţi. Nici cu Mangiurea nu m-ai ajutat, cu toate că puteai.

— Leo, trebuie să-ţi mărturisesc că uneori nu te înţeleg. La început ai ţinut cu orice preţ să scapi de puştiul ăla; nu pricep nici astăzi ce ţi-a putut face. Umblă Mari, întârzie punerea cazului pe rol, şi asta fac de aproape patru ani. Brusc, îl dai uitării şi piesa numărul unu care trebuie scoasă de pe masa de şah devine Mangiurea. Din nou cea care a dus tot greul am fost eu. Umblă, dă bani, arestează-l şi ca sa pară mai plauzibilă reţinerea lui, pune-l la puşculiţă, de ochii lumii, şi pe Musteţea. Am simţit că te bucuri că scapi de Musteţea. Nu-ţi ascund, mă deranja şi pe mine. Nu-mi plac lucrurile împărţite.

Or tu îţi împărţeai casa de vacanţă şi cu el, şi nu numai casa de vacanţă. Întreprinzi pe cont propriu măsuri împotriva lui Mangiurea, fără ca măcar să mă pui în gardă, vrei să mă verifici şi pe mine dacă sunt capabilă de represalii. Iar când încurci borcanele şi cade în plasă nu cel care trebuie, de vină sunt iarăşi eu. Acum arunci anatema tot asupra mea. Leo, eu nu sunt un executant, iar dacă sunt, până la o anumită limită şi până la un anumit grad de risc. Nu te-am întrebat, din discreţie, de relaţiile şi afacerile tale cu toţi cei pe care ţi i-am amintit, iar tu consideri că nu e de datoria ta să mă ţii la curent. Te porţi uneori cu mine exact cum ai face cu o servitoare de care te debarasezi dacă nu-ţi satisface toanele. Leo, eu pot să-l mut pe Mangiurea în altă

închisoare, dar eu nu-l pot distruge fizic. La aşa ceva, nici nu sunt bună, nici nu mă pretez.

— Dar să iei bani, la asta te pretezi. Dacă nu ţi-am dat satisfacţie în privinţa intereselor mele legate de cei vizaţi de tine, de ce nu mi-ai pus întrebări privitoare la sursa banilor? Te mânjeşti cu ei, dar vrei ca pe mâini să mă spăl numai eu.

— Nu ştiam că banii tăi sunt murdari şi că primindu-i pentru nişte servicii pe care ţi le-am făcut, eu mă mânjesc.

— Poate am greşit folosind acel termen, îmi cer scuze.

— Mă mir, de obicei pretinzi de la alţii să-şi ceară.

— Mari, înţelege că sunt la înghesuială. Mangiurea ştie prea multe, deşi are inteligenţa să tacă. Dar până când va tăcea?

— Leo, avem amândouă aceeaşi meserie. Dacă nu suntem sincere una cu alta, nu vom putea merge mai departe. Tu eşti clienta mea, din moment ce tu faci lucrurile murdare şi eu trebuie să le rezolv contra cost. Bine, m-am pretat la asta şi merg mai departe, nu atât pentru bani, ci pentru ceea ce la tine începe să aibă mai puţină importanţă.

— Ce insinuezi?

— Urmele de pe fundul tău înseamnă oare insinuare?

— Ca să nu te omor, că am fost obligată să te aştept aproape trei ore, m-am maltratat singură,

deşi ar fi trebuit să-ţi bag ţie unghiile în gât. Dar acum înţeleg, ai devenit clienta lui Mangiurea, de asta sunt sigură. Ai stat de vorbă cu el, mai mult ca sigur eşti pregătită să-i faci şi alte servicii. Mari, tu nu-ţi dai seama că în felul ăsta mă distrugi pe mine, şi că după mine, vrând nevrând te vei distruge şi pe tine?

Mari se şterse, apoi nemulţumită şi voind să câştige timp, se frecă cu cearceaful saturat de umezeală. Tot ceea ce îi aruncase Leo în faţă erau simple speculaţii, sau adevăruri ce puteau fi, la nevoie, verificate. Leo n-avea de unde să ştie că se văzuse cu Mangiurea şi cu atât mai puţin că se întâlnise cu nevasta lui. De aflat, de vizita la închisoare, Nelu nu avea când s-o informeze şi se îndoia că bărbatul ei are s-o trădeze. La întoarcere, chiar dacă Nelu s-ar fi interesat cine l-a căutat şi cine i-a călcat pragul „pensionului", subordonaţii n-aveau nici un motiv să-i ascundă că ea, legal, fusese acolo. Dacă o desconspira faţă de Leo, însemna că Nelu se oprise la cabană şi, fără ştirea ei, puseseră ceva la cale. Leo o privea cu atenţie. Îşi dădea seama că sârguinţa cu care se ştergea Mari era un mod de a câştiga timp. Nu trebuia să i-l ofere.

— Mari, nu-mi sta în cale. Cu mintea ta de sfântă nu ţi-ai pus niciodată întrebarea de unde am avut bani să pornesc afacerea şi nici cum i-am înmulţit ca s-o pot continua? Dar asta este o treabă care mă priveşte. Mangiurea este singurul

om care ştie ceea ce de fapt nu ştiu nici eu. Şi nici nu vreau să aflu.

— Leo, hai să nu ne prefacem. Cum ai făcut rost de bani, să spunem că nu mă interesează. Dar cum i-ai transformat din murdari în curaţi nu-i o noutate nici pentru mine. Şamil, nu eu, a înfiinţat societatea aia, cu un capital iniţial de zece dolari. Prin el ai spălat banii, presupunând că au fost murdari. Dar cine crezi că mai acu o săptămână, sau două, l-a vizitat pe puştiul arestat prosteşte, că altfel nu pot să spun. Prostituata aia cu care trăieşte sirianul, şi care e bună prietenă cu Nane, arestatul tău. Pe atunci el avea paisprezece ani. Acum are nouăsprezece. Nane te-a desenat în închisoare din aducere aminte şi te-a desenat perfect. Desenul i-a fost arătat şi lui Mangiurea.

— Foarte bine, cu atât mai mult e cazul ca Mangiurea să dispară.

— Nu conta pe mine.

— Contez pe Nelu.

— Care ţi-a făcut semn cu mâna prin geamul de la portieră, în timp ce se îndrepta spre „ferma lui".

— Exact.

— Şi mi-o spui ca sa mă implici şi pe mine.

— Eu te credeam de mult implicată, Mari. Cu Şamil să nu-ţi faci probleme. A fost o perioadă când am vrut să cunosc mai bine Orientul Mijlociu. Ştii că sunt o curioasă. Eu am crezut că numai evreii sunt tăiaţi împrejur. Cât

despre prietena lui, ai s-o vezi în curând băieşiţă la sauna ... Leo stătu pe gânduri. Mai ridicăm patru etaje, transformăm totul în hotel. Hotelul „Mari". Ce zici scumpa mea? De ce vrei să mă părăseşti tocmai când se vede luminiţa de la capătul tunelului? Ştiu că ţi-e frică. Parcă mie nu mi-e?

Dar trebuie să supravieţuim, Mari. Nu uita că totul o să-ţi rămână ţie. Eu n-am pe nimeni. Am făcut şi actele, minţi ea, deşi nu era nevoie. În contractul de asociere există o clauză în cazul când unul dintre parteneri... Ştii bine că după mine tu ai cele mai multe acţiuni. Înainte m-am prostituat politiceşte, ce-i drept eram şi mai tânără şi culmea, mai şi credeam. Acum mă prostituez financiar cu banii celuilalt regim prostituat. Care-i deosebirea? Ai mustrări de conştiinţă că ai jurat pe o balanţă dreaptă? Atunci consideră că unul din talgere era spart la jurământul tău şi tu, ca să nu te mânjeşti, te-ai strecurat pe acolo în costum de Maica Domnului. Eşti o cretină?

— Cu cine te-ai culcat azi?

Leo zâmbi. Fu cuprinsă de un tremur plăcut. Apăsă pe butonul de sub bancheta de santal. Apărură prin aburul gros două pahare de cristal.

— Dorina, nu vrem să fim deranjate o oră. Dacă vine întâmplător vreun abonat, du-l în aripa comună.

— Am înţeles, stăpână.

— Ai auzit cum mi-a spus? Pentru asta am luptat şi voi lupta, Mari, chiar dacă strădaniile mele te vor face, în caz că se întâmplă ceva cu mine, fericită numai pe tine.

Cu cordonul de la halat, Mari căută prin aburul gros gâtul fragil al Leontinei. Cu acelaşi şnur o târî până la gura cuptorului unde patru jeturi albăstrui de gaz metan înroşeau pietrele uriaşe de râu. Restul fu treaba focului. Mari bău în linişte cele două pahare de votcă, dădu drumul la apă peste pietre, îşi scose din suflet printr-un oftat emoţia fragilă, apoi intră în bazinul cu apă rece. Se duse la masaj şi suportă chinurile plăcute ale maseurului orb. Se îmbrăcă şi ieşi calmă, ca şi cum ar fi fost într-un magazin unde voise să cumpere ceva de preţ şi, rochia visată în somn, se dovedi a fi o simplă îmbrăcăminte de stambă.

37

Lamă îl chemă pe Literă la el pe prici. Paraschiv stătea pe marginea dungii de lemn şi Nane se aşeză şi el alături de omul ai cărui ochi îi provocaseră de fiecare data teamă, chiar din ziua când acesta îi divulgase intenţia pentru care fusese mutat în carceră cu el. Oare ce-l determinase pe Lamă să-l înspăimânte, la câteva zile de la sosire, mărturisindu-i un gând nepus în aplicare? El îl vedea pe Lamă curat, străin de toate relele puse de deţinuţi pe seama lui, reale din vreme ce chiar Butoi se temea de el mai mult decât de carcera lui Corcolan.

— Nane, începu Lamă, şi tânărul rămase surprins că era numit, pentru prima dată, dacă ţinea el bine minte, pe numele său adevărat.

Mangiurea, cu mâinile sub cap, fixa scândurile priciului de deasupra, Arpad făcea lecţii de vorbire de unul singur, cu mănuşa de cauciuc trasă pe ciotul limbii, Agafon îi cânta şoricelului cântecul obişnuit de dimineaţă, în timp ce Butoi, răscrăcănat deasupra veceului, îşi făcea nevoile privind în acelaşi timp o jumătate de pagină din care cu greu se mai putea distinge torsul şi o parte din sânul unei femei goale.

— Nane, îl numi Lamă din nou cu numele său de familie, să ştii că oricare ar fi ea, eu îmi merit soarta. În clipa când te-am văzut şi am mai aflat câte ceva despre tine, am înţeles că oamenii,

uneori fără să-şi dea seama, şi fără să ştie de ce, au legături între ei pe care le simt, dar pe care nu totdeauna le pot explica. Poate ne lega lipsa unui cămin cu adevărat părintesc, poate dorinţa fiecăruia dintre noi de a scoate la lumină partea necunoscută a sufletului, în tine materializată prin talentul pe care ţi l-a dat Dumnezeu, la mine prin strădania de a dovedi că sunt capabil, că am voinţa de a ieşi din anonimat. Poate toate astea la un loc şi multe altele pe care omul le poate gândi, dar îi e greu să le exprime, ne-au transformat, din ceea ce am fi putut fi, în nişte simpli puşcăriaşi. Nane, când am intrat prima dată în închisoare, terminasem în uniformă militară o facultate, Facultatea de drept. Puteam să refuz să fac pe criminalul, puteam să-mi iau lumea în cap. N-am făcut-o. Voiam să fiu recunoscător binefăcătorilor mei. Şi am fost până la capăt, până în clipa când mi-am dat seama că eram doar o unealtă, la fabricarea căreia contribuisem şi eu din plin, pe care o modelasem cu dragoste, ba chiar cu atâta dragoste încât începusem s-o iubesc, să-mi iubesc propria mea creaţie, pe mine. Spre deosebire de tine eu am depus un jurământ, un dublu jurământ, pentru cei ce mi-l cereau, şi pentru mine care mi-l impuneam. Nu mi l-am călcat. Am vrut să fiu societăţii mele, în care credeam, de folos. La Aiud mi s-a cerut să ucid un om. Şi l-am ucis. Mai târziu am aflat că era nevinovat. Dacă nu mi-aş fi pus întrebări, poate altul ar fi fost destinul meu.

Întrebarea, Nane, este începutul unei îndoieli, iar atunci când începi să te îndoieşti, ceea ce ai considerat închegat începe să se sfarme în tine, ca un bulgăre de pământ şi în curând îţi dai seama că cel năruit eşti tu. Întâmplarea a făcut să mă uit în ochii celui pe care îl sugrumam. Şi n-am văzut în ei nici suferinţă, nici admonestare pentru ceea ce făceam, ci numai milă, dar nu milă pentru el, milă pentru mine, o milă adâncă, Nane. Asta m-a determinat să mă interesez cine era omul ucis de mâna mea, cum ajunsese acolo, de ce a trebuit să-i curm viaţa. Era un simplu ţăran prins în munţi, socotit duşman, rănise la rândul lui pe unul dintr-o patrulă şi fusese condamnat pe viaţă. Dar cel socotit duşman avea o asemenea putere de influenţă, în închisoare, asupra oamenilor, încât mai marii penitenciarului bănuiau că el va pune la cale o răzmeriţă. Se bănuia doar, Nane. „Ţi-aş putea fi tată", mi-a şoptit în timp ce-şi dădea duhul, şi eu care n-am avut un tată pe care să-l cunosc, l-am privit adânc în ochi şi mi-am dat seama că ochii lui semănau cu ai mei. Mi-am ridicat mâinile de pe gâtul lui ca ars. Era târziu. „Să te ierte Dumnezeu" au fost ultimele lui cuvinte. În zadar am încercat să-l readuc la viaţă, n-am mai reuşit. Am fost condamnat de ochii lumii, la moarte, dar odată ieşit pe poarta închisorii am fost mutat în alt penitenciar. Dar ochii acelui om nu m-au părăsit apoi, treptat, am început să-mi aduc aminte cum se mişca, cum

mânca, acest Gheorghe al durerii, cum era numit, jena cu care se urca pe tinetă ca să-şi ascundă părţile ruşinoase, sentiment de stânjeneală de care n-am scăpat nici eu, până în ziua de azi. Mi s-a întărit convingerea că între Gheorghe pe care îl omorâsem şi mine exista o legătură care mi-a marcat, ulterior, toţi anii pe care i-am petrecut printre deţinuţi. N-am scăpat de el nici acum. Pentru asta nu te-am omorât, Nane. De data asta rolurile trebuiau să se schimbe. Eu, care îţi puteam fi tată, trebuia să te omor pe tine. Iar tu la rândul tău te-ai fi putut uita în ochii mei şi mi-ai fi zis, exact ceea ce mi-a spus omul acela nevinovat: „Dumnezeu să te ierte". De-atunci, Nane n-am mai vrut să ţin cont de ordinele venite din afară. Dimpotrivă, de multe ori făceam totul pe dos. M-am trezit într-o zi dus la tribunal. Mi s-a pus în cârcă omorul real de la Aiud, din nou am fost condamnat la moarte, apoi mi s-a comutat pedeapsa la închisoare pe viaţă, deşi eu nu făcusem recurs. De data asta nu mai era nimic fals în actul de condamnare, el nu era altceva decât semnalul penultim al nesupunerii mele, cel ultim bănuindu-l. Aş fi vrut să mor, Nane. Când te-am văzut, şi mi-am dat seama pe cine trebuia să ucid, fără să ştiu anume de ce, am înţeles că mai era un mic drum spre nefiinţă care mă putea, nu integral, scăpa de coşmarul asasinării propriului meu tată. La urma urmei, de unde să ştiu eu că nu era el cu

adevărat? Şi-atunci am vrut să salvez în mine ce se mai putea salva.

Lamă tăcu, îşi scoase jumătatea de lamă de pe vârful limbii, o luă cu mâna, apoi o rupse cu degetele puternice ca pe o foiţă de ţigară.

Nici măcar nu aruncă resturile la veceul turcesc, ci le azvârli direct sub prici.

— Ce faci, dom'Lamă, se sperie Nane, văzând în distrugerea armei de apărare parcă propria lui autodistrugere? Lamă nu-i răspunse. Ochii îi deveniră mai blânzi şi aproape sub privirile sale, Nane înregistra cum Paraschiv îmbătrâneşte, cum îi apar creţurile pe frunte şi la ochi, cum spre bărbie se adâncesc, de la colţurile gurii în jos, două dungi adânci, ca două albii. Omul plin de viaţă, de forţă şi vigoare se transformase în altceva, parcă se dărăbuţise ca şi jumătatea de lamă fărâmiţată şi aruncată sub prici.

— Literă, cum arăta femeia care te-a chemat la vorbitor?

— Ioana?

— Ioana.

— Frumoasă.

— Acum du-te pe priciul tău şi lasă-mă să mă gândesc.

Se auzi de afară strigătul lui Boilă că e ora stingerii şi becul din tavan se nărui în întuneric, doar pe coridoare se aprinseră alte lumini, mai puternice şi razele lor pătrundeau pe sub uşile neetanşe şi prin găurile cheilor de la zăvoare.

Nane nu se mişcă de la locul lui, mai mult, se ghemui în braţele lui Lamă, ca şi cum ar fi aşteptat de la acesta un sprijin, un ceva ce i se cuvenea sau pe care era dator să-l ofere. Adormi în braţele lui Lamă şi, Paraschiv, multă vreme, îi mângâie părul des şi mătăsos, cum ar fi mângâiat prin somn părul propriului său fiu. Nane adormise şi respiraţia lui regulată şi uniformă, de om tânăr, era un indiciu că intrase în lumea din afară, lumea liberă pe care nu ţi-o poate lua nici o celulă, nici o carceră din lume, lumea viselor.

După ce Triţă îşi luase viaţa atârnându-se de tavan, cu firul de la lampa lăsată aprinsă, ca să-i lumineze chipul în dubla lui ipostază, cel real de pe pânză şi cel fals de pe obraz, Nane şi Ioana îşi luară tălpăşiţa. N-aveau nevoie nici să fie întrebaţi, nici să dea lămuriri. Strada îi primi murdară şi animată şi ideea îi veni Ioanei de a se întoarce din nou la hotel, cu toate că nu mai aveau în buzunar nici o leţcaie. Recepţionerul tânăr, cu urma vizibilă a buzei de iepure sub mustaţa deasă, îi primi şi le oferi în subsol o cameră în care se strângea, de obicei, rufăria murdară de prin camere pentru a fi apoi băgată în maşina uriaşă de spălat. Înăuntru era un pat, iar pe coridor, în laturi diferite, un duş şi un veceu.

Ioana râse fericită şi Literă nu se simţi jenat când ea îi spuse la ureche:

— Nu-i din săpun, nu se toceşte, aluzie directă la arvuna pe care voia s-o plătească

recepționerului ce urma să intre peste o jumătate de oră în tură. Pe scări, spre ieșire, Nane auzi chicotelile ei când clare, când înăbușite de claia de lenjerie în care se afundaseră.

Înțelese pe dată că el toată viața are să sufere, că era făcut pentru suferință, că nu putea scăpa de ea decât înșiruind-o cu vârful creionului pe o coală de hârtie, sau cu pensula pe marama unei pânze. N-avea nici creion nici pânză și atunci, ca o răzbunare lăuntrică, dragă și apropiată, se duse și profitând de neatenția vânzătoarei, pe care o trimisese după niște vopsele, fură de la un magazin de rechizite școlare un pachet de crete colorate. Se întoarse cu ele în fața hotelului și, așezat în genunchi, începu să deseneze febril direct pe caldarâm. Modelul nu putea fi decât al celei care-i declara verbal că-l iubește, iar în realitate își irosea frumusețea de trestie, cu forme de femeie, cu alții. De data asta ura mocnită din el era atât de puternică încât nici nu-și dădu seama că o desenase pe Ioana goală, dar atât de feciorelnică și tristă încât abia târziu se dumiri că făcuse din ea, în loc de un dinozaur cu chip de femeie, o sfântă căreia un duh rău și nemilostiv îi desfăcuse picioarele, ca trecătorii să se oprească și să se holbeze la trupul întins pe pavaj, viu și cald. Nane, de câteva ori, fu obligat să ceară celor adunați gură cască să nu-i fure lumina de care avea nevoie.

Când se ridică în picioare şi se îndepărtă câţiva metri, ca să-şi contemple opera, înţelese că ura oarbă pentru el însemna dragoste. Voi să-şi deschidă şliţul de la pantaloni şi să facă ceva pe dragostea lui, dar jena şi răul de bucurie pornit din lăuntru, ca o îmbrăcăminte caldă pentru trupul dezgolit, îl făcu să renunţe la intenţia primă. Nu, Ioana lui nu merita un asemenea gest. Dar nici nu se cuvenea să facă din desfrâul ei, fătiş, o fericire. Scrise dedesubt cifra de o sută, la care adăugă un S cu două linii, semn necondiţionat al valorii propriei lui munci în dolari.

— O clipă, domnu la tine, o clipă, spuse un tuciuriu bărbos, zvelt şi cu trăsături armonioase . În nici o jumătate de oră apăru un grup electrogen de la o construcţie din vecinătate şi un pichamer decupă dreptunghiul de icoană a celei ce-şi trăia viaţa până şi în bitum. Înţelese că ţinea în mână suta de dolari doar în clipa când prinzându-l de braţ, Ioana îşi îndrepta rochia şifonată şi îşi trăgea pe dedesubtul ei, la locul cuvenit, chiloţii tetra.

— Nane, dar asta sunt eu, zise Ioana mirată. Când bărbosul, îmbrăcat elegant, o văzu, atrase atenţia muncitorilor ca fresca ciudată să fie aşezată cu grijă în dubiţa venită să ridice asfaltul - tablou. Apoi, cu o siguranţă de părinte care vrea să-şi pedepsească odrasla, o luă pe Ioana de mână şi o urcă într-o limuzină. Nane nu mai auzi decât atât:

— Dragul meu, eu numai pe tine te iubesc... Ce ţi-a trebuit să mă vinzi pe un sutar. Făceam mai mult. Maşina dispăru, iar dubiţa după ea, un alt tuciuriu, rămas pe post de negociator, certându-se cu recepţionerul şi calmându-l cu două hârtii verzi pentru asfaltul decupat.

— Nane, lasă-l pe Şamil, auzi o voce cunoscută. Apoi vocea feminină deveni bărbătească şi câtva timp cele două voci se intersectară până ce distinct rămase doar glasul lui Lamă.

— Literă, în carceră, deasupra, se află un capac. .

Visul continua, de data asta el mutându-şi propria-i realitate într-un canal, iar de acolo, după un drum anevoios, prin scârnă şi mâl, ajunse la un grilaj. Mâna din somn, trase spre el cele două bare. Prin spaţiul deschis, suficient de mare ca un om să poată pătrunde prin el, ieşi de partea cealaltă. Nane zbură ca o pasăre spre lacul albastru de dedesubt. Lamă îl privi cum se afundă, apoi aşteptă cu înfrigurare să apară la suprafaţă, dar în afară de vălurelele tot mai calme deasupra albastrului verzui nu se mai văzu nimic. Brusc, din adâncuri, trupul mlădios al lui Nane ieşi la suprafaţă.

Îi făcu semn lui Lamă cu mâna, apoi înotând lin, se îndreptă spre marginea cerului lichid unde totul era verde şi însorit.

38

Afară era soare, curtea închisorii uscată, iar oamenii de pază urmăreau plictisiți același joc de fotbal al deținuților și înjghebarea altuia de oină. La marginea zidului, Agafon, încerca cu degetul arătător de la mâna dreaptă, înșurubat ca un burghiu, să facă sub betonul gardului de protecție o gaură; avea el ce avea cu gaura aceea altfel n-ar fi pus atâta râvnă. Fruntea îi era transpirată, gâfâia și îi dădură lacrimile când înțelese că spațiul făcut de degetele sângerânde nu era suficient de adânc pentru ceea ce dorea el. Îi veni în ajutor Butoi și când văzu șoricelul cum umbla pe ceafa epilepticului înțelese tâmpenia omului care suferea ca un cretin. Privi în jur, apoi luă cu forța din mâna unui jucător de oină bâta cu care lovea mingea și se apucă să facă el ceea ce camaradul său nu era în stare. În curând gaura se adâncii, bățul ajunse la jumătate sub betonul gardului de protecție, dar strădania lor fu observată de Boilă. Cu pulanul ridicat deasupra capului se apropie de zid crezând că, în amiaza mare, cei doi vor să evadeze. Își dădu și el seama că nici vorbă nu putea fi de ceea inițial crezuse. Se mulțumi să-l lovească pe epileptic cu bastonul de cauciuc, neavând curajul să-l ciomăgească și pe Butoi. De la etajul superior, de lângă balustrada de metal, Corcolan urmărea scena din curte cu ajutorul unui binoclu puternic. Ar fi putut să fluiere ca să

oprească loviturile nemiloase ale lui Boilă, dar fluierul se pierdu în hărmălaia generală, în schimb la urechea gardianului ajunseră vorbele lui Lamă.

— Dacă mai dai în el te omor!

Boilă se opri, își șterse mai întâi năduşeala de pe frunte cu mâna, apoi cu o batistă scoasă de sub manşeta mânecii.

— Butoi, să nu loveşti, spuse Lamă cu aceeaşi voce de metal şi Butoi îşi desfăcu pumnul. Îl strânsese cu atâta forță încât descleştarea lui se făcu cu greu, falangele degetelor parcă se rupeau între ele ca nişte degete de argilă şi Boilă se cutremură când văzu măciuca pumnului transformându-se într-o palmă cât o lopată.

— Dom'Butoi, mă ajuți, se rugă Literă aflat lângă zidul de incintă, neted şi numai bun de pictat. Butoi ceru încuviințarea şefului şi Lamă i-o dădu clipind din ochi. Ridicat pe umerii lui Butoi, Literă se apucă să deseneze folosindu-se de cretele colorate. La început apărură cu o iuțeală de om grăbit şi pus pe şotii doar nişte linii pornite din mai multe părți, de parcă Literă se pregătea să înfiripe în desen un nod de cale ferată. La câteva minute liniile se legară între ele şi deținuții, văzând că în viața lor apare ceva nou, lăsară mingile baltă şi se bulucirăspre zidul din față. De la locul lor de observație, soldații îndreptară puştile automate spre adunătura de oameni, neînțelegând nici ei ce se petrece acolo. În orice

caz, nu era vorba de o revoltă, nici vorbă, prin partea aceea de curte nu se putea fugi, deasupra lui Literă mai erau încă vreo zece metri de perete neted până la balconul unde se afla Corcolan. Directorul voi să plece, ştiind parcă ce avea să urmeze, dar mânat de aceeaşi plictiseală şi curiozitate totodată, îşi duse binoclul la ochi. De fapt nici nu avea nevoie de măritorul instrumentului agăţat în curea de gât. Ce desena Nane se putea vedea cu ochiul liber. Mangiurea, ca să nu fie strivit de trupurile deţinuţilor, se trase mai într-o parte. La fel făcu şi Lamă. Butoi, întors cu spatele la mulţime râdea prosteşte, în timp ce cu mâinile sprijinea picioarele lui Literă aburcate în dreapta şi stânga grumazului său de taur. Butoi râdea pentru că începuseră să râdă ceilalţi deţinuţii, mai întâi timid, câte unul, ici colo, apoi în grupuri mai mici până ce se auzi un hohot. Butoi se hlizea, cu toate că el n-avea cum să vadă ce apăruse pe perete de sub cretele lui Literă. De sub crete prinse viaţă un trup omenesc în mărime naturală, care se termina deasupra omuşorului, iar între picioarele răscrăcănate ale celui desenat îşi făcu apariţia un mădular uriaş al cărui cap bombat, nu era altceva decât propria scăfârlie a lui Corcolan şi care decora zâmbăreţ penisul de dinozaur. Până şi Agafon, după ce îi dădu drumul şoricelului să-şi înceapă viaţa în noua lui casă trudită din greu, se porni pe râs. Dar din pricina loviturilor primite de la Boilă, sau poate din cauza

bucuriei pentru ceea ce vedea, căzu pe spate făcând spume la gură, în vreme ce curtea plină de deținuți era în delir.

— Cinci zile carceră, țipă Corcolan învinețit la față de supărare și Boilă, însoțit de ceilalți patru gardieni, voi să-și facă loc spre mijlocul adunăturii umane. Veselia era generală, așa ceva deținuții nu mai văzuseră în existența lor. Unii fluierau cu degetele duse la gură, alții își agitau șepcile și căciulile, unul chiar voi să-și compare instrumentul lui cu cel de pe perete. Umilit și-l vârî grăbit la loc.

— Viorică, puștiul ăsta n-a făcut ce-a făcut de capul lui, își auzi Lamă rostit prenumele de floare și rămase mirat și în același timp convins definitiv că Mangiurea, cel de acum, era unul și același cu Floricică de altădată. Lamă se feri să comenteze, mulțumindu-se să ridice din umeri. Gardienii ajunseră la Butoi și îl smulseră pe Literă de pe umerii lui. Loviturile de bastoane și câteva cartușe trase în aer împrăștiară lumea adunată ca la bâlci. Abia eliberat de greutatea de deasupra, Butoi se putu întoarce spre zid să vadă și el de ce râseseră cu atâta nesăbuință ceilalți deținuți.

Făcu câțiva pași înapoi și când îi văzu capul lui Corcolan pe vârful mădularului mare cât o măciucă de cioban, luă poziție de drepți și salută milităreşte, strigând ca un apucat;

— Să trăiți, dom' comandant!

Mangiurea îl urmărea pe Lamă mirat că acesta nu face nici un gest în apărarea tânărului ocrotit de el. Plin de sânge, cu cămaşa ruptă, Literă fu dus pe uşa principală spre carceră, nemaifiind supus nici unui control.

— Dom' Literă, să ne faci mata una ca asta, tocmai mata, îl mustră Oje după ce îl luă în primire. Îi şterse tânărului sângele de pe faţă cu batista, înainte de a-l împinge cu brutalitate în coşciugul carcerei.

39

După ce fusese percheziționat, Lamă, escortat de doi gardieni, fu dus direct la directorul închisorii. Nu-i puseră decât mâinile în cătușe, contrar regulamentului picioarele fiindu-i lăsate dezlegate. Corcolan îl aștepta cu ușa deschisă.

Furia nu-i trecuse.

— Șezi, ordonă el, și Lamă se așeză pe scaunul din fața biroului, în timp ce gardienii părăsiră încăperea fără ferestre, privită din interior și fără ușă. Corcolan rămase surprins de schimbarea de pe chipul lui Lamă. Avea în fața lui un om îmbătrânit subit, cocârjit de spate, cu brațele puse cuminte pe genunchi, cu încheieturile mâinilor subțiate încât, o clipă, directorul închisorii se temu că Paraschiv are să-și poată scoate mâinile prin cătușe. Era aproape sigur Corcolan că ceea ce făcuse Literă nu era numai opera lui. Se urmărise un anumit plan, dar care era planul îi fu greu să ghicească. Aflase de la gardieni de pasiunea lui Literă și nu văzu nimic rău în îndeletnicirea lui. N-avusese nimic împotrivă să-și cerșească chiar de la magazinul închisorii cretele trebuincioase pictării capelei, ele neputând fi o armă cu care se putea ucide. Iată că se înșelase. Literă îi ucisese autoritatea în fața deținuților, într-un fel doar. Orgoliul îi fusese atins, rănit, dar în același timp masculul din desen atenuă mânia omului viu.

— Domnule director, am înțeles că v-ați ținut de cuvânt.

Corcolan preferă să se plimbe încruntat în jurul biroului și totodată al deținutului, cu mâinile la spate, maltratându-și degetele unei mâini cu unghiile de la cealaltă. Ce voia Corcolan de la el, de ce-l chemase? Îi făgăduise doar directorului că în cazul reluării procesului doctorului Runcan are să-și respecte făgăduiala.

— Lamă, Lamă, reluă Corcolan de două ori la rând porecla deținutului, crezi că pentru asta te-am chemat? Directorul lăsă din nou să treacă ceva timp, îi plăceau pauzele, sconta pe surpriza lor și totodată pe teama interlocutorului, acesta nebănuind ce vești o să audă și ce pedeapsă o să-l aștepte.

— Vreau să știi că am pus să se răscolească toată arhiva secretă ca să aflu amănunte legate de viața ta. Și am aflat destule lucruri ca să am suficiente motive să-mi fie milă de tine. Știu că ai fost legat de un jurământ, că n-ai vrut să ți-l încalci, el te-a obligat să te supui orbește ordinelor venite din afară și nu numai. Dar cea față de care ai jurat este dusă în locul unde Dumnezeu dezleagă orice jurământ. Cu toate astea, în '90, noii diriguitori ar fi putut să te elibereze, ai fi avut dreptul ca măcar o parte din viață să ți-o petreci în afara acestor ziduri; încă mai puteai să-ți întemeiezi un cămin, să ai un cârd de copii și, eventual, chiar să-ți duci nepoții la

şcoală. Cred că eşti printre puţinii care nu au văzut lumina soarelui în libertate. Poate te întrebi ce mă priveşte pe mine jurământul tău şi libertatea ce nu ţi-a fost oferită! Sunt un paznic de închisoare cu grad superior, atâta tot, ar trebui să-mi văd de treburile mele. Ei bine, am şi eu curiozităţi şi în afară de ele, prin pregătirea mea juridică, dreptul de a-mi pronunţa puncte de vedere, la nevoie chiar de a da sentinţe cu caracter moral. Poate te-ar interesa cine era omul din afară care îţi dădea ordine, care era legătura ta directă, pe cine slujeai în realitate şi cui te supuneai de fapt. Nu, nu protesta. Cunosc lecţia şi încăpăţânarea ta de a nu recunoaşte că ai lucrat sub acoperire. Asta ai susţinut vreme de opt ani, de la revoluţie, nu datorită tăriei tale de caracter, ci supunerii servile faţă de o singură credinţă, impusă şi ea de un jurământ anulat de schimbările survenite în acest răstimp. Te cramponezi să crezi în el în continuare. La un moment dat, în naivitatea aceea simplă existentă în oricare dintre noi, eram gata să dau crezare încăpăţânării tale şi să iau de bună ceea ce, de fapt, nu era. Pentru asta am dorit să verific singur datele, pornind de la prezumţia obligatorie pentru orice magistrat de a lăsa faptele să vorbească mai întâi. Asta până în clipa când mi-au căzut dosarele în mână. Atunci te-am văzut gol, Lamă, aşa cum te-a născut maică-ta, mamă pe care n-o ştii şi n-o ştiu nici eu, în afară de mama ta vitregă căreia te-ai devotat

definitiv şi pe care o ştim amândoi, deşi tu nu vrei să recunoşti. Slujbaşul, cu grad inferior, cu toate că avea salar de general, care ţi-a urmărit toate mişcările, coordonator principal al tuturor informatorilor care lucrau în închisori, sub acoperire, nu era altul decât colegul tău de celulă, Floricică Mangiurea, în civil un umil locotenent.

Lamă avu un moment de tresărire. Dacă tot ce auzise se putea datora unor simple invenţii, normale în misiuni de diversiune, numele de Floricică era un secret mult prea bine păstrat atât de el cât şi de Mangiurea, imposibil să ajungă cu atâta uşurinţă la Corcolan. În buletin, pentru oricine, el era Mangiurea Grigore.

— După încruntătura de pe faţa ta mi-am dat seama că în forul tău intim mă verifici, că prenumele amintit te-a pus pe gânduri. Dar de ce nu te-a pus pe gânduri când el te-a numit Viorică? Mangiurea ţi-a ordonat asasinarea ţăranului din închisoarea din Aiud, iar omul acela nu era altul decât tatăl tău, Lamă. Când au venit să-l aresteze că s-a opus colectivizării, fiind declarat duşman al poporului, a reuşit să fugă în munţi, iar mama ta care a vrut să se ia după el, cu tine în braţe, a fost împuşcată. Aşa ai ajuns la orfelinat, aşa ai ajuns să fii înfiat. Dar lucrul care mi s-a părut cel mai straniu cu putinţă a fost faptul că Mangiurea ştia pe cine te pune să omori şi mai ştia că tatăl său a tras în adevărata ta mamă. Din dosar reiese că nu avusese ordin să tragă, dar Mangiurea bătrânul o

făcuse. Iubea orânduirea pe care tu o mai serveşti şi acum cu o osârdie de apucat, voia să dovedească proaspetei puteri că e un om devotat şi fără scrupule când e vorba de măreaţa cauză comunistă. Ion Mangiurea a fost omorât în munţi, iar orfanul Grigore Mangiurea a primit prenumele de Floricică şi ţi-a devenit coleg. Neşansa ta a fost că erai mai bun ca el şi asta nu ţi-a iertat-o niciodată.

Şi erai nu numai mai bun, dar şi mai devotat şi mai iubit, altfel nu te-ar fi împins la crimă numai pentru că mama ta adoptivă făcuse din tine preferatul ei. După ani, aceeaşi mamă grijulie a vrut să-ţi dea de urmă, dar tot Floricică a raportat că într-un atac în munţi, duşmanii poporului ţi-au curmat viaţa.

Aşa ai dispărut din scriptele şi sufletul ei, tu crezând în continuare că ea cere de la tine ceea ce de fapt îţi cerea Floricică. Corcolan se duse la birou, scoase dintr-un dosar o hârtie şi o rezumă cu voce tare, înainte de a i-o da lui Lamă în mână, ca să se convingă singur că rezumatul nu era o mânărie de-a lui şi nici semnătura falsificată. Când au fost graţiaţi, majoritatea puşcăriaşilor, în mâna proaspătului Ministru de Interne a ajuns hârtia asta din care reiese că ai lucrat sub acoperire, că ai omorât şapte oameni printre care şi pe un important lider ţărănist, că ar fi o greşeală de neiertat să fii eliberat. Iată semnătura lui.

Lamă citi hârtia, cu greu, nu mai vedea foarte bine decât la distanţă. Scrisul era al elevului de odinioară, scris cunoscut foarte bine de el, un scris puchinos, mărunt, cu literele îndreptate în două valuri, când la stânga când la dreapta, parcă printre cuvinte ar fi bătut un vânt puternic dându-i grafiei o mişcare anapoda.

Uşa se deschise din afară, numai din afară se vedea că era uşă, şi un gardian îi făcu un semn lui Corcolan, ca şi cum ar fi vrut să-i dea de înţeles că totul era în ordine. După ce gardianul închise dreptunghiul, invizibil din interior, câtva timp, deţinut şi director, tăcură fiecare cu gândul la ale lui, Corcolan continuând să se plimbe în jurul aceluiaşi birou şi scaun, fără ca de data asta să-şi mai înţepe degetele mâinii stângi cu unghiile de la mâna dreaptă.

— Şi nu uita ce-ţi spun, până la urmă, ceea ce trebuia să faci tu, din ordinul aceluiaşi Floricică în privinţa lui Literă, o va face el şi asta pentru că Literă şi cu o aurolacă de-a lui au văzut cum el, şi cu o bună prietenă de-a lui, au furat de la cumnata mamei tale adoptive lăzile cu bani şi cutiile cu bijuterii. Poate te întrebi cine te-a mutat de la Caransebeş aici? Răspunsul poate îl deduci singur, şi tot singur ai dreptul să-ţi imaginezi de unde a pornit ordinul de a-l trimite pe Literă pe lumea cealaltă şi mai ales pentru ce n-a fost judecat. În privinţa puştiului să nu-ţi faci griji, e tânăr, puternic, în patru zile îl vei vedea ieşind din

carceră, poate mai slab, ce-i drept, dar la fel de sănătos şi nu mai puţin talentat ca înainte.

Lamă avusese dubii la început, apoi treptat începu să nu mai fie sigur de el. Până la urmă crezu sincer că abilul de Corcolan îi alcătuise un scenariu anume, ca să-i dea curaj şi forţă în plus să-l poată ucide fără remuşcări pe Mangiurea. Sigur, multe lucruri Corcolan nu le putuse inventa, era limpede că îi trecuseră prin mâini dosarele unde numele lui şi al lui Mangiurea se alăturau. Dar în minte îi rămaseră înfipţi, ca nişte scoabe adânci, ochii omului pe care îl strangulase, chipul lui atât de asemănător cu al său. Simţi că din nou, ceea ce până atunci încercase să fie doar îndoială, se transforma în certitudine.

— De ce mi-ai spus toate astea, domnule Corcolan, întrebă Lamă şi îşi privi cătuşele de la mâini, legate la mijloc cu un lanţ. Într-o fracţiune de secundă îşi văzu, în cătuşele cu care îi erau prinse mâinile, propria lui viaţă încătuşată.

— Ştiu ce crezi, Lamă, nu sunt chiar cu un singur cap aşa cum m-a pictat puşlamaua de Literă. În sinea ta eşti convins că vreau să-ţi fac mai uşoară sarcina pe care singur te-ai angajat s-o duci la îndeplinire, dacă îl eliberez pe doctor. Nu l-am eliberat, nici nu stătea în putinţa mea. A fost mutat într-o altă închisoare. La dosarul lui am anexat însă un raport cu ceea ce am aflat de la tine, date suficiente ca procesul să poată fi reluat. Nu, nu pentru răfuiala ta cu Mangiurea ţi-am

încărcat conştiinţa, ci pentru că în felul meu te stimez, o stimă reală, nu contrafăcută, indiferent de porcăriile pe care le-ai comis din ordinul altora, sau din propria ta voinţă îndobitocită de atâta stat prin puşcării.

Lamă nu mai întrebă nimic. În toată povestirea lui Corcolan se amestecau adevăruri şi, fără îndoială, frânturi de adevăruri pe care se putuseră planta tot atâtea minciuni. Un singur lucru nu putea să fie minciună, îşi spuse Lamă, şi din nou în faţa ochilor apăru chipul acelui om despre care acum era convins că fusese propriul său părinte. Simţi un nod în gât, dar forţa lăuntrică de a nu-şi da la iveală sentimentele era incomparabil mai puternică.

Uşa se deschise. Becurile erau aprinse pe coridoare, semn că stătuse la Corcolan nu puţin timp. Sau poate timpul se dilatase, altfel nu-şi putea explica cum de sunase stingerea fără ca el să-şi dea seama. Abia pe coridor îşi aduse aminte că fusese lăsat singur pe scaun, numai el cu gândurile lui, că directorul plecase, ca apoi să reapară din nou. Numai tusea lui seacă îl scosese din marea amărăciune ce-l cuprinse şi din marile îndoieli ce începuseră deja să se macine în el. Prin spaţiul metalic ce unea celulele pe dinafară nu se auzeau decât paşii gardianului şi ai lui Lamă şi vociferări tainice în spatele uşilor. Ajunseră în faţa carcerei lor. Gardianul trase din spatele unei uşiţe din perete un heblu şi în carceră se aprinse

lumina din tavan, un bec galben încorsetat cu sârmă. Pe priciul de jos, cu căştile aşezate pe piept, Mangiurea zăcea cu degetele mâinilor puternice înfipte în propriul lui gât. Gardianul anunţă starea de urgenţă şi spre carcera cu numărul 9 alergară câţiva paznici şi infirmierul de serviciu. Nimeni nu fu în stare să descleşteze degetele sinucigaşului. Boilă luă căştile de pe pieptul mortului, căşti cu care acesta ascultase discuţia lui Lamă şi a lui Corcolan. Verdictul şi-l dăduse singur Mangiurea şi tot el executase sentinţa. Butoi coborî de pe prici speriat. La îndemnul infirmierului încercă să desprindă mâinile reci ale mortului. Degetele cu unghiile puternice fură scoase cu beregată cu tot. Lamă îşi privi fostul coleg de internat şi, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, îi închise pleoapele peste ochii calmi, nemişcaţi intraţi în moarte fără zbuciumări şi spaime. Corcolan intenţionat îi trimisese căştile lui Mangiurea, căşti speciale, care n-aveau nevoie de fir. Voia să-l verifice şi să se verifice, era sigur că în urma celor aflate, Lamă nu va lăsa să treacă noaptea fără ca să nu-şi răzbune anii de suferinţă. În acelaşi timp Corcolan voia să se convingă că tot ce-i povestise lui Paraschiv nu era un alt scenariu fabricat special pentru el, în marea uzină a mistificării.

40

Trecuseră cinci zile şi Literă nu reapăru în carceră. Deţinuţii nu mai văzură nici chipurile lui Boilă şi Oje, în locul lor apărând alţi gardieni, unul tânăr înarmat cu un baston cu şocuri electrice. Celălalt, mai în vârstă, transferat probabil de la altă închisoare, era echipat cu un pistol obişnuit cu tocul din piele, roş de atâta purtat şi un simplu cablu de aluminiu peste care fusese tras un manşon de cauciuc. Fuseseră anulate şi ieşirile în curte, iar strigătele de la etajele de jos, unde erau încarceraţi găinarii cu drept la vorbitor şi pachete, erau o dovadă că şi lor le fuseseră oprite privilegiile cuvenite până atunci. Ceva se întâmplase la parter unde se aflau birourile administraţiei şi conducerii închisorii. O zi deţinuţii nu primiră nici raţia de mâncare şi apă. În zadar bocancii fără şireturi loveau asurzitor în uşile metalice. Nimeni nu veni să dea vreo explicaţie. Când într-o zi, un deţinut de la etajul trei, voi să prindă gardianul printre gratiile ce ţineau loc de uşă, descărcarea electrică a noului baston, intrat în dotare, fu atât de puternică încât lumina se răspândi în spaţiul zăbrelit dintre etaje, iar ţipătul celui pedepsit se transformă în urlet.

— Dom'Lamă, oare nu s-au supărat că i-am tras lui Mangiurea prea cu forţă mâinile de la gât? se temu Butoi pentru represaliile la care asista, fără însă să le poată ghici proveniența.

— Nu, Butoi, n-are nici o legătură, spuse şoptit Lamă, cu gândurile la soarta lui Literă. Din moment ce puştiul nu fusese adus înapoi, însemna că tentativa de evadare reuşise, sau poate Nane fusese prins şi acum se afla din nou în carceră ori mutat în altă închisoare. Dar marea teamă a lui Lamă era alta. Din pricina ei genunchii îi tremurau, aşa cum stătea chircit pe prici, fără să-i fie foame şi sete, fără să mai vrea de la viaţă nimic. Nu-l întrebase pe Literă dacă ştie să înoate. Şi dacă nu ştia însemna că îi găsiseră trupul acolo unde un alt baraj, în aval, făcea posibilă ca apa, în lunile cu ploaie, să-şi reverse prea plinul în vechea albie a râului zăgăzuit între munţi. Cum putuse să-i scape un asemenea amănunt? îşi reproşă Lamă greşeala de neiertat. Trimisese doi oameni la moarte, pe Literă, mai apropiat decât propriul lui copil, dacă l-ar fi avut, şi pe Mangiurea în legătură cu care îndoielile începură să-l zdruncine din nou. De ce voise neapărat Corcolan să-i facă pustiul de bine şi să-l încunoştinţeze cu fapte care aparţineau altei vremi, de ce voise cu orice preţ să-i dovedească ceea ce până atunci fusese doar o simplă presupunere, că el cu mâna lui îşi ucisese tatăl? Durerea că el era criminalul propriului părinte era incomparabil mai adâncă decât ceea ce se petrecuse cu Mangiurea. Pentru el ar fi fost suficient să-l ştie pe Literă în libertate. Lui îi dăduse, învelite într-o bucată de plastic, scrise în

anii îndelungaţi, foiţele de ţigară special făcute şi pe care însăilase cu o mină de creion cu grafitul simpatic, propriile lui trăiri, adevărata lui viaţă. Ţinuse ca ani de dinainte de puşcărie şi cei de după să nu dispară. Dacă murise Literă murise şi viaţa lui. Nu-l interesau aplauzele, ţipetele şi fluierăturile care se auzeau de jos şi care voiau să marcheze cine ştie ce protest sau eveniment petrecut în penitenciar. Cu ochii închişi încerca să şi-l închipuie pe Literă aşa cum îl văzuse ultima oară în curtea închisorii. Nu era un puşti, nu era copil. Era vânjos, înalt, cu umerii puternici, traiul lui chinuit nu se putea să nu-i fi dat rezistenţa să ajungă la malul lacului, odată ieşit prin gaura tăiată în grilajul canalului. Butoi se învârtea în jurul lui, ca un animal de pradă încă insuficient pregătit să atace sau să renunţe la pradă. Starea de decădere în care ajunsese Lamă îl umfla de bucurie. Niciodată nu trăise constant o teamă mai mare faţă de cineva, cum trăise şi încă mai trăia, faţă de Paraschiv. Dar ura lui cea mai adâncă pornise de la abstinenţa la care fusese obligat din clipa când Lamă îşi făcuse apariţia în carcera în care până atunci domnise el. Îl cunoscuse pe Lamă la Aiud. Spaima deţinuţilor, aşa era denumit de când sugrumase un alt deţinut. Dar poate că nu atât sugrumarea acelui ţăran vârâse în el frica ucigătoare, ci cuţitul dintr-o coadă de lingură ascuns între fese şi cu care ataca cu iuţeala unei vipere. Acum Butoi asista satisfăcut la

agonia omului care mugea ca o vită rănită din cauză că Literă nu se mai întorsese viu din carceră. Butoi se fâțâia pe lângă patul lui Lamă încercând să surprindă pe chipul lui momentul delăsării totale, clipa când într-o fracțiune de secundă, cu un singur pumn, i-ar fi putut zdrobi fața nerasă, piele și os, orbitele goale, cu ochii ascunși undeva în adâncul capului.

— Nu te simți bine, dom'Lamă, întreba Butoi, fățarnic.

Lamă nu răspunse. Își deschise pentru o clipă pleoapele, apoi le lăsă să cadă din nou, grele, peste ochii obosiți. Arpad înțelese din neastâmpărul lui Butoi, că ceva nu era în ordine. Frica dispărută de pe fața grasă, unsuroasă, pantalonii uzi de plăcere în dreptul prohabului, ca și mișcările lui dezinvolte, îl făcură să coboare de pe priciul lui și să se așeze pe cel de lângă Lamă, până nu demult ocupat de Mangiurea. Numai Agafon nu participa la viața celulei. Încerca să dreseze un muscoi verde, cu aripile argintii, momindu-l cu resturi de pâine unse cu untură râncedă. Musca trăgea însă spre veceul turcesc și epilepticul făcea zeci de drumuri între patul lui de sub tavan și podeaua de beton. Până la urmă o lăsă în plata domnului și Butoi o călcă nesimțitor cu bocancul, cât o corabie, râzându-i lui Agafon în nas. Faptul că nimeni nu sărise, de data asta, să-l scoată pe epileptic din spasmele pricinuite de uciderea înaripatei, era un semn pentru Butoi că

în curând el va domina încăperea. Îşi făcu la repezeală, în cap, o socoteala, cu cine anume trebuia să înceapă violul. Cel mai mult ar fi vrut să-l umilească pe Lamă, cu toate că nu dădea pe el doi bani, în comparaţie cu Agafon care avea o figură de Iisus Hristos suferind şi un trup de fetişcană. Lamă tuşi şi se ridică în şezut pironindu-l pe Butoi într-un fel special. Acesta începu să fredoneze încet un cântec apoi, temător, se urcă sub tavan, înţelegând că momentul mult aşteptat încă nu sosise.

41

Prin difuzorul instalat pe unul din pereţii dintre etaje, deţinuţii erau avertizaţi să se pregătească pentru apel. Însemna că închisoarea îşi intra în normal, îşi zise Lamă şi fu primul care se ridică de pe prici şi se postă în faţa uşii ce urma să fie deschisă. Într-adevăr, paşii tropăiră pe coridoare, vociferările se înteţiră, semn că o parte din puşcăriaşi se înşiruiseră deja pe balconul metalic. Cheia se răsuci în broască de câteva ori, neîndemânatec; gardianul nou nu se obişnuise cu ea. Prin ferăstruica de veghe doi ochi se holbară în interior, apoi uşa se dădu de-o parte şi cei patru vieţaşi ieşiră, unul câte unul, pe coridor. Gardianul cu bastonul electric cercetă priciurile, privi sub ele, ridică saltelele de paie, aruncă pernele gloduroase umplute cu vată sintetică şi, mirat că într-o celulă cu paisprezece locuri se aflau numai patru chiriaşi îl făcu să se strâmbe. Pe toate etajele prizonierii erau înşiruiţi lângă zid, iar acolo unde locatarii erau mai mulţi, formau mici plutoane, simetric aranjate, ca paznicii să-i poată, după înscrisurile din dosare, chema la apel. Un semioligrofen, din celula alăturată, se hlizi prosteşte privind la bastonul cu măciulie la capăt şi uşor strâmb, făcând o asociere pe care gardianul nu i-o iertă. Îi lipi bateria încărcată cu o sută douăzeci de volţi de piept şi omul urlă şi se tăvăli pe pardoseala de metal lovindu-se la nas şi

la frunte. Liniştea deveni stăpână pe cele patru paliere. Un locotenent galben la faţă, ca şi cum nu de mult s-ar fi ridicat din pat, în urma unui icter prelungit, se opri într-un unghi de unde putea fi observat din orice colţ al celor patru etaje. Cu o voce de bas care te făcea să te sperii spuse:

— De azi înainte, cea mai mică indisciplină va fi pedepsită cu zece zile de carceră; bătăile, pe lângă carceră, cu treizeci de şocuri electrice; tentativa de viol cu şaizeci de şocuri, plus un an de corvoadă la haznale. S-au descoperit optzeci de cazuri grave de SIDA. De azi, fiecare deţinut va fi supus unui test. Cei contaminaţi cu virusul HIV vor fi izolaţi în celule speciale. Vreau să vă spun că n-avem bani pentru tratamente, aşa că fiecare îşi va sfârşi viaţa pe cont propriu. Vocea de bas încetă. Apelul continuă şi deţinuţii fură obligaţi, în momentul când răspundeau la apel, să facă un pas în faţă, ca să poată fi văzuţi atât de gardian, cât şi de ofiţerul care nu se mişca de la colţul pe care şi-l alesese ca punct de observaţie. După terminarea apelului, urmară câteva minute de linişte. Se auzea doar câte un vânt, în bătaie de joc la adresa noii conduceri, dar nedisciplinaţii erau greu de depistat dintre sutele de deţinuţi care zâmbeau la actele de curaj ale colegilor lor. Vocea groasă a gradatului se auzi din nou. El citi opt nume. Printre ele figura şi cel al lui Lamă. Cei opt făcură un pas înainte. Ceilalţi deţinuţi intrară în celule. Un nou lot de condamnaţi îşi făcu

apariția. Fură împărțiți pe fiecare palier și camera cu numărul nouă se completă cu încă unsprezece viețași proaspeți, unul incomparabil mai solid și mai puternic decât Butoi. Cei doi se înfruntară din priviri în timp ce Lamă își luă rămas bun de la foștii colegi de celulă fără o vorbă, doar uitându-se unul la altul. Ajunși în fața gradatului cu voce de tunet, acesta îi privi pe fiecare în parte vreme îndelungată. Se învârti în jurul lor dinspre stânga spre dreapta, apoi invers, urmărind ceva numai de el știut, apoi un infirmier, nou și el, veni cu un aparat sofisticat și fiecare fu obligat să-și întindă mâna dreaptă înainte și să-și dezgolească antebrațele. Testele de sânge fură luate pe loc și numai unul dintre ei, după câteva minute, fu scos din rând, semn că era netransportabil, fiind sero pozitiv.

— Poponar nenorocit, aveai posibilitatea să-ți trăiești ultimii ani într-o închisoare mai ca lumea. La izolare cu el, ordonă egal șeful paznicilor, dar vocea lui li se părură celor șapte un strigăt. La dușuri continuă ordinul și, înșiruiți, viețașii sortiți să părăsească Avrămeștiul tropăiră spre sala de dușuri. Și aici interveniseră modificări. Spațiile dintre dușuri fuseseră înlăturate ca deținuții să poată fi supravegheați de un singur om, pușcăriașii neavând putința să se ascundă prin cotloane sau prin cabinele fără uși. Infirmierul, îmbrăcat într-o salopetă de nailon, ca să nu fie stropit, îi cercetă din nou pe cei șapte

învârtindu-i în jurul propriei lor axe şi din ei nu rămaseră decât şase. La scurt timp mai apărură în sala de duşuri doi, noii veniţi fiind supuşi aceleiaşi inspecţii severe. La ieşire, un ajutor de gardian, ales dintre deţinuţii cu pedepse uşoare, împărţi lenjeria de corp, salopete noi şi câte o pufoaică veche, dar despăducheată; miroseau a insecticid. De la depozitul închisorii fiecare îşi luă lucrurile personale. Deţinutul le cerceta, apoi „obiectele" erau introduse din nou în săculeţele lor şi predate altui gardian însoţitor, spre noua închisoare. În săculeţul său, Lamă nu găsi decât un inel verzui, cu toate că el avusese impresia că lăsase cu ani în urmă unul de aur. Era darul fetei din tren cu care făcuse legământ, fără să ştie ce cale va urma destinul său. Zâmbi şi puse inelul, după ce-l şterse de salopetă, în săculeţul gol, sub privirile mirate ale şefului de depozit. Lamă semnă în dreptunghiul rezervat numelui şi obiectului proprietate personală şi se alătură celorlalţi vieţaşi. La poartă îi aştepta o dubiţă şi, în curând, prin ferestrele zăbrelite din spate, pe şoseaua şerpuitoare, abia se mai văzură punctele de observaţie ale închisorii şi zidurile cenuşii, răsărite ici, colo printre brazii din apropierea lacului de acumulare. Abia acum, după atâta amar de ani, înţelese că închisoarea fusese construită în etape; din câteva blocuri unde locuiseră foştii constructori se amenajase un zid înalt de incintă, apoi fură adăugate alte construcţii. Fuseseră

supraetajate corpurile centrale, dar închisoarea chiar şi aşa nu semăna pe dinafară a loc de detenţie, cel mult a colonie de corecţie, bine îngrădită şi păzită. Când fusese adus de la Caransebeş era spre dimineaţă, o ceaţă deasă era lăsată peste valea unde se afla penitenciarul; n-avusese cum să vadă din maşina cu care fusese transportat noul ansamblu al închisorii Avrămeşti.

În curând drumul se ramifică, se aflau la sfârşitul lacului unde se zărea firul de apă al pârâului din care se adunase, în timp, marea acumulare. Intrară într-o nouă şosea. Lamă şi ceilalţi deţinuţi priveau cu aviditate prin ferestrele dubiţei albastre. În stânga şi-n dreapta terenuri nelucrate, cu toate că afară era toamnă târzie, sate amorţite, drumeţi rari şi copii care veneau de la şcoală. Intrară într-un oraş cu clădiri, la început pipernicite, apoi tot mai mari, semn că trecuseră prin periferia Capitalei. Unul dintre ei rostise numele de Bucureşti, nu prea sigur însă de el. Lamă nu fusese niciodată pe străzile unei metropole, el umblase doar pe culoarele închisorilor şi pe drumurile dintre ele, şi atunci mai mult noaptea. N-avusese cum să vadă mare lucru. La un stop se formă un dop de maşini, multe dintre ele cu mărci străine. În stânga, la parter, într-o clădire ale căror etaje superioare nu se vedeau din dubiţă, o firmă din marmură neagră, încastrată în altă marmură albă, îi atrase atenţia: „MariCor Bank". Un vieţaş îl lovi cu

cotul pe Lamă obligându-l să privească în partea cealaltă, spre o clădire colos ce se profila în dreapta şoselei. Lamă se uită spre clădirea uriaşă. N-aveau voie să vorbească între ei, acesta fusese ordinul când fuseseră urcaţi în dubiţă, dar umerii cu care se împingeau şi gurile căscate de mirare erau un semn că unul dintre ei descoperise ceva deosebit. Până şi gardianul aflat cu ei în interior, şi cel din faţă, de lângă şofer, arătau cu mâna spre acelaşi loc. Deasupra clădirii, ca o cazemată, fâlfâia în bătaia vântului un steag enorm, dar pe el nu erau culorile drapelului naţional, era un portret ce se unduia ca şi pânza prinsă de stâlpul de susţinere. Probabil fusese suportul stindardului luat de acolo şi înlocuit cu ţesătura pe care era pictat portretul unui bărbat. Iar portretul era a lui Lamă.

— Domnul Lamă, se scăpă unul, uitând de porunca de la îmbarcare în dubiţă. Gardianul uită şi el să aplice pedeapsa cu bastonul „frigare". Privea năucit la steagul cât un gard, care în mişcarea lui crea impresia că omul de pe pânză le vorbea şi făcea cu braţele semne spre maşina - închisoare. Lamă se şterse la ochi, nu-i venea să creadă, era portretul lui, era chipul lui, dar desenat pe pânză altfel, parcă era un Lamă viu ce se adresa de pe clădire unei mulţimi cât frunză şi iarbă, cu toate că terenul dintre impresionanta clădire şi şosea era gol; doar câţiva trecători opriţi şi ei să admire steagul ce se vălurea de la

înălțimea lui amețitoare spre orașul cenușiu. Pe zidurile aproape albe ale clădirii, păpuși vii, îmbrăcate în negru, încercau să ajungă pe acoperiș, agățate de niște frânghii, intenționând să dea jos steagul care în loc de roșu, galben și albastru arăta chipul unui om chinuit, al unui Iisus încrâncenat, ce se adresa propriilor săi credincioși. Gardianul din față, de lângă șofer, privi și el prin gemulețul zăbrelit spre spatele dubiței. Râzând copilărește arătă cu bastonul, cu vădită mândrie, spre Lamă.

— Dom'Lamă, dumneata pe Parlament, spuse gardianul din interior uitând și el de consemnul de a nu vorbi cu deținuții. Lamă avea fața împietrită, la fel cum era cea de pe pânză, atâta doar că pe pânză nu se vedeau ochii umezi, de bucurie. După treizeci de ani de pușcărie lăcrima pentru prima dată.

Literă, evadase, Literă trăia.

SFÂRȘIT